

Gianluigi Nuzzi

Öszentsége XVI. Benedek
titkos iratai

1. OK

lásd 31. oldal

„Első alkalommal éreztem úgy, hogy minden eddiginél megdöbbentőbb dologra bukkantam.”

„Senkinek sem mutattam meg őket. Hogyan kerülhettek mégis hozzád?”

Dino Boffó, az Avenire című napilap volt igazgatója mondja Gianluigi Nuzzinak, aki épp arról tájékoztatja Boffót, hogy birtokába kerültek a pápához és Bagnasco bíborshoz, az Olasz Püspöki Konferencia elnökéhez írt levelei, melyeket könyvünk is közöl

„... alapvető fontosságú kulissza titokra jöttem rá. Nevezetesen arra, hogy az engem rágalmozó hamis dokumentumot a L'Osservatore Romano igazgatója, Gian Maria Via professzor juttatta el Feltrihez.”

Dino Boffó újságírónak a pápához címzett bizalmas leveléből

2. OK

lásd 60., 45. oldal

„...nem hinném, hogy Bertone bíborosnak tudomása lett volna Vian cselekedetének minden részletéről, de ez utóbbi talán képes volt betekinteni feljebbvalója lelkébe.”

Dino Boffó újságírónak a pápához címzett bizalmas leveléből

„Áldott Szentatyám! [...] A kormányzóságtól való áthelyezésem súlyos zavart és csüggedtséget okozna mindazokban, akik hittek abban, hogy meg lehet fékezni azokat a korrupciós és visszaélési jelenségeket, melyek egy ideje meggyökeresedtek a különböző szervek vezetőségein belül.”

A Szentszék beszerzési ügyeivel foglalkozó kormányzóság általános titkára, Carlo Maria Vigano levele. A prelátust eltávolították állásából, miután munkája során súlyos szabálytalanságokra bukkant.

„Nagytiszteletű Monsignorel Amint látja, viszonzom bizalmát. R. megérdemli, mert igen tehetséges. Sajnálatos módon azonban az ANSA hírügynökségnél nem lehetséges a kérés teljesítésének meggyorsítása. Egy kis türelemre van szükség. Ez a várakozás éber és tevékeny lesz. Amennyiben módunk lesz rá, megpróbáljuk lerövidíteni az időt. Ezt szívesen és meggyőződéssel teszem. Üdvözetem küldöm R.-nek és a főtörzsőrmesternek. Hálával teli tiszteletteljes - és ha megengedi: baráti - üdvözlettel Gianni Letta”

2011 őszén Gianni Letta miniszterelnök-helyettes protezsál be egy újságíró az ANSA hírügynökséghez a Vatikán kérésére

„Hol van az az erő, amellyel a kúriában le lehetne győzni a hatalom kísértését? Hol van a lélek által adományozott szerénység és szabadság?”

Adolfo Nicolás spanyol teológus, a jezsuiták „fekete pápája” írja bizalmas levelében XVI. Benedeknek 2011. november 12-én

„Ebben az évben is szeretnék a családom nevében egy csekély összeggel hozzájárulni a pápa jótékonyági cselekedeteihez.

Híve, Bruno Vespa

P. S.: Mikor találkozhatnánk, hogy üdvözljem Szentatyámat? Köszönöm.”

Bruno Vespa újságíró és televíziós személyiség írja a pápa különleges titkárának, Georg Gánsweinnek 2011. december 21-én. Az adomány tízezer eurót tesz ki.

„...három járható út van:

- eltörölni az adókedvezményt (ezt Tremonti sohasem fogja megtenni);
- megvédeni a törvényt, és csupán ellenőrzéseket folytatni a valóságos kereskedelmi tevékenységekkel kapcsolatban, majd kiszámolni az »állami segítség« értékét (nem megvalósítható);
- módosítani az EU által kifogásolt törvényt (2005. évi 203. törvényerejű rendelet 7. bekezdés), melyet kizárólag kereskedelmi tevékenységekre alkalmaztak. A szóban forgó módosításnak egy új törvényt kell eredményeznie, mely meghatározza az egyházi építmények kategóriáit és egy kritériumot hoz létre a kereskedelmi tevékenységre használt épületek besorolására (alapterület, működési időtartam, árbevétel). Az ingatlanadót tehát csak egy meghatározott alapterület, működési időtartam, árbevétel fölött kellene megfizetni."

2011. szeptember. Ettore Gotti Tedeschi, a vatikáni IOR bank elnöke tájékoztatja beszámolójában Tarcisio Bertone bíborost azokról a tényekről, melyeket Giulio Tremonti gazdasági miniszter sugott meg bizalmasan

Épp a Rómába érkező repülőből szálltunk ki, amikor Ettore Gotti Tedeschi, az Opus Deihez közel álló vatikáni IOR bank elnöke egy pillanatra megállt és hátrafordult. Kissé félrehajtott fejjel, felemelt állal nézett rám, miközben ajka kihívó fintorra húzódott. Szavai alig kivehetőek voltak:

- Látja? - sziszegte oda halkán, hogy a többiek ne hallhassák meg. - A Vatikánban annyira hiszünk az átláthatóságban, hogy miután nálunk is büntetendő lett a pénzmosás, felújítottuk a csendőrség épülete alatt lévő egykori, használaton kívüli cellákat. Így ha valakit letartóztatnak, van helyünk a fogva tartáshoz.

Gotti elégedetten nézett rám, annak biztos tudatában, hogy érvei meggyőzőek. A valóságban naivan megfélemedezett arról, hogy a Vatikánban nincs börtön. A nemzetközi egyezmények szerint a vatikáni csendőrség csak előállítja, azonosítja a bűnelkövetőt, majd átadja az olasz rendőrségnek. A használaton kívüli cellák felújításának elképzelése abból az elgondolásból ered, hogy az olyan visszataszító pénzügyi bűncselekmények elkövetőit, mint a pénzmosás, a Vatikán, úgy tűnik, jobbnak látja határain belül tudni, mint átadni az olasz igazságszolgáltatásnak. Ne fordulhasson elő az - feltételezhetnék néhányan rosszindulatúan -, hogy valaki, akit a megközelíthetetlen IOR banknál való pénzmosással vádolnak, ki legyen téve a mindig túlságosan kíváncsi olasz bírák ezernyi kérdésének.

A valóságban mindketten tévedtünk. Csupán pár héttel később a cellák egyikébe nem egy pénzmosással vádolt személy, hanem a pápa főkomornyikja, a negyvenhárom éves, keresztény és katolikus, büntetlen előéletű Paolo Gábrrielé került. Gábrrielé 2006 óta a pápa árnyéka, odafigyel a Szentatya minden igényére, minden mozdulatára, minden kívánságára. Reggeltől estig mellette van, mindenhová követi, és segítségére van mindennapos teendői során: ő szolgálja

fel az asztalnál az ételt, ő kíséri el útjaira a világ különböző pontjára, ő ül a pápamobilban, hogy mindig rendelkezésre állhasson. Azzal a váddal tartóztatták le, hogy átadta nekem azokat a botrányos és titkos dokumentumokat, melyeket ebben a könyvben közlünk. Ezzel kapcsolatban nyilván nem mondhatok semmit, mivel az újságírók etikai kódexe az oknyomozásokat és kutatásokat segítő hírforrások abszolút védelmét írja elő. Ha ezt megtenném, azzal hozzájárulnék azoknak a személyeknek a beazonosításához, akik segítségemre voltak abban, hogy betekintést nyerjek a Szent Péter tér oszlopsora mögötti eseményekbe. Arra azonban nem számítottam, hogy a Vatikánban letartóztassanak valakit azzal a váddal, hogy dokumentumokat adott át egy újságírónak. Vatikánváros ugyanis nem akármilyen állam. A Vatikánban nem azért nem kerül sor letartóztatásokra, mert ebben a mindössze -negyvennégy négyzetkilométernyi miniállamban nem követnek el bűncselekményeket. Hogy ez igaz vagy sem, kevésbé érdekes: lényeg, hogy a cellák feleslegesek; ha valami történné, az olasz igazságszolgáltatáshoz lehet fordulni és rábízni a gonosztevőket. Ez így volt, legalábbis az utóbbi időkig, hiszen még börtöncellák sem léteztek.

Az egyetlen kivételt a múzeumi tolvajok jelentették, meg az excentrikus zavarkeltők, akik mindenáron fel akarják magukra hívni a média figyelmét. Mivel a Szent Péter tér állandóan a közvélemény keresztüztüzeiben áll, a legkülönbözőbb tiltakozó akciókkal érkeznek ide. Különleges esetekben azonnal beindul a biztonsági gépezet,

hogy ezeknek a megmozdulásoknak a résztvevői ne kerülhessenek semmilyen kapcsolatba a pápával. Ilyenkor a biztonsági szolgálat igazgatója, Domenico Giani jegyzőkönyvet készít, amit átad a pápa különleges titkáranak. Ahogy 2011. október 25-én történt egy szentté avatás alkalmával, amikor XVI. Benedek az oltáriszentség szertartást tartotta. Egy ismeretlen férfi felmászott a jobb oldali oszlopsor melletti állványra, mely a Dame loggia előtt állt, és öngyilkossággal fenyegetőzött. Giano csendőrei letartóztatták a férfit, és azonnal megküldték a tájékoztatást a pápai lakosztályba:

A férfit Julian Jugareannak hívják, negyvenhárom éves román állampolgár, aki már ismert volt hasonló megmozdulásai miatt.

E cselekedeteit - az ő szavaival élve - az Úrtól kapott tanításoknak megfelelően hajtja végre, hogy így küzdjön a terrorizmus ellen, a világbékéért. Azt bizonygatta, hogy levelet írt a pápának, amire azonnali választ követelt, s azzal fenyegetőzött, hogy egyébként a mélybe veti magát. Az egészségügyi részlegen keresztül pszichológust kértem a helyszínre, annak ellenére, hogy a tüntető férfi bár félrebeszél, de nem voltak dühkitörései.¹ [...] Eközben a szertartás véget ért, és a Szentatya visszaindult a bazilikába; ekkor az a férfi, aki egész idő alatt angol nyelven szóval tartotta a férfit, hogy megpróbálja lebeszélni tettéről, megjegyezte, ha az volt a szándéka, hogy előadást tartson, befejezheti, mivel a pápa visszavonult és már senki sem figyel rá. A férfi miután ezt konstataulta, a földre hajította olasz nyelvű Bibliáját, amelynek néhány lapja meg volt égetve - e tettét néhány összefüggéstelen mondatral kísérte, majd a korláton ügyesen átugorva a belső teraszra ért, hogy önként megadja magát. Jugareant, aki egyetlenegyszer sem mutatott ellenállást, átkísértük a parancsnoki irodába, ahol lefényképezték, nyilvántartásba vették, átkutatták és kihallgatták.² [...] Állítása szerint vasárnap reggel 10.20 órakor egyedül érkezett a Vatikánba. Belépett a Sant'Uffizio térre, miután a rendőrség elvégezte a szokásos rutinellenőrzéseket [...], majd kihasználva az alkalmas időpontot, rutinosan felmászott az állványon. A kihallgatott férfi kereszténynek vallja magát, kijelentette, hogy munkanélküli, nem használ drogokat vagy pszichotróp gyógyszereket, és elismerte, hogy már többször is érkezett hasonló szándékkal a pápai általános kihallgatások alkalmával, de az állandó rendőri jelenlét miatt sosem volt lehetősége arra, hogy felmásszon az állványra. Megerősítette tiltakozásának indítékait, hozzátéve, hogy a muzulmánokkal gyűlt meg a baja, mert öngyilkos merényleteikkel keresztényeket ölnek meg.³

A román férfit átadták az olasz rendőrségnek lefoglalt személyes tárgyaival és a vatikáni csendőrség által felvett jegyzőkönyvekkel együtt. Jugarean alighogy megérkezett Olaszországba, a bíróság azonnal szabadon engedte, mivel az efféle cselekményeket „a törvény nem bünteti”.⁴ A bíróság azonban kötelező pszichológiai kezelést írt elő számára, aztán a bevándorlás hivatalra bízta az esetleges kiutasítás végett. Bár az ügy jelentősége elenyésző, néhány fontos részletről tanúskodik. A Vatikánban a biztonság alapvető fontosságú, mind a Szentatya védelme, mind pedig a Vatikán területének ellenőrzése miatt. A szolgálati jelentéseket egyenesen Ganswein atyának címzik azért, hogy ha a helyzet úgy kívánja, válaszolni tudjon a pápának az ügyre vonatkozó esetleges kérdéseire. Végül nyilvánvaló a csendőrség kérelmelhetlensége, amellyel eleget tesz az őrizetbe vett vagy letartóztatott személyek átadására vonatkozó egyezménynek.

Gábrrielével szemben azonban másként jártak el. Több mint két hónapon keresztül magánzárkában tartották. Csak rövid találkozókat engedélyeztek neki a feleségével és védőügyvédjeivel. Őket azok közül az olasz ügyvédek közül választották ki, akiknek felhatalmazásuk van a Vatikán területén folytatott tevékenységre, és akik sohasem nyilatkoztak a sajtónak. Akik azt kérdezik tőlük, hogy van Gábrrielé, mi a vád ellene és milyen bizonyítékok vannak, annak azt felelik, hogy forduljanak Lombardi atyához a vatikáni sajtóteremben. Tehát a Vatikán szóvivője egy személyben képviseli a bírót, az államügyészt, a védőügyvédet és nyilvánvalóan a feltételezett sértett felet egy olyan perben, amiről végső soron még semmit sem tudni, és amelyben potenciális érdekütközés van a felek között. Minden tudatosan kiszivárogtatott hírt (mint például a Vatikán-barát újságíróknak megcímzett borítékok) Lombardi atya másnap megcáfol.

Úgy vélem, az ügygel kapcsolatban fel kell tenni néhány kérdést. Valóban szükséges és halaszthatatlan volt Gábrrielé letartóztatása, megszegve azt az íratlan szabályt, miszerint a Vatikánban a valláshoz, nem pedig a bilincshez folyamodnak? Eddig még sohasem tartóztattak le egyetlen alkalmazottat vagy vezetőt sem. Sőt amikor valamelyik külföldi bíró egy vatikáni állampolgár letartóztatását kérte, a Szentszék mindig határozott nemmel válaszolt. Elég, ha visszagondolunk a Paul Casimir Marcinkus és néhány munkatársa elleni 1987- es

letartóztatási parancsra, amit az Ambrosiano Bank bedőlésében játszott szerepük miatt adtak ki. Ez utóbbi bank vezérigazgatóját, Roberto Calvit Londonban meggyilkolták, és holttestét a Blackfriars híd alatt találták meg. A Szentszék a Konkordátumra, az Olaszország és a Vatikán közötti egyezményre hivatkozott, és emlékeztetett arra, hogy a központi szervek dolgozói egyfajta immunitást élveznek az olasz igazságszolgáltatással szemben. Akkor a rendőrség megállt a Szent Anna kapunál. De nem ez az egyetlen kérdés arról, vajon mit akarnak elérni azzal, hogy magánzárkában tartva elválasztják szeretteitől ezt a büntetlen előéletű, mélyen katolikus embert? Gábrrielé - a hírek szerint - az imában talál vigaszt. Senki sem kérdezi e fogva tartás okát, de vajon erkölcsi szempontból elfogadható, hogy valakit azért tartsanak hónapokig magánzárkában, mert átadott bizonyos fénymásolt dokumentumokat egy újságírónak? Az önök országában mindez lehetséges lenne? Letartóztathatnák az államfőjük házi segédjét? Olaszországban nem. Nálunk annyira erős az ártatlanság vélelme, hogy még a büntetett előéletű, lopáson ért személyek sem töltenek el egyetlen éjszakát sem a zárkában, hanem azonnal szabadon engedik őket. Az igaz, hogy olyan dokumentumokról van szó, amelyek a pápa asztalán voltak, de nem árultak el különösebb államtitkokat. Gábrrielé ellen lopás büntette miatt folyik nyomozás. Ez a gondolatmenet nélkülözhetetlen ahhoz, hogy elemezzünk egy további tényezőt. 2012 februárjában, amikor az első dokumentumok napvilágot láttak, Lombardi atya megdöbbentő nyilatkozatot tett a Vatikáni Rádióban: „Az amerikai kormányzatot a Wikileaks sújtotta - állította & és most a Vatikánban is zavart és döbbenetét okoznak a kiszivárgó hírek, melyek rossz fényt vetnek az államra, az egyház igazgatására és magára az egyházra. Tehát nyugalom és hidegvér - erősíti meg - és a józan észre való hivatkozás.” Lombardi atya tehát ezt a „hírszivárgást” a Wikileakshez hasonlította, olyannyira, hogy valaki rögtön el is nevezte az ügyet „Vatileaks”-nek. A valóságban jelen könyv és Assange dokumentumai között fényévnyi a távolság. Az Őszentsége XVI. Benedek titkos iratai tényfeltáró tanulmány. Éveken keresztül gyűjtöttem hozzá a dokumentumokat és információkat, több tucat személlyel készítettem interjút Európában, Latin-Amerikában, valamint Szíriában és a Fülöp-szigeteken is. Ezeknek a beszélgetéseknek a legjelentősebb részeit megtalálhatják e könyv lapjain. E tanulmány tehát az informátoraimtól kapott eddig kiadatlan dokumentumokon, interjúkon, a különböző levéltárakban megtekinthető iratokon alapul. Nem több ezer szigorúan titkos dokumentumot tettem fel az internetre, ahogy Assange, akit az Egyesült Államok biztonságának veszélyeztetésével vádolnak. Az Őszentsége... című könyvben nem találnak a Vatikán katonai titkaira utaló dokumentumokat - ha egyáltalán létezik ilyen, figyelembe véve a fegyveres védelmi rendszer szinte teljes hiányát; találnak viszont fájdalmas történeteket, vatikáni botrányokat, érdekszövetségeket, hatalmi küzdelmeket, korrupciót, beavatkozási kísérleteket a Vatikán részéről más államok (pl. Spanyolország, Olaszország, Németország) politikai és gazdasági ügyeibe. A felsorolt tények súlyossága számos olyan reakciót váltott ki, melyeket csoportosítani és elemezni kell.

A Vatikánból számos kritika érte a könyvemet. Azzal vádolnak, hogy „bűncselekményt” követtem el azért, hogy nyilvánosságra hoztam kényes, „top secret” ügyeket, megszegve a titoktartás szabályait. Mindenesetre azok a tények, amelyek az államok közötti kapcsolatokra vonatkoznak, és korrupciós eseteket, átláthatatlanságot és érdekszövetségeket tárnak fel egy olyan egyházon belül, amelyhez több mint egymilliárd hívő tartozik, nyilvánvalóan nagy érdeklődésre tarthatnak számot. Azonban ennél érdekesebbnek tartom a Vatikánon és Olaszországon kívüli reakciókat. Néhány bíboros, egyes püspökségek és rengeteg katolikus hívő tökéletesen megértette munkám valódi lényegét, ami nem az öncélú bíraskodás és a rombolás, hanem az, hogy olyan ügyeket hozzak nyilvánosságra, melyeket eddig a hallgatás, a cinkosság és az átláthatatlanság nyomasztó leple fedett. André Vingt-Trois, Párizs visszafogott érseke, aki már jó ideje a Francia Püspöki Konferencia vezetője, súlyos kétélyeinek ad hangot a római kúria működését és szabályait illetően. Korából kifolyólag biztosra veszi Bertone nyugdíjazását. „Az igazság az, hogy a kúria megszervezése több száz évre vezethető vissza - mondja -, és így egyáltalán nem alkalmas az egyház jelenlegi működtetésére. A zsinat után, amikor VI. Pál új elképzeléseket akart megvalósítani, kénytelen volt ad hoc szervezet létrehozni. Így XVI. Benedek meg-alapította az Új Evangelizáció Pápai Tanácsát. Mindez lehetővé teszi a haladást, de nem reformálja meg az egész rendszer működését.” Úgy tűnik, teljes a véleménykülönbség: „Mindegyik dikasztérium külön-külön működik, és néha nagyon lassú közöttük a kommunikáció, sőt olykor egyáltalán nem is létezik.” Mi hiányzik? Annyi biztos, hogy szükség lenne a koordináció tökéletesítésére. De minden pápaválasztás után azt beszéljük, hogy az új pápa megreformálja a kúriát, és hatékonyabbá teszi működését. Látszik, hogy ezt nem könnyű megvalósítani...” Franciaországban a katolikus napilapok - mint például a La Croix — megjegyzi, hogy az Őszentsége XVI. Benedek titkos iratai című könyvben leleplezett esetek főszereplői kizárólag olasz bíborosok. Mintha csak azt mondanák: Ah, les italiens...; de azt is kihangsúlyozzák, hogy a Konzisztóriumban az olasz bíborosok vannak

túlsúlyban. XVI. Benedek terve, mely ezen akart változtatni, összeütközésbe került Bertone szándékaival, aki növelni akarja befolyását a következő konklávé? Meglehet. Annyi biztos, hogy a párizsi bíboros nincs egyedül ezzel a véleményével. A német püspökség részéről is hasonló kifogások merülnek fel Róma központi hatalmával szemben, felidézve azt, ami könyvem mottója: az apostoli paloták és a hétköznapi emberek egyháza két külön világ, és az egymástól való eltávolodás folyamata megállíthatatlannak látszik.

A könyvről

A titkos látogatás

XVI. Benedek besötétített ablakú, felségjel nélküli autón hagyja el az apostoli palotát, anélkül hogy értesítette volna a belső biztonsági szolgálatot. 2012. január első napjait írjuk, de ez a délután más, mint a többi. A pápa nem veszi észre, hogy követik. Azon az útszakaszon, amely a Szent Péter tértől az Aurelia Antica útig vezet (pár lépésre a Doria Pamphilj villától) egy férfi, aki a Vatikánban dolgozik és a leg-befolyásosabb bíborosok bizalmas munkatársa, egy pillanatra sem vesztí szem elől a járművet, amelyet száz méter távolságból követ. Mindketten - bár tevékenységüket, jellemüket és műveltségüket tekintve igen különböznek egymástól - olyan választások előtt állnak, melyek döntő fordulatot hozhatnak az egyház jövőjében.

Joseph Ratzingert elszomorítják a római kúria berkeiben tapasztalható viszályok: a legutóbbi konzisztóriumok mindig a bíboros közösség megosztottságával végződtek. Ratzinger tudatában van annak, hogy még ha csak feltételesen is, de kérdésessé tenné az államtitkárral, Tarcisio Bertone bíborossal fennálló törekény szövetségét, az zsákutcába vezetne.

A másik férfi viszont egy közvetlenebb hatással járó választás előtt áll. Azt kell eldöntenie, hogy elkezdje-e vagy sem azt az igazságkereső missziót, amit Karol Wojtyła halála után kívánt elindítani, elfogadni XVI. Benedek tanításait: „Egy olyan világban, amelyben a hazugság uralkodik, az igazságért szenvedéssel kell fizetni.” Más szóval mindenki előtt fel akarta tárni a vatikáni paloták titkait, hogy kiűzze a kufárokat a templomból. Ez a döntés véglegesen meg fogja változtatni az életét. Ezt szívügyének tekinti, és már jó ideje kész felvállalni döntése következményeit. Még jövőjének veszélyeztetése árán is, ha felfedezik.

Ösztönösen követte a pápát azon ritka utak egyikén, amikor az egyházfő elhagyta Vatikánvárosi. Nemcsak azért követte, hogy kifürkésze a Szentatya úti célját, hanem azért, hogy bár távolról, de megosszon egy titkos pillanatot azzal az emberrel, aki a világ összes katolikusának a vezetője. És hogy meghezozza a döntést.

A fekete autó behajt egy apácakolostor kapuján. Az épület egy német spirituális mozgalomhoz, a Schönstatti Mária nővérek Világi Intézetéhez tartozik. Ratzinger azon kevés barátainak egyikét kereste fel, akikkel még ápolja a kapcsolatot azóta, hogy elfoglalta Szent Péter trónját. Mert többnyire kizárólag bíborosokkal és más magas rangú egyházi személyekkel érintkezik. Most egy idős német apáca váija: Birgit Wansing, egykori hűséges titkárnője, akivel felemlégetik közös emlékeiket, és akinek nagyrabecsüléssel teli szavai meglelégedéssel töltik el. Testvérén, Georgon, Thaddäus Kühnelen, a német bankáron, és hűséges házvezetónőjén, a zenetanár Ingrid Stampán kívül nem sokan élvezhetnek efféle kiváltságot. Ezeknek az embereknek az egyszerűsége jól tükrözi a pápa idegenkedését a hatalmi elitől.

A kapun kívül maradt emberünk gondolataiba mélyedve magányos sétára indul. Vajon mindig a hallgatás és a vak lojalitás a helyes magatartás? Akkor is, ha az ember túlkapások és igazságtalanságok szemtanúja? Megcsalhatja-e a belé vetett és az idők folyamán megszilárdult bizalmat, mellyel a kúriához tartozó személyek, mindenekelőtt a pápa, az államtitkár és a legbefolyásosabb bíborosok tüntették ki? Hallgasson, vagy pedig döntésével törje meg a csendet, mely elfedi a Teverén túli városállam hétköznapijainak üzelmeit és titkait?

Az, hogy most e könyvet olvassák, annak köszönhető, hogy a szóban forgó férfi azon az estén nem hátrált meg. Eloszlatta kételyeit, félelmeit, azzal a meggyőződéssel, hogy helyesen, jó ügy érdekében cselekszik. Elégedetten egy utolsó pillantást vetett a kolostorkertre, és határozottan haladt a megkezdett úton. Úgy döntött, hogy mindenkivel megismerteti a Vatikán titkait.

, Az élet bizonyos perceiben - mesélte nekem pár nappal később - az ember vagy férfiként viselkedik, vagy elveszti önbecsülését. Hogy mi a különbség a kétféle magatartás között? A bátorság. Az, hogy az ember kimondja és megtegye, amit helyesnek tart. Az én esetemben a bátorság azt jelenti, hogy megismertessem az emberekkel az egyház legkényesebb ügyeit. Hogy közkinccsé tegyek bizonyos titkokat, kisebb-nagyobb történeteket, amelyek egyébként nem jutnának ki a bronzkapun. Már az megkönnyebbülés, hogy végre megszabadulhatok a csendes cinkosság elviselhetetlen terhétől.”

Pár nappal később a férfi felkeresi azt a biztonságosnak ítélt helyet, amit együtt választottunk ki, és ott hagyja a dossziékat, pendrive-okat és egyéb adathordozókat. Leadja az utolsó dokumentációkat, bevégezve önkéntesen vállalt misszióját, ami szinte véletlenül, II. János Pál pápa temetésével kezdődött 2005 áprilisában. Az első években a titkos archívum bármiféle rendszer, végcél nélkül gyarapodott. A szóban forgó férfi összegyűjtött különféle dokumentumokat, körleveleket, leveleket, bankszámlakivonatokat a Vatikánban, majd éjszaka, a dolgozószobájában, a nemkívánatos tekintetektől távol tanulmányozta őket. Számos válasz nélküli kérdés, keserű meglepetés, kétely után szelektált, és célirányosan rendszerezni kezdte az anyagot. Csalódottsága arra késztette, hogy idővel hangot adjon véleményének, és meghallgassa az azonos nézeteket valló vatikáni alkalmazottakat. Végül létrejött egy kisebb csoport a legkülönbözőbb beosztású emberekből, akiket ugyanaz a döntés kötött össze: véleményt cserélni, tisztán látni és összegyűjteni azokat a dokumentumokat, melyek feltárják az egyház hallatlan cselszövéseit és üzemek a világ legkülönbözőbb pontjain.

XVI. Benedek íróasztala

Ezeknek a dokumentumoknak van egy közös, érdekfeszítő vonásuk: valamennyi a világ egyik legbefolyásosabb emberének az irodájából származik. Az iratok, melyeket hamarosan olvasni fognak, azokból a bizalmas dossziékból származnak, amelyeket XVI. Benedek és két hű titkára, Georg Gánswein és a máltai Alfréd Xuereb a jelenlegi pápaság legkényesebb időszakában kaptak. A dokumentumok a pápai államtitkárságtól, a nunciusi hivaltól, egyes bíborosoktól, a világ legkülönbözőbb pontjairól érkeztek a titkárok íróasztalára és a Szentatya dolgozószobájába, mely a Szent Péter térre néző apostoli palota harmadik emeletén található.

A dokumentumok már első ránézésre is lényeges dolgokról árulkodnak. A kúria a mai napig hallgatólagosan elsiklik a tények felett. Nem hajlandó napvilágra hozni olyan ügyeket, melyek zavarba ejtőek lehetnek és kételyeket ébreszthetnek az állampolgárok - hívők és ateisták -, valamint Isten szavának képviselői között. Szent Máté szavai világosak és aktuálisak, de süket fülekre találnak: „Azt, amit mondok nektek a sötétségben, mondjátok ki a napvilágnál! Azt, amit a fületekbe suttognak, hirdessétek a háztetőkről!” Ezzel a reményt keltő mondattal kezdődött a Vatikán Rt. című esszém a Vatikán titkos pénzügyeiről még Wojtyła pápasága alatt. Az ügyletek monsignor Renato Dardozzi hatalmas archívumának jóvoltából kerültek napvilágra. Úgy tűnik, a helyzet az új pápa beiktatása után sem változott meg.

Olyan tények kerültek napvilágra, amelyek megcáfolják az új pápáról elterjedt közvélekedést: nem felel meg a valóságnak az a „vulgata”, mely XVI. Benedeket olyan dogmatikus teológusnak írja le, aki távol tartja magát a római kúria és tágabb értelemben az egyház ügyes-bajos dolgaitól. Nem felel meg a valóságnak az a kép, mely szerint a Szentatya csupán a szent szövegek tanulmányozásának és tudományos kérdéseknek áldozza idejét. Joseph Ratzinger természetesen továbbra is művelt és kifinomult tudós, de egyben lelkipásztor is, aki részletesen, nagy gonddal kíséri figyelemmel a mindennapi élet kritikus pillanatait; foglalkozik a kor kényes kérdéseivel, a botrányokkal, melyeket el kell csitítani, az üldözésekkel, amelyeknek még gyakran ki vannak téve a keresztények a világ számos részén. E sorok írójának véleménye szerint Ratzinger figyelmes és dinamikus pápa, aki az igazságra vágyik, de elkerülhetetlenül a kompromisszumok és egy olyan „államérdek” áldozatává válik, mely minden változástól elzárkózik. A pápa folyamatos tájékoztatást kér az egyházat kínosan érintő ügyekben. Néha radikális eszközökkel beavatkozik, ugyanakkor megpróbál közvetíteni a római egyházat alkotó, egymástól eltérő mentalitású hívek között. Ez a megfeszített, az egész világot átfogó, megoldásokat kereső munka a pápai lakosztály irodájában zajlik. Az iroda egyszerű berendezése egy könyvespolcból, néhány alacsony fotelből, egy fa íróasztalból és két vezetékes telefonból áll, egyetlen mobiltelefon nélkül. Ennyiből áll

Joseph Ratzingemek, a világtörténelem 265. pápájának az irodája. Nyoma sincs a Fehér Ház high tech berendezéseinek. Még fejlett biztonsági rendszerrel sem szerelték fel, holott a Szentatya irodája a világhatalom

egyik központjának számít. Az egyház lüktető szíve, egy olyan szoba, ami megközelíthetetlen a világon élő egymilliárd hívő számára. A pápa innen adja ki az utasításait a titkárainak, akik megszűrlik a legkényesebb dokumentumokat. A Szentatya itt hozza meg a legnehezebb döntéseket.

A könyv, melyet kezében tart az olvasó, XVI. Benedek titkos dokumentumait tartalmazza. Több száz irat, mely felfedi az egyház hétköznapi bizonytalanságait, az elhallgatott igazságokat, a megoldott vészhelyzeteket, az örökös nehézségeket, a féltve őrzött titkokat. Azokat a titkokat, melyek nem kerültek volna soha napvilágra, ha a szóban forgó férfi azon a januári estén nem pillantotta volna meg Ratzinger profilját a januári este halvány fényében, és végképp eldöntötte, hogy nyilvánosságra hozza ezeket a dokumentumokat, vállalva a lehetséges következményeket.

Információforrás: Maria

XVI. Benedek lakosztályában

Joseph Ratzinger minden reggel 6.30 és 6.45 között ébred az apostoli palota harmadik emeletén lévő pápai lakosztályban. Tisztálkodás után végigmegy a lakosztály magánkápolnájába vezető folyosón, ahol 7.30-kor misét tart. A rituálé után, 8 óra körül még imába mélyedve ott marad a zsolozsmáskönyvével, majd 8.30 körül mintegy tíz percet tölt az ebédlőben, ahol a legközelebbi munkatársaival reggelizik. Az asztalnál a pápa legszívesebben tejet fogyaszt, koffeinmentes kávé, vaj- és lekváros kenyert, ritkábban egy szelet süteményt is.

A lakosztályban személyes ügyeivel az ún. pápai család személyzete foglalkozik. Mindenekelőtt a lakással kapcsolatos teendőket megbízott csapat: Paolo Gárielé, a pápa házi segédje (egyfajta komornyik), valamint a Memores Domini szervezethez tartozó Carmela, Loredana, Cristina és az utolsóként érkezett Rossella, aki 2010-ben lépett szolgálatba a balesetben elhunyt római Manuella Camagni helyett. Ez utóbbit egy autó ütötte el a római Nomentana úton azon ritka alkalmak egyikén, amikor elhagyta a pápai palotát. A négy apácának a Szentatya egyetlen kívánsága vagy megjegyzése sem kerüli el a figyelmét. Ezenkívül két különleges titkár is dolgozik a pápai lakosztályban. Közülük az ismertebb Georg Gánswein presbiter és német teológus, aki Rómába való megérkezéséig a ffeiburgi dóm vikáriusa volt. A fővárosban megosztotta idejét a Hittani Kongregációja (amit akkoriban Ratzinger vezetett) és a Santa Croce Pápai Egyetem között, ahol katolikus egyházjogot tanított. 6. Mindenki Georg atyának vagy Don Giorgiónak nevezte. A második titkár az 1958-ban született máltai Alfred Xuereb a gozói egyházmegyéből, aki a pápai államtitkárság írnoki teendőit látja el.

XVI. Benedek életvitele szinte szerzetesi, magánéletének pillanatait csak igen kevés emberrel osztja meg. Ennek jellemző példája a déli étkezés. VI. Pál a titkáraival ült egy asztalhoz. II. János Pál püspököket és bíborosokat szeretett meghívni, lehetőleg lengyeleket. XVI. Benedek a Memores szervezet tagjaihoz kötődik, akik főznek, rendben tartják a lakást, meghallgatják a pápát és mosolyognak szellemes mondásain. A Szentatya szinte mindig velük ebédel. A tűzhelynél Loredana és Carmela váltják egymást — mindketten Pugliából származnak -, és elkészítik a házigazda ízlésének megfelelő egyszerű ételeket. Ezek többnyire erősek, fűszerezettek, melyekből nem hiányozhat a bors és a paprika. Az első fogások többnyire halból készülnek, mint például a lazacos tészta, ami a Szentatya egyik kedvence. Másodikként inkább a húst részesíti előnyben, mely a pénteki napok kivételével minden alkalommal az étkezés részét képezi. Ilyenkor ugyanis Ratzinger halfiléből és zöldségekből álló egytálalt kér. Nem fogyaszt rákokat és bonyolult elkészítésű ételeket. A vacsorája zöldséglevesből vagy egy bögre tejből áll. Nagypénteken az egyébként is egyszerű étkezés még puritánabb lesz: a pápa főtt krumpliból és sajtból álló menüt fogyaszt. Az egyetlen kivételt az édességek képezik. A pápa kedvence egy puha, pár csepp likőrrel meglocsolt muffin, amit tréfásan „részeg szüzek”-nek nevez. Ez kivételt jelent a szabályok alól: a pápa ugyanis szinte teljesen absztinens, sosem iszik bort az asztalnál.

A Memores-nővérek az apostoli palota ugyanazon emeletén élnek, de szobáik az épület hátsó részében helyezkednek el. Ott alszanak, imádkoznak, ott tartják személyes holmijukat. Néhányan őrzik azt a nekrológot is, amit a pápa akaratának megfelelően tettek közzé a L' 'Osservatore Romano katolikus lapban Manuella Camagni halálakor: ez volt az első alkalom, hogy egy pápa gyászjelentést írt.

A „pápai család” és a titkárok körében eltöltött étkezéseken kívül a pápa időnként néhány baráti személlyel és családtaggal (például testvérévé, Georggal) szokott asztalhoz ülni, illetve utazásaiból visszatérve

munkabédeken szokott részt venni. Ez utóbbi alkalmakkor néhány kivételes személy ül az asztalnál: Federico Lombardi atya, a Vatikán sajtófőnöke, Giovanni Maria Vian professzor, a L'Espresso vatikáni lap igazgatója, monsignor Guido Marini, a pápai liturgikus szertartások mestere, valamint a pápai államtitkárság általános ügyeivel megbízott tanácsos, monsignor Peter Brian Wells.⁷

Az ebédek és a vacsorák a Szentatya visszafogottságáról tanús-kodnak. Vendégként azokat a - gyakran egyszerű - embereket hívja meg, akik valaha a segítségére voltak. Mint például egykori személyi sofőrje is abban a megtiszteltetésben részesült, hogy az asztalához ülhetett. 2006-ban ugyanezt a váratlan meghívást kapta Camillo Cibin, a csendőrség mindenkori főnöke, aki VI. Pál és II. János Pál pápák árnyéka volt. A meghívás alkalom volt arra, hogy a nyugdíjazás közeledtével a Szentatya köszönetét mondjon a csendőrtisztnek, aki teljes odaadással szolgált három pápát. Cibin fotója bejárta a világot, amikor 1981. május 13-án közvetlenül a Wojtyła ellen elkövetett merénylet után sikerült elfognia Ali Agcát. Ratzinger a meghívást kiterjesztette a tiszt családtagjaira is.

A bíborosok közül a német Joachim Meisner, Berlin egykori püspöke és Köln jelenlegi érseke tartozik a legrégebb barátai közé. Vele a pápa meglehetősen bizalmas viszonyban van, olyannyira, hogy néhány egyszerű, bensőséges percet is együtt töltött vele: például együtt nézték a szalonban a tévéhíradót, vagy Mozartot játszott neki azon ritka alkalmakkor, amikor zongorához ült. Természetesen csak akkor, ha a határidőnaplóban nem volt előjegyezve találkozó a második emeleti reprezentációs teremben, vagy nem volt éppen idő-szakos kihallgatás, mely alatt a pápa a bíborosokat és a kúria egyéb személyiségeit fogadja (mint például a hétfői napokon Bertone államtitkárt), továbbá nem volt nyilvános meghallgatás sem (ez szerdánként a VI. Pál Teremben zajlik a bazilika közelében).

A pápának további női munkatársai is vannak, akik a legkülönbözőbb szerepeket töltik be. Egyikük laikus nővér, aki a Közösség és Felszabadulás lelkesítő mozgalomhoz tartozik: ő szokta a fizioterápiás kezeléseket adni délutánonként a pápának. A rendelő a fogászati rendelővel együtt az egészségügyi részlegen belül helyezkedik el, mely a műtöt váltotta fel. A pápa másik női munkatársa a zenetanár végzettségű Ingrid Stampa, továbbá Birgit Wansing, a pápa mindenkori titkárnője: egyike azon kevés személyeknek, akik tökéletesen ismerik a pápa kézírását. Őt látogatta meg a Szentatya azon a 2012-es januári napon az Aurelia Antica úton fekvő kolostorban. Mind Stampa, mind Wansing a Schönstatt spirituális mozgalomhoz tartoznak, melyet Joseph Kentenich alapított. Birgit Wansingnak titkári megbízatása van, és még mindig a pápai államtitkárság kötelékébe tartozik. Ingrid Stampa a kevés nem hivatalos „tanácsadók” egyike. 1991-től kezdve házvezetőnő volt a római Città Leonina téren lévő háromszáz négyzetméteres lakásban, ahol Ratzinger bíborosként élt.

Kinyílik a Vatikán ajtaja

Az oknyomozó riporter munkája során gyakran olyan emberekkel találkozik, akikről szinte semmit sem tud, csak azt, hogy van egy történetük, amit el akarnak mesélni, vagy olyan dokumentumokkal rendelkeznek, melyeket nyilvánosságra akarnak hozni. Általában előzőleg egy rövid kivonatot kérünk tőlük e-mailben, hogy tisztában legyünk a sztorival és felmérjük jelentőségét. Néha azonban ezek az emberek bizalmatlanok. Ezekben az esetekben csak egy személyes találkozó által dönthetjük el, hogy történetük figyelmet érdemlő-e. A találkozókat ezekkel az ismeretlen személyekkel általában a szerkesztőségben vagy zsúfolt presszókban zajlanak le az anonimitás megőrzése érdekében.

Tevékenységem során gyakran fordultak elő képtelennél képtelenebb, regénybe illő helyzetek. Egyszer Firenzében egész délelőtt követek annak a pénzügyőr tábornoknak az emberei, akivel délután találkozóm lett volna. Kafkai helyzet állt elő: azért állította rám az embereit, hogy meggyőződjön arról, hogy nem követnek. Előfordult, hogy addig számomra teljesen ismeretlen „hírforrásokkal” találkoztam a legképtelenebb helyeken, mint például egy autóröncs telepen Brescia elővárosában; más alkalommal pedig bekötött szemmel vezettek egy trieszti lakásba, ahol egy rendőrséggel kollaboráló egykori maffiózóval volt találkozóm.

De ahhoz foghatót még sose éltem át, mint ebben az évben; azóta, hogy kapcsolatba kerültem a fő hírforrással, aki mintegy száz különféle dokumentumot bocsátott rendelkezésemre. Ezek alkotják e könyv alapját. Még sohasem fordult elő, hogy ilyen nagy gondot kellett volna fordítani a titoktartásra, a különféle, szinte mániákus

óvintézkedésekre. Első alkalommal éreztem úgy, hogy minden eddiginél megdöbbentőbb dologra bukkantam., Az óvatosság már a véremmé vált - magyarázta a Vatikán falain belül élő hírforrásom. A kúrián belül mindig a legkisebb botránnyal járó megoldást választják.” Igaza volt. Kapcsolatunkat a kezdetektől fogva úgy építettük ki, hogy láthatatlanok maradjunk; hogy beleolvadjunk a hétköznapiokba.

Csak most értem meg igazán, hogy lépéseinket alapos számítás és hosszas tűnődés előzte meg. Nehogy belegabalyodjunk annak a szervezetnek a hálójába, amit a nációra vadászó, nagy tapasztalattal rendelkező Simon Wiesenthal „a világ legjobb és leghatékonyabb hírszerző szolgálatának” nevezett. A vatikáni biztonsági és információs rendszerről van szó. Csak most vált számomra világossá, hogy mindenáron meg kellett védeni ezt az információfolyamot, mely átszivárgott a Vatikánt körülvevő áthatolhatatlan körfal repedésein. Információforrásom nem kelthetett gyanút mozdulataival és szavaival a mindennapi élet során. Nem inoghatott meg. Színlelnie kellett feletteseivel szemben, akik valamennyien hatalommal, intuícióval és karizmával rendelkező személyek voltak, mint például Tarcisio Bertone vatikáni államtitkár, s eközben fel kellett kutatnia a legje-lentősebb információkat, a legtitkosabb dokumentumokat, melyek a Svájci Gárda éberségét kijátszva kerültek ki a mini államból. Ez a kettősség hónapokon keresztül tartott: mindez leginkább egy klasszikus titkos ügynök tevékenységéhez hasonlított, aki többéves kiképzés után álnéven „befészkeli” magát egy bizonyos környezetbe.

Nekem ugyancsak bonyolult szerep jutott. Az ilyen helyzetekben meghatározó szerepet játszik a pszichológiai tényező. Nem szabad hibás lépést tenni, és bizalmi kapcsolatot kell kiépíteni. A bemutatkozás után olyan beszélgetőpartnernek kell mutatkozni, aki képes felfogni a bizonytalanságot és a bizalmat. Aki biztonságot áraszt olyan helyzetekben, amikor valami váratlan eseménnyel kell szembenézni; de mindenekelőtt, aki semmilyen helyzetben sem fél.

Ez az első találkozásonktól fogva így volt. A „hírforrás” az egyház titkos pénzügyi manővereiről írt Vatikán Rt. című esszémet kétségbevonhatatlan garanciának tekintette. Én voltam tehát számára a megfelelő újságíró, akit meg kellett közelítenie: egyrészt írásom ismeretterjesztő jellege miatt, másrészt azért, mert teljes anonimitást garantáltam annak, aki a rendelkezésemre bocsátja az addig titkosnak számító dokumentumokat. De volt egy megoldandó probléma: létre kellett hozni az első kapcsolatot. A „hírforrás” a legbonyolultabb, de minden bizonnyal a legbiztonságosabb utat választotta: a média világtól távoli utat, elkerülve a közvetlen találkozót, a postai vagy elektronikus levelezést és a telefonos érintkezést.

2011 tavaszát írjuk, amikor újra jelentkezik egy rég nem látott kedves barátom, akinek semmi köze a Vatikán világához, sem pedig a bíróságokhoz. Arra kér, hogy találkozzunk Milánóban egy kávézóban. Ez csak ürügy arra, hogy személyesen is beszélgethessünk, és én örömmel fogadom a meghívást. Találkozunk, és az ilyenkor szokásos udvariaskodás után közli, hogy egy üzenete van számomra. Egy barátjának hírei vannak a Vatikánról, melyeket nyilvánosságra szeretne hozni. Csak ennyit mond, nem is tud többet az ügyről. A sztori nem tűnik különösebben érdekesnek, de kíváncsivá tesz, hogy vajon mi készítette ezt a régi barátomat arra, hogy felkeressen Milánóban és üzenetet adjon át ettől a lehetséges „hírforrástól”. Ez az első benyomásom. Mosolyogva azt felelem, hogy adja meg neki nyugodtan a mobilszámomat. Így jön létre a kapcsolat. A „kapcsolat” - hívjuk így, mivel sohasem ismertem meg a valódi kilétét - álnéven hív fel.

Milánóban vonatra szállók. A találkozó ezúttal Rómában jön létre, egy presszóban a Mazzini tér közelében. Itt valami különös dolog történik. A találkozón két személy jelenik meg. Két negyven év körüli olasz férfi mértéktartó, kifogástalan öltözkében. Kérdéseket tesznek fel az érdeklődési körömmel, a munkámmal kapcsolatban, valamint a szakmai fogékonyságomat illetően. Az iránt érdeklődnek, hogy újságíróként miképpen védem a rám bízott bizalmas információk forrását. Mozdulataik nyájasak, hanghordozásuk szívélyes, de nem egyházi emberek. Sőt, néha egy-egy olyan szó is kicsúszik a szájukon, ami inkább a kaszárnyákra, mint a sekrestyékre emlékeztet. Az a benyomásom, hogy nem ők lesznek a beszélgetőpartnereim.

Jelentéktelen dolgokról folyik a szó, ismeretlenek között, az ebéd előtti aperitif elfogyasztása közben. Fürkésszük egymást és a környezetünket. A valóságban — és erre csak később jövök rá - azon a találkozón nem csupán hárman vagyunk jelen. Ott van néhány „védőangyal” is, akiket ugyan nem látok, de ők figyelnek engem. Van, aki ott van, aki elhalad mellettem, van, aki leül a közelben. Megfigyelés alatt állok. Elővigyázatossági

intézkedések, amik azt mutatják, hogy valaki mérlegeli, kapcsolatba lépjen-e velem. Ezt a következő találkozó erősíti meg. Megint az előző két férfi jelenik meg, megkezdjük a szokásos semmitmondó csevejt. Ez alkalommal egy másik kávézóban vagyunk, egy félreeső különteremben. Hogy miért választották ezt a helyet, az kiderül pár perc múlva, amikor az idősebb férfi a zsebébe nyúl, majd színpadias mozdulatokkal elővesz egy négybe hajtogatott papírt és átnyújtja. Névtelen írás, mely meg-ismételhetetlen szavakkal illet néhány egyházi méltóságot.

Az anonim dokumentumokkal nem lehet sokra jutni. Megköszönöm, de visszautasítom: nem érdekel. Ok összenéznek és elmosolyodnak. Nem értem. Tovább mosolyognak, és egy szót sem szólnak. Meg vannak elégedve. Csak csapda volt, hogy lássák, miként reagálok. Eltelik néhány perc, majd egy kis sétát javasolnak. Utána pedig rövid autótutat. Beszállok két ismeretlen autójába? Kockázatos ugyan, de az ösztönöm azt súgja, hogy bízzam bennük. Beszállok a hosszú furgon hátsó ülésére, hogy találkozzak a „hírforrással”, így kezdődik meg az utazás, aminek még nem látni a végét.

Találkozás a hírforrással

Majdnem egy órát töltünk az autóban. A valóságban a megteendő távolság csupán pár száz méter, elegendő lenne pár perc. Többször is végighaladunk ugyanazokon az útszakaszokon. A két férfi biztos akar lenni abban, hogy nincs-e „árnyékunk”, hogy nincs-e valaki a nyomunkban. Ezért banális „követéselleni” technikákat alkalmaznak, ahhoz hasonlókat, amelyeket a kémértételekből ismerhetünk.

A találkozó a fő informátorral egy liberty stílusú épületben, a Szentszékhez közeli Prati városnegyedben jött létre. A lakás nincs berendezve, elmondásuk szerint már jó ideje vár eladásra. Valószínűleg az ingatlanügynök adta kölcsön a kulcsot. Nincs névtábla, sem pedig csengői. Belépünk: folyosó, konyha, fürdőszoba. Majd egy üres terem műanyag székekkel. Itt ül a hírforrásom. Beszélgetni kezdünk.

Vallását gyakorló katolikus, már húsz éve dolgozik a Vatikánban. Rendszeresen olvassa az Evangéliumot, egyes részeit már kívülről tudja. Beszélgetésünk alatt gyakran idéz a Bibliából, XVI. Benedektől és a szentektől. Úgy tűnik, mintha kényelmetlenül érezné magát, és szenvedne. Egyrészt az általa ismert igazság miatt, és azért is, mert úgy döntött, nyilvánosságra hozza, név nélkül találkozási egy újságíróval.

„Wojtyła halála után - közli bizalmasan — kezdtem félretenni néhány példányt a munkám során kezembe kerülő dokumentumokból. Az első években csak időközönként tettem. Amikor észrevettem, hogy az újságokból és a hivatalos beszédekből kitűnő igazság nem felel meg a papírok által megerősített valóságnak, akkor minden dokumentumot félretettem egy mappában, hogy áttanulmányozzam és megértsem. Egy bizonyos ponton leálltam, és gyakori költözködésem egyike előtt úgy döntöttem, hogy szinte mindent kidobok. De az utóbbi években a helyzet sokat romlott, a Vatikánban zavartalanul folyik a képmutatás. Botrány botrányt követ. És itt nem csak a pedofília gondolok, ami a leglesújtóbb, és ami ezekre a szavakra készítette a Szentatyát: »A legsúlyosabb üldözés nem külső ellenségeinktől származik, hanem a bűnből keletkezik az egyházon belül.« A pénzmosással kapcsolatos újabb nyomozásra gondolok a vatikáni IOR (Istituto per le Opere di Religione - Vallási Művek Intézete) bankon belül, a Krisztus Légiójával kapcsolatos botrányra, amit éveken keresztül agyonhallgattak, a Propaganda Fide házainak botrányos ügyeire, a Közösség és Felszabadulás bekerítő stratégiáira és Mario Cal öngyilkosságára, aki Don Verzével közösen irányította a milánói Szent Rafael Kórházat. Anélkül, hogy megfélemednének a belső viszályokról, melyeknek olyan illusztris áldozatai voltak, mint az újságíró Dino Boffo, aki az olasz püspöki konferencia napilapjának, az Awenirének volt az igazgatója. Aztán ott a többi megoldatlan ügy, mint például a svájci testőrök elleni merénylet, az elrabolt Emanuela Orlandi esete, az Ambrosiano Bank bedőlése, amit Összefüggésbe hoztak Paul Casimir Marcinkus érsekkel, valamint az Enimont hatalmas kenőpénzei, melyeket a pápák bankja mosott tisztára. Ameddig nem derül rájuk fény, bizonyos ügyek örökre függőben maradnak.”

Elég, ha arra gondolunk, hogy Marcinkusra a mai napig is úgy emlékeznek a Vatikánban, mint jóra való egyházi méltóságra, aki jóhiszemű áldozatként keveredett a Roberto Calvi által vezetett Ambrosiano Bank anyagi csődjébe. Egyesek szerint nagylelkű prelátus volt. Nyaranta fel szokott mászni az épületállványokra, hogy vizet vigyen a kőműveseknek. Még XVI. Benedek is megemlíti néhány bíborosnak, hogy Marcinkustól kapott

ajándékba egy ruhásszekrényt, amikor Németországból átköltözött a kúriába. Nem veszik figyelembe, nem mérlegelik azokat a tényeket, melyek a bírósági tárgyalások során napvilágra kerültek egyes egyházi méltóságokról. Talán túlságosan nagy port verne fel, ha görcső alá vennék azokat a tényeket, amelyeket 2010 nyarán állapított meg a római másodfokú bíróság Roberto Calvi bankár meggyilkolásának ügyében: „A Cosa Nostra számos ágazata nagyszabású pénzmosási műveletekre használta az Ambrosiano és az IOR bankokat.” Abban az időszakban az a Marcinkus irányította az IOR bankot, aki a munkásoknak vizet vitt az építkezéseken. Csak a szóban forgó hónapokban - bűnös késéssel - döntött úgy a Szentszék, hogy fellép a pénzmosás ellen. 2010 áprilisáig ugyanis nem vettek tudomást róla.

„Azokban az években — folytatja a hírforrás - beszélgettem né-hány kollégámmal és barátommal, akik a Vatikánban élnek és dolgoznak. Megvitattuk a dolgokat, és rájöttünk, hogy valamennyien ugyanazt a zavart érezzük, és kritikus szemmel, tehetetlenül nézzük a rengeteg visszaélést és a személyes érdekek miatt elhallgatott igazságot. Egyetértettünk abban, hogy a dokumentumokra támaszkodva cselekedni kell. Van köztünk olyan, aki a pénzügyi és vagyonkezelő szervnél (APSA) dolgozik; mások a tendereket és beszállításokat felügyelő kormányzóságon vagy a titkárságon, továbbá a vatikáni csendőrségen. Senki sem ismer mindenkit. Én a magam részéről elkezdtem fénymásolatokat készíteni egyes dokumentumokról. Például az Ettore Gotti Tedeschi által vezetett IOR bankkal, a Légióval, a Közösség és Felszabadulás mozgalommal, a monsignor Carlo Maria Viganóval kapcsolatos ügyek iratairól. Ez utóbbit azért rúgták ki, mert megpróbált felszámolni egy klikket... Úgy vélem, ezeknek a dokumentumoknak a nyilvánosságra hozatala elkerülhetetlenül felgyorsítja a Ratzinger által megkezdett reformokat. A dolgok ismerete változásokat eredményez. Ez pedig megkönnyebbülést jelent azok számára, akikre a kúrián belül történő események nyomasztóan hatnak, de nem áll módjukban beavatkozni. Akik tehetetlennek érzik magukat. Semmit sem tehetünk, mert nincs hozzá hatalmunk. Semmit sem tehetünk, mert egyes praktikák hozzátartoznak a Vatikán világához, és sokan attól tartanak, hogy ezek megváltoztatása a hibák hallgatóságos beismerésével érne fel.”

Ezt a találkozót az elkövetkező hetekben számos hasonló követte.

Kockázatos következmények

Közösen döntjük el, hogyan maradjunk kapcsolatban, hogy elkerüljük a hibás lépéseket. Mindenekelőtt szükség van egy fedőnévre. Mi legyen az? „Maria” - vágja rá ösztönösen a hírforrás. Elmosolyodik. Én visszamosolygok rá. Maria, a minden gyanún felül álló postás, gondolom magamban. Mariával tehát nem szabad kommunikálni telefonon, e-mailben vagy postai úton. A dossziében összegyűjtött anyagok átadása az előre megbeszélte időpontokban és helyeken történik. Az operatív részleteket - Maria és kapcsolatainak védelme érdekében - nem szabad elárulni. Ezek kettőnk titkai maradnak.

Ebben a precedens nélküli helyzetben a levegő már az elején puszkaporosnak ígérkezik. A hatás csak hónapokkal később, 2012 januárjában jelentkezik, amikor a La7 televíziós csatornán folyó ok-nyomozó műsoromat, az Érinthetetleneket monsignor Carlo Maria Viganonak szentelem. Őt a vatikáni kormányzóság a költségvetés Helyrehozatalával, valamint a bérszerződések és beszállítások rendbe tételével bízta meg. Viganó saját bevallása szerint összeesküvés áldozata lett - olyannyira, hogy apostoli nunciusként Washingtonba küldték. Ez a hihetetlen történet az egész világot bejárta. Pár napon belül egy sor cikk jelenik meg a Szentszék belső dokumentumaival a Liberó és az II Fatto Quotidiano című lapokban. Sohasem szivárgott ki még ennyi adat a Vatikánból. Ezek az első iratok, melyeket újabban követnek. Jelen kötetben is számos eddig kiadatlan dokumentumot mellékelünk.

A Vatikán sajtótermének igazgatója, Federico Lombardi atya, valamint a Vatikán-szakértők, a kommentátorok, a bíborosok és egyéb egyházi méltóságok, a hivatásos véleményformálók megpróbálnak rájönni arra, hogy mi történik. Besúgókról, „tégldről”, „sárdobálóról” beszélnek, hogy megpróbálják elrejteni a napvilágra kerülő igazságot. Az elemzések bíborosok közti viszályokra utalnak; érdek- közösségek közötti harcokról folyik a szó, valamint megosztottságról egyfelől Bertone hívei, másfelől az Olasz Püspöki Konferencia (CEI) elnökéhez, Angelo Bagnascóhoz közeli csoport között. Egy-mással szemben álló csoportosulások, melyek különböző nézeteket vallanak mind a hittudománnyal, mind a politikával (elsősorban az olasz politikával) kapcsolatban. Az egyik csoportba az 1989-ben elhunyt genovai bíboros, Giuseppe Siri követői tartoznak. Ez a leg-különbözőbb személyiségeket foglalja magába, úgymint Mauro Piacenza bíborost (akinek a neve szóba került mint jövődó

vatikáni államtitkár), monsignor Ettore Balestrerót, az Államok közötti kapcsolat szekció másodtitkárát, valamint Francesco Moragliát, Velence pátriárkáját. Azt rebesgetik, hogy Olaszországban Siri követői egy Berlusconi nélküli jobbközepet tartanának kívánatosnak a Demokrata Párt (PD) kritikus, centrista szárnyával. Egy másik csoportosulás Bagnasco bíboros nézeteit osztja, aki a katolikusokat szeretné a politikai élet első soraiban látni a különböző pártokon belül. Továbbá sziklaszilárd Bertone blokkja, mely éveken keresztül elkötelezte magát a katolikus érdekszövetséggel a Berlusconi-érában. E csoportosulás egyik kiemelkedő politikusa Gianni Letta volt. Így egyesek titkos belső harcokat emlegetnek. Mások - mint Lombardi atya - a városállam falain belüli, ún. Vatileaks miatt panaszkodik, figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy éppenséggel ennek köszönhetően ismerhetők fel a jelen és a múlt viszállyai és érdekszövetségei, s ezáltal válnak nyilvánvalóvá a bajok és egyes cselekedetek emberi korlátai.

S ami még ennél is súlyosabb: nem érzékelik vagy nem akarják meglátni az egyszerű, nyers és drámai valóságot. Erős földrengés-sorozattal állunk szemben, a vatikáni paloták vezetőinek intoleranciájával. A gyűlölködés ragályként terjed, majd egy kollektív akcióba sűrűsödik, mely a becstelenségre és a hatalmi harcokra reagál. Az egyszerű porszemcsék sodorják veszélybe azt a gépezetet, amit legyőzhetlenné tettek a rétegesen rárakódó különféle érdekek.

XVI. Benedek belső nyomozó bizottságot állít fel, hogy kiderítsék, mi módon szivárogtak ki a dokumentumok. A bizottság elnöke Julián Herranz, a művelt jogász, az Opus Dei kiemelkedő alakja aki huszonkét éven keresztül Josemaría Escrivá de Balaguer asszisztense volt. 2012. április 25-én az államtitkárság egy jegyzéket tesz közzé, mely arról tájékoztatja a világi és az egyházi állampolgárokat, hogy „a bizottság köteles fényt deríteni arra a tényre, hogy az újságok és más kommunikációs eszközök nemrégiben hivatali titok védelme alá eső dokumentumokat tettek közzé”. Herranz munkáját néhány nyugdíjban lévő bíboros is segíti, akik éveken keresztül a vatikáni palotákban tevékenykedtek: a propagandáért felelős emeritus prefektus, Fide Josef Tomko, valamint Salvatore De Giorgi, Palermo egykori érseke. A csoport kidolgoz egy nagyon alapos munka-menetet, és hivatalról hivatalra járnak, hogy rájöjjenek, ki felelős a dokumentumok kiszivároztatásáért. Kihallgatták a tanúkat és a lehetséges gyanúsítottakat, és nagy hasznát vették a csendőrség és az államtitkárság tevékenységének, „Ugyanezzel a buzgalommal kéne nyomozniuk más esetekben is. Például Emanuela Orlandi ügyében” - kommentálta Maria.

Boffo titkos levelei a pápának

A „Boffo-módszer” kifejezésért a Vatikánt illeti a copyright

Mariával minden találkozásunk alkalmával egy újabb, rugalmas időpontban egyezünk meg. Például az elkövetkező három csütörtök ugyanazon órájában. Elmegyek az előre megbeszélt helyre, és várok fél órát. Ha nem mutatkozik, akkor tudom, hogy a következő csütörtökre halasztódott a találkozó. Ez mindig működött, és így elkerültük azt, hogy telefonbeszélgetésünknek nyoma maradjon. Mindig minden gyanú felett álló helyet választottunk: olyan irodákat és lakásokat, ahol négy szemközt lehettünk. A dokumentumokat olyan titkos helyekre rejtettük, melyeket a kémregényekben „lyukaknak” neveznek. Mindez a hidegháború alatt alkalmazott titkosszolgálati módszerekre emlékeztetett.

Egyszer Maria üres kézzel érkezett. Csalódottságomban akaratlanul is elhúzó a számat. Ő ezt rögtön észreveszi, és ironikus pillantást vet rám. Itt küszködünk, ráadásul a vásárra visszük a bőrünket, és neked még van kedved vigyorgni? - gondolom magamban. O pedig kibújik a kabátjából. Segíts! - kéri. Megfordul. A hátára tizenhárom gondosan kettéhajtott lap van rögzítve. Átnyújtja. Kinyitom őket, és olvasni kezdek. Dino Boffo három, nagy port kavart levele. Boffo az Awenire katolikus lap egykori igazgatója, aki ellen 2009 nyarán az II Giornale napilap kampányszerű támadást indított, ami a lemondásához vezetett. A botrány után Boffo levelet írt Ratzingemek és az Olasz Püspöki Konferencia (CEI) elnökének, Bagnasco bíborosnak. Eddig kiadatlan Bagnasco egyik legbizalmasabb barátjának és munkatársának, Boffónak, valamint XVI. Benedek személyi titkárának, Georg Gánsweinnek a levelezése. Ezekben a levelekben Boffo beszámol a törtétekről, elmagyarázza az indítékokat, kereszt- és vezetéknévvel jelöli meg a végrehajtókat, feltételezésekbe bocsátkozik a megbízókat illetően, és kifejti szakmai halálának okait. A fekete-fehér lapokon egy összeesküvés számai bontakoznak ki; a katolikus újságíró egyenesen Tarcisio Bertone vatikáni államtitkárt, a Szentatya legközelebbi

és leghívebb munkatársát vádolja ördögi intrikával, aminek következtében már-már az öngyilkosságot fontolgatta (ha hinni lehet az általam meghallgatott, hozzá közel álló tanúknak).

Fontos, hogy helyesen értelmezzük ezeket a leveleket. Ha Boffo, bár visszafogott módon, de mégis frontálisan támadja Bertonét, és azt írja Georg atyának, hogy tájékoztassa a megfelelő szavakkal a pápát, az azt jelenti, hogy az Avvenire egykori igazgatója meglepetésszerűen lendül támadásba. Azt jelenti, hogy a meccset a legmagasabb szinten játssza, és hogy a Vatikánban a különböző érdekcsoportok között dúló harc már mindenhová kiterjedt. Tény, hogy Boffót egy rövid purgatóriumi időszak után rehabilitálták, és 2010 őszén az Olasz Püspöki Konferencia tulajdonában lévő Tv2000 csatorna igazgatójaként visszatér. Ez nem annyira a zavaros ügy szerencsés befejezése, mint inkább egy vatikáni kompromisszum jele egy olyan kérdésben, ami súlyos károkat okozott, és aminek ellenőrzése kicsúszhatott volna a kezükből. Nincs fegyverszünet, sem pedig fegyverletétel.

Így, miután egy évig a low profile jegyében vezette a tévécsatornát, 2011. október 25-én egy a Corriere della Sera-nak adott politikai interjúval Boffo végleg rehabilitálja magát. Egyetlen utalás sincs az összeesküvésre, ami már a múlté, azt el kell felejteni. A bñborosok televíziójának igazgatója lefűjta a meccset a katolikus világ számára, és kiemelte annak szükségességét, hogy a hívők valamennyien járuljanak hozzá az ország politikai jövőjének megteremtéséhez. Ez egy határozott felhívás: „Ebben az időszakban a hallgatás bñ - így szól az óvása. - Az országnak szüksége van ránk, mindenkinek a tudása és képessége szerint kell közreműködnie.”

Pár nappal később, november 12-én bedől a már hetek óta agonizáló kormány. Silvio Berlusconi miniszterelnök, akinek a támogatottsága egyre csökken (főleg azután, hogy a közvélemény tudomására jutottak az arcerei villában tartott „bunga-bunga” bulik részletei), szakít a katolikus világgal, beadja lemondását. Az a sziklaszilárd tengely, amit Gianni Letta garantált a Vatikán és a kormány között, már nem megdönthetetlen. Berlusconi átadja a helyét Mario Montinak, a „szakértőnek”, akinek kormánya erős empátiát gyakorol a Vatikánnal szemben. A Monti által kiválasztott három miniszter és számos segédtitkár tökéletes harmóniában áll a Szentszék elképzeléseivel.

Visszatérve Boffo interjújára, melyet a Corriere della Sera napilapnak adott: egyetlen utalás sincs benne arra az esetre, amely lemondásra kényszerítette 2009 augusztusának végén, amikor a Vittorio Feltri által vezetett II Giornale című napilap óriási betűkkel közölte le az ellene 2004-ben, molesztálásért kiszabott ítéletet (amit időközben a temi előzetes nyomozással megbízott bíró, azaz a G. I. P. aláírásával véglegesített). Az újságcikk közzétette, hogy az ítélethez egy bírósági megjegyzést is csatoltak, amely Boffót „közismert homoszexuálisként” írja le, „akit a rendőrség figyelemmel kísért efféle érintkezései miatt”. A hír villámként hatott azokon a nyár végi napokon, és botrány lett belőle. De aztán hamarosan kiderült, hogy a történet teljesen más. Az úgynevezett közlemény óriási blöffnek bizonyult. Egy létező, rágalmazó feljegyzést szándékosan úgy tüntettek fel, mint egy a valós ítélethez csatolt bírósági megjegyzést.⁹

Meglehetősen egyértelmű annak a célja, aki ezeket az iratokat közzétette: egy vádirat Bagnasco és Camillo Ruini, az Olasz Püspöki Konferencia egykori vezetője ellen. Ők a valódi célpontok, a morális vádlottak. A terv logikus és egyszerű: ismerték Boffót, és nem kímélték meg az egyházat attól a botránytól, hogy egy molesztálásért elítélt homoszexuálisra bízzák a stratégiai fontosságú katolikus média vezetését. Napokra, hetekre lesz szükség ahhoz, hogy a nyilvánosság megismerje az igazságot, és némileg elcsituljon az ügy.

A sajtó egy része Feltrinek tulajdonítja a történetek megrendezését. Újfajta kifejezések keletkeztek, mint például a „Boffo-módszer”, amely arra utal, hogy a jobboldali média nem információt szolgáltat, hanem valakit célba vesz és megsemmisít, csak azért, mert összeütközésbe került saját táborának mérvadó politikusával, azaz Berlusconival. Tény, hogy a hír egyik fele valótlan volt, a másik fele pedig már ismert. Létezik egy feltételezett indíték, ami még megerősítés- te vár: Boffo és az Avvenire az azt megelőző hónapokban kritizálta Berlusconi erkölcsi hanyatlását.¹⁰ Egyesek számára ebből könnyű levonni a következtetést: az ellenfélre olyan hírekkel kell lesújtani, amelyek már korábban napvilágra kerültek, ezeket bñdületes hazugságokkal fűszerezni, s ily módon tñnketenni őt. Ezek szerint bizonyos cikkeket megfélemlítő szándékkal publikáltak: aki bíráltni merészeli a nagyfñnñköt, azt majd megrágalmazzzák, akárcsak Boffót. Ez alól senki sem kivétel.

Ez a meccs vajon kit lelkesít jobban: az újságírókat vagy a nagy- közönséget? Nehéz lenne megmondani. Kétségtelen azonban, hogy megválaszolatlan marad a legfontosabb kérdés: az egész ügy kezdete. Még ha Feltrit tartanánk is a színjáték mellékszereplőjének, akkor is megoldatlan marad a gordiuszi csomó: ki a fő méregkeverő? Ki állította össze a hamis dokumentumokat, melyek Boffót lemondásra kényszerítették? Ki és miért adta át ezeket az II Giornale napilapnak? Az újságokban egymás után szivárognak ki olyan bizalmas információk, melyeknek nincs semmiféle hivatalos megerősítése: Bertone telefonbeszélgetése Feltrivel; egy névtelen újságcikk ugyancsak az II Giornaléban, amit állítólag Giovanni Maria Vian, a L'Osservatore Romano igazgatója írt egy vatikáni, állítólagos új biztonsági rendelkezésről. Vian felháborodottan reagál, és vatikáni fantazmagóriáknak titulálja a kiszivárgott híreket.

Kevés a biztos adat. Az irományon, amit bírósági iratnak akartak feltüntetni, egyértelmű cím szerepel (Válasz Öexcellenciája tájékoztatást kérő levelére), és közzététele előtt pár hónappal Olaszország-szerte számos püspökhöz eljutott, de mindenekelőtt a Toniolo Intézet tagjai között vált ismertté. Ez az intézet a Katolikus Egyetemhez tartozik, ahol Boffo tanácsadóként dolgozik. Ki küldte szét ezeket feljegyzéseket? Rejtély. 2009. szeptember 2-án Feltri kijelenti, hogy a dokumentumokat a „Vatikán titkosszolgálatától”¹¹ kapta, ami viszont - ahogy Lombardi atya megjegyzi - hivatalosan nem létezik. Lehet, hogy a csendőrség keze van a dologban, amit az egykori Sisde-ügynök, Domenico Giani irányít? Találgatások, pletykák, de nincs semmiféle bizonyíték. A Giuliano Ferrara által vezetett II Foglio című napilap még ezen is túlmegy: „Az II Foglio megbízható forrásból arról értesült, hogy Feltri néhány telefonhívást kapott Vigantól, melyben ez utóbbi megerősíti a hamis dokumentum hitelességét.” Amikor rákérdeznek, Vian tagad és cáfol.

A fordulat azonban pár hónappal Boffo lemondása után következik be. December elején Feltri azt állítja, hogy a szóban forgó írást egy „olyan egyházi személytől kapta, aki beosztásánál fogva is megbízható”. Vajon kiről lehet szó? Autentikus, tekintélyes személy lehet, ha az újság igazgatója azt állítja, hogy „egy pillanatig sem kételkedtem ennek a személynek a szavában, mert minden gyanú fölött áll”. Ez az álláspont egy hallatlan lépésre, közvetlen, frontális támadásra készíti Boffót. Egészen addig a pillanatig a katolikus újságíró úgy döntött, hogy fedezékbe vonul. Nem kommentálta az eseményeket: végtelen türelemmel rakosgatta össze a mozaikkockákat, és megpróbált rájönni arra, hogy ki állhat a dolgok hátterében. Védekező álláspontra helyezkedve nyomozott, elemezte a sajtóban megjelent cikkeket, tájékozódott a média és a politika világában jártas ismerősei, barátai körében. Boffót az ügy végkifejlete - azaz a dossziék publikálása — kevésbé érdeklik. Őt inkább az foglalkoztatja, ki találta ki a sztorit. Feltri szavai a minden gyanú fölött álló személyről megváltoztatják terveit. Az II Giornale igazgatójának szavai meglepetésszerűen egybeesnek azzal, amire Boffo is rájött azokban a hetekben nyomozása során. Felkavaró tényekre bukkant.

Karácsony előtt szembeszáll néhány bíborossal, majd úgy dönt, hogy megosztja magánnyomozásának eredményét azzal, akinek szerinte minderről tudnia kell. A nyomok, a bizonyítékok, a vádak olyan súlyosak, hogy erről egyetlen, az ügyben illetékes személynek kell tudomást szereznie. Valószínűleg erre a következtetésre jutott Boffo, amikor végül is úgy dönt, hogy nem avatja be Bagnascót, hanem Georg Gánswein atyához fordul, hogy ő vonjon le következtetéseket. Boffo tájékoztatni akarja Georg atyát mindarról, amit felfedezett, és azt szeretné, hogy nyoma maradjon mindennek. Ezért úgy dönt, hogy nem kér időpontot Ratzingertől, akivel igen bizalmas viszonyban van, hanem inkább szemrehányó hangvételű levelet ír neki. A szó elszáll, az írás megmarad. Az Awenire egykori igazgatója rámutat azokra a vatikáni személyekre, akik szerinte felelősek a történetekért. Olyan személyek, akiket a pápa választott ki közvetlen munkatársnak, és akik a Szentatya teljes bizalmát élvezik.

Boffo tehát megteszi a szükséges előkészületeket. Mivel kényes helyzetről van szó, és nincs olyan kapcsolatban Gánsweinrel, hogy közvetlenül „rontson rá” az ügygel, egy befolyásos közvetítőhöz folyamodik. Ez a személy az elkövetkező napokban felkeresi XVI. Benedek titkárát, és feltárja előtte az Awenire egykori igazgatójának azt az óhaját, miszerint kényes részleteket szeretne a tudomására hozni. Georg atya készségesnek mutatkozik. Boffo nagy gonddal megírja a levelet.

2010. január 6-án, kevéssel vacsoraidő előtt, amikor a pápa titkára valószínűleg egyedül tartózkodik az irodájában, Boffo a Treviso közeli Óné di Fonté helységben lévő vidéki házában öt lapot fűz be a faxgéphe. A leveleket közvetlenül Georg atyának címezte. Az első oldalon a „Szigorúan bizalmas” kifejezés előre jelzi az irat

jellegét. Ez a gyűlékony vádirat megérdemli azt, hogy teljes egészében leközzöljük. Az írás három részre osztható. Az elsőben Boffo azokra a személyekre utal, akiket szerinte felelősség terhel az ügyben. A másodikban azokat az indítékokat sorolja fel, amelyek kiválthatták az ellene folytatott kampányt. A harmadik részben pedig a megoldást keresi: az Awenire egykori igazgatója ugyanis munka nélkül maradt.

Főtisztelendő Monsignor!

Ön bizonyára tudomást szerzett arról, hogy mi minden történt velem augusztus végétől a mai napig: lemondásom az Awemre és más katolikus média igazgatói posztjairól. Egy ellenem irányuló rágalomhadjárat következtében kénytelen voltam megtenni ezt a lépést. Később a vádak visszavonta fő beharangozójuk, dr. Vittorio Feltri, az II Giornale igazgatója. A visszavonásra három hónappal a lemondásom után, 2009. december 4-én került sor. Nos, ebből a visszavonásból kell kiindulnom, hogy kifejtsem azokat a körülményeket, melyek jelen levél megírására indokul szolgáltak. Ugyanis a visszavonás, bár nem számított médiaszennázációnak, lehetővé tette, hogy egy számomra eddig ismeretlen világba nyerek betekintést.

A nem hivatalos érintkezések során, melyek megelőzték dr. Feltri döntését, és amelyek csúcspontját ügyvédem látogatása jelentette (aki azért kereste fel az II Giornale igazgatóját, hogy bemutassa neki az általa felkapott ügyre vonatkozó valamennyi dokumentumot), a különböző napilapok kiemelkedő személyiségeivel folytatott megbeszéléseim során alapvető fontosságú kulisszatitokra jöttem rá. Nevezetesen arra, hogy az engem rágalmozó hamis dokumentumot a L'Osservatore Romano igazgatója, Gian Maria Vian professzor juttatta el Feltrihez. Sőt, nem csupán saját kezűleg átadta a május eleje óta a katolikus egyetem és a római kúria berkeiben közkezen forgó névtelen levelet. Szándéka az volt, hogy megakadályozza kinevezésem megerősítését ugyanennek az egyetemnek az ellenőrző szervében, a Toniolo Bizottságban. Vian arról is biztosította Feltrit, hogy a bírósági ügy, amelyből a szóban forgó dokumentum származik, egy bizonyított, homoszexualitással kapcsolatos rágalmozásra vonatkozik, aminek én lennék a főszereplője. E rosszindulatú szóbeszéd szerint a legkülönbébb körökben ismert homoszexuális lennék; mindenekeelőtt az egyházi körökben, melyeken belül védeltséget élveztem, hogy zavartalanul folytathassam az Olasz Püspöki Konferenciához közeli lapok igazgatását.

Boffo tehát egyenesen a L'Osservatore Romano igazgatóját vádolja. Állítólag Vian volt az, aki „saját kezűleg” átadta a névtelen írományt, amiből kiindult az II Giornale rágalomkampánya. Vian azt is garantálta, hogy a büntetőjogi ügy az Avvenire igazgatójának bizonyított homoszexualitásából fakad. Vian azonban hallgat. Sohasem foglalt állást, de tudja, hogy a vatikáni államtitkárság nem hiszi el ezeket a vádakokat. És mindenekeelőtt tisztában van azzal, hogy az apostoli palota mindig meg fogja védeni.

Súlyos vád ez, melyet Boffo a Szentatya előtt tesz hivatalossá. A Szentszék lapjának igazgatóját inkriminálja, azt a szakembert, akit maga a pápa választott munkatársának 2007 novemberében. XVI. Benedek akarta azt, hogy Vian professzor legyen a L'Osservatore Romano igazgatója. Egy szívélyes kinevezési levelet küldött neki, amelyben „nagy tisztelettel és őszinte szeretettel” többek között azt

állította, hogy átfogó kulturális képzettsége, mint a kereszténységet kutató történésznek, [...] valamint illusztris családból való származása, mely a Szentszék szolgálatában állva mélyen vallásos hagyományokkal rendelkezik, biztos garanciát jelent a rábízott kényes feladat elvégzésére”. Boffo nyilvánvalóan érzékeli a vád súlyát és jelentőségét, amikor a pápa egyik legközelebbi munkatársát inkriminálja. De Boffo biztos a dolgában, és eltökéltsége sziklaszilárd.

Természetesen tisztában vagyok azzal, Monsignore, hogy mekkora súlya van ennek a felfedezésemnek, melyet most feltárok Ön előtt. Másfelől én, aki elszenvedtem a rágalmozás következményeit, nem lennék képes valami hasonlót elkövetni. Úgy döntöttem, hogy beszélek, a mai napon egy magas szintű, bizalmas fórumon, mert nem tudom továbbra is elhallgatni azt, ami a tudomásomra jutott, és ami ilyen közélről érinti a Szentszék misszióját. Felesleges részleteznem, mennyire vigyáztam arra, nehogy én is valamiféle cselszövés áldozatává váljak, illetve heteken keresztül mennyire nehezemre esett elhinni mindazt, ami tudomásomra jutott. Másfelől, Monsignor - és ezt el kell hogy mondjam - ez a váratlanul megtalált mozaikkocka az, ami ésszerűen bizonyíthatja igazamat. Elég visszagondolni arra a tíz napra, amelynek során az II Giornale igazgatója megrendezte az ellenem folytatott

rágalomkampányt, mit sem törődve az Awenire és más újságok hasábjain meg-jelenő ellenvéleményekre, továbbá azt sem vette figyelembe, hogy számos autentikus és szavahihető személy nem hivatalos úton megpróbált nyomást gyakorolni rá. De az általa közölt verziót garantálta számára - az ő szavaival élve - egy „megbízható, mondhatnám minden gyanú fölött álló informátor”. Miért is hátrált volna meg? Talán lehetséges az, hogy az Avvenire igazgatójának feltételezett erkölcstelensége nem volt ismeretlen a felettesei előtt? Vagy egy másik, még nyomasztóbb verzió, mely szerint a felettesei - bár tudtak róla -, mégis érdekeikből kifolyólag fedezték? Közben Feltrinek - delirálása közben - gondja volt rá, hogy nyomokat hagyjon (már az első napoktól kezdve). Például amikor az „egyházon belüli belső elszámolásokról” beszélt, vagy amikor azt sejtette, hogy a szóban forgó iromány a vatikáni csendőrségtől származik.

Az eset rekonstruálása drámai. Boffo megkockáztatja, hogy egy személyt, egy megbízót is megnevezzen, aki a háttérből irányította az eseményeket. A szóban forgó személy — akinek részvétele nem volt közvetlen, de annál botrányosabb: Bertone bíboros. Boffo bizonyos abban, hogy „Bertonének nem volt tudomása Vian cselekedetének minden részletéről”, de érdekében állt az Awenire igazgatójának tönkretétele. Az volt a célja, hogy aláássa a Ruini és Bagnasco bíborosok közötti „folytonosságot”. Egyszóval Boffo vádja szerint Vian „talán képes volt betekinteni feljebbvalója lelkébe”.

A valóságban - ugyancsak a szóban forgó írás szerint - nincsenek megtámadhatatlan bizonyítékok arra vonatkozóan, hogy Bertone-nak is köze volt az ügghöz. Csupán következtetésekről és néhány gyanú-jelről van szó, mint például az a pár mondat, amit a sajtó augusztus elején Paolo Bonaiutinak, Berlusconi akkori szóvivőjének tulajdonított:

Köztünk szólva, Monsignore, hadd kérdezzem meg: nem tűnik ma már megfontolatlan és hiú kezdeményezésnek az, hogy az augusztus 31 -i Corriere della Sera hasábjain megjelent interjú, amelyet Vian professzor nem magánszemélyként, hanem a L'Osservatore Romano igazgatójaként adott, engem számos kritikával illetett? Többek között felmerül az a kérdés is, miért nem talált módot arra, hogy tárgyilagosan átértékelje mondandóját, sőt, hogy elhatárolódjon a rágalmazásoktól, holott a Olasz Püspöki Konferencia elnöke kimondottan erre kérte. Őszintén bevallom Önnek, nem hinném, hogy Bertone bíborosnak tudomása lett volna Vian cselekedetének minden részletéről, de ez utóbbi talán képes volt betekinteni feljebbvalója lelkébe. Boffo eltávolításával olyasvalakit mozdítanak el, aki támogatta a Ruini és Bagnasco bíborosok közötti folytonosságot az Olasz Püspöki Konferencia elnöki posztján. Egyesek tévesen összefüggést feltételeztek Vian kezdeményezése és Bertone bíboros között, miután Berlusconi szóvivője, Paolo

Bonaiuti kikapcsolt mikrofonok előtt ezt válaszolta a kormány-épületben az újság íróknak. „Tettünk egy szívességet Bertone-nak.”¹² Valószínűleg ennek tudható be az a zavar, amit a miniszterelnök nem tudott eltitkolni, és ami miatt később nyilvánosan is elhatárolódott a botránykampánytól, végül pedig mindent elkövetett annak érdekében, hogy Feltri visszavonja a vádakát (ez bizonyított tény) és jóvátegye a Boffónak okozott károkat.

Látja, Monsignor, az újságírók különös szerzetek: néha címlapra dobják a híreket anélkül, hogy bizonyítékokkal rendelkezzenek, máskor pedig összegyűjtenek különböző apró részleteket, és hónapokon keresztül Őrizgetik noteszukban, arra várva, hogy az események valamilyen fordulatot vegyenek. Tudomásom van arról, mivel néhány kolléga ez ügyben megkeresett, hogy némelyikük birtokában van olyan különös kijelentéseknek, melyeket a Vian körüli polémiák napjaiban ejtettek el bizonyos személyek. Mint például a „Feltri által tanúsított bátorság”, amellyel nyilvánosságra hozta az esetet. Tudomásom van továbbá arról a mondatról is, ami Feltri szájából csúszott ki azokban a napokban a szerkesztőségben: „Ah, Vian... ezekben a napokban jobb lesz, ha nem hívom fel közvetlenül...” így az II Giornaléhoz közeli körökben van, aki ironizál azon, hogy a L'Osservatore Romano igazgatója teljesen kiszolgáltatta magát egy olyan felelőtlen álaknak, mint Feltri... Ahogy másoknak, úgy nekem is tudomásom van arról a kiszivárogtatott bizalmas hírről, amit októberben Sandro Magister közölt a blogjában, és ami egyértelműen Viannak tulajdonít egy, az ellenem folytatott rágalomkampány védelmében írt cikket. A szóban forgó cikk az II Giornale hasábjain jelent meg, szerzője Diana Alfieri, egy fiktív alak. Biztosíthatom arról, hogy Vian válasza erre a kiszivárogtatott hírre annyira nyakatekert volt, hogy az már magában több gyanút keltett újságírói berkekben, mint amennyit elosztatott. Ennek ellenére egészen addig a percig úgy véltem, hogy csupán a találgatások és a gyanúk talaján mozgunk. Most azonban abban a helyzetben

vagyok, hogy nem tudok nem tudomást venni azokról az információkról, amelyek egyértelműen alátámasztják Vian sugalmazol' szerepét az ügyben.

Lehetséges, hogy Vian odáig ment, hogy felhagyjon tanulmányaival, melyeknek nagy lelkesedéssel szentelte magát, és méregtől fröcsögő levelek postása legyen? Boffo miután megsemmisítő módon jellemezte - „túlságosan hozzá van szokva ahhoz, hogy kockáztasson” az újságírókkal való kapcsolataiban -, a lényegre tér, és olyan témát vet fel, mely közérdeklődésre tart számot: az egyház szerepét a politikában. Boffo szerint Vian nem szeretné, ha a római egyháznak bánni befolyása is lenne a politikai döntésekre, míg az Awenire egykori igazgatója annak jelentőségét hangoztatja, hogy „kötelezni kell a politikát arra, hogy vegye figyelembe az egyház álláspontjait”.

A „Boffo-ügy” háttérében tehát a különféle nézetek és érdekek ütköznek egymással. Acél nem csupán az összekötő láncszem (azaz a Ruini és Bagnasco közötti folytonosság), hanem többek között az olasz állam és az Olasz Püspöki Konferencia közötti erős nézeteltérés meggyengítése.

Egyfelől nincs okom kételkedni a Feltri által többször is hangoztatott magyarázatokban, melyekkel „igazolni” próbálja saját kampányát (azt, hogy megszegyenítse azokat, akik kifogásolni merészelik Berlusconi magánéletének bizonyos részleteit), másfelől semmivel sem tudom bizonyítani azokat az indokokat, melyek Vian professzort az itt vázolt cselekvésekre készítették. Nem beszélve arról, hogy az újságírókkal való kapcsolataiban hozzá volt szokva ahhoz, hogy kockáztasson. Hitelt adhatnék Vian fenntartásainak a CEI médiájának szerepével kapcsolatban, mely szerint biztosítani kell az olasz egyháznak a nyilvánosságot, arra kötelezve a politikát, hogy vegye figyelembe az egyház álláspontját. Szegény Eluana (Eluana Englaro [1970-2009] esete élénk politikai, jogi és etikai vitákat váltott ki Olaszországban. A fiatal nő autóbalesete után tizenhét évig kómában feküdt. Ezt követően természetes halállal halt meg, miután a család kérésére felfüggesztették a mesterséges táplálást.) esete ezzel kapcsolatban emblematikusnak számított az Awenire akkori kritikusi számára. Csak a hivatalban lévő vezetőség legyőzésével reménykedhettek az egyház politikára gyakorolt befolyásának mérséklődésében, és abban, hogy a jövőben felmerülő ügyeket rugalmasabban kezelik. Itt körvonalazódik az a naivitás, mely mindent egybevetve jellemző az Awenire igazgatójának eljárására. De ez a téma nem vonatkozik rám.

A Boffo által vázolt kép aggasztó. A volt igazgató végül néhány rejtélyes mondattal köszön el, függőben hagyva pár dolgot. Miután rámutat az intrika főszereplőire és statisztáira, Boffo garanciát nyújt arra, hogy hallgatni fog az ügyről. Mindenesetre figyelmezteti a pápa titkárát a küszöbön álló kockázatra. Mások is rájöhetnek az igazságra, annál is inkább, mert „az esetleges ígérek ellenére az ügy kulisszatitkai bármelyik percben megjelenhetnek a sajtóban”.

Most azonban azt kérdelem: mi legyen? Biztosíthatom afelől, Monsignor, hogy semmit sem teszek annak érdekében, hogy az ügy iménti rekonstruálása kitudódjon: az egyház felsőbb érdeke továbbra is az az irányelv marad számomra, amely meghatározza cselekedeteimet. Az igaz, hogy elveszítettem a munkámat, mégpedig egy olyan munkát, amiben nagyon hittem, de nem érlelek magamban bosszút. Mindenesetre világos, hogy a történetek már nem csupán az II Giornale titkai, és hogy az ügy kulisszatitkai az esetleges ígérek ellenére bármelyik percben megjelenhetnek a sajtóban. Ugyanis nincs hiány azokban az újságírókban, akik saját eszközeikkel az igazság felszínre hozásán dolgoznak. Ezért, Monsignor, helyesnek tartom tájékoztatni Önt mindarról, amit megtudtam, és valamiképp figyelmeztetni szeretném arra, ami hamarosan bekövetkezhet. Természetesen az itt leírtakkal kapcsolatban bármikor a rendelkezésére állok. Kérem, bocsásson meg az alkalmatlankodásért, hű híve: Dino Boffo.

Georg atya kézhez kapja a levelet, és feltételezhetően megvitatja a pápával, mivel Boffo a Szentatya két közeli munkatársát is szóba hozta az ügyben. Ez azonban nem biztos. Az viszont bizonyos, hogy pár nap elteltével, 2010. január 11-én XVI. Benedek titkára úgy dönt, hogy válaszol. Nem levélben, hogy ezzel hivatalossá tegye az episztoláris párbeszédet, hanem szóban. Gánswein közvetlenül felhívja Boffót. A „papi könyörületességre” hivatkozik, de aztán többet szeretne tudni az ügyről. A hangja diplomatikus és kimért, ami jellemző a német atyára. A Boffóval folytatott beszélgetésben a pápai titkár a Boffo homoszexualitására utaló szóbeszédre tereli a szót, ahogy ez a következő levélből kitűnik, amit az Awenire egykori igazgatója a következő nap küld el.

Január 12-én adja fel a második levelet Ratzinger titkárának. Az első oldalon ez olvasható: „Másodjára kopogtatok, kérem, nézze el nekem. Nem szeretnék többé alkalmatlankodni. Odaadó és hálás híve, tisztelettel Dino Boffo.”

Nagytiszteletű Monsignor!

Mindenekelőtt őszinte köszönetemet kívánom kifejezni mind a papi könyörületesség kinyilvánítása, mind nyíltsága miatt, melyekről tegnapi, 2010. január 1 T-i telefonbeszélgetésünk során biztosított. Isten a megmondhatója, mennyire sajnálom, hogy ennyit alkalmatlankodtam [...] Arról a pletykáról szeretnék beszélni, ami már egyes körökben szárnyra kapott. Bizalmasan beszéltem Önnek az egyetlen nyomról, ami Monsignor Pirovanohoz [a pápai államtitkárság hivatalvezetője] vezet, és valamiképpen sugallhatta ezt a gondolatársítást. De aztán a telefonbeszélgetés befejeztével eszembe jutott valami - (sajnálom, hogy nem jöttem rá azonnal). 2000-ben vagy 2001-ben történhetett: a fülembbe jutott, hogy egy Pio Pinto nevű monsignor, aki akkoriban, ha nem tévedek a Szentszék bírói szervénél (Sacra Rota) dolgozott, és akit akkoriban ismertem meg, amikor a Propaganda Fide épületének padlásterében lévő lakásban laktam a Spagna téren, meglehetősen rossz híreket keltette. Különös, kissé vizionárius jellem volt. Ugyanabban az épületben lakott. Néha összetalálkoztunk és elbeszélgettünk, majd azzal az ígérettel búcsúztunk el, hogy valamelyik este együtt vacsorázunk. A dolog nem érdekelt különösebben, mert a kúriai szóbeszédnek sohasem tulajdonítottam jelentőséget. Azért nevezném különösnek a magatartását, mert esténként mindig félig nyitva hagyta az ajtaját, és amikor este netalán későn értem haza, rendszeresen megrémisztett. Már nem laktam abban az épületben, amikor a tudomásomra jutott, hogy a szóban forgó pap félreérthetetlen gyanúknak adott hangot személyemmel kapcsolatban, őszintén szólva a dolog nem kavart fel különösebben, és szórakozottan azt feleltem beszélgetőpartneremnek, hogy Pinto valószínűleg néhány Sat2000-nél dolgozó kollégám és kolléganőm látogatására úttal, amiről nem tudni, miket gondolhatott. A valóságban a televízió akkoriban még kezdeti stádiumban volt, és fontos volt számomra, hogy megismerjem munkatársaimat. Számomra az ügy ezzel le volt zárva, szinte el is felejtettem. Ez minden, Monsignor. Fontosnak tartottam kiegészíteni az információt arról az egyetlen nyomról, ami a rólam «terjesztett» hihetetlen pletykákkal kapcsolatban eszembe jutott.

Támadás Vian ellen, majd a homoszexualitás vádjának cáfolata:

Mindenekelőtt engedje meg, hogy megjegyezzem: Vian cselekedete más lapra tartozik. A L 'Osservatore Romano igazgatójához kerül egy szemlátomást hamis {az Olasz Köztársaság melyik dokumentumán szerepel egy ötvenéves vádlott agg szüleinek a neve?}, anonim, egyben rágalmozó jellegű írás (a Terniben kiállított papírokon nem szerepel semmiféle homoszexualitásra utaló körülmény, ahogy ezt Feltrinek is tudomásul kellett vennie). Erre mit tesz? Ő, aki a L 'Osservatore Romano igazgatója, fogja az írást és átadja egy felelőtlenségéről híres kollégájának, garantálva a dokumentum hitelességét. A cél egy nyilvános {és célzatos} kampány megindítása egy katolikus napilap igazgatója ellen. Vajon milyen erkölcsi értelme van egy efféle cselekedetnek?

Monsignore, nem titkolom, hogy a tegnapi igen tapintatos telefonhívásában volt valami, ami úgy is mondhatnám, megdöbbentett. De biztosíthatom afelől, Isten a tanúm rá, hogy tiszta a lelkiismeretem, és nincs semmi kételyem afelől, hogy az igazság ebben az esetben is napvilágra fog kerülni. Ismétlem: ha homoszexuális, sőt, hírhedt homoszexuális lennék, akkor valóban nem vettem volna észre semmit a három szerkesztőségben a kollégáim, akikkel órákat, napokat töltöttem a legkülönbözőbb témák megvitatásával, és akikkel az egyház álláspontjait közöltük az újságok lapjain az aktuális hírekkel kapcsolatban? Akkor valóban meg tudtam volna őrizni ezeknek a hívő Családapáknak az elismerését? Ezen túlmenően, Monsignore, nem vagyok már fiatalember, életem során a legkülönbözőbb helyeken fordultam meg. Harmincas és negyvenes éveim között a trevizi egyházmegye hetilapjának dolgoztam és a Katolikus Akció elnöke voltam. Nyaranta mintegy ötven táborot szerveztünk a gyerekeknek. (Ön ismeri a Lorenzago nevű helységet: az volt az egyik táborhelyünk.) Lehetséges, hogy senki sem talált a magatartásomban semmi kifogásolnivalót? Azt megelőzően, huszonkét és harmincéves korom között a Katolikus Akció nemzeti központjának egyik fiatal „igazgatója” voltam. (Akkoriban a székhelye a Conciliazione 1. utcában volt, elnöke pedig Agnes professzor volt.) Tucatszintű fiatal nőtt fel a szemem láttára; rájuk is gondolva kezdeményezte II. János Pál pápa az Ifjúsági világnapok mozgalmát. Hogyhogy itt sem talált senki semmi kivetnivalót a viselkedésemben? Végül, az elmúlt kilenc évben egy apró lakásban éltem, amit egy nagyobb lakásból alakítottak ki, ahol a házigazdák éltek. A tulajdonos, egy

kétgyermekes buzgó családanya kis híján sírva fakadt, amikor a bérleti szerződés lejártakor a múlt hónapban elköszöntem tőle. Lehetséges, hogy nem vett észre semmit, holott a konyhájából rálátott a bejárati ajtóra? Bocsásson meg a szóözőnért, és azért, hogy szabad folyást engedtem gondolataimnak, melyeket egy tapasztalt és bölcs lelkésszel megoszthattam, bízva jóindulatában. Kérem, legyen elnéző irányomban, őszinte híve: Dino Boffo.

A kúriában a feszültség percei következnek. Pár nappal később XVI. Benedek észreveszi — különböző források által — hogy nem minden Boffóval kapcsolatos cikk kap helyet a saját, személyes sajtószemléjén, amit a pápai államtitkárság állít össze számára.¹³ A pápa úgy dönt, hogy vizsgálatot indít az ügyben, amelynek lefolytatásával hú titkárát, Gánsweint bízta meg.

Közben Boffo tovább folytatja kutatásait. Február 1-jén Milánóban a Da Berti toszkán étterem egyik belső termében egy mindent megvilágosító megbeszélésre kerül sor Boffo és az II Giornale igazgatója között. A kijáratnál Boffo elárulja Feltri bizalmas közlését: „Azt kérdezte, hogy Bertone-nak és Viannak mi bajuk van velem.” Így közvetett módon támasztja alá a pápa titkárához küldött levélben leírt állításait. Feltri is rákontrázik: „Beszélgetésünk során Boffo nem kérdezte, ki a forrásom, mert nyilvánvalóan már tudta és nálam is jobban ismerte.” Bertone és Vian lehetséges szerepéről egyre közvetlenebb utalások jelennek meg néhány napilapban.

Elsőként a Giuliano Ferrara által vezetett II Foglio című napilap jelöl meg egy valamiképpen intézményszerű forrást. Boffo hallgat. Nem jelenik meg tőle sem interjú, sem nyilatkozat. De a célzások folytatódnak, míg végül a pápai államtitkárság egy hivatalos közleményt jelentet meg. Ez a Szentatya kifejezett kérésére a L'Osservatore Romano első oldalán jelenik meg, és támadja a „Szentszék ellen indított rágalomkampányt, mely nem kíméli magát a római pápát sem”. A támadás célpontjai azok az újságok, amelyek „a L'Osservatore Romano igazgatójának egy minden motivációt mellőző, alaptalan, rosszindulatú rágalmozó cselekedetet tulajdonítanak”.¹⁴ Massimo Franco, a Corriere della Sera éles megfigyelőképességű Vatikán-szakértője így foglalja össze a helyzetet: „A miniszterelnök fivérének napilapja (az II Giornale Paolo Berlusconié) csupán eszköz volt abban a mérkőzésben, amely a vatikáni palotákban kezdődött meg, és hónapokon keresztül zajlott észrevétlenül. Valójában nem is annyira ahhoz a »szent szövetséghez« kötődött, ami Berlusconi és a katolikus hierarchia egyes csoportjai között jött létre, mint inkább egyfajta kényes kihívás volt a mai egyházon belül az elsőbbségért, és talán a következő pápaválasztáshoz szükséges egyensúly megteremtéséért. Szóval nem világos, hogy végül is ki kit részesített előnyben a politikai és az egyházi hatalom között. Az viszont egyre világosabb, hogy egy lezárt és eltemetettnek tekintett ügy a valóságban még nyitva áll.”¹⁵

Az igazság több szálon fut, és a többség számára a helyzet meglehetősen homályos marad egészen addig, míg ki nem szivárog egy újabb bizalmas hír a dosszié szerzőjéről: „Ezt a tájékoztató közleményt minden valószínűséggel korábban a csendőrség állította össze az akkori titkársági helyettes, Leonardo Sandri kérésére.” Az argentin bíboros a keleti egyházakért felelős Kongregáció vezetője.¹⁶ Ha ez igaz, Sandri kinek a megbízásából cselekedett? Ezek nyitott kérdések maradnak.

Annyi bizonyos, hogy Boffo hatásos kommunikációs képességgel bír. Rekonstruálja az igazságot, és meg van győződve arról, hogy képes bebizonyítani saját álláspontját. Megpróbálja megfosztani a történetet minden személyes jellegétől oly módon, hogy a tények objektivitása tűnjön ki. Ez a stratégia előnyös az egyházon belül: ha a történetek leírásánál saját magadat is belevonod az ügybe, ha sejteted egy tanúval, egy egyházi személlyel, hogy valószínűleg személyes érdekek is fennforognak, akkor azon nyomban hátrányba kerülsz. Az egyházon belül az ügyek lassan, de biztosan haladnak; Boffo vádjai nem kerülnek a fiókba. Gánswein beszél róluk a Szentatyával. Bagnasco is a szívéen viseli az ügyet. Az apostoli palotában megismétlődik egy már más alkalommal is látott jelenet: összeesküvések, viszályok, melyeket a pápa hivatott elsimítani, hogy megvédje az egyház egységét. Gátat kell vetnie az árnak, gyorsan kell beavatkoznia, hogy mérsékelje a károkat.

Hónapok telnek el, de úgy tűnik, semmi sem történik, legalábbis a felszínen. Mindenesetre Boffo lemondásának egyéves évfordulójáig. 2010. szeptember 2-án Marco Travaglio újságíró az II Fatto Quotidiano hasábjain nyílt levelet intéz hozzá.¹⁷ „Ön dicséretes módon a csendet választotta - írja. - Miért? Többek között megtudtuk Feltritől, hogy Ön sohasem jelentette fel az II Giornalét. [...] Talán itt az ideje, hogy megtörje a tartózkodó csendet és végleg rávilágítson az ügyre. [...] Van valami, amiről nem tudunk?” Travaglio nem tud a pápa

titkárához írt levelekről. Sem pedig arról a hálóról, amit a Gánsweinnel kapcsolatban álló Bagnasco sző Boffo „reintegrálásáról”. A kezdet egy együttműködési szerződés a CEI médiumaival, ami már aláírásra is került, anélkül hogy beharangozták volna az eseményt. Boffo újra támadások keresztüztüében érzi magát. Úgy dönt, felhagy a hallgatással. De ezt nem nyilvánosan teszi, hanem a maga módján: tollat ragad, és levelet ír Bagnasco bíborosnak.

Boffo levele Bagnascóhoz: „túlságosan nagy csalás ”

Eltelt egy év, de a Boffo-ügy még nem merült feledésbe. Sőt, Feltri beszél róla a televízióban, és minden politikai vitában van valaki, aki a Boffo-módszemek esik áldozatul - legalábbis a baloldali fél állítása szerint. És mi a helyzet magával Boffóval? Az Awenire egykori igazgatója munka nélkül van, és meglehetősen keserű hangulatban él az Óné nevű községben. De megőrizte tisztánlátását döntései előtt; szükségesnek tartja, hogy bizalmas közlést intézzon Bagnasco bíboroshoz; ezenkívül számos jeles újságíró, köztük Ezio Mauro, a a La Repubblica igazgatója sürgeti, hogy adjon interjút. Valamennyien arra szólítják fel, hogy mondja el végre az igazságot, hogy mesélje el a történeteket egészen addig a fordulatig, amelynek Bertone és Vian a főszereplője (ami ha beigazolódik, valóban botrányos lehet).

A Bagnascóhoz írt levél egy nyers dokumentum, ami egészen pontosan foglalja össze a helyzetet, rámutat a veszélyekre, olyannyira, hogy Boffo azt írja, „térden állva” fordul a bíboroshoz.

Eminenciás Uram,

Azt kívánom, bárcsak itt állna előttem és átérezné kétségbe-esésemet! Sajnálom, hogy kénytelen vagyok zavarni Önt, holott tudom jól, milyen sürgető teendővel kell szembenéznie nap mint nap. Isten a megmondhatója, mennyire szeretném, ha magam is meg tudnám oldani gondjaimat. Továbbá kétségbeeséssel tölt el az is, hogy újra a figyelem középpontjába került az ügyem, mely mindannyiunkat érint. Csatolom Marco Travaglio cikkét, ami a mai napon az II Fatto címdalán jelent meg. Ez jelenti a csúcsát az utóbbi napokra jellemző rafinált zaklató hadjáratnak. Nem tudom, tudja-e, ki Marco Travaglio. A pontosság kedvéért: Berlusconi legélesebb hangú, legel- tökélebb ellenfele, aki állításait mindig dokumentálni tudja. Még Sarrtorónái is hajthatatlanabb. Ő a pár excellence ellenség. Bizonyára figyelemmel kísérte a múltkori televíziós beszélgetést Feltrivel, aki cirkuszi mutatványait produkálta, és azt mondta, ha visszatérhetne az időben, akkor óvatosabb lenne. Hallotta a bíborosokra vonatkozó burkolt célzásokat, és azt is, hogy nem áll szándékomban sem polgári, sem büntetőpert indítani, és ez bogarat ültetett a fülébe. Miként lehetséges, hogy Boffo még mindig hallgat? Mit rejteget, vagy mi aggasztja? Régi „gazdái" (ez az ő gondolatmenete) vajon miért engedték el? Nem lehetséges, hogy paktumot kötött üldözőjével, felvette a hallgatásáért járó pénzt, és most távol tartja magát az ügytől? Az olyan emberek számára, mint Travaglio, érthetetlen, miért nem ragadtam zászlót, hogy a barikádra menjek velük. Ő alapján véve azt szeretné, ha előjönnék az árnyékból, de a dolgokat természetesen a saját szemszögéből nézi.

Mitévő legyek? Adjak interjút, mondjam el a véleményemet, további felvilágosítást nyújtva a helyzetemről? A tegnapi nap folyamán Ezio Máuro a La Repubblica-tól felajánlotta, hogy eljön hozzám, és ő, az újság igazgatója interjút készít velem. De ugyanezzel a kéréssel fordultak hozzám az II Fatto, az II Foglio, a La Stampa és az II Resto del Caríno napilapok is. Tehát lenne módomban beszélni, de nem vagyok róla meggyőződve, hogy ez lenne a helyes út, mert ezzel csak újra felizzítanám a vitákat, és végül kárt okoznék valakinek. Annál is inkább, mert ha beszélek, nem tudok elsiklani teljes egészében Bertone és Vian szerepe fölött [...].¹⁸ Eminenciás uram, térden állva kérem, ha ez segít abban, hogy átérezze, milyen lélekkel írom ezeket a sorokat: nem gondolja, hogy az egyháznak valamiféle jelet kellene adnia, hogy rehabilitáljon a világ szeme előtt? És ez vajon mérsékelheti a lázas vitákat? Nem titkolom Ön előtt azokat a gondolatokat, melyeket más, általam megbízhatónak tartott személyek is osztanak: azt, hogy újságíró kollégáim szakmai csoportját manapság nem is annyira Feltri vagy tőzsomszédja, Travaglio eszement megnyilatkozásai döbbsentik meg, hanem inkább az egyház csöndje, amit gyanús tényként értelmeznek. Megfeledeznek arról, hogy Ön beszélt; hogy nyilatkozott még azután is, hogy Feltri december 4-én visszavonta kijelentéseit. Sajnos ezután napvilágra került az a tény is, hogy felsőbb köröknek is szerepe volt az ügyben, és ez újra fokozta egyesek gyanakvását. Természetesen ha azt állíthatnám, hogy a CEI támogat, akkor máshogy állna a helyzet, és azt tudatná azzal, akit ez érdekel, hogy nem hagytak magamra; hogy a CEI a maga módján szolidaritást mutat velem szemben; hogy egyszerűen csak otthon várom ki

az ügy végét, de nem érzem, hogy számkivetett lennék egykori kiadóm szemében... Csendben kérdelem: nyilvánosságra hozzuk ezt a dolgot (a 2. cikkellyel kapcsolatban),¹⁹ hogy kissé csituljanak a kedélyek? Vagy van valami ellenjavaslat? Talán igen... Vagy esetleg úgy véli, Eminenciás Uram, hogy a jeladásnak lenne valami más módja is? Másfelől, ha ma bejelentem, hogy elfogadtam a La Stampa állásajánlatát, talán nem lesz valaki, aki ebben a légkörben találgatásokba bocsátkozik, hogy vajon miért hagytam ott addigi környezetemet? Nem szeretném zaklatni, semmit sem kérek, Eminenciás Uram. Csak el szeretnék tűnni, de ezt nem tehetem, így tollat ragadtam, hogy őszinte szívvel, lépésről lépésre Önnel együtt újra elemezzem az ügyet, mely szemlélatomást nem akar véget érni (de talán - és ez a végső magyarázat, amit adhatok - a csalás, ami e mögött az ügy mögött rejlik, talán túlságosan nagy ahhoz, hogy darabokra törjön és névtelenül felszívódjon a történelem bugyraiban). Nem talállok szavakat arra, hogy bocsánatot kérjek Öntől, mint egy olyan személytől és érsektől, akit igen kedvelek és tisztetek, és nagyon sajnálom, hogy ily módon zavarni kényszerültem.

Nem világos, hogy a Bagnascóhoz intézett levél járt-e valami ha-tással. De a tényeknél maradok. Az Olasz Püspöki Konferencia elnöke, Bagnasco rögtön a fax kézhezvétele után megbízta titkárát, Don Marco Gallit azzal, hogy továbbítsa a levelet XVI. Benedeknek, annak személyi titkárán, Gánsweinen keresztül. Ez az ügy közvetlenül érinti az egyház legfelsőbb köreit: a pápát, annak két igen közeli munkatársát (Bertonét és Viant), valamint a CEI elnökét. Egy másik tény is bizonyos: alig telik el egy hónap - 2010. október 18-át írjuk és Boffót visszahelyezik a püspökök televíziójának, a Tv2000-nek vezetőségébe. A csatorna igazgatójaként pontosan ugyanazt a posztot tölti be, amit Feltri vádjai előtt is elfoglalt. Az viszont nem világos (bár egyes források ezt állítják), hogy közvetlen találkozó jött volna létre az Awenire egykori igazgatója és Ratzinger között, aki ez alkalomból köszönetét mondott Boffónak hallgatásáért. Annyi biztos, hogy a történetek gondolkodásra késztetnek. A pápa bizalmas vizsgálatokat rendelt el a Boffo által felhozott vádakkal szemben, melyekkel az Awenire egykori igazgatója a Szentatya két közeli munkatársát - Giovanni Maria Viant és az államtitkárt, Tarcisio Bertonét - illette. Nem ismerjük ennek a belső vizsgálatnak az eredményét, aminek lefolytatásával XVI. Benedek minden bizonnyal személyi titkárát, Gánsweint bízta meg. De ismerjük meglepő hatásait, melyeket sorrendbe kell állítani: Boffót ízekre szedi egy olyan médiakampány, ami nagyrészt hamis adatokon alapul; az Awenire egykori igazgatója súlyos vádakot gyűjtött össze a pápa legközelebbi munkatársai ellen, és úgy döntött, hogy ismerteti ezeket a Szentatya különleges titkárával.

Erre mi történik? Egy normális országban a két lehetőség közül az egyik történne: ha Boffo igazat mondott, akkor intézkedések történtek volna Bertone bíboros és Vian ellen; ha azonban Boffo (aki írásaiban nyolc hónap múlva megerősíti a vádakot) valótlan dolgokat állított, akkor természetesen nem érdemel meg felelősségteljes posztokat, sőt, elszigetelnék amiatt, hogy árnyékot mert vetni a pápa legbizalmasabb munkatársaira. Annál is inkább, mert Boffo nem egyházi, hanem világi személy, tehát nem élvezi azt a pluszvédelmet, ami a Vatikánban kijár a talárt viselő személyeknek.

Azonban botrányos módon Boffót felértékelik, visszaveszik, rehabilitálják, fizetést adnak neki. Vian, a mérgezett levelek állítólagos postása a helyén marad, a Szentszék napilapjának stratégiai vezetői posztján, akárcsak Bertone bíboros, aki a Vatikán második legfontosabb embere.

A korrektség kedvéért úgy döntök, tájékoztatom Boffót arról, hogy a kezembe kerültek a levelei. Kellemetlen ez a találkozó, de elkerülhetetlen. Nagy gonddal választom ki a szavakat, nyugodt hangon ejtem ki őket. Kis híján összerándul, szeme fényes lesz, néma marad. Majd megszólal: „Senkinek sem mutattam meg őket. Hogyan kerülhettek mégis hozzád?” Semmit sem tud Máriáról, a vatikáni forrásomról. Majd egy megjegyzést fűz hozzá, ami azóta is a fejemben visszhangzik. Azt mondja, most, hogy elolvastam azokat a leveleket, van mitől félnem. Ezt komolyan veszem. Bizonyára meg van győződve arról, hogy ezeknek a papíroknak a publikálása földcsuszamlást idézhet elő a vatikáni palotákban. Első alkalommal fordul elő, hogy nyilvánosságra kerül egy összeesküvés, ami az olasz politikát is érinti. Azóta amikor hazatérek római lakásomba, ellenőrzöm, hogy az apró biztonsági berendezések nem adtak-e jeleket idegen személy behatolásáról. Annál is inkább, mert a Vatikánban egyesek egy kettős összeesküvés áldozatainak vallják magukat, és valóban szokatlan az egybeesés ennek főszereplőit és mellékszereplőit illetően. De mindenekelőtt a burkolt célzások keresztütüzében mindig Bertone bíboros szerepel lehetséges felbujtóként.

Korrupció a szent palotákban

Bertone eltávolítja a tisztogatásért felelős prelátust a Vatikánból

A Tarcisio Bertone bíboros és monsignor Carlo Maria Viganö közötti döntő jelentőségű találkozó 2011. március 22-re, egy keddi napra volt kitűzve. 2009 júliusában XVI. Benedek Viganot, ezt a nyers és közvetlen modorú, a következetességet és az átláthatóságot kedvelő, diplomáciai tapasztalatokkal rendelkező lombard prelátust választotta ki a kormányzás általános titkári posztjára. Ez az a szerv, mely a beszerzéseket (a benzintől az élelmiszerekig), a tendereket és a vatikáni épületek drága felújítását intézi.²⁰

Vigano nyugtalan. Nehéz találkozóra számít, három okból is. Mindenekelőtt úgy véli, túlságosan sok ellenségre tett szert egy olyan szerv számláinak és kiadásainak rendbetétele közben, mely stratégiai fontosságú a Vatikán gazdasága szempontjából. Csökkentette a kamatokat és a hitelköltségeket, megnyirbálta a megszilárdult privilégiumokat. Monsignor Viganö arról is meg van győződve, hogy ellenségei, akik elestek néhány zsíros üzlettől, bosszút esküdtek ellene, és befolyásos személyek támogatását keresik. Elsőként talán éppen Bertone pártfogását, akinek az utóbbi években egyfajta hatalmi hálózatot sikerült kiépítenie oly módon, hogy a bizalmát élvező bíborosokat és prelátusokat nevezte ki a Vatikán stratégiai fontosságú posztjaira.

A harmadik ok egy újságcikkre vezethető vissza, ami csupán pár nappal a találkozó előtt jelent meg. A pontatlanságokkal és célozgatásokkal teli anonim írást az II Giornale publikálta.²¹ Mint amikor a beledobott kavics felkavarja az állóvizet: a nyugtalanító jel vihar közeledtére utal. A névtelen cikkíró elmarasztalta Viganot. Sodano (Angelo Sodano a Vatikán egykori államtitkára volt) követőjének bélyegezte, aki állítólag azokhoz a stratégiákhoz kötődik, melyek a többség véleménye szerint szemben állnak a XVI. Benedek által bevezetett változásokkal.

A valóság teljesen más, de az szemlátomást nem zavarta a névtelen cikkíró, hogy a pedáns prelátus a pápa kívánságára került a kormányzósághoz. A megfogalmazott vád szerint, hogy a cikket idézzük: „Ezekben a válságos időkben Viganonak nem sikerült fel-lendítenie az állami pénzügyeket. Láthatjuk, hogyan késik a Bemini-oszlopcsamok felújítása, mivel nem találunk rá szponzort; más szóval az, akinek ide kellene vonzania az anyagi támogatókat, nem alkalmas a feladatára. Sokan panaszkodnak az igazgatási módszerek miatt, melyek túlhaladottnak tűnnek, és leginkább egy vidéki plébános módszereire emlékeztetnek.” A valóságban viszont megcáfolhatatlan tény, hogy Vigano határozottan segítségére volt a kormányzás elnökének, Giovanni Lajolo bíborosnak abban, hogy pár hónap alatt a fizetési mérleget pozitívvá tegye. De a cikk befejezése úgy hangzik, mint egy a vádlott távollétében hozott, száműzetésről szóló ítélet: „Vizsgálják a lehetőségét annak, hogy új személyt nevezzenek ki kormányzói titkárnak, míg a jelenlegi titkárt előléptetnék, és igazgatási feladatokkal bíznák meg a római kúrián kívül, de lehetőséget látnak abban a kegyben is, hogy a Gazdasági Ügyek Prefektúrájának vezetőjévé váljon.”

Így 2011. március 21-én a prelátus belép az apostoli palotába, felmegy a harmadik lodzsába, belép az előszobába, és a szokványos szertartás után találkozik végre a pápai államtitkárral. A megbeszélés pár percig tart csupán, és kővé dermedti a prelátust. Bertone azt közli vele, hogy az eredeti határidőhöz képest három évvel korábban kell elhagynia általános titkári posztját. Miért? A bíboros sietősen, pár szóval intézi el az ügyet. Olyan indokot hoz fel, ami nevetségesnek tűnik. Őt teszi felelőssé azért a feszültségért, ami a szervezeten belül tapasztalható. De a gondolatmenet sántít: ha a Vatikánban mindazoknak le kellene mondaniuk, akik feszültséget keltenek, akkor az megtizedelné az ott dolgozók számát. A prelátus előveszi a papírokat, Bertone elé teszi az elkövetkező év előzetes költségvetését, és büszkén mutatja, hogy a szigorító intézkedések meghozták gyümölcsüket: a mérleg pozitív, hála a gondos, részrehajlás nélküli rendelkezéseknek. Bertone hajthatatlan, és elbocsátja.

Vigano ekkor megérti, semmivé foszlott az álma, hogy bíboros legyen és elfoglalja Lajolo elnök helyét. A két férfi fagyosan elköszön. Mindketten tudják, hogy a viszály, ami hónapokkal később a világ összes újságjában meg fog jelenni, éppen csak elkezdődött.

A Bertonéval történt találkozó után Vigano el sem tudja képzelni, hogy hamarosan megismeri azokat, akik később az ellene folytatott összeesküvés főszereplői lesznek. Dühös. Megalázódnak érzi magát. Nem csak hogy nem ismerték el a munkáját, hanem még a vártnál korábban el is bocsátották, s ily módon megfosztották a remélt

bíborosi süvegtől, amit éppenséggel Bertone ígért meg neki rendhagyó módon: ugyanis a pápa, nem pedig a pápai államtitkár garantálhatja ezt az előléptetést. A pápa az, aki kinevezi a bíborosokat.

Komoly és konok jelleme megakadályozza abban, hogy válasz nélkül hagyja az őt ért méltatlanságot. Vigano csak részlegesen ismeri az összefüggéseket. Ahhoz, hogy megtegye az első lépést, hiteles információkra van szüksége. A következő napokban három bíborossal tanácskozik: a prefektúra elnökével, Velasio De Paolisszal, aki a miniállam valamennyi számláját felügyeli; Paolo Sardival, a Máltai Lovagrend patrónusával, és Angelo Comastrival, Vatikánváros vikáriusával. Felettese, Lajolo nyugtatja, de a helyzet egyértelműen egyre sürgetőbbé válik, amikor Vigano felfedezi, hogy Bertone már kiszivárogtatta eltávolításának hírét. Nincs több vesztegetni való idő.

Vasárnap van, a kormányzóság zárva. A prelátus hozzákezd két olyan végzetes levél megfogalmazásához, melyekhez hasonlókat még sohasem látott az egyház hosszú történelme során, és amelyek révén visszafordíthatatlan összetűzésbe kerül az államtitkársággal. Az első Bertonénak van címezve. Vigano összefoglalja a március 22-i találkozót, hogy maradjon róla írásos nyom, majd a támadás következik: kifejezi „eltökélt szándékát, hogy fényt derítsen erre az ügyre”, majd egy vizsgálóbizottság felállítását szorgalmazza. Követeli magának a jogot, hogy megtudja, ki vádolja és miért, milyen bizonyítékokat hoztak fel ellene: „az államigazgatás korrektsége és saját jó hírnevem védelmében, a kánonjog értelmében”. Ez kötelességem: „Megkövetelem a teljes átláthatóságot, tekintettel sokéves, a Szentszék szolgálatában végzett lojális munkámra, melyet a Szentatyának az egyház korrupciótól való megtisztításával kapcsolatos többszöri fel-hívása iránti tiszteletből és kötelességből végzek.”

Eminenciás Uram!

Folyó év március 22-én számomra engedélyezett kihallgatás során Eminenciád közölte velem, hogy nem áll szándékában megtartani azt az ígéretét, amit 2007 óta többször is megerősített. Nevezetesen azt, hogy a pápai kormányzóságon tevékenykedjek általános titkári beosztásban, együttműködve Lajolo bíboros úrral, azzal a céllal, hogy rendet teremtsünk az állam különböző tevékenységi területein, ezt követően pedig, amikor eljön az ideje, Lajolo eminenciás úr helyébe lépjek az elnöki poszton, öszentsége kívánságának megfelelően, bár tisztában voltam egy efféle tisztogató akció kockázataival, különösen gazdasági és pénzügyi jellege miatt, bízva az államtitkárság támogatásában és Öszentsége szavaiban, lelkiismeretemtől vezérelve elvállaltam a feladatot, hogy helyrehozzam a közismerten áttekinthetetlen állapotokat. A szóban forgó megbeszélés alkalmával Eminenciád azt is közölte velem, hogy úgy döntött, eltávolít jelenlegi posztomról. Ez a közlés még jobban megdöbbenett, annál is inkább, mert teljességében összhangban van annak az aláírás nélküli újságcikknek a tartalmával, mely az 11 Giornale hasábjain jelent meg, és ami valótlanságokat állít, súlyosan megsértve személyemet. Ebben a cikkben - mely egyike csupán a sorozatban megjelent hasonló tartalmú írásoknak - a névtelen újságíró arra kéri Eminenciádat, hogy távolítsa el általános titkári posztomról azon oknál fogva, hogy teljesen alkalmatlan vagyok a feladat ellátására {...}J22

A prelátus meg van győződve arról, hogy a pápai kormányzóságon elért sikerei vitathatatlanok. A mérleg adatai magukért beszélnek, és megcáfolnak minden rossz szándékot és manipulált információt. De nem így történik.

A szóban forgó cikk megcáfolására átadom Önnek a kormányzóság 2010. évi zárómérlegének vázlatát, amely 34 451 797 euró többlettel zár a tavalyi év 7 815 183 eurós hiányával szemben; tehát egy 42 266 980 eurónak megfelelő éves emelkedés mutatkozik. Megdöbbenett, hogy Eminenciád teljesen figyelmen kívül hagyta a tények teljes meghamisítását és a pápai kormányzóság és a személyem ellen elkövetett súlyos igazságtalanságot. Ezért úgy vélem, az indokok, amelyek Eminenciádat arra késztették, hogy ilyen radikálisan megváltoztassa rólam alkotott véleményét, a személyem és tevékenységem ellen koholt rágalmaknak tudhatók be. Ezek a rágalmak nem csupán súlyosan sértik jó hírnevemet abban a hivatalos környezetben, amelyben hivatásomat gyakorlom, hanem valóságos merényletet jelentenek az állam kormányzósága ellen.

A pápának: 550 000 euró a karácsonyi jászolért

Vigano borítékba teszi a levelet. Mielőtt elküldi, ír egy másikat is, egy kifejezetten intrikusát, amit egyenesen XVI. Benedeknek címez, hogy tájékoztassa a történeletről. Ebben pontosan összefoglalja, hogy az elmúlt

években mennyi költségkurtításra és áldozatra került sor. Ugyanis ha ilyen határozott hangon fordul Bertonéhoz, anélkül hogy énőrl Ratzingert tájékoztatná, az öngyilkossággal érne fel. A két levélnek egy időben kell odaérnie. Az érsek nagy gonddal válogatja meg a szavait. A Szentatyának ír, de ez nem akadályozza meg abban, hogy tartózkodás nélkül kimondja a dolgokat. Továbbá figyelmezteti a pápát arra, hogy áthelyezése megállítaná azt a tisztogatási folyamatot, ami „az egy ideje meggyökeresedett korrupciós és visszaélési jelenségek megfékezésére irányul”. Első alkalommal fordul elő, hogy egy prelátus minden kertelés nélkül „korrupciós jelenségekre” utal, holott ez a kifejezés eddig „száműzött” volt a Vatikán falain belül.

Áldott Szentatyám!

Sajnos kénytelen vagyok Szentségedhez fordulni egy érthetetlen és súlyos helyzet miatt, ami a pápai kormányzóság irányítását és saját személyemet érinti. [...] A kormányzóságtól való áthelyezésem súlyos zavart és csüggedtséget okozna mindazokban, akik hittek abban, hogy meg lehet fékezni azokat a korrupciós és visszaélési jelenségeket, melyek egy ideje meggyökeresedtek a különböző szervek vezetőségein belül. De Paolis, Sardi és Comastri eminenciás bíborosok jól ismerik a tényállást, és tiszta lelkiismerettel tájékoztathatják Szentatyámat a helyzetről. Szentséged kezébe helyezem ezt a levelet (amit eljuttattam az eminenciás államtitkárnak is), hogy intézkedjen magasztos akaratának megfelelően. Egyetlen vágyam Krisztus egyházának javát szolgálni.

Őszinte és mély hódolattal, őszentsége odaadó fia.

A hozzá hű személyek bátorító tanácsait követve Vigano találkozót kér a pápától 2011. április 4-re, amelynek során felvázolja a helyzetet. A Szentatyának egy bizalmas feljegyzést ad át, amelyben részletezi az ügyet, mulasztásokkal, visszaélésekkel kapcsolatos vádakot fogalmaz meg, feleleveníti az elvégzett szanálási munkát.

Érdemes teljes egészében leközölni ezt a dokumentumot, mivel az érdekek elképzelhetetlen rétegződése tűnik ki belőle. A jegyzet a zilált pénzügyi helyzettel foglalkozik.

Amikor 2009. július 16-án elfogadtam a pápai kormányzóság vezetői posztját, teljesen tudatában voltam az esetleges kockázatoknak, de sohasem gondoltam volna, hogy ilyen katasztrofális helyzetnek nézek elébe. Ezt több alkalommal is megemlítettem az államtitkár bíboros úrnak, kijelentve, hogy pusztán a saját erőmre támaszkodva nem tudok megbirkózni a feladattal: szükségem van folyamatos támogatására. A kormányzóság anyagi helyzete, mely már a világválság következtében is súlyosan meggyengült, 50-60%-os veszteséget szenvedett, ami részben az azt kezelő felelős személyek hozzá nem értésének tudható be. Ennek helyrehozása érdekében az elnök bíboros a vagyonkezelést két állami pénzügyi alapra és egy pénzügyi szakértő bizottságra bízta, melyet néhány nagynevű bankár alkotott. Ez utóbbiak, úgy tűnik, inkább a saját érdekeiket tartották szem előtt, mint a miénket. Például 2009 decemberében egyetlen pénzügyi manőver során két és fél millió dollár veszteséget okoztak a Vatikánnak. Jeleztem a dolgot az államtitkár és a Gazdasági Ügyek Prefektúrája felé, amely melleleg illegálisnak tekinti a szóban forgó bizottság bevonását pénzügyeinkbe. A gyűléseiken való állandó részvételemmel megpróbáltam gátat vetni a szóban forgó bankárok tevékenységének, akikkel racionális okoknál fogva gyakran nem voltam egy véleményen. E bizottság működéséről Gotti Tedeschi professzor tud beszámolni, aki tagja volt egészen addig, amíg ki nem nevezték az IOR bank élére. A professzor jól tudja, hány alkalommal próbáltam ellenőrzés alá vonni a bizottság tevékenységét.

Vigano bemutatja a pápának a kormányzóság vezetésének kritikus pontjait, s rámutat a legjelentősebb megtakarításokra. Például arra a 850 000 euróra, melyet a Vatikán kertjének gondozásán spóroltak meg. Ebből az összegből cserélték ki a hőközpontot, mely lehetővé teszi az apró állam valamennyi lakásának és irodájának fűtését.

Az Állami Számvevőszék és a Numizmatikai és Filatéliai Iroda katasztrofális állapotban voltak: igazgatóik teljesen elveszítették tekintélyüket, dolgozók pedig konfliktusban álltak egymással. Elődöm szokás szerint azzal a hivatalnokkal tárgyalt, akit a legszimpatikusabbnak talált, teljesen eltekintve attól a láncolattól, amely egy hierarchikus struktúrában megszabja a felelősségeket és a feladatokat. A műszaki szolgáltatások részlegén voltak a legnyilvánvalóbbak a korrupció jelei: a munkákkal mindig ugyanazokat a cégeket bízták meg, s az ár rendszeresen kétszerese volt annak, amit a Vatikán falain kívül alkalmaztak. Technikusaink és munkásaink teljesen háttérbe szorultak, mert a munkákat nem ők végezték el, hanem külső cégek, horribilis áron. Egy

birodalom, ami apró hűbéri birtokokra van felosztva: a belső építészet, a külső építészet, a rak-tárak kaotikus kezelése - ezek mind elképzelhetetlen állapotokat mutattak, melyek egyébként ismertek a kúriában. Mintegy másfél éven keresztül hatalmas erőfeszítéssel, annak ellenére, hogy folyamatosan bojkottáltak azok, akiknek már vagy egy évtizede a kezében volt a hatalom és az ellenőrzés, megpróbáltam úrrá lenni a helyzeten. A vatikáni park kezelését leválasztottam a műszaki szolgáltató ágazatról, és Signor Luciano Cecchetti úrra bíztam, aki a pápai villákban dolgozott. Alig egy év alatt 850 000 euró megtakarítást értünk el. Ezzel a pénzzel tudtuk felújítani a pápai állam hőközpontját. Szerettem volna, ha Szentatyám vet ezekre egy pillantást, és találkozik a különböző létesítményekben dolgozó munkásokkal [...]

A harcos kedvű érsek a legkülönbözőbb akadályokba ütközik. XVI. Benedek előtt kihangsúlyozza, hogy ezt a „szánálási folyamatot, mely épp hogy megkezdődött, gyakran nyíltan akadályozták és bojkottálták” azok, akiknek az addigi eljárások privilégiumokat garantáltak. Ha a reform félbeszakadna, az „mindent tönkretenné, és mindenekelőtt bosszúnak és megalázó elégtételeknek néznének elébe azok a hű beosztottak, akik társaim voltak megújító tevékenységemben”.

Az elért eredmények kimagaslóak voltak: a költségek — és ez Vigano aduja - csaknem a felére csökkentek, tételről tételre, minden egyes kiadást lefaragtak. Egy példa a sok közül: a Szent Péter téren felállított járszol, ami 2009-ben 550 000 euróba került, 2010-ben 300 000 eurót tesz ki. A tendereket is „szabályosan hajtjuk végre”. A beszállítókkal keretmegegyezőket kötöttek, köztük olyan fontos cégekkel, mint például a Siemens, „amelytől több mint 50%-os árengedményt kaptunk”. Megerősítették a pápai állam és a pápai villák biztonsági berendezéseit, ellenőrzés alá vonták a raktárakat, és olyan kamerákat szereltek fel, melyek a csendőrség operatív központjával vannak összekötve. Vigano elismétli azokat a kedvező mérlegeredményeket, melyeket már Bertoneval is megosztott. Olyan adatok, amelyek manipulálhatók.

Egyesek - beleértve a fent nevezett Pénzügyi Kezelőbizottságot - azzal próbálkoznak, hogy manipulálják a mérleget, és így elrejtsek a tevékenységem első éve alatt elért pozitív eredményeket. De Paolisnak erről tudomása van. Mindezt úgy sikerült elérni, hogy folyamatosan nagy erőfeszítéssel küzdöttünk a korrupció felszámolásáért a magánérdekek háttérbe szorításáért, korrigáltuk a visszasságokat. Ezek a jelenségek igen elterjedtek voltak a különböző igazgatóságok között. Nem csoda, hogy sajtókampány, illetve olyan akció indult ellenem, mellyel lejárathatnak feletteseim előtt. Így próbálják megakadályozni azt, hogy Lajolo elnök helyébe léphessek. Ezzel a lejárattal szinte biztosra vehető karrierem vége.

Viganot nyilvánvalóan annyira feldúlta Bertone döntése, hogy e drámai „erkölcsi végrendelet” végén óriási hibát követ el. Megszegi a Szentszék néhány íratlan szabályát, azt kockáztatva, hogy a visszasságok ellen küzdve a pápai birodalmat személyi kérdésben akarja állásfoglalásra bírni:

A hírt, hogy Szentségéd kihallgatást engedélyezett számomra, mind a pápai kormányzóságon, mind a kúrián menesztésem biztos jelének értelmezték. Ez nagy zavart és csüggedtséget keltene a kormányzóság és a kúria dolgozóinak jelentős részében. A Szentatyám mellett álló becsületes többség elbocsátásomat - ami akár előléptetés is lehet - nehezen elfogadható vereségként könyvelné el. Ez megingatná akár a Szentatyába vetett bizalmukat is, pedig ők tudják, hogy szívügyének tekinti az egyházban és annak házában, a Vatikánban végrehajtandó rendcsinálást és tisztogatást. Őszentségétől semmit sem kérnék a magam számára, csupán azt, hogy adjon egy jelet, és mutassa meg a kormányzóság alkalmazottainak azt, hogy megerősíti velem szembeni bizalmát. Ha ezt meg méltóztatna tenni, az kivételes jeladás lenne, mely bizalommal töltené el Őszentsége számos hű követőjét, akiknek más vágyuk sincs, mint őszentségét szolgálni becsülettel, önfeláldozóan és teljes odaadással.

Egyszerűen az, aki a pápa hűséges híve - így szól a meggondolatlan konklúzió -, az Viganó menesztését nehezen elfogadható vereségnek tartaná, olyannyira, hogy ez „megingatná a bizalmat magában a Szentatyában”. Bár a hangnem természetesen nem fenyegető, mégis hiba volt ezt állítani. Vigano választás elé állítja a pápát: vagy megtartja őt az Államtitkárságon és megtagadja Bertone-t, vagy pedig támogatja az államtitkár tervét, megtörve ily módon a kúria alkalmazottaival kialakult bizalmi viszonyt.

Akárhogy is legyen, világos, hogy a Vatikánban senki sem üthet meg ilyen határozott hangot a pápával szemben. A Szentatya abszolút politikai és spirituális hatalommal bír az egyház birodalmában. Viganó úgy döntött, hogy nyilvánosságra hozza a visszás állapotokat, és nagyszabású csatát indított a vatikáni palotákban, melyet most akár el is veszíthet. A kockázat igen nagy: részben a levél nyelvezete miatt, részben pedig azért, mert ezekkel a bejelentésekkel megszegi a pápai államban évszázadok alatt megcsontosodott hallgatási parancsot és a kompromisszumra való készséget

Összeesküvés a változás ellen

Akárcsak Boffo, Viganó is próbál rájönni ellensége kilétére és lépéseire. Meg van győződve: Bertone döntése arról, hogy elért eredményei ellenére menessze, „a személyével és munkájával kapcsolatos súlyos rágalmaknak” tudható be. Valaki hamis vádakkal illeti a prelátust azért, hogy kiüsse a nyeregből. De vajon ki? A válasz a kérdésre nem késik. Sőt, monsignor Viganó meg van győződve arról, hogy valóságos összeesküvést szőttek ellene, ami arra készítette az államtitkárt, hogy elmozdítsa állásából. 2011. május 8-án Viganó egy „bizalmas-személyes” levelet intéz hozzá: „A lojalitás és hűség szellemében kötelességem beszámolni Eminenciának azokról a tényekről és kezdeményezésekről, melyeket - és ebben teljesen biztos vagyok - kimondottan azért koholtak, hogy rávegyék Eminenciát rólam alkotott véleményének radikális megváltoztatására, így akarván megakadályozni azt, hogy Lajolo elnök helyébe lépjek a kormányzásban. Erről a kúrián már mindenkinek tudomása van.” E hihetetlen beszámoló előtt meg kell említenünk néhány előzményt, hogy a tényeket pontosabban ítélhessük meg. Ha megerősítést nyernek Viganó állításai, az valóban nyugtalanító lenne. Napról napra, lépésről lépésre a kormányzás második legfontosabb embere rekonstruál és összekapcsol olyan eseményeket, melyeknek szemlátomást semmi közük egymáshoz, s ezeket beilleszti az ellene szőtt összeesküvés teóriájába, belevonva az ügybe a Szentszéken belüli és az azon kívül álló befolyásos személyeket. Annyira részletes és mindenekelőtt súlyos az általa felvázolt helyzet, hogy megdöbbenve és hitetlenkedve olvassuk. Nehéz elhinni, hogy a monsignore által állított tények valóságok, de az is vitathatatlan, hogy ezek után a levelek után Viganóra olyan kényes és stratégiai fontosságú szerepet bízta, mint a Vatikán washingtoni nagykövetéét. Ez egy konkrét jel, a feltétlen és teljes bizalom kifejezése. Ha Viganó egy képzelgő lett volna, aki igazságtalanul vádol papi és világi személyeket, akkor leállítják, elszigetelik és olyan helyzetbe hozzák, hogy ne tudjon ár-tani. Nem világos, miképpen kaphatott egy ehhez fogható beosztást, hacsak (némi rosszhiszeműséggel) nem értelmezzük úgy, hogy egyfajta „aranyozott száműzetésbe” küldték, mint olyan embert, aki túl sokat tud és túl sokat látott.

Hitelt érdemlő személyek feltárták előttem és a kormányzás másodtitkára, monsignor Corbellini előtt az alábbi tények bizonyítékait. A kormányzási posztok átadási határidejének közeledtével az ellenem irányuló stratégiába - amellyel Eminenciát előtt akartak befektetni - illettek azok a cikkek, amelyek az II Giornale napilapban jelentek meg. Ezek az írások személyem ellen irányuló rágalmakat és rosszindulatú célzásokat tartalmaztak. Már márciusban egymástól független, különösen hiteles források (dr. Giani, a csendőrség vezetője, Gotti Tedeschi professzor, Vian professzor, valamint Andrea Tornielli, aki abban az időben az II Giornale Vatikán-szakértője volt) megerősítették azt, hogy szoros kapcsolat van a szóban forgó cikkek publikálása és dr. Marco Simeon között, legalábbis úgy, hogy ő a Vatikánból származó dokumentumok közvetítője. Ennek a hírnek a megerősítésére, de mindenekelőtt kiegészítésére jutottak el monsignor Corbellinihez és hozzám Egidio Maggioni szóbeli és írásbeli észrevételei. Maggioni bennfentes a média világában, sokan ismerik és tisztelik a kúrián (például dr. Gasbarri, a Vatikáni Rádió műszaki igazgatója, monsignor Corbellini, monsignor Zagnoli, a Vatikáni Múzeumokhoz tartozó Etnológiai-Misszionárius Múzeum egykori vezetője). Maggioni tanúskodott arról, hogy a Vatikánból származó írások szerzője monsignor Páolo Nicolini, aki a Vatikáni Múzeumok igazgatásával és kezelésével volt megbízva. Maggioni tanúskodása meghatározó értékűnek bizonyul, mivel ő a szóban forgó információt az II Giornale igazgatójától, Alessandro Sallustitól kapta, akivel hosszú ideje szoros barátságban van.

Monsignor Nicolini szerepét - ami különösen kifogásolható, egy papról lévén szó, aki a Vatikáni Múzeumok alkalmazottja - az a tény erősíti meg, hogy ugyanez a monsignor március 31-én egy ebéd alkalmával bizalmasan közölte dr. Sabatino Napolitanoval, a kormányzás gazdasági szolgáltatásokért felelős igazgatójával egy focirajongók közti beszélgetés keretében, hogy hamarosan, az Inter bajnoki győzelmén túl egy sokkal fontosabb eseményt fognak megünnepelni - azaz a kormányzástól való menesztésemet. Napolitano beszélt egy bizalmas

munkatársának (aki maga is jelen volt az ebéden) erről az elképesztő, fennhéjázó kijelentésről, amit még súlyosbított az az arrogancia, amivel Nicolini biztosra vette, hogy ő fogja elfoglalni a helyemet az általános titkári poszton.

Nicolini igazgatói tevékenységével kapcsolatban számos súlyosan elítélendő cselekedet merült fel, egészen attól az időszaktól kezdve, amit a Pápai Lateráni Egyetemen töltött. Monsignor Rino Fisichella tanúvallomása szerint bizonyos számlák meghamisítása és legalább 70 000 eurós hiány írható a számlájára. Nicolininek érdekeltsége van a Giulio Gallazzi tulajdonában lévő Sri Group nevű társaságban, melynek jelenleg legalább 2 200 000 euró hátraléka van a kormányzóság felé, és amely azt megelőzően elsikkasztott a L'Osservatore Romanótól (ahogy ezt Don Elio Torreggiani megerősítette) több mint 97 000 eurót, a vatikáni ingatlankezelő szervtől, az APSA-tól pedig 85 000 (monsignor Calcagno tanúvallomása szerint). A tulajdonomban lévő jegyzékek és dokumentumok alátámasztják ezeket az állításaimat, valamint az a tény is hogy

Nicolini birtokában van egy olyan hitelkártyának, mellyel a Sri Group számlájáról havonta maximum 2500 eurót vehet fel. Ami Dr. X-et illeti, bár számomra kényes erről beszélni, mivel a média szerint Eminenciádhoz igen közel álló személy, mégis kénytelen vagyok beszámolni arról, ami pápai képviseleti megbízottként a tudomásomra jutott. Dr. X. rágalmazónak bizonyult (pontos információim vannak egy pap ellen elkövetett rágalmazásról), valamint ő maga is homoszexuális. Ezt a beállítottságát a kúria és a diplomáciai szolgálat prelátusai is megerősítették. A Dr. X. ellen felhozott súlyos állításaim alátámasztására meg tudom említeni olyan személyek - köztük papok és érsekek - neveit, akiknek tudomásuk van ezekről a tényekről.²⁵

Az „összeesküvő” Simeon: Bertone keresztfia, valamint Geronzi és Bisignani

Az ügy valódi kiindulópontja állítólag Marco Simeon, aki e levél szerint eljuttatta az újságcikkhez szükséges dokumentumokat az II Giornale szerkesztőségébe, de aki főképpen Bertone legfőbb védeence és tanítványa 2002 óta. Simeon harminchárom éves, egy San Remó-i benzinkutas fia, és otthonosan mozog a Vatikánban. A jogi diploma megszerzése után egy liguriai városban kezdődik meg ragyogó karrierje, ahol találkozik első szövetségeseinek egyikével, Giacomo Barabino püspökkel. A fiatalember azzal hívja fel magára a figyelmet, hogy pénzgyűjtési akciókat szervez a parókia, az egyházközség és az egyház számára. Simeon nem hétköznapi képességekről ad tanúbizonyságot: olyan kivételes kezdeményezéseket mozdit elő, mint például az, amikor alig húszévesen sikerült meghívnia városába Giulio Andreottit. Nem is említve a Piacenza bíborossal való találkozását: az újonnan kinevezett bíboros rábízta az egyház kulturális javaiért felelős Pápai Bizottságot támogató alapítvány általános titkári posztját. Hogy jobban megismerjük személyiségét, érdemes tanulmányozni a La colata (Lávaömlés) című könyv kezdő sorait, melyek vázolják jellemét.

Életének nagy lehetősége 2000-ben jön el, amikor Simeonnak San Remó-i kapcsolatai révén sikerül találkozót kapnia Angelo Sodano bíborostól, aki II. János Pál államtitkára. Egy üveg kiváló minőségű taggai olívaolajat visz neki ajándékba, ami a bíboros kedvence. „Abban a teremben mintegy tízen lehettünk, mindenki meg volt illetődve - meséli később a barátainak. - Akkor elővettem a fényképezőgépet, és így szóltam: »Eminenciás uram, készíthetek egy fotót?« A titkárok elrettenve néztek rám, de ő beleegyezett, így csinálhattam egy felvételt.” Ettől kezdve nincs megállás.

2005-ben Bertone bíboros a genovai Galliera Kórház igazgatói tanácsába hívja, s ezzel egyidejűleg az Irgalmasság Bírája (Magistrate di Misericordia, csaknem hatszáz éves történelmi alapítvány Genovában) priorjának nevezi ki. Egy évvel később pedig már be is lépett a Carige Alapítvány igazgatói tanácsába.²⁶

Bagnasco, Genova új érseke részt vesz az Irgalmasság Bírája bankettjein, de amikor 2010-ben Simeon megbízatása lejár, eszében sincs megújítani, hanem egy Piermaurizio Priori nevű közjegyzőt nevez ki utódjának, aki kerek perec kimondja: „Az előző vezetőség adósságokba kényszerítette az alapítványt [] a vacsorákkal, a cardinal dinnerékkal. Sokan azok közül, akiknek nagyobb összegeket kellett volna adományozniuk, megváltoztatták szándékaikat [...] Ez változás az alapítvány költségeinek tekintetében a múlthoz képest.”²⁷ A fiatalember azonban nem esik kétségbe. Igen vállalkozó kedvű. Egy ajtó bezárul, száz új nyílik meg helyette. A következő fordulatot Cesare Geronzival való összeköttetése hozza: a bankár először a Capitalia bankcsoporthoz viszi, ahol az intézményekkel való kapcsolat- tartásért lesz felelős, majd a Medibanca hitelbankhoz. Ezzel

számos feszültséget és súrlódást okoz. A Capitalia bankcsoportnál sokan ki nem állhatják Simeont, főleg az egyik menedzser, Matteo Arpe, aki abban az időben igen közel állt Geronzihoz. Ugyanez a helyzet a Mediobanca hitelbanknál, ahol néhány menedzser, köztük Alberto Nagel, akiket irritáltak a liguriai módszerei, egy igen feszült találkozó alkalmával Simeon fejét követeli Geronzitól. A fiatalembert a

RAI televíziós csatornához röpitik, ahol a bel- és külföldi intézményekkel való kapcsolattartásért felelős igazgató posztját tölti be.

Simeon tevékenységére néhány ingatlanügylet is árnyékot vet: például amikor közvetítői szerepet töltött be a Mennybevitel nővérei kolostorának eladásában. Az épületet a Toti fivérek tulajdonában lévő Lamaro építkezési vállalkozás vette meg. Simeon egymillió-háromszázezer eurós jutalékot vitt haza, s ezzel elégedetlenséget keltett a kúriában. Bertone kap egy számos melléklettel ellátott pontos beszámolót a fiatalember ingatlanügyi tevékenységéről, de a dokumentum nem jár semmiféle hatással. Simeon továbbra is az államtitkár kedvence marad. Semmi sem változik. Még akkor sem, amikor legendák kapnak szárnyra személyéről (például az, hogy csatlakozott az Opus Deihez, amit később Pippo Corigliano szóvivő megcáfolt).²⁸ Illetve olyan hírek, miszerint a neve feltűnt különböző nyomozásokban és lehallgatásokban, anélkül hogy ezekbe közvetlenül belebonyolódott volna.

Annyi biztos, hogy Simeon hűséges barátja Luigi Bisignaninak, annak a lobbistának, aki a 90-es évek elején a pápa bankjába, az IOR-ba vitte be az Enimont kenőpénzeinek nagy részét, hogy így törje meg a fúziót a Raul Gardini és a Ferruzzi csoport tulajdonában lévő Montedison és a Gábrrielé Cagliari által vezetett ENI között. Így a Vatikánban mosták tisztára az Olasz Köztársaság történetének legnagyobb kenőpénzeit. Amikor 2012 februárjában kirobbant a Vigano-ügy, az II Fatto Quotidiano újságírója, Carlo Tecce interjút készít Simeonnal, aki megerősíti a Bertoneval való erős szövetségét: „Ő a mesterem, mindig segített a helyes út megtalálásában. [...] Egyetlen főnököm a Szentatyá. [...] Nem igaz, hogy én lennék az II Giornale titkos Vatikán-szakértője. Vigano téves információkat kapott. [...] Cáfolom bármiféle szakadás hírét a pápa és Bertone között.”

Ratzinger utolsó felhívása

Simeon bevonása az ügybe maximálisra növeli a feszültségeket. Azokban a napokban a bizottság, mely a Vigano által felhozott vádakot volt hivatott kivizsgálni, meghallgatja azokat a személyeket, akiknek a monsignor szerint szerepük volt az ügyben. A szóban forgó személyek nem beszélnek az újságírókkal, mivel a vatikáni titoktartás köti őket. Anélkül, hogy megvárná a bizottság munkájának végét, XVI. Benedek úgy dönt, hogy Viganot kiküldi az Egyesült Államokba. Ennek hivatalos közlése 2011. július 2-án történik meg, amikor Bertone személyesen nyújtja át neki a kinevezést.

Úgy tűnik, Viganó veszített. „Nagyon is kiélezett csata volt - mondta utólag egy befolyásos bíboros. — Vigano személyes síkra terelte a dolgot, és bevonta az ügybe az államtitkárt is. És a Vatikánban ki ne védené meg az államtitkárt? Bizonyos személyiségeket mindig meg kell védeni nyilvánosan, egyébként igen súlyos következményei lehetnek a dolognak, melyeket jobb elkerülni.” Viganot tehát Amerikába küldik. Elképzelhető, hogy ez mennyire elcsüggeszti. Mindenesetre próbálja minél későbbre halasztani az áthelyezését. Ezért július 7-én újra levelet ír, közvetlenül a pápának. Arra kéri, hogy halassza el legalább pár hónappal a határidőt, hogy áthelyezése nehogy „büntetésnek” tűnjön. A levélben kritikájának is hangot ad.

Áldott Szentatyám!

Más körülmények között ez a kinevezés öröme adott volna okot, mert a belém vetett bizalom jelének lehetne tekinteni, de a jelenlegi helyzetben mindenki úgy fogja értékelni, mint tevékenységem negatív megítélését, tehát mint egy büntetést. A hírnevemem esett súlyos csorba és az esetleges visszhangok ellenére a válaszom nem lehet más, mint az, hogy teljes mértékben végrehajtsam Szentatyám akaratát, ahogy mindig is tettem a Szentszéken eltöltött jó néhány esztendő alatt. E kemény próbatétel alkalmával is mély hittel erősítem meg teljes engedelmességemet Krisztus Helytartója előtt. A Szentségeddel való április 4-i találkozás nagy vigaszt jelentett számomra, mint ahogyan az a hír is, hogy Szentatyám különbizottságot állított fel annak a kényes ügynek a kivizsgálására, melynek szereplőjévé váltam. Így ésszerűnek tűnt azt remélni, hogy csupán a bizottság munkájának lezárása után kerül sor a személyemre vonatkozó bármiféle döntés meghozatalára. Még inkább

fájdalommal tölt el az a tény, hogy az államtitkár bíboros úrnál tett július 2-i látogatásomat követően tudomásomra jutott, hogy Szentséged is osztja azt a nézetet, miszerint [...] hozzájárultam a kormányzóságon uralkodó rossz hangulathoz, egyre nehezebbé téve az általános titkárság és az irodavezetők közötti kapcsolatot, ami szükségessé tette áthelyezésemet.

Ezzel kapcsolatban biztosítani kívánom Szentségedet arról, hogy ez a legkevésbé sem felel meg a valóságnak. A kormányzóság pápai tanácsának bíborosai, akik jól ismerik kétéves tevékenységemet, tárgyilagosabban tudnák tájékoztatni, mivel nincs semmiféle érdekeltégük ebben az ügyben. Ez könnyen bebizonyítaná, mennyire távol állnak az igazságtól azok a hírek, melyeket Ön kapott személyemről, és amelyek döntése meghozatalában motiválták. Az a tény is aggaszt, hogy sajnos személyesen kell gondoskodnom egy idősebb pap testvéremről, akit szélütés ért, és betegségéből kifolyólag fokozatosan romlik szellemi állapota is. Éppen most kellene elutaznom, amikor úgy tűnik, pár hónap leforgása alatt megoldást találok erre a személyes problémára. A fent említett okoknál fogva bizalommal fordulok Szentségedhez, és azt kérem, hogy jó hírnevem megőrzése érdekében halassza el a már meghozott döntését a szükséges időre. Ellenkező esetben úgy tetszene, mint egy igazságtalan ítélet a személyemmel szemben, mely egy tévesen nekem tulajdonított viselkedésen alapul. Továbbá arra kérném Szentségedet, hogy az ügy (amelyben két bíborosnak is szerepe van) valós helyzetének kivizsgálásával egy valóban független szervezetet bízom meg, például a Pápai Szigetűrt, Ez lehetővé tenné, hogy áthelyezésemet a posztok normális körforgásának tekintsék, valamint módom lenne pap testvérem számára is valami megoldást találni. Amennyiben Szentséged megengedi, hön vágyom arra, hogy az igazságot tiszteletben tartva személyesen szolgáltatthassam át azokat a szükséges adatokat, amelyek megvilágosíthatják ezt a kényes ügyet, és amelyekről Szentatyámat bizonyára nem tájékoztatták. Mély tisztelettel megerősítem Szentséged iránt érzett hódolatomat.

Hogy miért és milyen értelemben van szerepe két bíborosnak az ügyben, az nem derül ki. Annyi biztos, hogy Vigano azért említi meg ezt a különleges háttéreményt, hogy kiemelje, milyen erős nyomás nehezedik rá ebben az ügyben. Számos fehér folt van még ebben a feszültséggel terhes időszakban a kis városállamban. Ezt azok a rosszindulatú névtelen levelek is bizonyítják, melyek abban az időszakban érkeznek a bíborosok és papok levélszekrényeibe, részben Bertone ellen, aki halálos fenyegetést is kap, részben monsignor Sciacca ellen, akit Vigano utódjának jelöltek ki a kormányzóságban. Ez az áthelyezés tehát nagy vihart kavart, és rossz hangulatot keltett.

Vigano védelmére kel a bíborosi kar és a pápa házvezetőnöje

A monsignor védelmére egy változatos elemekből álló belső front alakul ki, mely egyéni és csoportos akciókat kezdeményez. Számos befolyásos bíboros síkra száll, annak ellenére is, hogy némelyikük igen előrehaladott korú: Giovanni Battista Re, az egykori államtitkár, Angelo Sodano, a Santa Romana Chiesa könyvtárosa, Raffaele Farina, valamint a svájci Georges Cottier, a Pápai Ház proteológusa. Egyesek a pápa titkárával beszélnek, mások egyenesen Ratzingemnek írnak. Az első lépést valamennyiük nevében Agostino Cacciavillan bíboros teszi meg - ő Viganóhoz hasonlóan diplomataúttal rendelkezik. Augusztus elején Cacciavillan monsignor Giovanni Angelo Becciu helyettes államtitkárhoz fordul a célból, hogy „a Szentatya jószágos figyelmébe ajánlja” (ez olvasható a dosszién az idős bíboros kézírásával) a bizalmas feljegyzést. Olyan dokumentumról van szó, mely szinte felhívásnak tűnik Ratzinger számára, hogy vonja vissza döntését. Szinte petíciónak tűnik az a dokumentum, amely XVI. Benedek asztalán fekszik, és amelyben arra kérik a pápát, hogy ne küldje el a prelátust a Vatikánból, hanem léptesse elő és garantálja neki a bíborosi kinevezést.

Cacciavillan azután írta meg a dokumentumot, hogy tanácskozott a csoport többi bíborosával. Talán azért, mert ismeri az amerikai megbízatás súlyos terheit, mivel ő maga is apostoli nuncius volt az Egyesült Államokban nyolc éven keresztül. Tehát teljes joggal állíthatja annak célszerűtlenségét - elsősorban életkori okokra hivatkozva - hogy Vigano vegye át a posztot. Ez utóbbi ugyanis 2012. január 16-án tölti be 71. évét. Túlságosan idős. Az Amerikai Egyesült Államok nagy kiterjedésű ország számos olyan problémával, melyek „különleges erőfeszítést követelnek - írja Cacciavillan Ratzingernek -, mely feszített munkát, sok utazást igényel”. Az előrehaladott kor egyrészt magának a nunciusjelöltnek okozhat nehézségeket, másrészt bizalmatlanságot eredményezhet a bíborosok körében.

Az amerikai bíborosok esetleg meglepetéssel, zavarral fogadnák a döntést. Miképp lehetséges, hogy egy ilyen korú és ilyen fontos posztot betöltő prelátust nem a Vatikánon belül léptetnek elő? Washingtonba valamennyi nuncius más nunciusi hivatalokból érkezik: akkor most miért a pápai kormányzóság titkárát küldik? Tehát lábra kapna a gyanú, hogy történt valami [...], újra felerősödnének azok a híresztelések, melyek már megjelentek a sajtóban egy „büntető jellegű eltávolításról”, miközben monsignor Vigano maga is áldozatnak érzi magát a vele szemben tanúsított bánásmód miatt [...] Esetleg elterjednének a közte és felettesei közt fennálló feszültségekről és viszályokról szóló híresztelések. Egyszóval olyan kellemetlen és bosszantó dolgok ezek, melyeket jobb volna elkerülni.

Cacciavillan tehát nyomós érvet hoz fel a törés helyrehozatala érdekében. Sőt, azt állítja, hogy a nunciusi kinevezést az amerikai egyház inkább gyanús diminúciónak (lefokozásnak) tekintené, ellentétben a klasszikus promoteur ut amoveatur (kinevezés által eltávolítani) mondással. Ezt az antik mondást megerősítendő, a bíborosok sokkal „helyénvalóbbnak és érthetőbbnek tartanak egy Rómán belüli előléptetést a Gazdasági Ügyek Prefektúráján, amit a néhai monsignor Pietro Sambinak szántak”. A terv úgy került a pápa elé, ahogy Re, Sodano és a többi bíborossal való találkozás után részletesen kidolgozta. Vigano utódját, monsignor Sciaccát is megkérdezték, hogy elkerüljék esetleges neheztelését.³⁰

A tervvel azonban nem értenek egyet az apostoli palotákban, így szeptemberben bekövetkezik a kulcsátadás: Vigano monsignor Sciaccára hagyja irodáját a kormányzóságon. Azonban egy hónappal később a prelátus egy jelentős és váratlan támogatóra akad, aki kívül áll a hatalmi hierarchián. Ingrid Stampa azon kevés asszonyok egyike, akire a pápa hallgat, ő XVI. Benedek hűséges házvezetőnője. Ingrid olyan keserűséggel éli meg szeptember első napjait, mint kevesen a „pápai családban”. Szíve mélyén reméli, hogy Vigano mégis a Vatikánban marad, esetleg pont a Gazdasági Ügyek Prefektúráján, ahogy a bíborosok javasolják. Az biztos, hogy Vigano elveszítené posztját a kormányzóságon, de nem szenvedné el az eltávolítás szégyenét, amit mindenki büntetésnek tekintene: azt, hogy el kell hagynia a Róma szívében lévő apró államot azután, hogy egész életét a Vatikánváros védőfalai között élte le. Ingrid Stampa abban reménykedik, hogy személyesen beszélhet erről a pápával. Esti imája közben úgy válogatja majd meg a szavait, hogy valamiképpen befolyásolni tudjon olyan döntéseket, amelyek már véglegesnek látszanak. Valamikor 2011 szeptemberében vagy októberében egy találkozó alkalmával - nem kis merészségről téve tanúbizonyságot — személyesen beszél XVI. Benedekkel. A beszélgetés tartalma nem ismert, de a kimenetele ebben az esetben is negatív. Így a falakon belül egyre inkább terjed a rossz hangulat „Valamennyien — emlékszik vissza Maria, a forrásom -, úgy értelmeztük Vigano történetét, mint egy bátor prelátusét, aki egy összeesküvés áldozatává vált. A Szentatya szemlátomást nem érzékelte az ügy mélységét, valószínűleg azért, mert egyoldalúan tájékoztatták, vagy azért, mert eltitkoltak előle bizonyos dolgokat.”

Minden kezdeményezés kudarcba fulladt. Vigano sorsa meg van pecsételve. Ratzinger nem védi meg. Sőt, szabad kezet ad legközelebbi munkatársának, aki éppenséggel az elbocsátott titkár legádázabb ellensége. Bertone alig várja, hogy Vigano távol kerüljön a római kúria fondorlataitól. Novemberben Vigano már készülődik az interkontinentális repülőútra: ő veszi át monsignor Sambi helyét, aki júliusban hunyt el Baltimorban. November 7-én reggel fagyos búcsút vesz a pápától a szokásos rituális meghallgatás alkalmával. Vigano helyett más került az elnöki posztra: szeptember 1-jétől ugyanis Giuseppe Bertollo bíboros, Olaszország apostoli nunciusa lépett Lajolo helyére.³¹ De Vigano szenvedései tovább folytatódnak. Újabb kritikák várják az Amerikai Egyesült Államokban.

A Vatikán védelmi szövetsége

Amikor a feltételezett vatikáni kenőpénzügyek híre túljut a városállam védőfalain a La7 tévécsatorna Érinthetetlenek című műsorának köszönhetően, a Vatikánban védelmi szövetségek jönnek létre, melyek eleinte Viganot is védik, de később magára hagyják. Látszólag mindenki Bertone oldalán áll. Két lényeges pont van, amelyek mellett makacsul kitartanak mind a Lombardi atya által kiadott első közlemények, mind pedig azok, amelyeket hetekkel később írt alá Lajolo és a kormányzóság új vezetősége.³² Szó sincs korrupcióról, sem pedig összeesküvésről.

Ugyanezen az állásponton van az egész Szentszék. Tagadják, hogy bármiféle korrupciós ügy történt volna. „Nem hinném, hogy korrupcióról volna szó - állítja De Paolis bíboros, a Vatikán gazdasági ügyeit ellenőrző prefektúra emeritus elnöke egy kicsit eljátszadózva a szavakkal. - Talán inkább hiányzott a korrektség az ügyek intézéséből. De a korrektség objektív: nem gonoszszágból vagy rosszhiszeműségből fakad. Életünk során valamennyiünkkel előfordulhatnak inkorrekt események.”³³ Ha Viganonak sikerült - ahogy adatokkal alátámasztotta - 50%-kal csökkentenie a különféle megbízatások költségeit, az az ő ügyességének tudható be, nem pedig annak, hogy korábban valaki nyereszkedett rajtuk.

A másik pont: mindenki tagadja a prelátus elleni összeesküvést. Sőt, a tengerentúli küldetést érdemi megbízatásnak kell tekinteni. „Mindent összevetve - folytatja rendíthetetlenül De Paolis - Viganot a pápa továbbra is nagyra becsüli, mert egy washingtoni nunciusi kiküldetés nagy felelősséggel jár. Bár voltak konfliktusai, ezek szemlátomást nem károsították túlzottan a személyébe vetett bizalmat. A Szentatya megőrizte irányában tiszteletét és nagyrabecsülését, olyannyira, hogy nunciussá nevezte ki.” Tehát a Viganó által bejelentett tények helytállóak voltak, csak nem érték el a megfelelő eredményt? „Azt én nem tudom - mondja kitérően De Paolis -, a problémákat különböző szempontok szerint kell megvizsgálni... Hogyhogya ma az egyik szempont van túlsúlyban, nem pedig a másik? Ezek a személyek függvényében változnak.”

Arra is elfogadható magyarázatot próbálnak adni, hogy Viganó miért vádolt meg bíborosokat és prelátusokat. Erre a lombárd prelátus egykori felettesének, Lajolónak lesz gondja, amikor egy a Tgcom24 hírcsatornának adott interjújában megpróbálja kisebbiteni az ügy jelentőségét, és Viganó vádjait „egy megsebzett lélek sugalmazásaként” minősíti. Egyszóval az, aki ezeket a vádakokat megfogalmazta, „téves nyomon járt”. Simeon például tagadja, hogy részt vett volna bármiféle összeesküvésben, mint ahogyan azt is, hogy Összetűzésbe keveredett volna Viganóval. Mások, mint Nicolini, aki annak ellenére, hogy Viganó vádjai szerint érintett az ügyben, továbbra is nyeregben vannak. Nicolini a Vatikáni Múzeumokat igazgatja, egyszóval ártatlan és elmozdíthatatlan. Azután is, hogy júliusban egy „eltávolítási eljárást” indított el vele szemben a vatikáni Fegyelmi Bizottság - írja 2012 márciusában a La Repubblica. „Ha Nicolini még a döntésünk után is a helyén van, az azt jelenti, hogy magas helyekről védelmezik” - panaszkodik a Fegyelmi Bizottság néhány tagja, míg egyesek azt fontolgatják, hogy egyenesen a pápához fordulnak.

Lajolo minimalista megvilágításba helyezi a történeteket: „Viganó azért fogalmazta meg vádjait, mert úgy érezte, igazságtalanul rossz színben tüntette fel a sajtó, és ez mélyen megsebezte. A felelősök felkutatásához alaptalanul gyanúsított, és ez téves nyomokra vezette. Majd az ügyet szélesebb kontextusba illesztette egy sor elemzéssel, melyek egy behatóbb és higgadtabb vizsgálat során tévesnek bizonyultak. Nekem nem úgy tűnik, hogy megbüntették volna. Az Egyesült Államok pápai nunciusi hivatala igen nagy becsben álló poszt, és lehetővé teszi számára, hogy bebizonyítsa kiváló képességeit.” És a karácsonyi betlehemi dekoráció költségei? „Nem áll mögötte semmiféle indokolatlan pazarlás” - feleli a bíboros.

De talán ha valóban meg akarjuk érteni Viganó ténykedését, akkor jobb, ha egy olyan személyhez fordulunk, aki együtt dolgozott vele. Aki nap mint nap együtt élte meg vele a kormányzóságban végrehajtott tisztogatási műveletet. Viganó jobbkeze monsignor Giorgio Corbellini volt, aki a szerv történelmi memóriájának számít. Corbellini 1992-ben érkezett a kormányzósághoz, a befolyásos venezuelai bíboros, Jósé Rosalio Castillo Lara idejében, hogy tizenkilenc éven keresztül, egészen 2011 szeptemberéig ott maradjon. Amikor 2012 januárjában felkeresem és kiejtem Viganó nevét, szinte összerezzen. Megmerevedik, és azt kérdi, valóban szükség van-e erre az interjúra. „Igen, hogy megértsem a helyzetet.” Corbellini számára Viganó tevékenysége alapvető fontosságú volt, mivel megpróbálta közös nevezőre hozni a kormányzóság tevékenységét és a „Szentatya alapvető elveit”. Akkor is, ha néha nehézségekbe ütközött, mert „az emberekkel való” együttműködés mindig kockázatos”. Viganó „sokat tett annak érdekében — folytatja a prelátus legközelebbi munkatársa -, hogy a tenderek átláthatóbbak legyenek. A Vatikánban állandóan folynak a különböző építkezési munkálatok: az épületek és az igen értékes objektumok kezeléséről és felújításáról van szó, és a beavatkozások hiánya oda vezetne, hogy később sokkal költségesebb beavatkozásoknak néznénk elébe. Úgy döntöttünk, hogy olyan területeken intézkedünk, melyek különösen problémásnak bizonyulnak. Ilyen volt például a vatikáni park, melynek kezelői nem voltak különösebben körültekintőek. Nem a korrektség hiányáról volt szó, hanem a számlavezetési rend hiányosságairól: egy év leforgása alatt a szokásos költségeknek csaknem a felét megtakarítottuk. Ezt a hét-százezer eurót olyan beavatkozásra költöttük, ami nem volt előirányozva: új hőközpontot hoztunk létre”.

De igaz az, hogy minden vatikáni beszállítónak van egy szentje a Mennyszámban? „Ez nem negatív tendencia: meg kell tartani azokat, akik bizonyították, hogy jó munkát végeznek. Viganóval egy jegyzéket készítettünk, ami korábban hivatalosan nem létezett, bár biztosan volt valamiféle lista a szokásos beszállítókról. Az is igaz, hogy a tenderek nem csupán technikai értelemben vett versenyeknek számítanak: feletteseink fenntartják maguknak azt a lehetőséget, hogy választásaik során nem csupán a gazdasági aspektust tartsák szem előtt.”

Az amerikai egyházmegyék csődjé

2011. november. Alighogy elfoglalta helyét a Massachusetts Avenue 3339. szám alatti elegáns, kétemeletes épületben, ami a főváros diplomatanegyedében a nunciaturának ad otthont, az új nagykövet, Carlo Maria Viganó ugyanazokat a problémákat találja az íróasztalán, mint amiket épp maga mögött hagyott a Vatikánban: rendbe tenni a számlákat, megszorító intézkedéseket hozni. Az újdonsült diplomataaprelátus történetét Maria és csoportja továbbra is figyelemmel kíséri. „Viganó számára - mondja Maria egyik este, miközben pizzát eszünk a lakásomon —a meglepetés inkább rossz tréfának tűnik. Egy precíz, szőrszálhasogató, garasoskodó, de mindenekelőtt megkeseredett ember számára nem kellemes dolog újra pénzkezeléssel és rossz igazgatással kapcsolatos ügyekkel foglalkozni rögtön azután, hogy úgymond »aranyozott« száműzetésbe küldték éppen amiatt, hogy nyíltan bejelentette a vatikáni pénzek elherdálását.” Az íróasztalán a diplomata számos olyan problémát talál, amelyek azonnali intézkedést követelnek. Nem követhet el hibát. Az államtitkársággal való kapcsolata igen feszült azután, hogy a Bertonéval való erőpróba alulmaradt.

Viganó már sok mindent megtapasztalt karrierje során, de még sohasem látott akkora erősségű vihart, mint amilyet a pápai állam egyesült államokbeli számlái idéztek elő: a pedofil papok perének gazdasági vetülete okozta a kavargást. Az ügy már tíz éve zajlik. Azóta, hogy az első esetek után 2001-2002-ben a bostoni egyházmegyében kirobbant a botrány. 6,2 millió dollárral kénytelenek kártalanítani az áldozatok családját, elkerülve azt, hogy bíróság elé kerüljön az ügy. 2007-ben a különböző amerikai egyházmegyék már 900 millió dollárt fizettek ki megegyezések és alkuk fejében. És ez még csak a kezdet volt. Az utóbbi években ez az összeg többszörösére nőtt. „4500 pedofíliaesetről tudunk az amerikai egyházon belül- írja a La Stampa című napilap Vatikán-szakértője, Giacomo Galeazzi³⁴ -, s eddig 2,6 milliárd dollár kártérítés került kifizetésre.”³⁵ Ezek az összegek teljesen szétzilálják a kúriák számláit. Eddig már hét kúria jelentett be csődkérelmet a szexuális visszaéléssel kapcsolatos botrányok miatt. A milwaukee-i egyházmegye vagyonszerzés alatti helyzetét követően csődbe ment a Fairbanks, ami 150 áldozatnak fizetett ki kártérítést 2008-ban.

Az első esetet, amivel Viganó foglalkozik, monsignor William Francis Malooly, Wilmington érseke jelzi. Ez az egyházmegye Delaware állam egész területén végighúzóódik, és határos Maryland keleti partvidékével. Egyházközsége mintegy 230 ezer hívőből áll. A kiskorúakkal szemben elkövetett szexuális visszaélési botrány kap- vetkeztében 2009-ben csődkérelmet nyújtottak be, hogy szanálják a számos függőben lévő ügyet. Több évig húzóódó jogi csatározás után végül egy 77 millió dolláros kártérítést alkudtak ki az ügyvédek. Ezt 2012 februárjában az érsek szövegével közli a Washington Posttal. Malooly már hónapokkal korábban, 2011. október 7-én küldött egy bizalmas beszámolót a nunciaturára, hogy egy tízmillió dolláros kölcsönt kapjon. Erre az összegre szüksége van, akár az oxigénre, hogy rendbe tudja tenni a mérleget, és hogy eleget tegyen a kialakult kártérítésnek. Az új nuncius átnézi a számlákat, és észreveszi, hogy hiányoznak a pénzalapok. A kártérítések térdre kényszerítik az amerikai katolikus egyházat. Így november 23-án Viganó közvetlenül a Szentszék elé tárja a problémát. Rejtjeles üzenetet fogalmaz, mely a II. világháború módszereire emlékeztet. Az üzenetet rögtön elküldi Rómába, hogy megértse a Szentszékkel: a helyzet rendkívül sürgető. Viganó pénzt kér. A címzett az egyik legnagyobb karriert befutó bíboros, monsignor Piacenza, a Klérus Kongregáció prefektusa, aki liguriai származású, akárcsak Bagnasco.

Közlendő a Klérus Kopgrégációnak: 14.180. számú jelentéssel folyó év október 7-én elküldésre került jelen minisztérium számára Wilmington érsekének, főtisztelendő Monsignor Maloolynak kérése tízmillió amerikai dollárról (10 000 000 US\$), a célból, hogy eleget tegyen fizetési kötelezettségének, amit csőd miatt szabott ki a Szövetségi Bíróság. A prelátusnak három hétre van szüksége ahhoz, hogy megkapja a kölcsönre a szóbeli ígéretet. A határidő rövidségére való tekintettel, kérem, szíveskedjenek erre a nunciaturára küldeni a választ; t Viganó

A nuncius amiatt aggódik, hogy a wilmingtoniéhez hasonló esetek tovább gyengítik az amerikai egyházat, ami ezáltal veszíthet befolyásából a küszöbön álló elnökválasztás első fordulójára. Ez ugyanis kényes időszaknak számít az amerikai érsekek közössége, valamint a demokrata és republikánus pártok viszonyának tekintetében. Annyi biztos, hogy amikor 2012 februárjában a Viganó-ügy napvilágra kerül, az amerikai nunciatura és az államtitkárság közötti viszony még fagyosabbá válik, ami még magát Viganót is zavarba ejti. Az első pillanatban ellenségei azzal vádolják, hogy ő az a forrás, aki átadta a dokumentumokat a médiának. Ez lehetetlennek tűnik, ismerte Viganó tartózkodó természetét, aki sohasem válaszolt, amikor faxon, telefonon vagy e-mailben megkeresték. Az ügy legproblémásabb része az amerikai püspökök közössége és a Szentszék közötti kapcsolat. Ha abban a diplomáciában, akinek az összekötő láncszem szerepét kéne betöltenie, nem bízik meg a Vatikán, akkor ki fogja tartani a kapcsolatot? Ez a kérdés jár annak az amerikai püspöki delegációnak a fejében, amely a válaszáért átrepüli az Atlanti-óceánt.

Az adományok örömteli gépezete

Az obulusok válsága és a pápa letétje

Az Egyesült Államok a római egyház pénzügyeiben stratégiai szerepet játszik, Olaszország és Németország pedig a katolicizmus pénzügyi tüdejének számít. Annyi bizonyos, hogy a pedofiliabotrányok az áldozatok kárpótlásával súlyos hatással voltak a Vatikán pénzügyeire, de közvetett kárt is okoztak. A botrányok kompromittálják az egyházat, rontják az imázsát, következésképpen hatással vannak az adományokra is. Vegyük csupán Szent Péter obulusát, azaz a pápának szánt adományok összességét, melyeket a különböző egyházak, kolostorok, az apostoli élet társaságai, alapítványok és magán- személyek ajánlottak fel: 2010-ben ez „alig” 67 millió dollárt tett ki. Ez húszszázalékos csökkenést jelent a 2009-es 82,5 millióhoz képest, s így még jobban eltávolodott a 2006. évi százas rekordtól. A Vatikán szóvivője, Lombardi atya elbagatellizálja a helyzetet. „A 2010-es csökkenés - mondja 2011 júliusában az adatok közzétételekor - részben az adományok általános csökkenésének köszönhető, ami a gazdasági nehézségekre vezethető vissza; másfelől az a tény is rontja a statisztikát, hogy 2009-ben volt két jelentős magánadomány, ami megemelte a bevételeket.” Természetesen a pénzügyek romlása jelenti a Vatikán számára az egyik legfőbb problémát. Az adományok gépezetében nem áramlanak úgy a bevételek, mint hajdanán, amikor egész évben bízhattak a hívek nagylelkűségében. Pénz nélkül a befolyás is csökken. Mostanában ezek az aggodalmak csak a szent ünnepek előestéin múlnak el, amikor például az élő szereplőkkel benépesített karácsonyi jászolba hatalmas adományok érkeznek a világ számos tájáról készpénz vagy csekk formájában.

Karácsonykor és húsvétkor hosszú sorokban érkeznek a ferences rendi szerzetesek bankjegyekkel teli borítékokkal, menedzserek ezüst gyertyatartókkal vagy magas összegről kiállított csekkekkel, lobbizók, vállalkozók, jómódú arisztokraták és újságírók. Itt gyülekezik az adományozó emberiség, amely számára a pápa alakja jelenti a legfőbb vonatkoztatási pontot. Mellesleg, ahogy a Wojtyła által bevezetett Alaptörvény kimondja: „A pápa, Vatikánváros állam uralkodója, teljes körű törvényhozói, végrehajtói és igazságszolgáltatói hatalommal rendelkezik.”³⁶ Ő dönt. Azon túlmenően, hogy ő az emberiség 17%-ának a lelkipásztora, egy olyan határok nélküli birodalomnak is a vezetője, melynek lüktető szíve a Szentszék. Hozzá tartozik 4500 püspök, 405 000 pap, 865 000 szerzetes, továbbá a diakónusok, a misszionárius laikusok és több mint kétmillió hitoktató. Nem számítva a katolikus híveket. Van, aki a pusztán örömeért adományoz, teljes összhangban a keresztény szellemmel. Van, aki a megbékélésben és a megbocsátásban reménykedik. Más az áldásban. De olyan is van, aki csupán érdekből nyitja meg a pénztárcáját. Bőségesen adományoz, hogy hitelt szerezzen magának, hogy meg-újítsák megbízatását vagy szerződését. Vagy csak azért, hogy kihallgatást kapjon, vagy fényképet készíthessen.

A pápa személyesen is gondoskodik a pénz folyamatos áramlásáról a kasszába. Részben az egész katolikus világot átfogó kampányokkal, mint például a Szent Évből a Szent Péter obulusa akció, vagy pedig az adók szimbolikus részének (Olaszországba nyolc ezrelék) az egyház javára történő átutalása. Részben pedig magánkezdeményezések által. A meghallgatásokra érkező személyek és azok a kiváltságosok, akik hozzájutottak az ún. „kézcsók jegyekhez”, valamennyien obulust hagynak hátra a gyűrű megcsókolása és a családi fotó fejében. A jegyeken fel van tüntetve, hogy hány személy léphet be, valamint a meghallgatás dátuma. Ezeket a fogadásokat szerdánként a VI. Pál Teremben szokták tartani a Szent Péter téren, vagy pedig az apostoli palota

második emeletén. Mindez néhány ki-választott, nagylelkű hívő számára van fenntartva, akik élvezhetik a pápával való személyes találkozót.

Nehéz statisztikai átlagot számolni, nem publikus adatokról lévén szó. Ahogy azon szervezetek mérlegei sem kerülnek mindig a nyilvánosság elé, amelyek hozzájárulnak az egyház pénzügyi helyzetéhez. De a kiszivárgott adatok és a rendelkezésre álló dokumentumok alapján arra lehet következtetni, hogy az audienciák révén egyetlen nap alatt 40 000 és 150 000 euró közötti összegeket tudnak Összegyűjteni.

XVI. Benedek munkatársai foglalkoznak a számlavezetéssel. A kimutatások nagyrészt digitalizálva vannak, míg a széljegyzeteket kézzel írják. Ezekhez a könyvelési dokumentumokhoz csatolják a bankjegyekötegeket és a csekkeket. Készen arra, hogy az IOR-ba vigyék őket, a bíborosok trezorjába, ahol a pápa számos letéttel rendelkezik különböző címeken. Monsignor Georgnak meghatalmazása van az átutalásokhoz és a jóváírásokhoz. Ez az az összeg, amit általában a „pápa betétjének” hívnak; egy személyes és titkos pénzalap, amire különböző összegek érkeznek be, az IOR bank profitjától kezdve a Szent Péter obulusaig. Ezt az összeget a Szentatya jótékonyasági célokra fordítja.

Lehetőségünk volt megtekinteni a 2006. április 1-ji könyvelési kimutatást. A teljes bevétel 50 000 euró, ebből 41 680 euró készpénzben, 6625 euró csekk formájában, a maradék pedig külföldi valutában érkezett. Ha jobban átböngésszük a nyilvános és magán- kihallgatások felajánlásait és az egyéb adományokat, észrevehetjük, hogy éppenséggel a papok és az egyházmegyék azok, amelyek a legnagyobb értékű obulusokat fizették ebben a nagylelkűségi láncolatban, ami a perifériától egészen Szent Péter szívéig vezet. Azokban a napokban a legnagyobb jötevek között az Umbria tartományból, Szent Ferenc vidékéről érkező szerzeteseket és luganói zarándokokat találjuk. Az adakozók között van továbbá a német Mellersdorf kolostor, a Madonna della Fontana kegyhely, valamint néhány neves személyiség, mint például Javier Echevarría, az Opus Dei prelátusa, valamint az IOR akkori elnöke, Angelo Caloia, aki 5000 eurót ajándékozott az egyháznak készpénzben.

Minden obulus mögött egy személy, egy történet rejlik. Hála a birtokunkba került dokumentumoknak, rekonstruálni tudtuk Caloia adományait. A milánói származású katolikus menedzser, a bankvilág egyik kiemelkedő alakja, 1989-ben került a Mediocredito Banktól az IOR vezető posztjára, felváltva Paul Marcinkust, akit kis híján letartóztattak az Ambrosiano Bank csődje miatt. Caloia lesz az utolsó azoknak a Wojtyła által kiválasztott hű laikusoknak a sorából, akik három évvel azután, hogy a német pápa elindította az ún. „finom forradalmat”, elhagyták a Vatikánt. XVI. Benedek pápaságának első hónapjaiban Caloia talán még reménykedik abban, hogy újra megerősítik pozícióját, tekintve, hogy húsz évet töltött el a hitelintézetben. Megpróbálja kiemelni banki tevékenysége alatt elért sikereit. Közzéteszi az államtitkárságon és a vatikáni palotákban az IOR által elért eredményeket: ötmilliárd eurót gyűjtött össze az ügyfeleitől. Caloia ráadásul különösen bőkezű. Néhány nap elteltével, 2006. április 23-án újabb jelentős adományt küld. Ez alkalommal ötvenezer eurót, legalábbis a pápához intézett szeretetteljes hangú levél szerint: „csat. 50.000,00 R/2006. április 24.” A levél hangneme különösképpen tiszteletteljes. Caloia az összeget „szerény jelnek” nevezi.

Áldott Atyám!

A húsvét napjai és Szentatyám kivételes szavai örömmel töltötték el szívünket. Szent Péter trónjára kerülésének első év-fordulója számunkra megerősíti azt, hogy Jézus Urunk óriási ajándékban részesítette. Szívből megköszönve Magasságodnak a kegyet, amelyben folyamatosan részesít bennünket, és örömmel gondolva arra, hogy tovább élvezhetem jósaágos atyai gondoskodását, saját nevemben és a hitelintézet dolgozói nevében mély hálámat és szívbeli jókívánságaimat fejezem ki, hogy a Szentlélek mindig segítségére legyen nemes küldetése alatt Fogadja el, Szentatyám, e szerény jelet, hogy segít-se áldásos tevékenységében, és áldjon meg mindnyájunkat és családjainkat.

Az nem világos, hogy a bankár saját pénzét vagy az IOR bank pénzét használta-e, megelőlegezve olyan összegeket, amelyek mindenképpen a pápa rendelkezése alá kerülnek, ahogy azt az alapszabály előírja, mivel a bank profitját közvetlenül a pápa kezeli.³⁷ Biztos azonban, hogy a levél az IOR bank fej léces papírján érkezik, és a szokásos áldást kéri valamennyi munkatárs részére. Pár év múlva, 2009 tavaszán megjelenik a Vatikán Rt. című könyvem, amelyben felsorolom azokat a szabálytalanságokat, melyeket Caloia első éveiben követett el az

IOR bank, valamint az Enimont kenőpénzeinek tisztára mosását. Ezek a pénzek - legalábbis részben - Bisignánitól a bank prelátusához, Donato de Bonishoz jutottak el. Május közepén találkozom Caloiával a római Ambasciatori Hotelben. Átadom neki írásom első példányainak egyikét. Belelapoz, elsápad. Csak néhány szót ejt ki: „Most mennem kell, meg kell védenem magam.” Kitől, Caloia? „Azoktól, akik a könyvét felhasználva fognak megtámadni.” Ez májusban volt. Júniusban Bagnascóval társalogtam a Vatikánban, aki azt mondta, a könyvem „lehetővé fogja tenni, hogy átszervezzenek olyan intézményeket, melyek inkább árnyékot vetnek, mintsem fényt bocsátanak ki”. Szeptemberben Caloiát idejekorán elbocsátották. Ma az IOR a túlságosan sok botlás után, amelyek még az utóbbi időben is előfordultak, megpróbálja átláthatóbbá tenni a tevékenységét.

Visszatérve az „alamizsnát kéregetőkhöz” és az április 1-jei ki-mutatáshoz, vannak olyanok is, akik vetélkednek lojalításban és adakozásban. Ugyanis azon a napon az adományok 30%-a egy apácától származik, aki ritka befolyással rendelkezik egyházi körökben. Tekla Famiglietti, a Brigittás nővérek tekintélyes apátnője, aki egy apró, Campania tartományban lévő faluból, Stumóból indult, hogy a papok nagykövetasszonya és a világ minden táján jelen lévő apácák főnöknője legyen.

Négy különböző utalásról beszélhetünk. Az apáca nem jelölte meg, kitől származnak az összegek. Erre nyilvánvalóan nem volt szükség. Egyébként is jellemző a diszkréció az apátnőre, akit nagyon kedvelt Wojtyła és különleges titkára, Stanislaw Dziwisz, főleg a Kubában, Lengyelországban és más, akkor még kommunista országban tett kezdeményezései miatt. Számos valós hír és legenda terjeng róla. Például Pupi d’Angeri, a kissé excentrikus diplomata, Castro és a néhai Arafat barátja, Belize olaszországi nagykövete szerint „azt beszélük, hogy Teklái volt annak a négy számnak az egyike, melyek II. János Pál íróasztali telefonjának a memóriájában voltak”.³⁸ Annyi biztos, hogy ő az, akit Andreotti „egy fegyveres testület generálisaként” jellemez, és olyan fontos személyiségnek tart, hogy a nyolcvanas években jelentős összegeket utaltat át számára a „Francis Spellman Bíboros Alapítvány” elnevezésű számláról, amit a hétszeres miniszterelnök az IOR banknál nyitott.³⁹ Az apátnő teljesen otthonosan mozog a pápa bankjában, ahol tizennyolc éven keresztül dolgozott Pietro Orlandi, azután, hogy húga, Emanuela nyomtalanul eltűnt 1983-ban (egy máig megoldatlan eset). „Amikor Tekla tisztelendő anyja odajött a bankpénztárhoz - emlékszik vissza Orlandi egyik találkozási alkalmával mindig hatalmas pénzüsségeket hozott, és nagy borraival adott anélkül, hogy a szemünkbe nézett volna.”⁴⁰

Vespa: tízezer euró és kihallgatási kérelem

Legfőképpen karácsony előestéjén nő meg az adományok összege, és a Szentatya határidőnaplója megtelik ilyenkor. Vegyük például 2011 decemberét, amikor XVI. Benedek számos találkozót tűzött ki, asztalára pedig megérkeznek a világ négy sarkából származó egyházi és világi emberek bőséges adományai. Ezek közül kitűnik egy levél és a hozzá csatolt tízezer euróról kiállított csekk, amit december 21-én Olaszország egyik legnépszerűbb újságírója és televíziós személyisége címez a pápának (288. oldalon lévő levél): „Ebben az évben is — írja — szeretnék a családom nevében egy csekély összeggel hozzájárulni a pápa jótékonyági cselekedeteihez. Azt kívánom Szentségednek, és Önnek Don Giorgio, hogy derűs nyugalomban töltsék a karácsonyi ünnepeket, az új évre pedig eredményes missziókat kívánok.” Ezután néhány üres sor, majd lejjebb a csekk száma és összege következik. Alatta az újságíró kézzel írott megjegyzése „P. S.: Mikor találkozhatnánk, hogy üdvözzöljem Szentatyámat? Köszönöm.” Vespa egy pénzüsséget küld Ratzinger jótékonyági cselekedeteire, és megragadja az alkalmat, hogy találkozót kérjen. A pápai titkárságon valószínűleg Georg atya egy emlékeztető feljegyzést ír a levélre a Szentatya számára: „Ezzel kapcsolatban majd az új évben intézkedek”, mármint az áhított találkozással kapcsolatban.

Karácsony előestéjén XVI. Benedek elolvassa a levelet, és azt kéri, köszönjék meg nevében az obulust. Intenzív tevékenység folyik ezekben a napokban a Vatikánban. Magas összegek érkeznek az olasz bankrendszer vezető egyéniségeitől. Például Giovanni Bazolitól, az Intesa San Paolo Bank felügyeleti tanácsának elnökétől, a katolikus pénzügyi világ egyik főszereplőjétől, aki 25 ezer eurót küld „karitatív tevékenységhez való hozzájárulásként”, és monsignor Ganswein nevére állít ki egy csekket. Vagy ott van a „Szentatyának szánt különleges ajándék”, amit Dieter Rampl és Federico Ghizzoni, az Unicredit Bank elnöke küldött el Bertone bíborosnak, hogy adja át a pápának. A bankárok megragadják az alkalmat levelükben, hogy kiemeljék az egyén fontosságát a mai társadalomban, egyet-értve a Caritas in veritate enciklika szellemével. Kihangsúlyozzák azt is, hogy figyelmüket Kelet-Európa pénzügyi piaci felé fordítják, ahol az Unicreditnek számos leányvállalata van.

Az ajándékokat - legalábbis azokat, melyeket a pápa kap — szétosztják az apró állam alkalmazottai között. Például a biztonsági személyzet számára tartott, 150 csendőr által kezdeményezett vízkereszt ünnepségen. Hogy gazdagabbá tegyék az ünnepet, a csendőrség főnökének, Domenico Gianinak 2010 decemberében sikerül elérnie, hogy Georg atya az ajándékok egy részét a rendezvényen ossza szét, amin abban az éven a csendőrök gyerekei és családtagjai is részt vesznek.

A Vatikánba nem csupán pénz érkezik, hanem a legkülönbébb ajándékok is. Többek között élelmiszerek, sonkák, szalámik, sőt még a híres spanyol serranói nyers sonka is megtalálható közöttük. Giani, a mindenes vizsgálja meg a hegedű formájú dobozba zárt sonkát, ami más finomságokkal együtt érkezett 2010 decemberében közvetlenül a gyártótól. A spanyol Tve közszolgálati televízió riportmőjének, Marisa Rodrigueznek az édesapja küldi, aki így próbál tisztelettel adózni a pápa előtt. Természetesen egy levelet is mellékel. , A Szentatyának szóló boríték - írja Giani - a dobozban van.”

Megérkezik a szarvasgomba

A bronzkapun túlra értékes szarvasgomba is érkezik, melynek értéke mintegy százezer euróra tehető. Pár hónappal a szalámik érkezése előtt Leonardo Sapienza atya, aki a Pápai Ház Prefektusának protokolljáért felelős (az a szerv, amely a pápai lakosztály és a rendes meghallgatásokra használt termék rendjét felügyeli), különös ajánlatot kap. Egy piemonti vállalkozó, Antonio Bertolotto szarvasgombát szeretne ajándékozni a pápának. Ha megkapja a Szentszék beleegyezését, akkor kész az albai jótékonyági árverésen részt venni. Ezt az árverést minden évben a Grinzane Cavour kastélyban rendezik meg De mihez kezdenek az egyházi emberek ezekkel a földi javakkal? Sapienza bizonytalan. Nem tudja, mit feleljen, majd Georg atyától kér tanácsot és engedélyt, amit meg is kap. Hazavisszük a szarvas- gombát - gondolták bizonyára a pápai lakosztályban - akárhog is legyen, majd tojásos tésztát eszünk pár héten keresztül az értékes gombareszeléssel. De ez nem lehetséges: ahhoz, hogy a szarvas- gomba maximális zamata megmaradjon - hozza tudtukra a bőkezű vállalkozó - négy napon belül el kell fogyasztani.

Bertolotto tudja, mit akar: a november 17-i meghallgatáson szeretné felajánlani a pápának. Sapienza atya mindent bevet. Biztosítja a pápát arról, hogy Bertolotto jó keresztény, és kiváló kapcsolatokat ápol Cuneo érsekeivel. Végso soron egy jótékonyági cselekedetről van szó, nem pedig excentrikus akcióról. A németek általában óvatosak, mérlegelik a kockázatot. Hogyhog pont szarvasgombát ajánl fel? Mert a vállalkozót, ahogy ezt elmesélte néhány Vatikán-közei barátjának, teljesen elbűvölte az, amit XVI. Benedek a teremtett világ megóvásáról írt. Egyszóval a szükséges felülvizsgálatok után megkapja az engedélyt. A szarvasgombát a vállalkozó az árverésen megvásárolja. Az értékes táplálék hamar kikerül a Vatikán falai közül a Caritas menzájára, a hajléktalanok öröme.

Milliók a pápai alapítványra

A Szentatya IOR bankban lévő letétjéről keveset, szinte semmit sem lehet tudni. Annyi biztos, hogy számos folyószámlán tartják nyilván, köztük a 39 887. számún, amelyet 2007. október 10-én nyitottak, és amelyet a pápa humanitárius kezdeményezésekre és a teológiai tanulmányok elmélyítésére fordít. Erre a számlára utaltatta át a pápa szerzői jogdíjainak 50%-át a mintegy 130 kötetből álló irodalmi munkássága után. Az összeg jelentős: 2,4 millió euró, melyet 2010 márciusában utaltak át a „Joseph Ratzinger XVI. Benedek” vatikáni alapítványhoz. Ez ikertestvére az ugyanilyen elnevezésű német „Stiftungnak”, melyet 2008 őszén nyitottak Münchenben a Hauck & Aufhauser exkluzív magánbanknál. A pénzintézetnek vannak leány- vállalatai Luxemburgban, Svájcban és Németországban is.

Az első, 290 000 euróról szóló utalás a pápa számlájáról érkezett az IOR-hoz. A német alapítványt a pápa egykori tanítványai igazgatják, és ösztöndíjakkal is támogatják a pápa tanainak terjesztését. Ezzel szemben a vatikáni alap összegyűjti a szerzői jogdíjat, konferenciákat szervez, előmozdítja a teológiai tanulmányokat. A vatikáni alapítványnak két vezetősége van: egy tudományos bizottság, melynek tagjai közé tartoznak Bertone és Ruini bíborosok, valamint az igazgatói tanács, melynek élén monsignor Giuseppe Cotti, a Vatikáni Könyvkiadó és Könyvesbolt elnöke áll.

A bizottság egyetlen világi tagja, aki jól ért a pénzügyekhez, Paolo Cipriani. Az ő alakja kevésbé ismert a nagyközönség előtt: 2007 óta az IOR bank vezérigazgatója, római származású, kétgyerekes családapája, a pápai bank kulcsembere. Abból a pénzügyi galaxisból érkezik, melyet a befolyásos katolikus bankár, Cesare Geronzi igazgat. Geronzi mielőtt a Mediobanca vezetői posztjára került volna, a Santo Spirito és a Banca di Roma élén volt. Cipriani ez utóbbi két pénzintézetet képviselte Londonban, New Yorkban és Luxemburgban. Ő az, aki az alapítvány számláit rendezi, eleget téve Georg atya utasításainak Ratzinger akarata szerint.⁴¹

A pápa nem követi a tendenciákat: bár a világ összes vállalata válságban van, az alapítvány számlája aktívumot mutat. 2012-re 1 033 000 euró többlet várható, ami részben annak köszönhető, hogy a pénzügyeket olyan tapasztalt szakemberek kezelik, mint Cipriani, részben pedig a könnyvei bevételeinek, amelyek másfél millió eurót tesznek ki. A költségek mindenesetre jelentősek, sőt, magasak. Az operatív költségek 170 000 euróra rúgnak, plusz 100 000 euróba kerül az a konferencia, amit évente tartanak a lengyelországi Bydgoszczban. Ezen túlmenően 270 000 eurót tesz ki az éves Ratzinger-díj lebonyolítása, melyet a hit tanulmányozásával és terjesztésével kapcsolatos műveknek ítélnék oda. Az előző évben az operatív költségek 152 000 eurót tettek ki, a konferencia 90 000-be került, míg a díjra 240 000-et költöttek. „Ebből kitűnik - magyarázza a Gian Gaetano Bellavia kereskedelmi jogász és számos ügyészség tanácsadója -, hogy nem szűkös alapítványról van szó, hanem olyan szervezetről, mely profitot termel és azt visszaforgatja. Van egy rendelkezésre álló összeg, amelynek nagyságrendje megegyezik a megjelölt bevételekkel. 2010. december 31-én a nettó 240 ezer eurós bevétel többmilliós kamatos tőkét feltételez. A rá következő évben, érdekes módon, bár nem volt semmiféle kötelezettség, a Vatikánban úgy döntenek, hogy a számlákat nem december 31-én, hanem november 31-én zárják le. Ezzel szemben megfizették a pénzügyi járadékot, tehát nem jártak sok szerencsével, akárcsak a hozzánk hasonló földi halandók nagy része. A bevételek megsokszorozódása jelentős profitot eredményezett. Ugyanez várható 2012-ben is: ez a tendencia teljesen ellentétes a világon uralkodó gazdasági helyzet-tel.”⁴²

Az alapítvány pénzmozgásai súrlódásokhoz is vezethetnek a vatikáni palotákban. Sőt, néha olyan paradox helyzet is előállhat, mint amikor kitüntették Manlio Simonetti filológust, a kereszténység történetének professzorát. A tudós ötvenezer euró hozzájárulást kapott Ratzinger alapítványától, bár később, 2010-ben egy olyan esszét publikált, ami „igen problémás az evangéliumot és az első századok teológiai fejlődését illetően”. A kérdés nem jelentéktelen, legalábbis a római kúria szemszögéből nézve, ha igaz az, hogy „egyértelműen eltér a Joseph Ratzinger - XVI. Benedek a Názáreti Jézus című könyvében megfogalmazott gondolatmenettől” - ahogy a tudományos bizottság jegyzőkönyvében írja monsignor Luis Ladaria november 3-án Bertone bíboros irodájában. A helyzet irreálisnak tűnik: Simonetti, akinek álláspontja ellentétben van a pápáéval, jelentős díjat kapott abból az összegből, amit a pápa saját esszéiért kapott. A Ruini és Bertone által vezetett bíborosok zavarban vannak. Georg atya megdöbben, de hallgat. Amato bíboros azonban meglehetősen szigorú az ügyben: „Simonetti ebben a könyvben túlmélt szakterületének határain, és olyan vizekre evezett, ahol nem kompetens.” Ez nem mehet így tovább. Amato azt kéri, hogy „tökéletesítsék a módszert, amellyel kiválasztják a jelölteket”, továbbá megjegyzi, hogy „kétségtelenül tanácskoznunk kell a Szentatyával”. Az a javaslat is elhangzik, hogy jelöltek felkutatásához működjenek együtt a római egyetemek rektoraival és dékánjaival a hasonló melléfogások elkerülése végett.

Az IOR szégyene

Az alapítvány számlái büszkeségre adnak okot Ciprianinak, bár az apostoli palotában a vezérigazgató megítélése nem mindenki részéről pozitív. Cipriani ellen ugyanis nyomozás folyik pénzmosásügyben, akárcsak az IOR elnöke, Ettore Gotti Tedeschi ellen néhány olyan művelet miatt, amit a római ügyészség gyanúsít. Kétegyes merültek fel azzal kapcsolatban, hogy rábízzák-e a bank és a pápai alapítvány operatív kezelését egy olyan világi személyre, aki ellen nyomozás folyik feltételezett pénzmosás miatt. 2010 szeptemberében kitört a botrány, mely 23 millió euró befagyasztásával járt. Az összeget az IOR a Credito Artigiano Spa Bank vatikáni fiókjánál nyitott számlán keresztül akarta a frankfurti J. R. Morgan számlájára utalni (húszmilliót). A további hárommillió a Banca del Fucinóhoz ment volna. Egy előzmény: a nyomozást megelőző jelzés a Credito Artigiano Banktól indult, mert a műveleteket anélkül hajtották végre, hogy megnevezték volna az ügyfeleket, akiknek a megbízásából cselekedtek, továbbá az átutalás célját. Az IOR és az olasz bankrendszer közötti kapcsolatokat a Központi Bank felügyeli, amely az olasz félsziget valamennyi hitelintézetének maximális figyelmet szentel. Amikor az ultrakonzervatív Antonio Fazio váltja fel Mario Draghit a Bankitalia vezetői

posztján, az IOR-t egy szinten kezelik az EU-tag- államokon kívüli országban működő pénzintézetekkel (és valóban az is), tehát az olasz hitelrendszernek a kellő figyelmet kell fordítania a tevékenységére.

Gotti Tedeschi azzal védekezik, hogy ez csupán egy pénztári művelet volt, tehát nem állt mögötte ügyfél. Lombardi atya félreértésről beszél, de a feszültség érezhető. Gotti Tedeschi egy feljegyzésben azt sejteti a pápa különleges titkárával, hogy összeesküvés van folyamatban a Vatikán ellen. Azt állítja továbbá, hogy a megbízót keresve, „nem kizárt annak a gyanúja, hogy a Ferruccio De Bortoli által vezetett Corriere della Sera valamelyik részvényesének lehet köze a dologhoz”.

Összefoglaló jellegű feljegyzés monsignor Georg Gánswein részére

(...) A két IOR-számla közötti átutaláshoz az utasítást mind az igazgató, mind helyettese aláírta. Egy kincstári művelet volt, a német Bundba való befektetéshez. Az igazgató elmagyarázta a nyomozó hatóságoknak, hogy azzal az információval adták ki az utasítást, hogy pénzalapok átutalásáról van szó, meg lévén győződve arról, hogy nincs szükség további, a címzettre vonatkozó adatra. A Credito Artigiano már húsz éve együttműködik az IOR bankkal, tehát kellő ismerettel rendelkezhetne a vatikáni bank pénzalapjainak összetételéről. Megerősítésre került az átutalásról szóló utasítás annak ellenére, hogy hiányzott az írásbeli egyezség. Ezért a késedelemért (ugyancsak) a Credito Artigiano felelős, melynek számláin felhasználatlanul áll 28 millió euró. A hét bank közül, melyekkel az IOR együttműködik, ötten már létrejött az említett megegyezés - ezt megerősíti az a tény, hogy ugyanazon a napon (szeptember 6.) húszmillió euró került átutalásra az IOR számlájáról a D.B-n keresztül (Deutsche Bank?) az IOR J. P. Morgannál nyitott számlájára Frankfurtba. Megjegyzendő az események meglepő gyorsasága is (a szakértők szerint ez igen szokatlan). A Credito Artigiano Bank jelzi a műveletet a bankcsoport elnökének felhatalmazásával (aki egyben a pénzintézet tanácsadója is) a Banca d'Italia olasz árfolyamirodájára (UIF) felé. Ez utóbbi öt nap múlva értesíti a római ügyészséget, és a hír máris a sajtóba kerül, mielőtt még bennünket értesítettek volna vagy bármiféle magyarázatot kértek volna. (...) Az eljárás során a nyomozó hatóságok nem adnak semmiféle olyan jelzést pénzmosás büntetnének feltételezésével kapcsolatban, ami nem került volna megcáfолásra a kihallgatások során vagy az aktákban. A Corriere napilap reakciója igen különös volt. Nagy hangsúlyt kapott az ügy: csütörtökön, 21-én, az első oldalon közölték, hogy aztán a rá következő napon, 22-én, módosítsák azt, de a 11. oldalon. E különös magatartás miatt merül fel az a gyanú, hogy esetleg a Corriere valamelyik részvényesének lehet szerepe a dologban. A kihallgatás után a pénzintézet ügyvédje úgy dönt, hogy a fellebbviteli bírósághoz fordul a pénzüsszegek felszabadítása érdekében. Ez a fellebbezés szemlátomást irritálja a nyomozó hatóságot, mely (megint csak a sajtó útján) korábban (2009-ben) történt esetekkel próbálja bizonyítani, hogy egyéb műveletek is megerősítik a pénzintézet átláthatatlanságát.

Az első hetekben éles ellentét van a Vatikán és az ügyészség között. De a bírák ragaszkodnak álláspontjukhoz, mely a felülvizsgálat során is megerősítésre kerül: az IOR megsértette a pénzmosásra vonatkozó szabályokat, és a pénzt nem szabadítják fel. Az ítélet kiváltja Gotti Tedeschi nyilvános dühét. Vádja szerint „erős támadás érte az egyház hitelességét és a pápa személyét, alig hat hónappal azután, hogy megjelent a Caritas in veritate című enciklika. Ezt követik a pedofiliához kötődő botrányok, most pedig ez az ügy, amibe engem is belekevernek”.

Így a szóban forgó feljegyzésben már egy totális védelmi stratégiát fogalmaz meg. Míképpen kell viselkedni a bírakkal szemben, milyen álláspontot kell képviselni a sajtóval szemben, mit kell válaszolni a különféle szervezeteknek és kongregációknak, valamint az IOR bank számlatulajdonosainak:

- Védekező stratégia: módosult az eredeti védelmi stratégia, melyet a nyomozó hatóságokkal szembeni erős előítélet jellemezett. Közös döntésünk alapján a védekező testületben Scordamaglia professzor mellett helyet kap dr. Paola Severino is. Szándékunk az, hogy azonnal dialógust keressünk a nyomozó hatóságokkal, hogy alaposabban, illetve más módon tisztázzuk az ügyet, s így elérjük a pénzalapok felszabadítását. Amennyiben ez nem lenne megvalósítható, úgy a Legfelsőbb Bírósághoz kell fordulni. Ennek kockázata nem alábecsülendő, a maximális határidő pedig november 14. Október 28-án ügyvédekink találkoznak a nyomozó hatóságokkal.

- Kommunikációs stratégia: az eddigi védelmi és kommunikációs stratégiáink a „megteendő dolgokról” szóltak. Most szükségessé vált a „már megtett dolgok” kommunikációs stratégiáját alkalmazni. Erre egy példa a GAFI-nak (nemzetközi pénzügyi akciócsoport, mely a pénzmosás ellen küzd) küldött levél és a bátorító válasz a

szervezet elnökétől a küldemény kézhezvételének megerősítéséről. A kért feltételeknek való megfelelésért felelős bizottság felállítása és a belső felügyelő hatóság elnökének kinevezése (Nicora bíboros).

- Stratégia a különféle szervezetekkel és kongregációkkal való kapcsolattartáshoz: a folyamatban lévő ügyek zavart és nyugtalanságot kelthetnek bizonyos szervezetek és kongregációk körében. [...] Erre gondja van néhány banknak is, melyek a mi intézetünk vetélytársai. Nem csupán a bíróságon szükséges megvédeni intézetünk jó hírnevét. Ennek értelmében tárgyalásokat folytatunk a különböző vallási szervezetek közzgazdászaival. November 3-ra konferenciát szerveztünk, melyen a vallási szervezetektől mintegy 1200 gazdasági szakember vesz részt. A konferencián a gazdasági tényeket és perspektívákat fogom megvitatni Tremonti miniszterrel és ibero-amerikai főtítkárral, Iglesiasszal. Bertone bíboros is jelen lesz, aki felügyeli a tevékenységeket.

A valóságban a huszonhárommillió felszabadításához júniusig kellett várni, amikor ugyanaz az ügyészség, amely a zárlatot elrendelte, az új pénzmosási törvény hatálybalépése és az egyházi állam pénz-ügyeinek átláthatóbbá válása okán feloldotta.

Van három nagyon lényeges sor ebben a feljegyzésben. Előre jeleznek Georg atyának, tehát a pápának, egy olyan témát, ami az azt követő hónapokban alapvető fontosságú lesz a Silvio Berlusconi által vezetett olasz kormánnyal folytatott tárgyalások során.

A Stratégia az esetleges jövőbeli problémák megelőzésére: megbeszélést kezdtem Tremonti miniszterrel egy olyan jövőbeli problémáról, ami aggodalmat kelthet, és az adóügyekre vonatkozik. Hasznos lenne egy adózással kapcsolatos egyezményre gondolni.

Gotti Tedeschi tehát előre látja egy az egyházi szervezetekre és intézményekre kivetendő új adó bevezetését. Már tárgyalásokat folytat az olasz miniszterrel, Tremontival, a kölcsönös befolyás jegyében. A feljegyzésből kitűnik, hogy kitűnő diplomáciai csatornái vannak a Berlusconi-kormánnyal, és megvilágítja számunkra azt, hogy az együttélés e két állam (a Vatikán és Olaszország) között gyakran egymás belügyeibe való beavatkozások és sérthetetlen megállapodások közepette bonyolódik le. A jövőben problémát jelenthet az egyház mentessége az ingatlanadó (IMU) alól. Az Európai Unió esetleg azt kérheti Olaszországtól, hogy törölje el az egyház privilégiumát, s ez befolyással lehet azokra a titkos kapcsolatokra, melyek összekötik a római kormány egyes tagjait a bronzkapuk túloldalán élő bíborosokkal.

A szent beavatkozás Olaszország ügyeibe

Ingatlanadó: Tremonti miniszter Bertone-éval tanácskozik a stratégiáról

2006-ban Marco Pannella és Emma Bonino radikális párti politikusok panaszt emelnek az Európai Uniónál azon privilégium miatt, melyet Olaszország biztosított az egyháznak, adómentességet engedélyezve a nem vallási célokat szolgáló építmények után. Ide tartoznak a „kereskedelmi” ingatlanok, a kórházak, az iskolák, a kollégiumok, melyeknek adómentességét nem mondta ki a lateráni szerződés. A bürokrácia és igazságszolgáltatás lassúsága miatt az európai antitröszt hatóságok csak 2010-ben indítják meg a jogsértési eljárást Olaszország ellen amiatt, hogy meg nem engedett „állami segítséget” ad a katolikus egyháznak.

Ez az európai állásfoglalás időzített bombaként robban Olaszországban. Ha Brüsszel elítélné az országot a versenyjog megszegéséért, és az egyháznak engedélyezett állami segítséget illegitimnek minősítené, akkor visszamenőleges hatállyal meg kellene szüntetni a kifogásolt privilégiumokat. Olaszországnak fel kellene kérnie az egyházat, hogy 2005-ig visszamenőleg fizesse ki kamatostul az elmaradt adókat. De mekkora összegről is van szó? Ennek meghatározásakor megkezdődik a szokásos olasz számháború. Az Olasz Püspöki Konferencia Vieri Ceriani akkori gazdasági titkárhelyettes elemzéséből kiindulva százmillióról beszél. Az olasz önkormányzatok szövetsége (Anci) szerint azonban ez az összeg 500-600 millióra rúg. De van, aki még ennél is többet mond. „A bevételi ügynökség nem hivatalos becslései szerint — írja az ANSA hírügynökség 2012. február 14-én - egy esetleges évi kétmilliárdos bevételről lenne szó.” Az olasz állam satuba szorulna: egyrészt az ítélet, másrészt pedig az elmúlt nyolc év be nem fizetett adóinak beszédese miatt. Kemény próbatétel. Hogyan szálljon szembe a kongregációkkal, a vallási szervezetekkel és intézetekkel? Mindezt egy jelentős katolikus múlttal rendelkező országban. Amikor a pénzügyőrök beléptek a kúriába -1998 augusztusában, Nápolyban, Michele Giordano

bíboros elleni nyomozás során (akit később felmentettek) -, kis híján diplomáciai konfliktus keletkezett az akkori Prodi-kormány és a pápai államtitkárság között.⁴³

Más szemszögből nézve a probléma szélesebb kontextusba illeszkedik: a globális recesszió, a családokat sújtó gazdasági válság idején nehéz magyarázatot adni az egyháznak nyújtott segítségre és privilégiumokra. Az ingatlanadót az olasz egyház hatalmas vagyonának nagy részére ki lehetne vetni. Az egyszerűség kedvéért az egyház ingatlanvagyonát három fő csoportra oszthatjuk az alábbi tevékenységek alapján: oktatás és kultúra, egészségügy és ellátás, vallási célokat szolgáló építmények. Az első csoportba 8779 iskola (köztük egyetemek, óvodák, általános iskolák), valamint az egyházi múzeumok tartoznak. Az egészségügy ennél kevesebb struktúrát foglal magába: összesen 4712 központot. Ezek közül 1853 klinika és kórház, valamint 1669 élet- és családvédelmi intézmény. Végül az utolsó csoportba tartozó egyházi építmények között 50 ezer ingatlan található, melyek közül 36 ezer parókia.⁴⁴

Figyelembe véve a katolikus választók súlyát - ez a Berlusconikormány félhivatalos álláspontja -, olyan megoldást kell találni, mely a legkevesebb kárt okozza mind Olaszországnak, mind az egyháznak. 2011 nyarán megkondul a vészharang. Az Európai Unió rövid időn belül meghozhatja a döntést, tehát gyorsan kell cselekedni. A parlament a nyári szünet után újból megkezdte tevékenységét. Tremonti gazdasági miniszter a legközelebbi munkatársaival vizsgálja az ügyet, kitűzi a prioritásokat és latolgatja a lehetőségeket. Nagy a kockázata annak, hogy Olaszországot elítélik. Az egyház adómentessége olyan privilégium, amit a „laikus” Európai Unió nem fog megemésztetni. Ha Olaszország passzívan várja az ítéletet, akkor abban a kényelmetlen helyzetben találhatja magát, hogy kénytelen lesz felkérni az egyházat a be nem fizetett ingatlanadó rendezésére. Laikus szemmel nézve ez kiváló alkalom arra, hogy hatalmas összegek folyjanak be az ürességtől kongó államkasszába. De nem ez az uralkodó álláspont. Ellenkezőleg. Követni az Európai Unió döntését szinte járhatatlan út lenne. Más kiutat kell találni. Tremonti azokban a napokban egy régi barátjával, Gotti Tedeschivel, az IOR elnökével találkozik. A két szakértő tisztelettel és bizalommal van egymás iránt. A Vatikán kapuin belül mindketten erős szövetségekre számíthatnak.

Tremonti és Gotti Tedeschi újra az ingatlanadó témájával foglalkoznak, amiről 2010 nyarán kezdtek el beszélni, amikor zárt ajtók mögött az adórendszert vitatták meg. Úgy döntenek, közösen próbálnak megoldást találni a problémára, hogy feletteseik számára - egyfelől Berlusconi-nak, másfelől Bertone bíborosnak és Ratzinger pápának - alternatívákat tudjanak kínálni. Aranyszabálynak számít a vatikáni paloták felsőbb köreiben, hogy sose hozz fel egy problémát, ha nem tudsz rá legalább kétféle hatékony megoldást javasolni. A találkozó pragmatikus. A bankár tudatában van annak, hogy a Vatikánban még senkinek sincs pontos elképzelése arról, hogy mi történhet valójában. Oszítja Tremonti aggodalmait és egyetért javaslataival. Nincs vesztegetni való idejük. Úgy döntenek, informálják Bertone-t és Ratzingert, akiknek realisztikus és részletes képet festenek a helyzetről, megjelölve néhány lehetséges megoldást. A dokumentumok, melyek első alkalommal szivárogtak ki a Vatikánból, lehetővé teszik számunkra, hogy felfedezzük a diplomáciai kiskapukat, a bíborosok és politikusok közötti szövetségeket; nem pletykákra támaszkodunk, hanem olyan iratokra, amelyeket XVI. Benedeknek és legközelebbi munkatársainak címeztek.

Mindez abból a feljegyzésből derül ki, amit „Az ingatlanadó problémájának szintézise” címmel Gotti Tedeschi intéz Bertone-hoz. A leírtakkal kapcsolatban a bankár hozzáfűzi: „Tremonti gazdasági miniszter sugallta bizalmasan.” Ez a széljegyzet elárulja, hogy a Szentszék és a Berlusconi-kormány közös erőfeszítéseket tesz az ingatlanadó problémájának megoldására. A dokumentumnak több címzettje is van, valamennyien a téma szakértői. Egy példány megérkezik XVI. Benedekhez is titkárán, Georg atyán keresztül.

Titkos és bizalmas. Az ingatlanadó problémájának szintézise (feljegyzés nagytiszteletű Eminenciádnak és Bertone bíboros úrnak).

2010-ben az Európai Unió eljárást indít az olasz állam ellen amiatt, hogy elfogadhatatlan „állami segítséget” nyújt a katolikus egyháznak. A fent nevezett eljárás ma azt a kockázatot rejt magában, hogy Olaszországot elítélik, s ennek következtében előírják, hogy hajtsa be a be nem fizetett adót 2005-ig visszamenőleg. A szóban forgó adót az olasz államnak kell megfizetni, amely (feltételezhetően) az Olasz Püspöki Konferencián keresztül

fogja ezt megtenni, de az nem világos, melyik vallási szervezet vagy kongregáció jön szóba. Mivel úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság nem hajlandó változtatni az álláspontján, három járható út van:

- eltörölni az adókedvezményt (ezt Tremonti sohasem fogja megtenni);
- megvédeni a törvényt, és csupán ellenőrzéseket folytatni a valóságos kereskedelmi tevékenységekkel kapcsolatban, majd kiszámolni az „állami segítség” értékét (nem megvalósítható);
- módosítani az EU által kifogásolt törvényt (2005. évi 203. törvényerejű rendelet 7. bekezdés), melyet kizárólag kereskedelmi tevékenységekre alkalmaztak. A szóban forgó módosításnak egy új törvényt kell eredményeznie, mely meghatározza az egyházi építmények kategóriáit, és egy kritériumot hoz létre a kereskedelmi tevékenységre használt épületek besorolására (alapterület, működési időtartam, árbevétel). Az ingatlanadó tehát csak egy meghatározott alapterület, működési időtartam, árbevétel fölött kellene megfizetni.

A követendő út a jogszabály módosítása és egyértelművé tétele. Pontosan meg kell határozni, hogy mely épületek és mely, a vallásos gyakorlatok körén kívül eső tevékenységek számítanak kereskedelmi jellegűnek. Csakis ily módon lehet elejét venni az Európai Bizottság eljárásának.

Ekkor az Olasz Püspöki Konferencia beleegyezik az új eljárásba. Beleegyezésüket követően elévülnek a korábbi köve-telések (a 2005-től 2011-ig visszamenőleges adófizetés). Ezt az európai versenypolitikai biztosnak, Joaquín Almuníának el kell fogadnia. A rendelkezésre álló idő rövid. Az Olasz Püspöki Konferencia részéről eddig monsignor Rivella (a CEI jogi problémáival foglalkozó nemzeti iroda igazgatója) kísérte figyelemmel az ügyet. Arra biztatjuk, hogy gyorsítsa fel az érdemi tárgyalásokat, miután tisztázta a Szentszék álláspontját. A pénzügyminisztériumban Enrico Martino (Martino bíboros unokaöccse) a tárgyalópartner. Az Almunia biztossal lefolytatandó tárgyalást illetően azt tanácsolom, hosszabbítsa meg a határidőt (november végéig) és ne siettesse az eljárás lezárását. Ettore Gotti Tedeschi - 2011. szeptember 30.

Időt kellett nyerni ahhoz, hogy kidolgozzanak egy új törvényt, ezáltal elejét véve az EU-szankcióknak. E célból Gotti Tedeschi javaslatot tesz arra vonatkozóan, hogy milyen irányvonalat képviseljenek a versenypolitikai biztos, a spanyol Joaquín Almuniaval szemben. Időközben a szakembereknek rögtön munkához kell látniuk, hogy kidolgozzák a Tremonti által javasolt törvényt. Bertonének és XVI. Benedeknek tetszik a javaslat, mert eltávolítja a büntetés sötét felhőit és a további kritikákat, valamint rögzíti a paramétereket. A pápa megadja a hivatalos jóváhagyást. Októberben, egy évvel a viták megkezdése után, úgy tűnik, a felek megegyezésre jutottak a főbb kérdésekben. De a helyzet másképp alakul. A Berlusconi-kormány jövője elég sötétnek látszik. A politikai egyensúlyi helyzeteket radikális változások fenyegetik. November elején Berlusconi lemond, a kormány megdől.

Az ingatlanadó szempontjából a politikai válság tréfának tűnik. Hátrálni kell, akár egy játékban. Így megkezdődik a visszaszámlálás: egyfelől Olaszországnak és a Vatikánnak el kell kerülnie az EU-szankciót, másfelől időt kell nyerni ahhoz, hogy új megoldást találjanak, melyet az új tárgyalópartnerek is elfogadnak.

Újra beindul a diplomáciai gépezet, és az első eredményekre nem kell sokáig várni. Az Unióból megnyugtató jelek érkeznek; az ítélet meghozatalának dátuma, melyet Gotti Tedeschi november végére várt, áprilisra tolódik el. További megfeszített munkára van szükség ahhoz, hogy megalkossák az új jogszabályt és elkerüljék a horribilis összegű büntetést. Az új kormánnyal folytatott dialógus szereplői, köztük Mario Monti és Corrado Passera, valamint számos egyházhoz közel álló miniszter és titkárhelyettes nem szeretnék a nulláról indítani a tárgyalásokat. Andrea Riccardi, a Szent Egidio (Szent Egyed) közösség alapítója, aki egyben a Nemzetközi kooperációért és integrációért felelős miniszter fűzi össze újra a szálakat. Így Bertone számíthat Monti miniszterelnök egyik legközelebbi munkatársára. A már egyébként is bonyolult helyzetet még súlyosabbá teszi az országban uralkodó általános gazdasági válság. Montinak el kell kerülnie azt a kockázatot, hogy az ország Görögország sorsára jusson. Pénzre van szüksége, így áldozatot kér az olaszoktól. De miképpen lehet ezt megtenni a privilégiumok, az egyházi kiváltságok megbolygatása nélkül? Decemberben, amikor a miniszterelnök bemutatja pénzügyi manőverének tervezetét, nem szünteti meg a kereskedelmi jellegű egyházi intézmények adómentességét. Ez a döntés tovább növeli a feszültséget. Kirobban a vita. A Demokrata Párt (PD) képviselőitől kezdve a laikus mozgalmakig sokan azt követelik a miniszterelnöktől, hogy az egyházat is

kötelezze adófizetésre, akárcsak az állampolgárokat. Az Awenire katolikus napilap védekező álláspontra helyezkedik, és visszautasítja azokat a vádakát, miszerint az egyház kiváltságokat élvez.

A valóságban az Olaszország és a katolikus egyház közötti meg-egyezés elengedhetetlen feltétele az európai szankciók elkerülésének. A Tremonti által vázolt helyzet még aktuálisnak bizonyul. Az általa javasolt megoldás tűnik a legmegfelelőbbnek. Eerre először Bagnasco bíboros utal, aki december közepén hajlandónak mutatkozik „tisztázni a törvény azon pontjait, melyek megfogalmazásakor szükségessé válnak ezek az útmutatások”. Bertone az új miniszterelnök álláspontját támogatja, és nyitott a párbeszédre., Az ingatlanadó problémája - állítja - igen összetett, és elmélyült tanulmányozást igényel. De az egyház teszi a dolgát legfőképpen a lakosság legszegényebb rétegeit támogatva, és így tevékenysége az olasz társadalom javára válik.” A valóságban azonban a módosítások nem a bíborosok kedves gesztusa, ahogy ezt ők nyilvánosan kilátásba helyezték. Nem „tisztázásról” van szó, hanem sürgető kényszerről. Ha a helyzet nem változik, akkor fennáll annak a kockázata, hogy az Európai Bizottság - ezt nem árt megismételni - elítéli Olaszországot, és horribilis összeg megfizetésére kényszeríti, amit az aztán szükségszerűen az egyházra fog kiróni. Eerre sem Bertone, sem Bagnasco nem tesz utalást. Nyilatkozataik nagylelkű engedményeknek tűnnek.

2012 februárjának közepén Monti bejelenti: bevezetik az ingatlanadót az egyházi javakra. Ezt nem a vallási célokat szolgáló intézményekre vetik ki, hanem a kereskedelmi jellegűekre: szállodákra, iskolákra, kórházakra. Egyszóval az adómentesség elnyeréséhez nem elegendő többé az, ha az épület rendelkezik egy imahellyel. Adószempontból a létesítmény „fő rendeltetése” számít. Az egyházi szertartásra szánt helyek továbbra is mentesülnek az adófizetés kötelezettsége alól, de ezzel a lépéssel az egyház által üzemeltetett más intézményeket a többivel azonos szintre helyezik. A döntést az Európai Unió gyorsan elfogadta. , Jelentős haladás — kommentálta Almunia szóvivője. - Reméljük, hogy minél hamarabb lezárhatjuk az Olaszország ellen indított törvénytörési eljárást.”

A Ruby-ügy a pápa dossziéi között

A Mario Monti által vezetett új kormány garantálja, hogy megfelelő módon „kezele” az ingatlanadó kérdését, és lezárja az ügyet, amelyik bármilyen más kormányt megdöntött volna. Legalábbis Olaszországban. A kormány egyház iránti figyelme előrelátható volt: a szak-értőkből álló kormány kialakításánál a Vatikán is hallatta a hangját. Az in pectore — azaz a még hivatalosan ki nem nevezett — miniszter- elnökhöz különféle jelzések és ajánlások érkeznek hónapokkal a beiktatása előtt. Az egyház legbefolyásosabb emberei azon fáradoznak, hogy garantálják a kedvező átmenetet a Berlusconi-kormány bukása után. Nem véletlen, hogy már hetekkel az új kormány megalakulása előtt az Awenire egykori igazgatója, Boffo, a CEI tulajdonában lévő Tv2000 vezetői posztjára kerül. Boffo ugyanis Bagnasco bíborossal személyes baráti viszonyban van, és mindig kihangsúlyozta a katolikusok szerepét a politikai életben. Az általa sugallt neveket később megtaláljuk Monti kormányában: Lorenzo Omaghi és Andrea Riccardi. Ahogy Andrea Tomielli Vatikán-szakértő írja:

Az új összetételű kormányban van három miniszter, akik főszereplői voltak a Todi-féle katolikus meetingnek: Ornaghi, Riccardi és Corrado Passera. A katolikusok közé tartozik továbbá Francesco Profumo (oktatási miniszter), Paola Severino (igazságügy-miniszter), valamint Piero Gnudi (turisztikai és sport- miniszter). A kabinetben jelentős mértékben képviselteti magát a katolikus-demokratikus irányvonal az új egészségügyi miniszter, Renato Balduzzi személye által, aki egy éve a Cattolica egyetem docense, és akinek most sokkal fontosabb poszt jutott, mint a rektori szék.

Ornaghi kétségtelenül az a miniszter, aki a legközelebbi kapcsolatban áll a római katolikus egyházzal. Ornaghi, a politológus, az Északi Liga szülőatyjának, Gianfranco Miglionak a tanítványa, 2001-ben az önkéntesmozgalommal foglalkozó Authority elnöke (az akkori Welfare-miniszter, Roberto Maroni kívánságára). 1948-ban született a Monza közelében lévő Villa-santa községben. 2002-ben a Cattolica Egyetem rektora lesz. Azon túlmenően, hogy szoros szálak fűzik Bagnasco bíboroshoz, bennfentes vatikáni körökben. [...] Ornaghi az utóbbi hónapokban támogatta Dionigi Tettamanzi ellenállását, aki meg akarta akadályozni, hogy Bertone leváltsa a Cattolica egyetem „kincsestárának” számító Toniolo Intézet vezetői gárdáját.⁴⁵

Omaghi volt az, aki bizalmas találkozót kért Don Georgtól azután, hogy Monti felkérte a miniszteri posztra. Azért ment XVI. Benedek különleges titkárához, hogy megtudja, mi a pápa ezzel kapcsolatos véleménye. Nulla quaestio, semmi probléma, volt a válasz. Annál is inkább, mert így - azt rebesgetik - két legyet ütnek egy csapásra: nyernek egy minisztert, akivel bizalmas kapcsolatban van az egyház, és megüresedik egy értékes hely a Cattolica Egyetem rektori posztján. De Omaghi hónapokon keresztül mindkét állást megtartotta. Riccardi kooperációs miniszterként szintén fontos támpontot jelent széles körű nemzetközi kapcsolata miatt. Monti a maga részéről nem büszkélkedhet vatikáni kapcsolatokkal, de számíthat Federico Toniato titkárhelyettesre, aki révén közvetlenül fordulhat Bertone bíboroshoz.

Monti csapatának megérkezésével megváltozik a két állam közötti kapcsolat mibenléte. Ez a prelátusok és bíborosok döntéseiben nyilvánul meg. Gyakorlatilag archiválják azokat a középjobb politikusaitól származó dokumentumokat, melyek azt támasztják alá, miszerint Silvio Berlusconi ellen 1994 óta bírósági eljárás folyik. Ezek azok az iratok, melyekre rábukkanunk XVI. Benedek bizalmas dokumentumai között, és amelyek rávilágítanak azokra az alapvető mozzanatokra, melyek a Berlusconi-kormány válságához vezettek.

2010 telén, a Ruby-botrány kellős közepén (arról a Karima el-Mahroug nevű észak-afrikai lányról van szó, aki még nem töltötte be tizennyolcadik évét, amikor részt vett a Berlusconi-rezidencián rendezett éjszakai partin) az apostoli palotába egy névtelen dokumentum érkezik. A katolikus világban megoszlottak a vélemények az egyház hallgatásával kapcsolatban. Volt, aki kritizálta a Vatikán kivárási politikáját és zavarát, és azt, hogy senki sem bírálja nyilvánosan a miniszterelnök magánéleti szokásait.⁴⁶ Mások viszont úgy vélik, hogy az egyháznak nem kell állást foglalnia az ügyben.

A különböző részekre osztott dokumentum az olasz igazságügyi rendszerrel kapcsolatos észrevételekkel kezdődik, és erős kritikával illeti a bíróságot, amely „önkéntes”, felelőtlenül cselekszik. Bizonyítékkal egyetlen esetet hoznak fel, mely iránt az egyház mindig is nagy érzékenységet mutatott: Eluana Englaro esetét. A lombard lány, aki tizenhét éven át kómában feküdt, a mesterséges táplálás megszakítása után halt meg hosszas jogi viták és bírósági ítéletek után:

Néhány alapelv nem megfelelő alkalmazása, a visszaélések szigorú szankciójának hiánya, valamint a jogi garanciák számának csökkenése következtében az ügyészségek és a főállam- ügyészség az államtól leválasztott testekhez váltak hasonlóvá. [...] A szabályozórendszer elégtelensége, a bíróság öngazgatási szervének testületi elhajlása lehetővé tette a törvényes garanciák és a vádlottak védelmének fokozatos gyengülését. [...] A „kreatív igazságszolgáltatás” erőszakos térnyerése (ennek eklatáns példája Eluana Englaro esete) - más szóval „az ítélet általi törvényhozás” joghézagok esetén, sőt olyankor, amikor a létező törvény nincs a bírói testület ínyére - megszakította az igazságszolgáltatási gyakorlat és az állami törvények közötti köteléket.

Ez a rövid előzetes a Berlusconi-ügy bevezetésére szolgál. A volt miniszterelnök szerint a bíróság politikai szempontból elfogult vele szemben. Állítása szerint „igazságügyi hajtóvadászat” indult ellene, ami 105 nyomozási eljárásból, 28 perből, 2560 tárgyalásból tevődik össze. De egyetlenegyszer sem ítélték el: öt per van folyamatban, a többi lezárult. Tíz felmentéssel végződött, tizenhármat pedig megszüntettek. A Ruby-ügyet tehát egy nem is túlságosan rejtett üzenettel vezetik be: óvatosan a miniszterelnöki bírálatokkal, mert a helyzet nem olyan, amilyennek látszik. Felsorolásra kerülnek azok a feltételezett anomáliák, melyek a bírácoknak nem tünnek fel.

Az eset, melyről az elmúlt hetek során gyakran esett szó - az ún. Ruby-ügy - egyenesen megdöbbentő intézményi szempontból az eklatáns visszaélések miatt, amelyek jellemezték és a mai napig is jellemzik. Összefoglalva: a milánói ügyészség vizsgálata Berlusconi miniszterelnök ellen, melyet az eszközök elképesztő méretű bevetésével hajtottak végre, teljesen illegitim és érvénytelen a nyilvánvaló funkcionális és területi illetéktelenség miatt. [...] Az illetékesség elismerésének hiánya, azon túl, hogy a vizsgálatok jogtalanságát eredményezi, megfosztotta Berlusconi miniszterelnököt az öt megillető védelemtől, ami pedig minden állampolgárnak alapvető alkotmányos joga. [...] A Milánói Ügyészség egy éven keresztül „te- tematikus megfigyelés” alatt tartotta a miniszterelnök magánlakására járó vendégeket telefonlehallgatások és a hívott számok ellenőrzése által, továbbá Berlusconi házát is ellenőrizte, mit sem törődve a parlamenti mentelmi joggal [...] f

Október végén, amikor kipattan az ügy és a híradók világszerte beszámolnak róla, a Vatikán teljes hallgatásba burkolódik. Természetesen az Avenire és a Famiglia Cristiana című lapok kritikus hangnemben bírálják a miniszterelnököt. De a Vatikán részéről egyetlen nyilatkozat, egyetlen kommentár sem hangzik el. Az ügy, amelyben fiatalokval létesített szexuális kapcsolattal vádolják a miniszterelnököt, megingatja ugyan a kormányt és a Vatikánt összekötő pillért, de egyelőre tart, ledőlni a következő év őszén fog majd. De a botrány heteiben a Vatikánba küldött, Berlusconi védő dokumentumok arra szolgálnak, hogy gátat vessenek az elkerülhetetlen lavínának.

2011 januárjáig kell várni, hogy Bertone elszánja magát és hivatalosan állást foglaljon. Először emlékeztet rá: a kúria nem avatkozik be éppen azért, hogy elkerülje a vádakat, miszerint beleszól Olaszország belügyeibe. Aztán támadásba lendül: nyilvánosan több „erkölcsösséget és legalitást” kér az olasz politikusoktól, és olyan értékek tisztelétét, mint a család. Bár visszafogott és emelkedett hangnemet használ, a jel egyértelmű. A szükség vagy érdek vezérelte „mészehetek” Berlusconi és a Vatikán között véget érnek.

Amikor magánélete a nyilvánosság elé kerül, Berlusconi védhetetlenné válik az egyház szemében. A miniszterelnök legközelebbi munkatársai és tanácsadói, köztük Letta és Tremonti sem tudnak gátat vetni az egyre jobban terjedő zavart döbbenetnek és csalódottságnak.

A titkos vacsora Napolitano államfővel

A hatalmi erőegyensúly jegyében, ahogy nő a Berlusconi-val kapcsolatos zavar, úgy erősödik az egyetértés Joseph Ratzinger és Giorgio Napolitano államfő között. Azon túlmenően, hogy ki kormányoz, az egyház mindig nagy figyelmet szentel a parlament törvényhozó tevékenységére, és jelentős befolyást gyakorol rá, főleg az olyan kényes témákban, mint a magán- és az állami iskolák egyenlő támogatása, az eutanázia, a házasságon kívül párkapcsolatban élők helyzete, az abortusz, és amint láttuk, az ingatlanadó.⁴⁷ Kevésbé ismert az, hogy milyen elismertségnek örvend Napolitano a Vatikánon belül. Az P alakja önmagában nem meghatározó a kormányzati döntéseknél, de az utóbbi években megerősödött intézményi központi szerepe, döntőbíróvá és meghallgatott tanácsadóvá vált.

2006-os megválasztása óta az államfőt mindig kiemelkedő tárgyalópartnerként fogadták el a politikai palettán: olyan személyként, aki képes jelentős szerepet vállalni a döntő pillanatokban. Ahogy ez 2011 őszén is meg fog történni a lassú, hónapokon át tervezett stafétabot-átadással Berlusconi és Monti között, valamint az új, szakértői kormány megalakulásával.

Az intézményi kapcsolatok hivatalos napirendje szerint egyre több találkozó, megbeszélés, üzenetváltás történik Napolitano államfővel 2006. novemberi első hivatalos látogatása óta. Ez beiktatása után pár hónappal történt. 2008 áprilisában Napolitano koncertre invitálja XVI. Benedeket pápaságának harmadik évfordulója alkalmából; három hónappal később bejelentik, hogy októberben a pápa fogja felkeresni a kormányfőt a Quirinale-palotában, megszakítva ezzel a hagyományt. December elején Napolitano keresi fel az apró államot, hogy részt vegyen az emberi jogok deklarálásának 60. évfordulóján. Pár hét telik el, és 2009 elején a diplomáciaért és a protokollért felelős szakemberek már munkálkodnak: Teljes diszkréció mellett kell előkészíteniük egy találkozót, mely eddig titokban maradt, és amelynek létrejöttéről bizonyítékaink vannak: egy magánvacsora a Vatikánban a Napolitano házaspár és XVI. Benedek között 2009. január 19-én.

Az előkészületi munkálatokból kiderül, milyen alapvető fontosságúnak tartják a kapcsolatot az államfővel. A prelátus, aki a találkozó megszervezésével foglalkozik, a pápai államtitkárság harmadik legfontosabb személyisége, azaz Bertone bíboros egyik legközelebbi munkatársa: monsignor Dominique Mamberti, a Szentsek külügy-minisztere. Monsignor Antonio Filipazzi⁴⁹ diplomáciai tanácsadóval Mamberti kijelöli a megbeszélendő témákat, melyeket majd a pápa elé terjesztenek. Filipazzi az olasz problémák szakértője, melyeket 2002-től kísér figyelemmel: „Amikor Wojtylának, Ratzingemnek vagy az államtitkárnak találkozója volt Ciampi, illetve Napolitano államfőkkel, az én irodám készítette elő a számunkra legfontosabb témákkal kapcsolatos beszámolókat, melyek elkísérték a Szentatyát vagy az államtitkárt a találkozókra.”⁵⁰

Részletes előkészítő jegyzéket állítottak össze, egy dokumentumot, mely a moral suasiont,⁵¹ azaz a morális meggyőződést fejezi ki. Így a december 19-i vacsorához készített beszámoló rövid élet-rajzzal kezdődik, mely

nyomon követi Napolitano államfő politikai karrierjének különböző állomásait.⁵² A dokumentum második szakaszában azok a témák kerülnek felsorolásra, melyek „érdekesekek a Szentszék és az olasz egyház számára”. A hangnem közvetlen, az útmutatások egyértelműek, akár egy pártprogramé. Külön kiemeli a család fontosságát és központi szerepét.

Szükséges elismerni a családok jogait (favor familia), ahogy ezt az Alkotmány 29. pontja is kimondja. Ezzel elejét lehet venni a demográfiai hullám aggasztó csökkenésének is. Ebből a szempontból szükségesek lehetnek az alábbiak: a családok bevételeinek megadóztatásakor egy olyan adórendszer, ami a kézhez kapott jövedelem mértékén túl figyelembe veszi a családtagok számát is, azaz a család eltartásának költségeit; a születések számának növelését célzó segítségek, melyek nem csupán egyszeri juttatások; olyan intézkedések szükségesek, melyek bővítik a bölcsődei és óvodai szolgáltatások körét. Ugyanakkor elkerülendő a házasságon alapuló és a "másféle típusú együttélések jogi és adminisztratív egyenjogúsítása. A kormány két tagja (Brunetta és Rotondi) ugyanis sajnos ilyen irányú kijelentéseket tettek.

Ez egy igen célravezető összefoglaló azokról a témákról, melyeket az egyház javasolni szeretne a családot, a szociális politikát és a demográfiai hullámot illetően, nem titkolva aggodalmát amiatt, hogy „sajnos” a Berlusconi-kormány két minisztere nyitottnak mutatkozik a nem házasságon alapuló együttélés intézményesítése felé. A vatikáni palotákban megerősítik, hogy családnak továbbra is a hagyományos „házasságon alapuló” együttélést tekintik.

Ez csupán az első pont. Ezután a számos, függőben lévő kérdésre tér ki a dokumentum: az egyházi és az állami iskolák egyenlőségére, valamint az etikai szempontból kényes kérdésekre, mint például az eutanázia. Első alkalommal fordul elő, hogy kiszivárog egy ilyen fontos háttéranyag: javaslatok XVI. Benedek számára arról, hogy

miként próbálja meg befolyásolni az államfőt a különféle szociális, gazdasági és politikai kérdésekben.

Etikai szempontból kényes témák. Egy a gyógyíthatatlan betegek végső kezelésére és a gyógy módok előzetes kiválasztására irányuló esetleges törvénymódosítás esetén mindenekelőtt szükséges megerősíteni minden emberi lény élethez való elidegeníthetetlen, alapvető jogát. Következésképpen ki kell zárni az eutanázia minden formáját, legyen az aktív vagy passzív, direkt vagy indirekt, valamint a beleegyezés abszolutizálását. Elkerülendő mind az agresszív kezelés, mind a kezelés leállítása.

Iskolák közötti egyenlőség. A probléma megoldásra vár. Ennek hiányában a magániskolák eltűnhetnek a színről, ami az állami költségvetés számára is súlyos terhet jelenthet. Megegyezést kell találni a pénzügyi beavatkozás módjára a célból is, hogy szembenézzünk a legutóbbi jogi módosításokkal, melyek kétségbe vonják a jelenlegi helyzet legitimitását.

Általános szociális-gazdasági helyzet. E téren általános bizonytalanság uralkodik, melyet még súlyosabbá tesz a globális gazdasági környezet. Napolitano államfő év végi beszédében részletesen kitért arra a témára, hogy Olaszország miként tudja átvészelni a jelenlegi válságot. Továbbra is fennállnak az emigrációval kapcsolatos aggodalmak. Különösen a bevándorlók fogadásával kapcsolatos problémákról beszélt Napolitano elnök abban a beszédében, amit a Szentatya fogadásakor tartott a Quirinale-palotában.

Napolitanótól XVI. Benedek akár azt is kérhetné, hogy legyen „békekövet” a Vatikán és az olasz politikai elit közötti feszültségek és nézeteltérések megoldásában. Ugyanis még nem csitultak el a kedélyek „néhány tisztázandó kérdés” miatt, amiben mind Napolitano, mind a parlament elnöke, Gianfranco Fini állást foglalt.

A katolikus egyház és a faji törvények. Napolitano elnök sajnálatának adott hangot a L'Osservatore Romano írása miatt, mely Fini beszédét kritizálta. A parlament elnöke a fasizmus által bevezetett faji törvényekről beszélt, amelyeknek szerinte nem szegült ellen még az egyház sem. A Fini elnök részéről kifejezett bírálat - azon túlmenően, hogy nem vette figyelembe azt a tényt, hogy abban az időben nem a szabadság légköre uralkodott - megfeledezett XI. Piusz állásfoglalásáról. A pápa ugyanis nemcsak elvi alapon ítélte el ezeket az intézkedéseket, hanem azért is, mert megsértették az olasz állam és a Vatikán között létrejött 1929-es lateráni szerződést. Hiteles olasz prelátusok - mint Schuster bíboros Milánóból - szintén hallatták a hangjukat, hogy

elítéljék az antiszemitizmust. Sajnálatos, hogy „cinkossággal” vádolják az egyházat téves szemszögből nézett történelmi elbírálások alapján.

Vatikánváros állam jogforrásáról szóló törvény. Heves médiaviták alakultak ki azzal a törvénnyel kapcsolatban, mely felváltotta az 1929. évi rendeletet. A vita, aminek oka valószínűleg az intézkedést nem túl szerencsésen magyarázó néhány mondat, vagy a sajtó szokásos kivonatos közlései, nem kellett volna, hogy létrejöjjön. Mindenekelőtt nem változtatott meg semmiféle paktumot Olaszország és a Vatikán között, mivel egy szuverén, vatikáni ügyről van szó. Másfelől sem 1929-ben, sem ma nem fogadja el automatikusan a Vatikán az olasz törvényeket. Ma, akárcsak 1929-ben az olasz jogrendszer Vatikánváros számára csupán a kiegészítő jogszabályoknak a forrását jelenti.

Az államok közti kapcsolatban teljesen helyénvaló az, hogy viták alakulnak ki a kényes kérdéseket illetően, hogy ezáltal rendezzék az egyes jogintézményeket érintő problémákat. Mint ahogy az is természetes, hogy közösen értékelik a gazdasági és a külpolitikai helyzetet.⁵³ De az olasz politikába való beavatkozásokra utaló specifikus javaslatok vajon csupán a találkozók előkészítésére szolgáló előzetes ismeretközlések, vagy pedig ennél nagyobb jelentőséggel bírnak? Ugyanis aggasztó lenne még csak a gondolata is annak, hogy egy államfő nyomásnak legyen kitéve, vagy akár csak panaszokat és jelzéseket kapjon saját országa törvényalkotását illetően. Ez olyan lenne, mintha Napolitano kritikákat kapna Obamától az olasz szociálpolitikával, vagy más specifikus törvényekkel vagy jogszabályokkal kapcsolatban. Nem tudjuk, hogy XVI. Benedek megemlítette-e ezeket a gondokat, s ha igen, mily módon, mivel a megbeszélés valós tartalma csak a résztvevők előtt ismert.

Emlékeztetnünk kell rá, hogy a Vatikán morál suasionja igen szűkszavú. Néha elég egy egyszerű jel ahhoz, hogy kitűnjön belőle az egyház érdeklődése egy adott téma iránt. Ez esetben különleges figyelemben részesítik a tárgyalópartnert. Köztudott továbbá, hogy Napolitano nem „bigott”, és nem viseltetik különösebb hódolattal a Vatikán felé. A feljegyzésben sugallt témák azok, amelyek első alkalommal lebbentek fel a fátylat a találkozók tartalmával kapcsolatban, ami ez idáig titokban maradt, és aminek nincs semmiféle nyoma a lassan napvilágra kerülő hivatalos közleményekben. Sőt, a hivatalos jelentések a diplomácia klasszikus nagy témáit emelik ki: Jelentős az összhang az emberi jogok fő kérdéseiben”, valamint a felek egyetértenek a „béke és a népek közötti együttélés témáiban”.

Gianni Letta protezsztja, a titkos ügynökök és a pápamobil

Hétköznapi szinten, a mindennapi problémák terén is úgy tűnik, bevált gyakorlat Róma és a Vatikán között a folyamatos nyomásgyakorlás, a különféle protekciók, üzleti ügyek és szívességek. Két állam, melynek szívdobbanása olykor egybeesik. A közöttük lévő kötelék a legkülönbözőbb területeket érinti. Ennek töredékes nyomait találjuk meg az átadott dokumentumokban.

Szimbolikus értékű az a „háromszög”, ami egy újságíró próbál helyzetelőnyhöz juttatni. A kérés Gianni Letta titkárhelyettétől indul, aki az ANSA hírügynökség igazgatójához, Luigi Contuhoz fordul. Ez utóbbi nem mutat hajlandóságot a kérés teljesítésére. Ezt a levelet küldi november 26-án Lettának:

Kedves Giannff

A kolléga, akit említesz, kitűnő szakember. Sajnos azonban

még legalább másfél évig nem áll módunkban új munkatársakat felvenni. Ne aggódj, mert mindent megteszek annak érdekében, hogy kövessem karrierjét és támogassam szakmai fejlődését, értékeljem tehetségét.

Szívélyes üdvözléssel:

Luigi Contu

Az ANSA hírügynökség igazgatója nem tesz eleget az újságíró felvételére vonatkozó kérésnek. Másnap Letta (aki Berlusconi jobbkeze) lefénymásolja a levelet és átadja a vatikáni paloták egyik prelátusának, nagy valószínűséggel éppenséggel a pápa titkárának, Georg atyának. A fénymásolathoz egy kézzel írt megjegyzést csatol.

Nagytiszeletű Monsignore!

Amint látja, viszonzom bizalmát. R. megérdemli, mert igen tehetséges. Sajnálatos módon azonban az ANSA hírügyneksegnél nem lehetséges a kérés teljesítésének meggyorsítása. Egy kis türelemre van szükség. Ez a várakozás éber és tevékeny lesz. Amennyiben módunk lesz rá, megpróbáljuk lerövidíteni az időt. Ezt szívesen és meggyőződéssel teszem. Üdvözetem küldöm R.-nek és a főtörzsőrmesternek. Hálával teli tisztelet- teljes - és ha megengedi: baráti - üdvözlettel, Gianni Letta

XVI. Benedek különleges titkárának íróasztalára tucatjával érkeznek a különféle beajánlások, találkozóra való meghívások mind egyházi, mind világi személyektől. Ebben igen aktív Domenico Giani egykori titkos ügynök, aki jelenleg a csendőrség, azaz a vatikáni belső rendőrség főnöke. 2011 októberében egy emlékeztetőt küld XVI. Benedek bizalmas munkatársának, ami öt különböző találkozóra való felkérést tartalmaz, a fegyveres testület ezredeseitől kezdve a pápamobil forgalmazójáig.

Nagytiszeletű Msgr. Georg Gánswein Őszentsége különleges titkára Magánlakosztály

Nagytiszeletű Monsignor!

Azzal a kéréssel bátorodom zavarni, hogy szíveskedjék fon' tolóra venni az utóbbi időben hozzám fordult személyek fogadását Méltóságodnak leginkább megfelelő módon és idő-pontban, az alább felsorolt ügyekben:

- Salvatore Festa prefektus; megbeszélést szeretne folytatni egy személyes jellegű ügyről, valamint a megbízatásához kötődő új feladatokról.
- C. A. Corrado Borruso ezredes, a csendőrség egykori parancsnokhelyettese, aki jelenleg a számvevőszék tanácsadója, azért szeretne találkozni Önnel, hogy köszönetét fejezze ki a csendőrség kötelékén belül eltöltött szolgálata végén.
- A Renault autógyár képviselői lehetőleg november 7-én vagy 8-án szeretnének találkozni Önnel, hogy tisztázzanak né-hány kérdést annak a fejlettebb technikával felszerelt elektronikus járműnek az odaajándékozásával kapcsolatban, amit a Szentatyának szánnak a Castel Gandolfo-i nyári rezidenciára.
- Dr. Andreas Kleinkaufe és dr.' Rubenbauer a Mercedes autógyártól találkozni szeretnének Önnel lehetőleg október 24. és 26. között, hogy megbeszéljék az új pápamobilon végrehajtandó technikai változtatásokat. Sürgős találkozóról lenne szó.
- Dr. Giuseppe Tartaglione a Volkswagen autógyártól azért szeretne találkozni Önnel, hogy megbeszéljék az új; a Szentatya igényeihez igazított Phaeton típusú gépjármű ajándékozásával kapcsolatos teendőket. [...]*"?v;

Leszámítva az ajándékozási szándékkal egymással versengő autógyártókat, melyek marketingcélból elsőként akarnak megjelenni a Vatikánnál, főleg az első időpontkérés érdekes. Giani melegen támogatja Festa prefektus kérelmét. Festa azelőtt Siena rendőrfőnöke volt, valamint a Vatikán közbiztonsági felügyelőségének vezetői posztját is ellátta. Pár nap múlva, november 7-én Festa rövid köszönőlevelet intéz Gánsweinhez.

Nagytiszeletű Monsignor!

Beszéltem Domenico (valószínűleg Giani, a rendőrfőnök [A szerző megjegyzése]) barátommal, és nem találok szavakat, hogy kifejezzem hálámat Nehéz lesz, de Urunk, a Mindenható segítségével meg fogunk birkózni a feladattal. Kérem, fogadja legodaadóbb hódolatomat. Szeretetteljes üdvözlettel: Salvatore Festa

A rövid levélhez egy feljegyzést mellékeltek, melyek segíthetik a megértést:

Festa prefektus, titkosszolgálat,

- rendőrfőnök

- a legidősebb prefektus
- az életkor problémája nem számít
- dr. Letta?! 10 év múlva

Talán egy titkosszolgálati állásról van szó? Vajon erre utal Giani Gánsweinhez küldött levelében, amikor a prefektus „megbízatásához kötődő új feladatokról” ír? Festa egyébként Giani régi barátja, és 2003 óta pótolhatatlan kollégája is egyben a pápa védelmének biztosításában. Ezt nem tudhatjuk. Mint ahogy azt sem, hogy a pápának milyen mértékben van tudomása különleges titkárságának erről a tevékenységről.

Annyi biztos, hogy a Szentszék kitűnő szövetségesekre számíthat az olasz titkosszolgálaton belül. Mindenekelőtt Francesco La Motta személyében, aki a belügyminisztérium vallási célú épületeinek pénzügyi alapját igazgatja. Más szóval azt az irodát, amely az olasz állam tulajdonában lévő templomokra szánt összegeket kezeli. Később az Aisi (információs belső biztonsági ügynökség) igazgatóhelyettese lett, ahol korábban Gaini is 007-es titkos ügynökként dolgozott Toscanában.

La Motta Gianni Letta barátja, és kitűnő kapcsolatban van Luigi Bisignanival.⁵⁴ Különös jelenségnek számít ez a titkos ügynökök világában, de egy 007-es családdal állunk szemben: a fia, Fabio ugyancsak a titkosszolgálatnál dolgozik, és a tévémondó Barbara Matera vőlegénye, aki 2009-től az Európai Parlament képviselője lesz a PDL (Szabadság Párt, Berlusconi mozgalma) színeiben. Amikor első ízben robban ki a botrány a Berlusconi éjszakai partijait felvidító lányok miatt (köztük egy Noémi nevű, aki akkoriban még fiatalos volt), az akkori miniszterelnök védekezéséppen La Motta menyasszonyára hivatkozik, hogy kiemelje parlamenti képviselőinek komolyságát: „Barbara Matera politikai tudományokból diplomázott. Gianni Letta ajánlotta a figyelmembe azzal, hogy egy prefektus barátja fiának a menyasszonya.” Az ajánlás utal egy különböző szintű kapcsolatokból álló láncolatra, ami jól kifejezi egy hatalmi blokk erejét és azt a képességét, hogy számíthatnak mind a titkosszolgálaton, mind a rendőrségen belül az urambátyám elven alapuló együttműködésre. La Motta egyébként Őszentségétől megkapta a „gentiluomo” tiszteletbeli címet. Ezt a titulust közvetlenül a pápa adja, és megérdemli, hogy behatóbban foglalkozzunk vele.

Paolo Rodari Vatikán-szakértő szerint a „gentiluomo” cím „szentesíti a köteléket, mely viselőjét összefűzi a pápával. Nem véletlen, hogy általa az ún. pápai családba lehet bejutni. Ehhez két dolog szükséges: a tekintély és a személyes érdemek”.⁵⁵ A titulus azonban nem mindig hozott szerencsét. Gentiluomo volt a nyereszkes üzletember, Umberto Ortolani (a P2 szabadkőműves páholy tagja), valamint a közelmúltban Angelo Balducci, a Közmunkák Legfelsőbb Tanácsának egykori elnöke. 2006-ban XVI. Benedek egy meg-hallgatáson ekképpen szólt a megjelentekhez: „Kedves gentiluominik! Ahhoz, hogy Péter csónakja biztosan haladjon előre, sok olyan láthatatlan megbízatásra van szükség, mely egyebek mellett hozzájárul a hajózás szabályos menetéhez.” Érdekes lenne megismerni a történelem egyetlen politikus-gentiluomójának, Gianni Lettának a „láthatatlan megbízatását”. Annál is inkább, mert a rájuk bízott rituális feladatok meglehetősen szerények. Hivatalosan ugyanis csak arra korlátozódnak, hogy üdvözlőjék és eltársalogjanak a pápa egy-egy vendégével, amíg meghallgatásra vár a reprezentációs lakosztályban. A valóságban a gentiluomo cím igen értékes, mivel felbonthatatlan köteléket jelent az egyházi körökkel. Néhány ritka esettől eltekintve a titulust a pápa nem vonja vissza. Egész életre szól.⁵⁶

Ezek a kapcsolatok szükség esetén jól jöhetnek a két állam közötti pókhálószerű összeköttetés-rendszerben. Elsősorban akkor, amikor valaki a kúrián belül a szíven viseli a Vatikán biztonságát és túllépi a szabályokat; vagy amikor valaki megsérti az Olaszország és a Vatikán között fennálló kapcsolatokat. Ahogy a dokumentumok is igazolják, a dolog a következőképpen történik: titokban, polgári öltözkében néhány személy áthalad a Szent Anna kapun, és ügynöki akciókat hajtanak végre Olaszországban, lehallgatásokkal, házkutatásokkal, követéssel, ahogy a következő fejezetben látni fogjuk. Vagy az is megtörténhet, hogy egy SCV (Vatikánváros állam) rendszámú autó titkára kell fényt deríteni, amit szitává löve találtak az olasz főváros egyik utcáján.

A vatikáni 007-es ügynökök missziója Olaszországban

Követés a Parioli negyedben

Az Olaszországot a Vatikántól elválasztó határt nem mindig tartják tiszteletben. Hivatalosan a világ egyetlen országában sem lehetséges az, hogy egy másik állam rendőrei átlépjék határait, és nyomozó tevékenységet folytassanak, anélkül hogy erre felhatalmazást kaptak volna. Ezt semmiféle nemzetközi egyezmény nem engedi, sértene az adott állam jogait és szuverenitását. Természetesen léteznek az együttműködésnek különleges esetei is, mint például egy közös vizsgálat, amikor több ország nyomozó- csoportja együtt dolgozik egy ügyön. Vagy egyezséget kötnek közös missziók céljából. Például a '90-es években Olaszország és Albánia között jött létre megállapodás az embercsempészet és az illegális bevándorlás visszaszorítására. Egyeztetés nélkül nem lehet beavatkozni egy másik ország ügyeibe. Mint annak az akciónak az esetében, amit 2003-ban Milánóban hajtottak végre Abu Omar elrablásakor. A milánói imámot a CIA közreműködésével rabolták el és szállították Egyiptomba. A „blitz” művelet valamennyi résztvevője bíróság elé került. Sem a lateráni szerződés, sem a többi egyezmény, amely szabályozza Olaszország és a szent római egyház kapcsolatait, nem tesz kivételt ezen alapvető szabály alól.

A Vatikánban - akárcsak a világ más országaiban - a züllöttség és a korrupció visszaszorítására a legmodernebb technológiájú poloskákat alkalmazzák, melyek még egy sóhaj is érzékelnek a gyóntatószékben. 2008 tavaszán ilyen lehallgató készüléket helyeztek el a műszaki szolgáltatások igazgatójának, Pier Carlo Cuscianna mérnöknek az irodájában. A vizsgálat néhány feltételezett szabálysértés miatt indult meg - így áll a dokumentumokban. Úgy tűnik, az igazgató mit sem sejtő tanúja volt az ügynek,

Cuscianna nem csupán egyike azoknak a világi személyeknek, akik a Vatikán falain belül dolgoznak. Az alternatív energiák szenvedélyes támogatója, számos könyv szerzője,⁵⁷ innovatív menedzser, mérnök és a karbantartási munkák koordinátora. Létrehozója például annak a 2008 novemberében átadott 2400 panelből álló napelemes rendszernek, ami lefedi a VI. Pál Terem hatalmas tetőszerkezetét. Áprilisban azonban valami megváltozik, olyannyira, hogy valóságos nyomozás indul meg a Vatikán részéről olasz területen: a római Parioli negyedben.

Alulírott S. T. a feltételezett törvénysértésekkel kapcsolatos nyomozással összefüggésben [...] a lehallgatások során az alábbiakra derült fény: a tegnapi nap folyamán, 2008. április 21-én Pier Carlo Cuscianna mérnök a kihangosított telefonon a feleségével beszélt, aki arról értesítette, hogy a lakásukba hamarosan megérkezik a vízvezeték-szerelő. A munkást - akinek személyazonosságát nem sikerült kideríteni, ahogyan a cég nevét sem, amelynek dolgozik - Cuscianna mérnök fogadta fel, hogy felszerelje lakása fürdőszoba-berendezését. A történetekről azonnal értesítést kapott A. C., aki kiadta az utasítást, hogy C. D. menjen az igazgató lakása elé és fényképezze le a szóban forgó munkást. Eközben alulírott folytatta a lehallgatást.

15 órakor alulírott a műszaki igazgató lakása elé ment, és csatlakozott C. D.-hez, aki már 10.30 óta ott tartózkodott, így le tudta fényképezni a feltételezett vízvezeték-szerelőt. A munkás 10 perccel később hagyta el véglegesen a szóban forgó lakást. Alulírottak követték a munkást, annak reményében, hogy autójának rendszámából kiderítik személyi adatait, ám ő az Ungheria téren felszállt a 19-es villamosra, és nyoma veszett. A mellékletben csatolom a róla készített felvételeket, megfelelő tájékoztatás céljából.⁵⁸

A meglehetősen jelentéktelennek tűnő ügyön túlmenően, melyet nem sikerült teljes egészében felderítenünk a rendelkezésünkre álló dokumentumok alapján, az érdekel bennünket, hogy rájöttünk: néhány, a Vatikán szolgálatában álló személy átlépte a határt jelentő védőfalat és olasz állampolgárokat követve nyomozási tevékenységet folytatott olasz területen. Sőt: lesben állva felvételeket készített. Mintha ez teljesen helyénvaló lenne.

Érdekes lenne megtudni, hogy volt-e erre felhatalmazásuk, s ha igen, ki adta és mi célból. De nagyon valószínűtlennek tűnik, hogy az olasz hatóságok hivatalosan engedélyt adtak volna bárkinek is efféle tevékenységekre.

Hogy jobban megértsük a történetek súlyát, talán érdemes felidézni néhány korábbi esetet, ami jól példázza az Olaszország és Vatikánváros állam közötti komplikált jogi kapcsolatokat. 1987-ben elfogatási parancsot adtak ki Marcinkus és munkatársai, Luigi Mennini és Pellegrino de Strobel ellen a Roberto Calvi által vezetett

Ambrosiano Bank bedőlése miatt, de az olasz rendőrség nem tartóztathatta le őket, mert nem hagyták el a Vatikán területét. Csak akkor, amikor a Legfelsőbb Bíróság megsemmisítette az ellenük indult eljárást. A másik eset 1996-ban történt: az akkori főállamügyész (aki a Vatikánban az „igazságügy támogatója” címet viseli) a csendőrséggel kutattatta át egy pap lakását a római Borgo Pio negyedben, mely közvetlenül a Vatikán mellett található. Ebben az esetben sem tudjuk, hogy volt-e felhatalmazás, s ha igen, miféle.⁵⁹

1998-ban lelőtték a Svájci Gárda parancsnokát, Alois Estermannt, a feleségét, Gladys Meza Romerót, valamint Cédric Tornay tizedes helyettesét. A hivatalos verzió ez utóbbi személyt jelölte meg a házaspár gyilkosaként, aki tette után önmagával is végzett. Az olasz rendőrség, annak ellenére, hogy kételyei voltak a hivatalos indoklást illetően, nyilvánvalóan nem folytathatott semmiféle nyomozást, mivel a vérfürdő külföldi területen történt. A határ átléphetetlen volt.

Egyszóval minden rendőrség a saját államában nyomoz. A pápai Svájci Gárda és a csendőrség kizárólag a Vatikánon belül tevékenykedhet. Ezzel kapcsolatban, pár hónappal a Parioli negyedben tett „kiruccanás” után a pápai prefektúra egy belső dokumentumot terjesztett el, hogy emlékeztessen a kiadott feladatokkal és szolgálatokkal kapcsolatos szabályokra. Annál is inkább, mivel nagy volt a feszültség és a szakmai féltékenység a Svájci Gárda és a csendőrség között. A kilenc szakaszból álló dokumentum igen pontosan fogalmaz. Miután felsorolta az általános hatásköröket, a 7. pontban szó szerint ez olvasható a kiemelt részekkel:

Ami a Szentatya felügyeletét, személyes biztonságát és védelmét illeti a Vatikán területén belül és a vatikáni palotán kívül is, azt elsősorban a csendőrség gyakorolja, amely az egész területet felügyeli és őrzi. Ebben a Szent Péter-bazilika és a VI. Pál Terem két egysége is részt vesz.

Nyilvánvalóan nincs semmiféle utalás a Vatikán falain túli nyomozásokra. Másfelől ez elképzelhetetlen lenne Európa bármelyik más országában. Elég belegondolni abba, hogy mi történne akkor, ha az olasz csendőrök valakit nyomon követnének Párizsban, vagy ha a Scotland Yard milánói, berlini vagy madridi bevetésekre küldené ügynökeit.

Tanácsok XVI. Benedeknek Emanuela Orlandi esetével kapcsolatban

Erről az olasz területen folytatott titkos ügynöki műveletről, mely során számos személyt nyomon követtek a bérkaszányáktól az előkelő Parioli negyedig, a mai napig semmit sem tudunk. Csak most szivárogtak ki róla a hírek azokból a dokumentumokból, melyeket Maria és társai az évek során összegyűjtöttek. Nehéz megsaccolni, hány további, olasz területen lefolytatott vatikáni nyomozás maradt észrevétlen. Legendák terjengtek a Szentszék titkos ügynökségéről, de a XX. században egyetlen konkrét eset sem vált ismertté.

Egy alkalommal azonban a vatikáni csendőrség polgári ruhás ügynökét Róma kellős közepén ismerték fel akció közben egy tüntetésen, amit azért szerveztek, hogy megismerjék az igazságot Emanuela Orlandival, az 1983-ban elrabolt lánnyal kapcsolatban. 2012, január 21-ét írunk, amikor Pietro Orlandi, Emanuela fivére a Szent Apollinare-templom előtt tiltakozik a Szentszék hallgatása miatt. Pár száz fős tömeg tüntet vele a bazilika előtti téren, ahol - különös, de igaz - Enrico De Pedis, más néven Renatino, a Magliana-banda vezére van eltemetve. Ez a bűnszövetkezet tartotta ellenőrzése alatt a várost a '80-as években. A hely szimbolikus jelentőségű: a bandavezérnek szerepe lehetett a lány elrablásában és eltüntetésében.

Az ügynök sötét szemüvegben, teleobjektívvel felszerelve fényképeket készít a tüntetőkről, a transzparensokról, a szétszórt szórólapokról és a felszólalókról. Ezek között vannak vatikáni állampolgárok, és olyan személyek is, akik az apostoli palotákban dolgoznak. Ez utóbbiak felismerik a fényképészt, a vatikáni csendőrség egyik emberét: Francesco Minafrát, aki már több mint öt éve Domenico Giani vezetése alatt dolgozik. Ki küldte a tüntetésre? Hová kerülnek ezek a felvételek? A római rendőrsztag eljárást kezdeményez, és kideríti, hogy Minafra egy kollégája társaságában volt. Az ügyet a parlament elé tárja a balközép párt vezetője, Walter Veltroni, aki magyarázatot kér a belügyminisztertől, Anna Maria Cancellieritől, aki a nyomozás eredményeit várja.

Pietro Orlandi ugyan nem tudja, de nem elszigetelt esetről van szó. A húga történetének mindig nagy figyelmet szentelt XVI. Benedek. A pápa már jó ideje személyesen érdeklődik az ügy iránt. Titkára, Don Georg

figyelmesen elolvas minden olyan információt, amit Giani be tud szerezni. Egyfelől ott van egy család, amely az igazságot keresi, másfelől egy intézmény, a Vatikán, ahol az az arany szabály uralkodik, hogy egy titok már nem számít annak, ha egy másik személy is tud róla. Pietro Orlandi már december elején találkozott Georg atyával, akihez december 16-án egy levéllel fordul, amelyben megköszöni a találkozót. Családja meg van győződve arról, írja, hogy „Őszentsége szavaival fel tudja ébreszteni az igazság kiderítéséért felelős személyek lelkiismeretét”. Azt is előre közli, hogy „18-án, vasárnap az Angelus-imán sokan jelen lesznek a Szent Péter téren azok közül, akik aláírták a levelet [összesen 45 ezren, tehát valóságos petícióról van szó - A szerző megjegyzése], és abban reménykednek, hogy a Szentatya az Úrangyala közben egy imával és pár szóval megemlékezik Emanueláról. Ez a gesztus erőt adna ahhoz, hogy újabb utakon folytassuk az igazság keresését”.

Orlandinak eltökélt szándéka az igazság kiderítése húga eltűnésével kapcsolatban. A pápai palotákban azt fontolgatják, hogy eleget tegyenek-e ennek a kérésnek. Vajon helyes-e az, ha a pápa pár szóval megemlékezik Emanueláról? Ezt a kérdést - derül ki most a dokumentumokból — napokon keresztül vitatják Ratzinger legközelebbi munkatársai a különböző értekezleteken, amelyekről feljegyzéseket küldenek XVI. Benedeknek. Az első felszólalók között van a velencei prelátus, Gianpiero Gloder, a ghostwriterek főnöke, akik együttműködnek a pápával beszédei megírásában. Mindhárman ugyanazt a végkövetkeztetést vonják le: a pápának nem szabad megemlítenie a lány nevét. Bármiféle utalás az ügyre, és ismét a világsajtó ösztüzébe kerül ez az immár harminc éve húzódó történet. Ezzel a Vatikán közvetett „szerepét” ismernék el. Ez teljesen elképzelhetetlen.

Balestrero egyetért Bertone álláspontjával: „Esetleg Orlandi úrnak majd küldünk egy levelet” - fontolgatják a prelátusok. Ekkor azonban egy alternatív stratégiát kell kidolgozni és azt a pápa elé terjeszteni. Ezt a feladatot ugyancsak Gloder vállalja el. Másnap úgyis alkalma lesz bekopogni a pápai magánlakosztály ajtaján, ugyanis éppen most illesztette be az Angelus szövegébe azokat a korrekciókat, melyekkel a pápa saját kezűleg egészítette ki a beszédet, amit a Szent Péter téren fog felolvasni. Gloder Georg atyának fogja átadni a szöveget, amihez egy, az Orlandi-üggyel kapcsolatos mellékletet is csatolt.

Ami az Orlandi-ügy megemlítését illeti, miután beszéltem Lombardi atyával, illetve újra konzultáltam monsignor Balestreróval, arra a következtetésre jutottunk, hogy nem lenne célszerű utalni az ügyre. Emanuela Orlandi bátyja azt állítja, hogy a Vatikán a legkülönbözőbb szinteken cinkos hallgatásba burkolózik, és valamit eltitkol. Ha a pápa csak megemlítené az esetet, azzal azt a feltételezést erősítené meg, hogy a Szentatya „nem lát világosan” abban, hogy miként kezelték az ügyet. Majd meglátjuk, miként alakulnak a dolgok, és esetleg egy levelet küldhetnénk Orlandi úrnak, amit az államtitkár-helyettes írna alá, és amiben kifejeznénk a pápa együttérzését, ugyanakkor leszögeznénk, hogy nincs tudomásunk új fejleményről. A bíborost is tájékoztattuk, és ő is egyetért.

XVI. Benedek újra és újra elolvassa a feljegyzést. Gloder mindig tömören és lényegre törően fogalmaz. December 17-e, szombat van, az Angelus előestéje. A pápa még mindig a szövegen gondolkodik: a hívők üdvözlése után következő mondatokon időzik el. Profetikusnak tűnik: „A csodálatos képmást szemlélve, ami a Szent Szűzet ábrázolja abban a percben, amikor megkapja az isteni üzenetet és arra választ ad, belülről megvilágít bennünket az igazság fénye, mely ebből a titokból árad újra és újra.” „Az igazság fénye.” Amit mindenki kér, és amit nehéz megtalálni. Ratzinger íróasztalán egy másik feljegyzés is van, mely az államtitkárságtól érkezett, és a másnap, a Szent Péter téren tartandó tüntetésekről számol be. Valamennyit szigorú ellenőrzéseknek vetik alá, akár csak az Orlandi által szervezett megmozdulást. Ezt írja az ügyben illetékes prelátus:

Kiadtam az utasítást dr. Domenico Gianinak, hogy senki sem léphet be a térre sértő mondatokat vagy tiltakozó szlogeneket tartalmazó transzparenszekkel. Az imának szentelt helyet és pillanatot nem sérthetik meg és nem használhatják fel propagandacélokra.

Másnap Ratzinger megfogadva bíborosai tanácsát, egy szót sem ejt az eltűnt lányról. A téren a csoport megfigyelés alatt áll. Civil ruhás csendőrök felügyelnek arra, hogy ne történhessenek meglepetések. Az Angelus-ima tökéletes nyugalomban zajlik. Nem történik semmiféle incidens, tüntetés, bekiabálás. Giani, az egykori titkos ügynök elégedett, és egy feljegyzést küld a pápa különleges titkárának:

Kedves Don Georg!

Itt küldöm Önnek azt a beszámolót, amit feletteseimhez is eljuttattam azzal kapcsolatban, hogy a mai Angelus-imán részt vett az Emanuela Orlandi ügyét támogató csoport a röplapjaival. Tisztelettel: Domenico G.

A mellékletben található az az államtitkárságnak is elküldött dokumentum, ami az igazságot követelő tüntetők ellenőrzése során készült:

Ma reggel egy körülbelül 60 főből álló csoport - többnyire az 1983. június 22-én Olaszországban eltűnt vatikáni állampolgár, Emanuela Orlandi rokonai, barátai - gyűlt össze Pietro Orlandi úr kezdeményezésére, hogy a Szentatyától „az Emanuela Orlandi-ügyben igazságot” követeljenek. A résztvevők, akik az Angyalvárnál gyülekeztek, bevonultak a Szent Péter térre, és tisztelettudóan végighallgatták az Angelus-imát, majd miközben a Szentatya visszavonult lakosztályába, kórusban kiabálni kezdték Emanuela nevét. Ez alkalomból a csoportot kísérő néhány filmet és fényképet tájékoztattuk a Szent Péter téren történő filmezéshez szükséges akkreditációs eljárásról, és felkértük őket, hogy várakozzanak a XII. Pius téren.

Az elkövetkező hónapokban egyre élesebb a konfrontáció az Emanuela Orlandi és Mirella Gregori (egy másik, ugyancsak 1983-ban eltűnt lány) eltűnését vizsgáló bíróságok, a Vatikán és Cancellieri miniszter között. A vita tárgya De Pedis sírhelye, ami bár olasz területen van, mégsem nyitja fel senki.

Legalábbis 2012 áprilisáig, amikor beavatkozik Lombardi atya: emlékeztet arra a nyolc nyilvános felhívásra, amit Wojtyła pápa tett a lány kiszabadítása érdekében, és hogy eloszlasson minden kételyt afelől, hogy „a vatikáni intézmények és személyek” nem tettek meg „minden tőlük telhetőt”. És az erre értelmetlen De Pedis eltemetése a templomban? „Semmi akadályt nem gördítünk az elé, hogy a sírhelyet megvizsgálják és a tetemet máshová temessék.” De legalábbis ennek a kéziratnak a nyomdába kerüléséig senkinek sem áll szándékában felnyitni. Annál is inkább, mert ha valakinek esetleg a szándékában állt „helyrerakni” a dolgokat, volt rá bőven ideje: huszonkilenc év telt el,.

22-es kaliberű lövedékek

Ahogy rekonstruálni tudtuk a helyzetet a birtokunkba került dokumentumok alapján, a vatikáni csendőröknek a római carabinieri-ket kellett kihívniuk 2010. december 9-ének éjszakáján, amikor egy olyan eseménynek estek áldozatául, amelyre még nem volt precedens a Vatikán történelmében. Miután vacsorázni mentek a főváros egyik éttermébe néhány kollégájukkal, akik az Interpoltól érkeztek, a kijáratnál azt vették észre, hogy hivatali autójukat szitává lőtték. Az autón nem volt semmiféle felirat, csupán a rendszáma látszott: „SCV”, azaz Vatikánváros állam. A helyzet kényes. Diszkréciót igényel, ahogy a szolgálati beszámolóból kiderül:

Tegnap 22.45-kor jelen testület személyzete vacsora után kilépve a Da Arturo étteremből (Aurelia út 411.) az Interpol néhány vezető tisztviselője társaságában, akik szakmai látogatásra érkeztek a Vatikánba, azt tapasztalta, hogy az SCV 00953-as rendszámú Volkswagen Passat márkájú gépkocsi, amit ezekben a napokban használtak, löfegyver általi károkat szenvedett. A jármű hátsó ablaka teljesen összetört, valamint három apró, ugyancsak löfegyvertől eredő horpadás látható a hátsó ablakkereten. Az autó mellett, a földön megtalálták a négy töltényhüvelyt (22-es kaliberűek), de nyoma sincs a golyóknak.60

Ekkor a csendőrök felhívják a Vatikánt, és felveszik a kapcsolatot az újonnan kinevezett bíborossal, Ferdinando Filonival, aki abban az időben az államtitkár helyettesi posztját látja el. Bertone közeli munkatársa felismeri, hogy különböző lehetőségek is szóba jöhetnek: egy fanatikus szélsőséges tette volt, vagy pedig irányzott figyelmeztetés? A kételyek eloszlátása végett két lépést tesz: újabb csendőröket küld az étterem elé, hogy úrrá legyenek a helyzeten, és rájöjjenek - amennyire lehetséges - arra, hogy mi történhetett. Ezután értesíti az operatív osztágot, hogy megkezdjék a nyomozást, és percről percre rekonstruálják az eseményeket:

Le kell szögezni, hogy a jármű az étterem előtt parkolt, a Médiasét területét körülvevő rácsos kerítés közelében. Ezt a helyet gyakran használják parkolónak az étterem vendégei, de a járművek nem akadályozzák a gyalogosforgalmat. A jármű előtt egy másik csendőrségi autó parkolt, amit ugyanebből az alkalomból használtak. Ez utóbbin semmiféle kár nem esett. Kihallgattunk néhány személyt, de senki sem tudott a

nyomozáshoz hasznos adatokkal szolgálni. Csak az étterem egyik pincére hallott durranásokat, de nem tulajdonított neki különösebb jelentőséget, mert azt hitte, petárdáznak. Az étterem bejáratánál lévő kamerák által készített felvételek nem használhatók, ugyanis a készülékek csak a közeli eseményeket veszik fel.

Az olasz carabinieri gyorsan dolgoznak, és szokatlan buzgalommal tájékoztatják lépéseikről a vatikáni csendőrséget. Tizenkét óra alatt sikerül elvégezniük az ellenőrzéseket, a ballisztikai vizsgálatokat, és pontosan összefoglalják az eredményeket. Azt is megállapítják, hogy nem szükséges lefoglalni a járművet további vizsgálatok céljából. Így visszaadják a vatikáni csendőrségnek.

Rögtön a szükséges vizsgálatok elvégzése után a járművet a közeli Bravetta csendőrállomásra szállították, és a mai nap folyamán 12.30-kor a további ballisztikai ellenőrzést követően a csendőrség újra birtokába vette a gépjárművet. A tett végrehajtásának módja arra enged következtetni, hogy a vandál cselekedetet egy háborodott személy követhette el, aki véletlenül haladt el az Aurelia antica úton, és megpillantva a vatikáni rendszámú autót, erőfitogtató vagy figyelme tető tettet akart végrehajtani valószínűleg személyes ellenérzéstől vezérelve.

Hogy egy örült tettéről lehetett szó, azt az is megerősítette, hogy a ballisztikai szakértők szerint az elkövető saját testi épségét is veszélyeztette azáltal, hogy igen közről lőtt a járműre a kis kaliberű golyókkal.

De a beszámolóból egy különös részlet tűnik ki. „Nyoma sincs a golyóknak” — áll a dokumentumban. Hová lett az a négy lövedék, hogyhogy egyet se találtak meg közülük? Az lehetséges, hogy egy töltény az aszfaltba fűrődött és szétlapult, miután áthaladtak rajta az autók. De mi lett a többivel? Ez rejtély marad. Annyi biztos, hogy az autót rögtön visszaadták a Vatikánnak, minden késlekedés, hosszas vizsgálódás és bürokrácia nélkül, ami nyilván meglepett volna egy „átlagos” állampolgárt, aki az étteremből kilépve a halvacsa után kilyuggatva találja az autóját. Bizonyára a helyzet kényessége diktálta az olasz carabinieri-knek, hogy betartva a hivatalos eljárást és átadva az ügyészségnek a vizsgálatokról felvett jegyzőkönyvet, gyorsan folytassák le a nyomozást, mielőtt még a média tudomására jutna a dolog.

Napóleon a Vatikánban

A biztonsági szolgálat igazgatójának, Domenico Gianinak ez alkalommal is sikerült elintéznie egy kényes, és bizonyos értelemben nyugtalanító helyzetet. Ugyanis a „minimalista” verzió jut el a köztudatba egy olyan incidensről, ami valóban lehetett egy örült műve, de megfélemlítésnek is lehet tekinteni. Ez utóbbi lehetőséget nem vizsgálták ki kellő alaposan. Giani a vezető bíborosok teljes bizalmát élvezte. Nincs tehát semmi ok arra, hogy kétségbe vonják az állítását és higgyenek a róla szóló névtelen leveleknek. „Mindez csak irigység - mondja a barátainak -, irigyelnek, mert a pápát szolgálom.”

Pár évvel korábban tudomása sem volt a vatikáni „dolgozóról”. De az egyház iránti szeretet vezérelte már akkor is, amikor a Szent Szív Ifjúsági Közösség és a Béke fecskéi elnevezésű nonprofit társadalmi szervezet alapítója lett. 1962-ben született a toszkánai Arezzóban, nős, két gyermeke van, és pedagógiából diplomázott a Sienai Egyetemen - olvashatjuk róla a Facebookon. Giani azelőtt a pénzügyi főtörzsrőrmestere volt. Nem voltak különösebb ambíciói egészen 1993-ig, amikor II. János Pál pápa felkereste az Arezzo megyében lévő vemai kegyhelyet. Giani itt otthonosan mozgott, ő volt az Irgalmasság önkénteseinek vezetője. Arezzo akkori püspöke, monsignor Flavio Roberto Carraro bemutatja Camillo Cibinnek, a vatikáni csendőrség főnökének (a szervezetet akkoriban még „Örző-védő testületnek” hívták).

Cibin és Giani között egyetértés alakul ki. Cibin beajánlja Gio- vanni Battista Danzihoz, aki 1995 óta a vatikáni kormányzóság befolyásos általános titkára. Giani megragadja az alkalmat. Egy speciális törvénynek köszönhetően főhadnaggyá léptetik elő, de aztán felfüggeszti a szolgálatot 1999-ben, amikor a Vatikánban hívja a csendőrség helyettes vezetője, Danzi. Giani végül 2006-ban Cibin posztjára kerül annak nyugdíjba vonulásakor, miután évekig együtt dolgoztak. Azokban az években, amelyekben a csendőrség megpróbál központi szerephez jutni a Szentszék hatalmi szövevényében. A cél eléréséhez nagyban hozzájárult a 2000-ben megnyitott operatív központ hatékonysága, amelybe szinte lehetetlen bejutni. Igazgatójának szerepe leginkább egy olasz fegyveres testület ezredeséhez hasonlítható, bár csupán 150 csendőr dolgozik a keze alatt. A bejutás csak keveseknek sikerül. Közéjük tartozik a rendőrkapitány helyettese, Gianluca Gauzzi Broccoletti, aki az umbriai Gubbio-ban született 1974-ben. Itt hozták létre azt a berendezést, amit „Digit Deónak” neveztek el: olyan éles hallású „fül”,

ami képes meghallani a leghalkabb távoli beszélgetést is. Ez a lehallgató készülék hozzájárult a Vatikán biztonságához, amit egy izraeli cég csúcstechnológiájú berendezései is garantálnak. Ezeket az ellenőrző rendszereket a stratégiai pontokon helyezték el.

A csendőrség a kaszárnán belül saját biztonsági szakértőire is számíthat. Mint például Gauzzi Broccolettire, akinek 18% részesedése van a civitavecchiai Egss Advising társaságban, aminek irodái közvetlenül a római hajóépítő műhelyre néznek. Az Egss a biztonság legszélesebb spektrumával foglalkozik: a környezetjavítástól a telematikai biztonságig. Gyakorlatilag Broccoletti a Vatikánban rendőrtisztviselő, Olaszországban pedig vállalkozó, aki teljesen legálisan biztonsági berendezésekkel kereskedik. Gauzzi Broccoletti egy másik üzlettársa ugyancsak a vatikáni csendőrség felügyelője: Stefano Fantozzi, aki a kaszárnya adminisztratív titkárságán dolgozik, és 23% részesedése van a cégben. Ugyancsak Civitavecchiában található egy másik olyan biztonsági berendezéseket forgalmazó vállalatnak a székhelye, amelynek szintén csendőr a tulajdonosa. A Consulting Security Kft. Enzo Sammarcót, aki 1980 óta a csendőrség műszaki laboratóriumának parancsnoka.

Azt, hogy a jövőben érdekkonfliktus alakul ki a csendőrök kettős tevékenysége miatt, nem lehet előre kizárni. Olaszországban például a rendőrség ügynökei nem folytathatnak más szakmai tevékenységet és nem vállalhatnak tisztséget magáncégeknél. De itt olyan tevékenységekről van szó, melyeket két különböző államban folytatnak; ezek bár a térképen közel vannak egymáshoz, mégis függetlenek egymástól.

Gáncs az államtitkárságon

Az utóbbi években tehát szemmel láthatóan nőtt a csendőrség szerepe és hatalma. Bár nem hiányoztak a diplomáciai incidensek, a nézeteltérések, valamint a féltékenység és az irigység jelei sem. 2008 őszének végén például az államtitkárságnak feltűnik, hogy egy új rendőrségi szabály lépett életbe, anélkül hogy Bertone irodáját értesítették volna. Ez némi felháborodást keltett: a kormányzóság (amelyhez a csendőrség tartozik) ezzel a lépésével megsértette a szabályokat és a korábbi gyakorlatot. Ez egyfajta erőpróbához vezetett Bertone és a kormányzóság akkori második legbefolyásosabb embere, monsignor Renato Boccardo között. A feszült légkört jól érzékelteti az a feljegyzés, amit a jogi irodából küldött monsignor Felice Sergio Aumenta, aki tisztsége szerint pápai írnok, akárcsak Don Gánswein.

Abból a tényből kell kiindulni, hogy a szabály - elfogadása után - 2008. szeptember 29-én életbe lépett. Csupán két megjegyzésre szorítkozom: az egyik a módszerre vonatkozik, a másik pedig érdemi. Csodálkozást kelt az a tény, hogy a szóban, forgó szabályt az államtitkárság véleményének megkérdezése nélkül fogadták el, pedig az nemcsak tanácsos, hanem szükséges is lett volna. Nem csupán az alaptörvény betartásáról lett volna szó (pedig már önmagában ez is elegendő lett volna), ami előírja az „Államtitkársággal való egyetértést” a legfontosabb témákban, hanem a Secreteria Status seu Papalis tiszteletben tartását is. Ez utóbbi az egyházfő biztonságára való felügyeletről szól. Nem is szólva a Svájci Gárda, valamint a Vatikán jogrendjével és a Szentszék igazgatásával való koordinációról - mindez az államtitkárság kompetenciái közé tartozik. (...) Befejezésül, a szabály 2010 szeptemberében elévül. Talán érdemes lenne arra az időpontra halasztani az érdemi megjegyzéseket. (...) Ha most küldenék el kritikus észrevételeinket, azzal semmi pozitív hatást nem érnenk el. Amennyiben felettesei egyetértenek, akkor választ lehetne küldeni monsignor Boccardónak, megköszönve neki, hogy volt szíves eljuttatni hozzánk a szabályzatot. Továbbá szükséges lenne hozzáfűzni az alábbiakat: bizonyosak vagyunk abban, hogy Ön nem fog késlekedni, és elküldi a szöveget számunkra még a végleges jóváhagyás előtt, az államtitkársággal való szükséges egyeztetés céljából.

Számos prelátus avatkozik be az ügybe közvetítőként. „Egy pontosabb és egyenesebb megfogalmazást javasolnék - írja saját kezűleg egy bíboros mint például: figyelembe véve azt, hogy a dokumentumot ad experimentum elfogadta jelen kormányzóság, valamint azt, hogy egyes cikkelyek pontosításra, illetve módosításra szorulnak, bizonyosak vagyunk abban, hogy Ön nem fog késlekedni, és elküldi a szöveget számunkra még a végleges jóváhagyás előtt egyeztetés céljából, ahogy azt Vatikánváros államnak alaptörvénye előírja.” A probléma nem csupán a szerepeket érinti, hanem a feladatok megosztásának rendjét is. „Egyetértek a két feljegyzésben kifejtett elemzésekkel és javaslatokkal” - jegyzi meg monsignor Filipazzi az államok közötti kapcsolattartás szekciótól. Az alapvető problémát a kormányzóság szerepe jelenti a Vatikánon kívül eső

területekkel való kapcsolattartásban, amit tisztázni kellene a lateráni szerződés fényében. Ugyanis éppen ezen a ponton javasolnak módosításokat.

Ami a csendőrség extraterritoriális beavatkozásait illeti, az érvényes jogszabályok az irányadók: a testület tagjai, legyenek bár beosztottak vagy vezetők, amikor a Vatikánon kívüli területeken végzik munkájukat, nem járhatnak el ugyanabban a minőségben, mint a Vatikánon belül, hanem úgy kell fellépniük, mint a „Szenszék kiküldött alkalmazottai”.

Úgy tűnik, egyetlen lehetséges módja van annak, hogy megakadályozzák a két intézmény közötti törést „Óvatosan jelezni lehetne a kormányzáság felé a vezetőség észrevételeit - olvasható a feljegyzésen -, figyelembe véve a 2010-ben esedékes és szükséges módosításokat.” Így az akkori általános ügyek tanácsosának, Gábiel Cacciának (a jelenlegi libanoni apostoli nuncius) javaslatait fogadják el: „Bemutatni a szöveget a jogi irodának és az államközi kapcsolatok szekciójának esetleges észrevételek megtétele céljából. Ezt követően jelezni, hogy az efféle szabályokról közösen kell dönteni. Végezetül néhány észrevételt lenne szükséges előterjeszteni, figyelembe véve az »ad experimentum« időszak végét (2010).”⁶¹

Harcok a Vatikánban egy zászló miatt

Az az eset, melyet közvetlenül XVI. Benedeknek terjesztettek elő, és ami megosztotta a kúriát, a pápai állam erődjének zászlójához fűződik. A szóban forgó lobogó az 1870-ben a Porta Piánál küzdő pápai sereg jelképe volt. Mindaz, ami ezt körülöleli, szimbolikus jelentéssel bír, és jól példázza azt, hogy hol húzódik a határ a forma és a tartalom között a pápai palotákban. Mivel a teljes áttekinthetőség éppenséggel nem tartozik a legfőbb szabályok közé, a ügyelem szinte megsokszorozódik olyan esetekben, amikor nyilvánosságra kerül egy kisebb ügy, ezáltal vitákat és kritikákat váltva ki.

2011 januárjában a Vatikán tudomására jut az a bizalmas hír, miszerint Lilló Sforza Ruspoli herceg, egy arisztokrata, a Vatikánhoz hű család sarja a Szentatyának szándékozik ajándékozni a pápai zászlót. Sforza Ruspoli a bulvársajtó főszereplője Olaszországban, de a Vatikánhoz is - leginkább Bertone bíborshoz - erős kötelékek fűzik. A pillanat azonban nem megfelelő, hiszen a Porta Piánál lezajlott csata még beforratlan sebként tátong, és újabb vitákat provokálhat: Olaszországban éppen az egyesítés évfordulóját ünnepük, és egyesek esetleg megbántódhatnak.

Az ötlet azonban lelkesedéssel tölti el a pápai paloták prelátusa- itt nem csupán azokat, akik a zászlóban az egyház jelképét látják, hanem egyes vezető bíborosokat, köztük Bertonét is. Az ügy egyre nagyobb jelentőséggel bír, míg végül - legalábbis a pápa iratai közé került levelek szerint, melyeket megtekintettünk — központi szerephez jut. Az áhított lobogó birtoklása mellett kardoskodók kifejtik érveiket: ha elfogadják az arisztokrata ajándékát, akkor - bár 141 év után - hazakerül az a zászló, ami az Aurelianus-féle falon lobogott 1870. szeptember 20-ig, amikor az olasz királyi csapatok ágyúí rést nyitottak az erődön, és ezzel megdöntötték a pápai államot.

Sok idő telt el azóta, de az emléke ma is kísért. Január 28-án Giani, levelében közvetlenül Bertonéhez fordul, hogy tájékoztassa az esetleges ajándékról.

Főtisztelendő Eminenciás Uram!

Sforza Ruspoli herceg, egy olyan nemesi család leszármazottja, mely meggyőződése és felmenői hagyománya révén mindig az egyház alázatos híve volt, mint ismeretes, a pápai állam zászlójának birtokában van. A szóban forgó zászló a pápai csapatokhoz tartozott, melyek hősie küzdelmet folytattak Porta Piánál 1870-ben. Ruspoli herceg már régóta a Szentatyának szeretné ajándékozni a lobogót. Véletlenül találkoztam vele december 8-án a Pápai Észak-amerikai Kollégiumban, amikor hangot adott azon óhajának, miszerint az adományozás előtt, amit saját kezűleg szeretne végrehajtani, szeretne egy visszafogott „katonai” megemlékezést, hogy ily módon tisztelgünk a zászló előtt a régi, soha el nem múló dicsőséges katonai hagyományok szellemében.⁶⁴

A ceremóniát melleleg hamarosan meg kellene tartani, mivel az 1929-es születésű Ruspoli halaszthatatlannak érzi előrehaladott kora miatt. Az ugyanis nem biztos, „hogy esetleges hirtelen el-távoztása után az örökösei

tiszteletben tartják az akaratát” — írja Giani, aki magára vállalta az ügyben a közvetítő szerepét. Egyszóval úgy tűnik, mintha az arisztokrata szinte kötelezné a Vatikánt, hogy az ajándékot a kellő ceremónia mellett elfogadja, ráadásul siettetni is a dolgot, ami felboríthatja a Vatikán és Olaszország közötti egyensúlyt. Úgy tűnik, a Vatikán egyfajta nyomásnak van kitéve. Az elképzelést eleinte támogatja Bertone bíboros, aki érdeklődést mutat, és rögtön nyitottnak mutatkozik a Giani levelében leírtakkal kapcsolatban. „Várom a részletes tervet és a javasolt dátumokat” - írja. Helyette, monsignor Filoni ugyancsak megteszi a szükséges előkészületeket, és lehetséges időpontként Szent Mihály Arkangyal napját jelöli meg, s egy új ügyiratot nyit meg az államtitkárságon.

Ezzel azonban nem mindenki ért egyet. Az argentin Guillermo Karcher pápai ceremóniamester nyíltan ad hangot kételyeinek: „El kell kerülni az esetleges félreértéseket ebben az Olaszország számára különleges évben (150 év telt el az egyesítés, azaz a „római kérdés” véres megnyitója óta, aminek felidézéséhez jobb mellőzni a túlságosan katonai jellegű ceremóniákat).”

Február 22-én XVI. Benedek megkapja a dokumentációkat. A pápa meglehetősen bizonytalan. Fél attól, hogy esetleg hibát követnek el. „Azt kéri, hogy vizsgálják meg alaposabban az ügy kényes oldalát: azt, hogy Olaszországban nem válthat-e ki vitákat az, ha - saját szavaival élve - egy történelmi jelképet a Vatikánba »exportálnak«.” A pápa aggodalmai megalapozottak.

Monsignor Balestro, az államok közötti kapcsolatok titkárhelyettese (egyfajta külügyminiszter-helyettes) egyértelműen fogalmaz: „Elkerülném a különleges ceremóniát — írja. — Annál is inkább, mert pusztán egy letétbe helyezésről lenne szó, továbbá [...] mindenképpen visszafogottságot javasolnék. {...} Személyesen nem vagyok teljesen meggyőződve arról, hogy az időzítés megfelelő lenne: népszerűsíteni ezt az eseményt olyankor, amikor Olaszország az egyesítés évfordulóját ünnepli, és amikor a két állam közötti jó kapcsolatokat és a régi sebek behegedését igyekszünk kihangsúlyozni, az szándékunkkal ellentétes jelzést adhat, kiváltképp akkor, ha propagáljuk az esetet...” Bertone számára világossá válik, hogy a helyzet irányítása nem csúszhat ki a kezéből. A kockázatot az előre látható támadások és az ügy politikai célú felhasználása jelenti, aminek kihatása lehet a pápával való bonyolult kapcsolatokra. „Az államtitkár bíboros úr - írja monsignor Filoni, a Vatikán belügyminisztere - beszélni fog a herceggel. Ezután tudatni fogja, mire jutottak. Mindenesetre jobb elkerülni a feltűnést.” „Alaposabban körül kell járni a problémát - aggályoskodik az államtitkár -, hogy az esemény ne adhasson okot félreértésekre.”

Az államtitkárságon semmit sem tudnak az ügyről, legalább is a presbiterek és az alkalmazottak, egészen szeptemberig, amikor megérkezik a meghívó a csendőrség ünnepi ceremóniájára. A programból kitűnik „a vatikáni Erőd történelmi zászlájának adományozása a Vatikán részére Sforza Ruspoli hercegtől”. Katonai szakaszokkal és fegyverekkel való tiszteletadással, pontosan úgy, ahogy a herceg kérte. Szeptember 17-én, közvetlenül az ünnepséget megelőző napokban, Bertone véleményét is kikérik, és úgy döntenek, hogy mégis a „mértéktartás mellett” maradnak, úgy számítva, hogy csupán egy egyszerű zászlóátadás lesz, anélkül hogy a lobogót kitűznék és tisztelegnének előtte. Két nap múlva azonban közbeavatkozik Lajolo bíboros, aki „magára vállalja a felelősséget: tehát a zászlót mégiscsak kitűzik”!

Ez Giani győzelme, aki 150 csendőrének ünnepét fontos momentummá teszi a Vatikán életében. Ráadásul a parancsnok azt szeretné, ha a Svájci Gárda egy szakasza is felsorakozna egy ember vezénylete alatt. Ez a lehetőség dűhbe hozza Christoph Gráfot, az őrség parancsnokhelyettesét. A tisztt közvetlenül Angelo Becciuhoz fordul, aki május óta felváltotta Filonit az általános ügyek helyettesi posztján. A hangnem közvetlen, burkoltan ironikus, de a parancsnokhelyettesnek esze ágában sincs beleegyezni abba, hogy a történelmi őrség egy csendőr vezényszavára sorakozzon fel.⁶⁶

Nem számítva a szakmai féltékenységet és a belső súrlódásokat, az esemény nem vált ki kritikákat. Sőt, az ügy közös olvasata ez: az ünnepséggel azt kívánják kihangsúlyozni, hogy a „római kérdés” által kiváltott nézeteltérések és sérelmek immár a múlthoz tartoznak. Az üzenet egyértelmű: az egyház és az olasz állam eddig sohasem látott összhangban működnek együtt. Ennek az együttműködésnek a megpecsételését jelzi, hogy a Berlusconi-kormány számos minisztere és titkárhelyettese vett részt az ünnepségen: mindenekelőtt Gianni Letta, Berlusconi, jobbkéz, Franco Frattini külügyminiszter, Stefánia Prestigiacomo környezetvédelmi miniszter, valamint a Szabadság Népe párt altitkára, Angelino Alfano, továbbá a Középpárti Unió vezetője, Pierferdinando

Casini. Valamennyien a hatóságok számára fenntartott tribünön sorakoztak a prelátusok és bíborosok között. Széles mosolygások közepette, Bertone legnagyobb meglepetésére.

Tarcisio Bertone és a hatalomvágy

„Szentatyám, zavar uralkodik az egyház szívében ”

A Szentszéket kemény próbatételek elé állították az egymást követő botrányok, melyek az egyházat sújtották. Kezdve a pedofíliaival, amelynek mértékét évekig alábecsülték. 2002-ben monsignor Tarcisio Bertone, mielőtt a botrányok világszerte kirobbantak volna, azzal intézte el a kérdést, mintha egy betegség lenne, ami csak a papok „elenyésző kisebbségét” érinti. A lista hosszú. Kezdve azokkal a szexuális visszaélésekkel és a lelki terrorral, amelyeket Marcial Maciél, a Krisztus Légiója nevű szervezet alapítója követett el. Maciét 2010-ben XVI. Benedek „erkölcstelen életű hamis prófétának nevezte: egy kalandor, elfecsérelt, torz léleknek”. A lefebrvristák problémája a tradicionalista hitszakadással, mely 1988-ban következett be négy pap püspökké szentelése után; a pénzmosással kapcsolatos bírósági vizsgálatok, melybe a vatikáni IOR bank is belekeveredett; az „öszentsége gentiluomoja” címmel kitüntetett Angelo Balducci klikk-kapcsolatai olyan egyházi személyekkel, akik a különféle ügyeket és tendereket intézték; a Propaganda Fide házai, és néhány prelátus bűnös hajlama, amit a zsarolás fegyvereként használtak fel; tucatnyi botrány, mely a vatikáni palotákban szőtt összeesküvések során éleződtek ki. Többek közt azok, melyeket az Awenire igazgatója, Dino Boffo, illetve Carlo Maria Viganó presbiter leplezett le. Ezeket a küzdelmeket egyre jobban kiélesítik a pápai palotákba érkező névtelen levelek. Először a Bertone bíboros ellen irányuló halálos fenyegetés, majd a sárdobálás a prelátusok és a bíborosok ellen. Mint például a római egyházmegye pápai vikáriusának, Agostino Vallininek az esete, akinek elmozdítása érdekében prelátusok által aláírt „álpetíció” érkezett. Az aláírásgyűjtés csalás volt. 2011 szeptemberében vizsgálat indult annak kiderítése érdekében, hogy ki áll a Vallini ellen indított támadások mögött. Az ügy jelenleg is folyamatban van.

Nehéz idők ezek, melyek önuralmat és rátermett irányítást igényelnek. Ezen tulajdonságok nem mindegyike található meg Tarcisio Bertoneban, akit 2006-ban jelölt ki a pápa az államtitkári posztra Angelo Sodano helyére. Elődeivel ellentétben Bertone nem a dip-lomácia világából érkezett. Ezt a tényt Ratzinger nyilván alaposan megfontolta, előre látva, hogy ez a döntése bizalmatlanságot fog kiváltani. Ratzinger azért választotta Bertonét, mert megbízik benne: 1995 és 2003 között Bertone titkári posztot töltött be a Hittani Kongregációban, amelynek akkoriban Ratzinger volt a prefektusa. Ezenkívül Bertone fontos összeköttetést jelent a Szentatya számára a Vatikánon kívüli területekkel: elsősorban a politika, főleg az olasz politika területén. Bertone gyenge pontjai az erősségévé válhatnak: az államtitkár ugyanis már beiktatásától kezdve magának tartja fenn a politikával való kapcsolattartást. Korlátozza a Bagnasco bíboros által vezetett Püspöki Konferencia tevékenységi körét, ezáltal elégedetlenséget váltva ki a kúriában.

Bertone kezdettől fogva nehézségekbe ütközik, még logisztikai problémája is akad. Sodano tovább használja államtitkári irodáját egy évig. Nem hajlandó átadni egészen addig, míg el nem készül az új irodája, amit a bíborosi testület dékánjaként fog elfoglalni. Így utódjának be kell érnie egy oldalsó szobával. A logisztikai probléma elenyésző azokhoz a sötét felhőkhöz képest, melyek az állam- titkárság felett gyülekeznek. Alighogy elfoglalta hivatalát, máris érezhetőek a diplomáciai válság első jelei. 2006. szeptember 2-án XVI. Benedek Ratisbonában tart beszédet, mely tele van tüzdelve tudományos elemekkel, irodalmi és történelmi idézetekkel. Ezek folyamatosan a hitre, az értelemre és a tudásra utalnak. Az újonnan beiktatott államtitkár, Bertone számára is ez az első jelentős meg-mérettetés. A történelmi idézetek között azonban feltűnik a tipikus banánhéj; II. (Palaialogosz) Manuél „csúszós” mondata: „Vizsgáld meg, vajon mi újat hozott Mohamed, s meglátod, hogy csak gonosz és embertelen dolgokat.” E szavak valóságos földrengést idéznek elő, és azonnali láncreakciót váltanak ki a világsajtóban. Az arab országok szinte harckészültségben állnak. Senki sem figyelmeztette

XVI. Benedeket? Nem ellenőrizték a szöveget? Az incidens természetesen a Vatikánon belül is vizsályokat és töréseket okoz. Ezt követően a Szentatya erőfeszítést tesz arra, hogy csendesítse a válságot. Többször is kihangsúlyozza, hogy csupán egy idézetről van szó, ami természetesen nem tükrözi a saját véleményét. E hibás lépés elkövetéséhez valószínűleg az a személy is hozzájárult, aki nem emelte ki a szövegben ezt a kényes részt. De nem elszigetelt esetről van szó.

Az elkövetkező években az ehhez hasonló incidensek megismétlődnek, bár Bertone egyre befolyásosabb lesz. Az államtitkár kettős célt tűzött ki maga elé: egyfelől eltávolítani az intézkedéseit bíráló ellenzékét, másfelől előléptetni bizalmi embereit. Különös figyelmet szentelt a gazdasági minisztériumoknak és a kiadásokkal foglalkozó irodáknak: Domenico Calcagno bíboros az APSA ügynökséghez kerül, amely a hatalmas ingatlanbirtokokat kezeli.⁶⁹ Ettore Gotti Tedeschi az IOR bank igazgatója lesz. Az olaszországi vatikáni nuncius, Giuseppe Bertello a kormányzóságnál tölt be fontos szerepet, míg Giuseppe Versaldi bíboros a gazdasági ügyek prefektúráján. Ez a jól kikövezett út vezet hatalma megszilárdításához és befolyása növeléséhez a római kúrián belül, egészen a konklávé tekintélyes bíborosaihoz, akik majd XVI. Benedek utódját fogják megválasztani.

A hatalmi játszma egyre feszültebb légkörben zajlik. Senki sem meri bírálni a feletteseit vagy kifejezni ellenkező véleményét, tartva a megtorlástól vagy az áthelyezéstől. A kis államban minden eszközt bevetve folynak a küzdelmek szakmai féltékenység, irigység, karrierépítési stratégiák, egyéni érdekek miatt. Ütközetek kezdődnek, amelyekben a pénz, a hatalom, vagy akár mindkettő rejtett viszályokra adnak okot. Az etika eltűnik. Egyre keményebbé válik a küzdelem a bíborosok, a különféle érdekszövetségek és klikkek között. Egyre aktuálisabbá válik Joseph Ratzinger figyelmeztetése, amit már 1977-ben hangoztatott. „Az egyház sokak számára - írta az akkori bíboros - a hit legfőbb akadályává válik. Nem lámák benne mást, mint a hatalom ambícióját, egy emberekkel teli arénát, akik azzal az ürüggyel, hogy a hivatalos kereszténységet igazgatják, akadályt gördítenek a valódi keresztény szellem elé.”

A különféle intrikák és belső harcok mindig is hozzátartoztak az egyház történetéhez, de sohasem voltak annyira kiélezettek, mint manapság. Az eszközök sohasem voltak annyira gátlástalanok, mint napjainkban. A hangnem sohasem lépett túl bizonyos határokat. De mindenekelőtt még sohasem rángatták bele ezekbe az ügyekbe a Szentatyát ilyen közvetlen módon. Ez a légkör meglehetősen új helyzethez vezet: sokan próbálják „megfúrni” Bertonét, akinek államtitkárként fontos „határkövet” kellene jelentenie a Vatikánban. Pedig éppenséggel benne vélik felfedezni a problémák gyökereit.

Általában csak a legszélsőségesebb esetekben szokás a pápához fordulni. Ez számtalan kockázattal és előre nem látható hatással járhat Ennek ellenére a pápa manapság a legkülönbözőbb témájú, részben segélykérő levelek címzettjévé vált. Annak, hogy sokan megkockáztatják, hogy a pápához forduljanak, számos oka van: „Amikor Wojtylát pápává választották - magyarázza a La Stampa című napilap Vatikán-szakértője -, senki sem ismerte. Ratzinger viszont 1981 óta él a vatikáni palotákban, így bizalmas viszony köti a prelátusokhoz és a bíborosokhoz. A bíborosok magától értetődőnek veszik, hogy rögtön hozzá forduljanak.” De hogy keltsék fel a pápa figyelmét? Az egyházi emberek - még a legbefolyásosabbak is - ezernyi taktikához és trükkhöz folyamodnak, hogy közvetlenül el tudják érni XVI. Benedeket. Titokban cselekedve feltárják a pápa előtt a különféle konfliktusokat, kirekesztéseket, illegitimnek tartott érdekeket. Kérik a Szentatyát beavatkozására, mielőtt az események kisiklanának és a botrány kitudódna. Egyedül ő az, akire mindenki úgy tekint, mint egy forradalmi változásokra törekvő pásztorra, aki a szíven viseli az egyház jövőjét. Kissé mélyedjünk el ezekben az ügyekben, melyeknek főszereplője a pápa, és titkára, Bertone. Ez az első alkalom, hogy mesélhetünk ezekről a sűrűlódásokról a Vatikán szemszögéből nézve.

Egy enciklika megírásáról lenne szó, de Bertonénak másfelé járnak a gondolatai

2008-at írunk, és az államtitkárság figyelme a pápa harmadik enciklikájára irányul, melynek címe Caritas in veritate. Nagy a nyüzsgés. Az alkalmazottak, az írnokok, a titkárok, a presbiterek az új szöveg kidolgozásán fáradoznak, mely az ember elsőbbségét emeli ki a gazdasági fejlődés során. Sokaknak az a benyomása, hogy Bertone nem követi kellő figyelemmel annak a dokumentumnak a megszerkesztését, amely olyan nagy fontossággal bír XVI. Benedek számára. Az elégedetlenség egyre nő, míg el nem jut a híre a pápa magánlakosztályába.

Az ügy főszereplője a jelentős múlttal rendelkező Paolo Sardi bíboros. 2007-ig ő volt az államtitkársági helyettes, illetve a II. János Pál beszédjeit megfogalmazó iroda vezetője. Ezt követően az Apostoli Kamara helyettes vezetője (Camerlengo) lett, végül pedig XVI. Benedek őt választotta a Máltai Lovagrend protektorául. Ő dönt úgy, hogy hangot ad kételyüknek, és egyenesen a pápához fordul vele. A levél, amelyet alkalmunk volt

elolvasni, 2009. február 5-i keltezésű, és szervezetlenséggel vádolja Bertonét. Ez az első konkrét vád az államtitkár ellen. Egy Vatikánon belüli társaság kritikája jut benne kifejezésre. Az első részben Sardi felületességgel vádolja az államtitkárt, valamint azzal, hogy súlyos hibákat követ el a Szentatya enciklikájának megszerkesztése közben; utazásai túlságosan elvonják a figyelmét a munkájától:

Áldott Atyám!

Olvastam az enciklikával kapcsolatos megjegyzéseket, melyeket Szentséged juttatott el hozzám. Nem titkolom el aggodalmamat. Ennek oka a következő: a szöveg, amit az államtitkár bíboros átadott a közigazgatásnak, még nem a végleges. Tudtom nélkül a helyettes monsignor azt a félkész szöveget tette a bíboros kezébe, amelyen még dolgoztunk. Ezt követően, ugyancsak tudtom nélkül, a bíboros átadta a szöveget a szakembernek, aki ezáltal egy olyan dokumentumon dolgozott, amelynek több része is túlhaladott volt. A helyzet súlyos: a végleges szövegben ugyanis számos korrekció található, melyeket a II. szekció két hivatalnok - ahogy erről már előző levelemben beszámoltam - szükségesnek tartott végrehajtani a nemzetközi szervezetek (ENSZ, Nemzetközi Foglalkoztatási Szervezet, Nemzetközi Kereskedelmi Szervezet stb.) által kidolgozott dokumentumok fényében. Jelenleg a munka már egy hónapja áll. Ellenben az államtitkár bíboros mozgásban van: nem számítva az olaszországi útjait, pár napja Mexikóban járt, jelenleg Spanyolországban tartózkodik, és már készülődik egy lengyelországi útra is. Remélem, az enciklika szerkesztésének sietsége nem fog problémát okozni akkor, amikor megkezdődnek a fordítások. E műveletek ugyanis meglehetősen bonyolultak és időigényesek.

Bertone az első olyan államtitkár, aki sokat utazik külföldre, s olyan szerepeket tölt be, amelyek egyes diplomaták véleménye szerint kizárólag a pápát illetnék meg. Sardi megragadja és kihasználja az alkalmat arra, hogy az új államtitkár általános tevékenységét is bírálja:

Végül egy utolsó, aggasztó megjegyzés: egy ideje az egyházhoz hű személyek köréből is kritikák érkeznek amiatt, hogy a központi irányítás rosszul koordinált és zavaros. Mindez fájdalommal tölt el, de kénytelen vagyok elismerni - szerény ismereteimre támaszkodva -, hogy a bírálatok nem teljesen megalapozatlanok. A fent említetteken túl ugyanis ki szeretném hangsúlyozni, hogy a lefebvrista püspökökre vonatkozó rendelet megalkotásánál egyáltalán nem kérték ki a véleményemet (lett volna néhány cseppet sem jelentéktelen javaslatom; másfelől a Szentséged által a helyettes titkárnak átadott ugyancsak ezzel a témával foglalkozó szöveget nem mutatták be nekem, illetve csak a határidő előtti utolsó percekben terjesztették elé, amikor monsignor Gánswein már telefonon követelte a visszaadását. Úgy próbálom értékelni ezeket az eseményeket, mint a Gondviselés jóindulatú jelzéseit, amivel fel akar készíteni arra, hogy sajnálkozás nélkül váljak meg tisztségemtől és az államtitkárságtól.

Teljes odaadással meghajlok Szentséged előtt, maradok hívó tisztelettel: t Paolo Sardi

Ratzinger figyelmesen elolvassa a levelet. Megbeszéli a dolgot Georg atyával, de az apostoli palotában arra a véleményre jutnak, hogy a bíboros elfojtott haragjának engedett szabad folyást. A valóságban a szervezetlenségről néhány külföldi bíboros is beszámol, de Ratzinger lenyeli Sardi vádjait, és hallgat. Csak a későbbiekben fogja azt kérni Bertonétól, hogy legyen többet jelen a kúrián. Semmi többet. Annál is inkább, mert Sardi személye jelentéktelen Bertonéhez képest. Az ügyet félreteszik, de a pápa jól az emlékezetébe vési az esetet.

Az elkövetkezendő hónapokban azok a kósza hírek terjengenek a vatikáni termekben, miszerint Bertone szokatlan módszereket alkalmaz, a feltűnést keresi, és az egyéni érdekeket előtérbe helyezve kezeli az ügyeket. „Bertonénak azt róják fel - magyarázza Galeazzi hogy az államtitkárság irányítása túlságosan központosított, továbbá azt, hogy még az olasz püspöki karnak is megpróbál fölébe emelkedni.” Ezt az az eset példázza, amikor Bertone figyelmeztetésben részesíti Bagnasco bíborost azzal kapcsolatban, hogy kinek van felhatalmazása a politikával való kapcsolattartásra. Casaroli azonban úgy véli, hogy az államtitkárnak másféle szerepet kellene betöltenie: a „napóra” szimbolikus szerepét, mely esetben a napot a Szentatya jelentené. Tehát a napórának csak akkor kell működnie, azaz szolgálati teendőit ellátnia, amikor jelen van a pápa; tudnia kell, hogy saját hatalma a pápai hatalomból fakad.

„Bertonénak mennie kell ”

Sokan az államtitkárnak kezdik tulajdonítani a Vatikánban elkövetett hibák nagy részét. Még akkor is, ha ezeket mások követték el, Bertonét részben felelősnek tartják értük. Például Richard Williamson ügyének téves kezelése, amellyel a gázkamrák létezését tagadó lefebvrista püspök kiközösítését visszavonják; vagy az ultrakonzervatív pap, Gerhard Wagner esete, aki Ausztriában „sátánizmussal” vádolja a Harry Potter-könyveket, továbbá bizarr teóriái vannak azzal kapcsolatban, hogy miképpen kell értelmezni a Katrina nevű hurrikánt: a természeti csapásban isteni büntetést lát, amit New Orleans lakóinak erkölcstelen élete váltott ki. Wagnert korábban Linz segédpüspökévé nevezték ki, de később le kell mondania erről a tisztségéről az osztrák katolikus közösség tiltakozása miatt.

Úgy tűnik, 2009 áprilisában betelt a pohár, amikor néhány befolyásos bíboros felkeresi XVI. Benedeket castelgandolfói rezidenciáján, azt kérve tőle, hogy váltsa le Bertonét az államtitkári posztról. 2009. december 2-án Bertone ugyanis betölti hetvenötödik évét, és ez jó alkalomnak tűnik arra, hogy feltűnés nélkül nyugállományba helyezték. A találkozón négy rangos bíboros vesz részt: Angelo Bagnasco, Camillo Ruini, Angelo Scola és az osztrák Christoph Schönborn. A pápa viszont alig engedi őket szóhoz jutni. Nem hagyja magát befolyásolni. Megelőzi a panaszokat egy hűvös német mondattal: „Dér Mann bleibt wo er ist, und basta.” Az ember a he-lyén marad, és kész.

Attól a naptól kezdve - néhány apró megingástól eltekintve - Bertone folyamatosan nyeregben marad. Elérkezik december 2-a, a bíboros a születésnapját ünnepli. Sokan jókívánságukkal halmozzák el, köztük a pápa is. A Szentatya megerősíti az államtitkárhoz vetett bizalmát, amikor kis idővel később visszautasítja Bertone lemondási kérelmét, amelyet életkorával indokol. Lemondása mellé a bíboros egy másik levelet is csatolt, amelyben elismeri korlátait. Egy ilyen jelentős változás szinte elképzelhetetlen visszasságokat válthat ki az egyházon belül, ami a világgazdasági válság idején meggyengítené a pápa hatalmát. De az államtitkár bíráló támadások nem szűnnek meg.

Harc a milánói Katolikus Egyetem széfjéért

A 2011-es év az államtitkárság és az Olasz Püspöki Konferencia, illetve a milánói kúria közötti harcok jegyében zajlik. A Vatikán plüsskárpittal borított termeiben a vita két kényes kérdéstről folyik. A milánói Katolikus Egyetem pénzügyi vezetéséről, illetve egy új egészségügyi hálózat kialakításának ambiciózus tervéről. A Szent Rafael Kórház, a római Gemelli-klinika és a Gyermekek Jézus Kórház összeszervezéséről van szó. A figyelem középpontjában az a pénzügyi „motor” áll, ami a milánói egyetemet és kór-házat finanszírozza: a milánói Toniolo Intézet.⁷⁴ 2002-től, mikor Lorenzo Ornaghit (aki jelenleg miniszter) a Katolikus Egyetem rektorává választották, a Toniolo Intézet egy olyan többség kezében van, mely közelebb áll az olasz egyházhoz, mint a római kúriához (a Cei egykori elnöke Ruini volt, a jelenlegi Bagnasco).

A Toniolo Intézet elnöke Dionigi Tettamanzi bíboros, aki 2011-ben Scola bíborosra hagyja a milánói egyházmegye vezetését. A Katolikus Egyetem kasszáját nyitó kulcs más kézbe kerül. Ekkor lép színre Bertone. 2011 februárjában azt kéri Tettamanzitól, hogy mondjon le a Toniolo elnöki posztjáról. Az érv egyszerű: a velencei pátriárkát, Scolát választották Milánó érsekévé, nincs többé értelme annak, hogy Tettamanzi továbbra is vezetői pozícióban maradjon. Az államtitkár a Prodi-kormány egykori igazságügyi miniszterével, Giovanni Maria Flickkel akarja helyettesíteni. Tettamanzi ebbe nem hajlandó belemenni. Szó sem lehet róla, marad a helyén. Inkább kivárja a nyár végét. Akkor találkozik Scolával, amikor az megérkezik a kúriára, hogy négy szemközt megbeszélhessék a változást. A bíboros büszke II. János Pál pápa 2004. június 7-i levelére, melyben megerősítette tisztségében. Ezzel az intézkedéssel véget vetettek annak a kísérletnek, amit Bertone elődje, Sodano tett arra, hogy a Toniolo Intézetet a Vatikán gondoskodása alá helyezze. Ezzel az intézet vezetése kikerült volna a milánóiak kezéből.

De Wojtyła volt az, aki azt akarta, hogy továbbra is Tettamanzi maradjon az intézet elnöki posztján a „római” igazgatás után. Ugyanis 1986 és 2003 között Emilio Colombo örökös szenátor állt az intézet élén, míg bele nem keveredett egy kábítószerrel és prostitúcióval kapcsolatos nyomozásba. A „Kleopátra művelet”-nek nevezett ügyből végül következmények nélkül került ki. A bírák előtt Colombo beismerte, hogy egészségügyi okokból kokaint fogyaszt, és így büntetlenül megúszta.

2004-es levelében Wojtyła megerősítette Tettamanzi kinevezését, és nyitottnak mutatkozott egy közbenjárók nélküli, közvetlen párbeszédre.

Mivel mindig is nagy figyelemmel kísértem a Szent Szív Katolikus Egyetem fejlődését, akárcsak a Toniolo Intézetét, amely az említett egyetem alapítója és védnöke, örömmel nevezem ki Eminenciádat a Szentszék képviselőjeként az intézet állandó bizottságának tagjává. Szívesen fogadom személyes be-számolóját az intézet tevékenységének legfontosabb eseményeiről. Biztosítom arról, hogy imáimba foglalom a számomra kedves egyetemet, és szívbeli áldásomat küldöm Eminenciádnak. [...].

II. János Pál

Ez alkalommal az államtitkár győzedelmeskedik. Számíthat a pápával való szilárd kapcsolatára, valamint azokra a botrányokra, amelyek megosztották a Toniolo Intézetet az elmúlt évek során. Az egykori igazgató elsősorban Tettamanzinak tulajdonította az intézet igazgatásának hibáit, kezdve azzal, hogy elveszítettek egy nyolcmillió állami támogatást, amivel egy római kollégiumot bővíthették volna. A milánói érsek erre azt válaszolta, hogy a valóságban kétmillióról volt szó, amit az oktatási minisztérium egyszer már visszaütött, továbbá a mérlegek stabilak, hála a pazarlás megszüntetésének és a privilégiumok megnyirbálásának. „Bertonének kételyei voltak Enrico Fusi igazgatási tevékenységével és a bátor, újítási folyamatokkal kapcsolatban — írja Gian Guido Vecchi a Corriere della Sera című napilapban. Ebbe beletartozik az a 350 ösztöndíj, melyeket 2011-ben adtak ki, vagy azoknak az egyetemi kollégiumoknak az átminősítése, melyek több mint 1400 diáknak adnak férőhelyet. Ugyanazok az »újítási folyamatok«, amelyekre hivatkozva az államtitkár február 18-i levelében az elnöki poszt elhagyására sarkallja a milánói érseket, továbbá arra, hogy ne hosszabbítsa meg az állandó tanács három tagjának (Paola Bignardi, Felice Martinelli és Cesare Mirabelli) a mandátumát.”

2011. március 26-án az államtitkár véget vet a huzavonának és eltávolítja Tettamanzit a posztjáról, s egy levélben (amit a Fatto Quotidiano című napilap leközölt) azt állította, hogy XVI. Benedek kívánságának tett eleget. Bertone egy faxszal intézi el a bíborost. Rideg hangvételű levelet küld neki - mely természetesen „bizalmas/ személyes”. Az egész mindössze ötvenegy sorból áll, a megszólítást is beleszámítva.

Bíboros úr, [...] tény, hogy Eminenciád tevékenysége a Toniolo Intézetben az előrelátott időnél jóval hosszabbra nyúlt, ami nyilvánvalóan elképzelhetetlen áldozatot követelt. Mindezt figyelembe véve a Szentatya azzal bízott meg, hogy megköszönjem Eminenciádnak azt, hogy teljes odaadással állt egy olyan intézmény szolgálatában, mely fontos szerepet tölt be az egyház és az olasz társadalom életében. Most, amikor az állandó bizottság néhány tagjának lejárt a mandátuma, a Szentatya megújítási folyamatokat szándékozik elindítani, s ennek kapcsán Eminenciád felmentést kap e nehéz teher alól. E felsőbb szándéknak eleget téve arra kérem, hívja össze a bizottságot április 10-ig. A gyűlés alkalmával Eminenciád bejelenti lemondását mind a bizottsági tagságról, mind az elnöki posztról. Ezzel egyidejűleg Giovanni Maria Flick professzort jelöli ki (akit beválasztanak a bizottságba) utódjának az elnöki poszton. A Szentatya továbbá úgy rendelkezett, hogy az új elnök beiktatásáig ne kerüljön sor semmi olyan intézkedésre vagy döntésre, ami kinevezésekkel, megbízatásokkal vagy a Toniolo Intézet igazgatási tevékenységeivel kapcsolatos. [...] Megragadom az alkalmat arra, hogy átadjam öszentsége áldó üdvözlését Önnek és az intézet többi jeles tagjának. Ezúton tolmácsolom saját személyes, alázatos tiszteletemet Eminenciádnak,

Urunk odaadó híve,

Tarcisto Bertone bíboros, pápai államtitkár.

Tettamanzi felismeri, hogy a vizsály elképzelhetetlen méreteket öltött. Kevés ideje maradt a reagálásra. A levelet úgy értelmezi, mint igazságtalan és súlyos beavatkozást a milánói egyházmegye tevékenységébe. Vajon valóban Ratzinger az, akivel már jó ideje felhőtlen a kapcsolata, aki el akarja távolítani posztjáról? A bíborosnak kételyei vannak afelől, hogy Bertone helyesen értelmezi a pápa akaratát. Gyanúsak találja például, hogy levelében kifejezetten és folyamatosan utal a pápa akaratára. Így negyvennyolc órán belül, március 28-án, hétfőn, megteszi az ellenlépéseket, és közvetlenül a Szentatyához fordul.

Március 26-án, szombaton egy fax érkezett a nevemre mint a Toniolo Intézet elnökének: egy „bizalmas/személyes” levél az államtitkártól ami - most, amikor inkább több időt kéne szentelnünk a meditációra és az imára - arra készített, hogy közvetlenül az Ön személyének fejtsék ki néhány kellemetlen észrevételt. A szóban forgó levél azzal kezdődik, hogy 2003-ban, pár hónappal azután, hogy megérkeztem Milánóba, a Toniolo Intézet elnökévé neveztek ki. Emilio Colombót váltottam fel, akinek lemondása nem is annyira az alapszabály módosítására - ahogy az írásban említik mint inkább magánéleti és közéleti magatartására volt visszavezethető. [*..] A levél által pontosan felsorolt szankciók, melyek kétségtelenül súlyos intézkedések a Toniolo Intézetre, a katolikus egyetemre és személyemre, Milánó érseke nézve, közvetlenül Szentséged kifejezett akaratára vezethetők vissza, ahogy erre a levél többször is hivatkozik. Jól ismerve Szentséged jóindulatú és tapintatos jellemét, valamint tudatában lévén annak, hogy mindig az Intézet és az anyaszentegyház érdekében, felelősségteljesen cselekedtem az átláthatóság jegyében, és így nem történt semmi olyan, amit a szememre hányhatnának, mélyen megdöbbsz a szóban forgó levél, annál is inkább, mert közvetlenül az Ön személyének tulajdonítható [...] Tisztában vagyok azzal, hogy őszintén megosztva Önnel ezeket az észrevételeimet, nehéz helyzetbe hozom, és ezt szívből sajnálom, de nem volt más választásom. Számomra a legegyszerűbb megoldás az lenne, ha nyugodtan és eltökélten tovább folytatnánk a Toniolo Intézet fellendítésére irányuló erőfeszítéseinket, nem véve figyelembe az említett levelet. De ebben az Ön hiteles megerősítését várom f. .] Tisztelettel és szeretettel az Úr iránt híve, t Dionigi Tettamanzi,

Két titán között folyik a harc. Tettamanzi azt kéri, hadd folytathassa a megkezdett munkát: a Toniolo Intézet megtisztogatását a múlt rozsdáitól. Bizonyos értelemben a stílusa monsignor Vigano munkamódszereire emlékeztet. A levél március 31-én érkezik meg XVI. Benedek asztalára. A pápa jelzi különleges titkárnak, Georg atyának, hogy „ezt az ügyet - írja egy rövid feljegyzésben, amit átad munkatársainak - meg kell beszélni Bertone bíborossal”. Pár óra elteltevel az államtitkár és a pápa már tanácskoznak. Egyikük sem ismeri behatóan azokat a szabályokat, melyek a Toniolo Intézet autonómiáját szabályozzák. Április 2-án Bertone egy rövid levelet küld Sardi bíborosnak, a Máltai Lovagrend protektorának - ugyanannak, aki, amint az előbbiekből láttuk, kritizálta Bertone-nak az enciklika megszerkesztésében való részvételét -, s mellékeli a pápához intézett levelet is. A misszió teljesen titkos. Tettamanzi állításaival kapcsolatban kér felvilágosítást, hogy kiderítse: mekkora mozgástere van az államtitkárságnak a Toniolo Intézettel kapcsolatos ügyben. Egyszerrel tisztán akarja látni a helyzetet. Biztos választ akar rövid időn belül. Sardi engedelmeskedik, de óvatosan cselekszik: „Hogy garantálhassam a művelet bizalmas jellegét - írja a pápának április 3-i top secret beszámolójában -, néhány szakértőt hívtam meg vatikáni otthonomba, megakadályozva, hogy a levél tartalma kiszivároghasson.”

Szentatyám!

Eleget téve az eminenciás államtitkár úr kérésének [...], tüzetesen megvizsgáltam a mellékelt levelet [...]. Szíves engedelmevel eljuttatom Szentségedhez annak az alapos vizsgálatnak az eredményét, amit a Toniolo Intézet történetét és működési szabályzatait jól ismerő szakértőkkel közösen hajtottam végre. [...] Ahogy Szentséged láthatja, a vizsgálatok részletesek és aprólékosak, figyelembe véve Tettamanzi vádjainak súlyosságát. Milánó érseke súlyos bírálatoknak ad hangot, melyeket azonban nem támaszt alá semmiféle bizonyítékkal. [1 Mindazonáltal levelemben nem tudom elhallgatni afeletti megdöbbenésemet, hogy egy bíboros miként merészel ilyen vakmerően ellenállni a pápa kifejezett akaratának, sőt, azt feltételezni, hogy az államtitkár kiforgatta és meghamisította a pápa elképzeléseit. Legalábbis ez a vád kétszer hangzik el: az első oldal utolsó bekezdésében és az utolsó oldal második bekezdésében.

Sardi nincs meggyőződve arról, hogy a levél teljes egészében Tettamanzi műve és szellemi szüleménye. Olyasmit sugall a pápának, mely ha megerősítést nyerne, nagy port kavarna fel. Ugyanis úgy véli, hogy a levelet a prelátusnak egy laikus személy sugallta, aki nagy megbecsülésnek örvend a Vatikánban: a Katolikus Egyetem rektora, a jelenlegi kulturális javak minisztere, Lorenzo Ornaghi.

Elképedve konstatalem, hogy a levél írója számos leplezett indulatot feltételez arra a levélre reagálva, amit az államtitkár írt a pápa nevében. De még véletlenül sem említi meg azt a lehetőséget, melynek elsőként kellene felmerülnie benne: az engedelmisséget. Tettamanzi bíboros levelének tartalma azt sugallja, hogy esetleg más keze is benne van a dologban (például a magnificus rektoré, Lorenzo Ornaghi professzoré). De van a levélben egy mondat, mely kétségtelenül Tettamanzi bíborosé, mivel saját kezűleg írta: „Tisztelettel és szeretettel az Úr

íránt, híve Dionigi Tettamanzi". Nos, ezek a bizalmas szavak, úgy tűnik, megerősítik azt, ami az egész levél hangneméből kicseng: Milánó érseke úgy tekint a pápára, mint vele egyenrangú személyre. Ez is hallatlan. Merem remélni, hogy a válasz lakonikus lesz, és az engedelmességre való figyelmeztetésben fog kimerülni. Mély hódolattal és fiúi szeretettel Szentséged őszinte híve: Paolo Sardi bíboros.

A probléma az, hogy Tettamanzit nem lehet „lemondadni” az állásáról még azután sem, hogy otthagyta az egyházmegyéjét. A Toniolo Intézet ugyanis igen ritka jogállással bír a katolikus világban: egy magánjogi cég, mely a kánonjogon kívül áll. Így Tettamanzi folytatja tevékenységét, mintha mi sem történt volna. Továbbra is a Katolikus Egyetem „széfjének” élén áll. Az állandó bizottság éppen azokban a napokban erősítette meg annak a három tagnak a mandátumát, akiket Bertone haza akart küldeni. A pápa közbeavatkozik, és ez alkalommal is olyan megoldást próbál találni, mely mindkét fél számára elfogadható. Ezért a hónap végére Rómába rendeli a Toniolo elnökét. A megbeszélésen Bertone is részt vesz. Ennek tartalma nyilvánvalóan nem kerül nyilvánosságra, de az ezt követő eseményekből következtetni lehet a döntésre.

Tettamanzi „hosszabbítást” kap a Bertone által megjelölt időponthoz képest. Eleinte a média június 28-át adja meg határidőnek, ugyanis akkor érkezik meg Milánóba a velencei Scola bíboros, az újonnan kinevezett érsek. Azonban váratlan esemény jön közbe: a dolog kitudódik, és Bertone terve megsemmisül. Először júliusban Gian Guido Vecchi a Corriere della Serában számol be az éles vitáról és arról a szándékról, hogy Giovanni Maria Flicket tegyék a Toniolo Intézet élére. Ez lelassítja a folyamatokat. Ezt követően

2012. február végén Marco Lillo az II Fatto Quotidiano napilapban közli mind az államtitkár, mind Tettamanzi levelének tartalmát. A viták meghosszabbítják ez utóbbi mandátumát az intézet élén egészen 2012 márciusáig. Ekkor átadja helyét Velence egykori pátriárkájának, konzulensi posztját azonban megtartja. Bertone számára mindez vereséget jelent. De csak félig, ha figyelembe vesszük, hogy az államtitkárnak sikerült végrehajtania az alapszabály reformját, és ezáltal átláthatóvá vált az intézet működése és mérlege, de mindenekelőtt sikerült növelnie Róma befolyását az intézet irányításában. Annyi bizonyos, hogy ez a vereség egy másik ügygel egy időben érkezett: füstbe ment a katolikus kórházi centrum létrehozásának terve, azaz az IOR bevonása a Szent Rafael Kórházba. Ez szintén súlyos vereséget jelentett Bertone számára.

Őszentsége egészségügye

Nem világos, hogy az északi banklobbi gyakorolt-e nyomást Gotti Tedeschire, ahogy néhány barátjának állította, vagy pedig Bertone eltökélt szándéka egy a Vatikán által irányított egészségügyi központ létrehozására. Esetleg még egy kétségbeesett kísérlet jöhet szóba arra nézve, hogy megmentse a csódtól a Don Verzé által létrehozott intézményt. Talán mindhárom lehetőséget összegezni kellene ahhoz, hogy magyarázatot találjunk a történetekre. Hogy megértsük, miért hagyja mindenki szó nélkül, amikor Don Verzé atya kórháza recsegni-ropogni kezd az adósságok súlya alatt (több mint 1,5 milliárd euró) és pénzeket vonnak el egy olyan ügyben, amit később több bíróság is figyelemmel kísér. Kevesen merik nyíltan kritizálni Bertone-t, aki megmentőként küldi Gotti Tedeschit Milánóba, hogy a kórházat a Szentszék védőszárnyai alá vonja. De a misszió tele van kelepccékkel. Az IOR bank elnöke - részben azért, mert Don Verzé jobbkeze”, Mario Cal öngyilkosságot követett el - meg van rémülve: „Fogalmunk sincs, mi van a kasszákban - mondja el bizalmasan barátainak -, melyeket Cal hagyott maga után, és amelyekkel most a bíróság foglalkozik. Nem tudjuk, mekkora a hiány. A könyvelési adatok nem megfelelőek. A sötétben tapogatózunk.” A milánói egyházmegye minden erejével ellenszegül - előbb Tettamanzi vezetésével, később pedig az új érsek, Scola irányításával — Bertone tervének. Nem pénzügyi okok miatt, hanem azért, mert a kórház tevékenysége a katolikus tanítással ellentétes. Ezt Scola fejt ki, aki miután szeptemberben elfoglalta érseki posztját Milánóban, Georg atyához fordulva megpróbál kiutat találni a Szent Rafael Kórház útvesztőjéből.

2011. december elején egy faxban azt kéri a pápa különleges titkárától, hogy a terv lépjen érvénybe. Példátlan dokumentum a „Mária” által átadott anyagban, amely jól érzékelteti a helyzetet.

Nagytiszteletű, kedves monsignor Don Georg!

Kérésedre elküldöm a feljegyzést. Tudasd velem, akár e-mailen keresztül, milyen eredményre jutottál, miután beszéltél Tettamanzi bíborossal. Később én is megragadom a kezdeményezést!..., köszönöm, és további jó

munkát kívánok. Szívélyes üdvözetemet küldöm a Szentatyának. Maradok őszinte tisztelettel: t Angelo Scola bíboros

Az egykori velencei pátriárka egy levelet is mellékel a pápa munkatársának, mely minden valószínűséggel döntő jelentőségű lesz abban, hogy végül felhagynak a Szent Rafael Kórház megszerzésére irányuló tervekkel. Ez alkalommal is olyan dokumentumról van szó, ami eddig titokban maradt a Vatikán termeiben. A Feljegyzés a Tábor-hegyi Szent Rafael Alapítványról címet viselő dokumentum azt emeli ki, hogy a kórház, mely biotechnológiával és mesterséges megtermékenyítéssel is foglalkozik, a katolikus tanítás elveivel összeegyeztethetetlen álláspontokat képvisel.

A Szent Rafael Kórház bonyolult kérdésében súlyos problémát jelent az IOR bank, illetve az ahhoz közeli személyek közvetlen részvétele. [...JA leküzdhetetlen nehézséget a kórházhoz kötődő biotechnológiai kutatóközpontok jelentik, valamint a Vita-Salute Szent Rafael Egyetem néhány professzorának az álláspontja. Mindkettő éles ellentétben áll a katolikus tanítás elveivel a bioetika tekintetében. Bár a Vita-Salute Egyetem némi autonómiát élvez, ennek ellenére jogi szempontból is a Szent Rafael-centrumra vezethető vissza. Számos híres professzoruk, akiknek álláspontja nagy hatással van a közvéleményre, kijelentette, hogy nem hajlandóak „semmilyen olyan intézkedést elfogadni, mely gátolja a kutatás teljes szabadságát”. [...] A biológiai kutatások terén egy már bevált gyakorlat embriókra is kiterjed. A mesterséges megtermékenyítés terén sem tartják tiszteletben a katolikus tanításnak megfelelő etikai kritériumokat.

Szükséges kiemelni azt a tényt, hogy nem csupán ezeknek az egészségügyi központoknak az igazgatói értelmezik ily módon a tudományos kutatást, hanem a középszinten elhelyezkedő kutatók is ilyen eljárásokra építik a karrierjüket. Nem lenne reális azzal áztatni magunkat, hogy az új tulajdonos valamiképpen előírhatja a kialakult irányvonal megváltoztatását. Ez a feltételezés tarthatatlan. Sőt, egy effajta kísérlet csak jogvitákat idézne elő, aminek a sajtó nagy visszhangot adna. Ez pedig nagyon káros lenne az egyházra nézve.

Egyszóval a Szent Rafael Kórházban a kutatások nem követik az egyház tanítását. Gazdasági téren is nyilvánvalónak tűnik az ellentmondás. Gazdasági válság idején kétszázmillió eurót befektetni egy olyan kórházba, amelynek kolosszális veszteségei vannak, rontaná az egyház megítélését, és olyan fényt vetne rá, mintha az üzleti érdekeket helyezné előtérbe.

Egyháziügyi szempontból nézve az IOR bank vagy az ahhoz közeli személyek beavatkozása már súlyos bírálatokat váltott ki amiatt, hogy a Szentszék, illetve általánosságban véve az egyház ezeknek a javait használja, főleg a jelenlegi gazdasági-pénzügyi válságban. A gazdag és az üzleti haszonra koncentráló egyház képét folyamatosan terjeszti a média. Végül szükséges megjegyezni, hogy mivel az IOR a Szentszék intézménye, ennek beavatkozása egy kimondottan olasz ügybe aggályokat válthat ki nemzetközi körökben.

Tehát a milánói katolikus világból pontos jelzések érkeznek az államtitkár által tervezett kórházi centrum kérdésével kapcsolatban. Milánóból ezeket a szempontokat már szeptemberben feltárták mind a Szentatya, mind Bertone előtt, aki megpróbált megnyugtatónak mutatkozni, garantálva, hogy az IOR hamarosan kiszáll ebből a „kalandból”.

Maga az államtitkár is készített egy feljegyzést az alábbiak szerint: „Számításaink szerint az eljárás első hat hónapjának végén (2012 márciusában), vagy legkésőbb a második félév lejártakor (2012 nyarán) az IOR, illetve a hozzá közel álló személyek jelenlétét a gazdasági élet más szereplői válthatják fel.” Ugyanezek az érvek kerültek megemlízésre egy közös meghallgatáson dr. Malacalza nagyiparos és dr. Giuseppe Profiti előtt. Malacalza ekkor kijelentette, hogy szükség esetén átvinné az IOR részét a vállalkozásban. Ugyanezt közöltük Gotti Tedeschi úrral is egy másik találkozáson, ami az ő kérésére jött létre. Nem számítva az esetleges közvetett vagy közvetlen kapcsolatot a Szent Rafael Kórház ügye és a Gemelli Kórház, a Katolikus Egyetem, valamint a Toniolo Intézet problémái között, a mai napig nem egyértelmű, hogy milyen jellegű az IOR kezdeményezése, és ki áll mögötte. Az itt felsorolt okok miatt szükségesnek látszik, hogy a Bertone bíboros által vállalt kötelezettség, miszerint „az IOR, illetve a hozzá közel álló személyek jelenlétét a gazdasági élet más szereplői váltsák fel” minél hamarabb megvalósuljon. Annál is inkább, mert Don Verzére egyre rosszabb fényt vet az ügy, és egyre nehezebb szétválasztani az ő személyes felelősségét az egyháztól.

Szent Rafael - színre lép Corrado Passera

Maradjon tehát az IOR, vagy vonuljon inkább ki a színről? Ez utóbbi lehetőség is hordoz némi kockázatot. A Szentatyára két, egymással ellentétes nyomás nehezedik. Gotti Tedeschi néhány feljegyzést küld Georg atyának, hogy tájékoztassa a bonyolult helyzet legújabb fejleményeiről. Szeptember 15-én az IOR elnöke jelzi a pápának: bizonyos banki körökben megdöbbenést kelt a Vatikán kivonulása. Több száz millió euró a tét.

Először az első számú olasz bank, az Intesa Sanpaolo reagál, mely százhuszmillió hitellel büszkélkedhet. Gotti Tedeschi találkozik Corrado Passera ügyvezető igazgatóval, aki két hónappal később Mario Monti miniszterelnök-helyettese lesz. Gotti Tedeschi - aggódó hangnemben - azonnal beszámol az eseményekről a pápának, titkárán keresztül.

Titkos és bizalmas feljegyzés. Szent Rafael projekt 2011. november 15-i fejlemények. Egy újabb és még komolyabb aggálynak szeretnék hangot adni, ami a Szentszékről alkotott képre vonatkozik a Szent Rafael projekt alakulását követően. A probléma, ami aggaszt/az arra a „gyanúra” vonatkozik, miszerint a Szentszék esetlegesen érdektelenséget tanúsíthat a Szent Rafael Kórház részvényei iránt. Ez a gyanú kezd terjedni a projektben közvetve érdekelt felek között. A feltételezés zavart és aggodalmat kelt a projektben érdekelt orvosok, docensek, bankok körében, akik magyarázatot kérnek (egyelőre bizalmas, informális úton). A legnyilvánvalóbb aggály az, hogy a Szentszék (morális vagy egyéb kérdések miatt) megengedi vagy megkönnyíti privát üzlettársának, hogy ellenőrző pozícióba kerüljön. Ezt a gyanút több tény is alátámasztja. Feltételezésem szerint ezek az alapítvány két konzulensének (Clementi és Pini professzorok) lemondására vezethetők vissza, továbbá arra, hogy a Szentszék képviselője (Giuseppe Profiti) és a privát üzlettárs (Malacalza) számos megbeszélést folytattak ez ügyben olyan személyekkel, mint a milánói érsek vagy a Banca Intesa ügyvezető igazgatója, Corrado Passera.

Az a benyomásom, hogy a Szentszék kivonulását nem szívesen fogadnák banki körökben. Attól is tartok, hogy nem szenteltek elegendő figyelmet ennek az aggályomnak; vagy alábecsülték, vagy pedig nem értettek vele egyet. Azt kockáztatjuk, hogy olyan látszatot keltünk, mintha ideiglenesen fedeztük volna a magánbefektető tervét, azzal áztatva az ügy szereplőit, hogy a tárgyalásokat elsősorban a Szentszék vezeti. Így a Szent Rafael Kórház jövőjére nézve olyan stratégiai és operatív elvárások keletkeztek, melyek teljesen eltérnek a valós lehetőségektől. Úgy vélem, mérlegelni kell a hivatalos verziót, és a szükséges átláthatóságot biztosítva ki kell tartani mellette. Véleményem szerint nem szabad alábecsülni az arcvesztés kockázatát abban az esetben, ha harmadik személyeknek engedjük át az ügy kezelését [...]; amennyiben nincs közvetlen döntési és ellenőrzési lehetőség, úgy fennáll az átláthatóság hiányának veszélye.

Scola álláspontja dominóeffektust vált ki. Georg atya erős és hozzáértő szövetségesre talál Milánó új érsekében. A Szent Rafael Kórház ügyét holtvágányra kell terelni. A terv pártolói - akikre nyomást gyakorolnak a banki körök, melyek a Vatikánban egy jól fizető „klienst” látnak - végül kisebbségben maradnak. XVI. Benedekhez eljutnak más kórházak valós számlái is, és belátja, hogy egy orvosi központ létrehozása szép álom ugyan, de teljességgel kivitelezhetetlen. Legalábbis jelenleg. Januárban az IOR és Malacalza mint részvényes nem érvényesítenek opciót a Szent Rafael Kórházra, amely így 405 millióért a Giuseppe Rotelli kórházcsoport tulajdonába került.

Georg atya, csakis ön ismeri identitásomat

Georg atya postaládája és faxa folyamatosan ontja a problémákat a pápa felé. A pápa titkára valószínűleg hozzászólt ahhoz, hogy megkeresse és megtalálja az egyensúlyt a legkülönbözőbb helyzetekben, mindig kikérve a Szentatya véleményét. De sohasem fordult elő olyasmi, mint 2011 tavaszán, amikor Vigano bíboros, a Toniolo Intézet és a Szent Rafael Kórház ügye kemény próbatétel elé állította a

Vatikánt. Május elejét írjuk, amikor egy befolyásos egyházi személy, minden valószínűség szerint a gazdasági ügyek prefektúrájáról (ami gyakorlatilag a vatikáni számvevőszék) úgy dönt, hogy tájékoztatja a pápát a kúriában kialakult kritikus helyzetről. A szóban forgó egyházi ember neve nem ismert. Biztos azonban, hogy igen befolyásos személyiségről van szó.

A prelátus igen óvatosan tesz csak lépéseket, attól tartva, hogy a többiek felismerik. Konspiratív megoldáshoz folyamodik, hogy eljuttassa a római egyházzal készített kíméletlen analízisét a pápához. Egy papot bíz meg azzal, hogy az államtitkárság működését erősen bíráló beszámolót közvetlenül a pápai lakosztályba vigye és ott egy megbízható személynek adja át. A dokumentumhoz bevezető feljegyzést mellékel, mely jól szemlélteti a Vatikánban uralkodó állapotokat.

Nagytiszeletű Monsignor!

Azért írtam meg a mellékelt dokumentumot, hogy hasznára válhasson az egyetemes egyház pásztorának tevékenységének gyakorlásában. Imádkoztam, mérlegeltem a helyzetet. Fontolgattam a kérdést, hogy döntésem nem jelent-e engedetlenséget feletteseimmel szemben, illetve nem sértek-e meg vele szolgálati titkot. Végül arra a következtetésre jutottam, hogy számos súlyos problémával nézünk szembe, melyeknek a jövőben romboló hatása lehet. Ezek még nem érezhetők, és a látszat szerint minden a legnagyobb rendben van. Közvetlen feletteseim, akiket többször is megkerestem, egyelőre nem tartják időszerűnek a beavatkozást, és úgy vélik, minderről az államtitkárságnak kell referálnunk, holott sok esetben éppenséggel ez a szerv jelenti a problémát. A lelkiismeretem azt diktálja, hogy az alábbi eseteket jelezzem a Szentatyának, annál is inkább, mert ha neki számolok be minderről, akkor nem áll fenn a pápai titok megsértése. Senki sem látta ezeket a sorokat. Az egyetlen személy, akinek tudomása van e levél elküldéséről, az a pap, aki átadta, és aki meg fogja nevezni e sorok íróját. Szükség esetén aláírhatom a dokumentumot, illetve személyesen, szóban is beszámolhatok az említett Ügyekről. Imádkozunk Önért és a Szentatyáért.

Egyébként teljesen érthető ez a ravasz óvatosság, hogy a levelet aláírás nélkül, egy pappal küldi el, aki megnevezheti a szerzőt. Az itt szereplő vádak bárki karrierjét derékba törhetik.

Gyakran elbagatelizálják vagy pusztán formális eljárássá degradálják azt a kötelességet, miszerint a nagyobb horderejű kérdéseket be kell terjeszteni a Prefektúrának véleményezés céljából. Számos intézményben - főleg azokban, melyeknek ellenőrzése az államtitkárságnak van alárendelve - még a felügyelő revizorok kinevezését is az államtitkárság végzi. Így az a paradox helyzet áll elő, hogy az államtitkárság egyidejűleg felügyel és ellenőriz, elfogadja a mérlegeket, engedélyeket ad a különleges igazgatási feladatokra, kinevezi az igazgatói tanács tagjait és a könyvvizsgálókat: nem létezik többé semmi-féle kritikus szemléletű döntési hatalommal rendelkező szerv. Minden egy kézben összpontosul. Számos díktatóiumban - a legkülönbözőbb szinteken - olyan személyek kerülnek ki-nevezésre az egyes posztokra, akiknél teljesen egybeesik az ellenőr és az ellenőrzött szerepe.

De a pápa akaratát is figyelmen kívül hagyták:

Szisztematikus jogsértés a római kúria legmagasabb szintjein. Számos alkalommal megsértik a jogokat a legkülönbözőbb szinteken. Azt a tényt, hogy nem csupán alkalmi hibákról van szó, hanem egy elterjedt gyakorlatról, megerősíti az esetek egyre növekvő száma, valamint az efféle magatartások teoretikus igazolása. További veszély, hogy az említett gyakorlat annyira elterjedt és olyan könnyelműséggel alkalmazzák; úgy tűnik, nincsenek tudatában a károknak, melyeket bizonyos döntések okozhatnak, alábecsülve a kockázatokat.

A felsőbb szinteken

- Az apostoli konstitúció - Pastor Bonus - alapvető rendelkezéseinek érdemi megsértése.
- Súlyos jogsértés módszertani téren, mely azáltal keletkezett, hogy a Pastor Bonus rendelkezéseit módosították és de facto hatályon kívül helyezték alacsonyabb szintű törvények kibocsátásával. Például a rendtartások és alapszabályok kibocsátása és módosítása ellentmondanak a P. B. rendelkezéseinek.

Alsóbb szinteken

Ez a gyakorlat komoly problémákat vet fel, és néhány tény leszögezésére ad alkalmat.

- A pápát vajon közvetlenül tájékoztatják azokban az esetekben, amikor felsőbb szinteken egy olyan rendelkezést fogadnak el, ami „kivételt” jelent az alapvető szabályok alól? Vagy a dolgot tudatosan elhallgatják?

- A felsőbb rendelkezések ellenében történő eljárások vajon nem vezetnek ezeknek a rendelkezéseknek a fokozatos delegimitációjához?

- A felsőbb szinteken érezhető a munkatársak és a becsületes, az egyházhoz és missziójához hű emberek csüggedtsége; a helyzet kialakulása és megszilárdulása arra enged következtetni, hogy a pápának nincs tudomása a dolgokról (ismerve becses személyét és tanításait, elképzelhetetlen, hogy tájékoztatták volna). Ezek a nyilvánvaló tények sokakban a tehetetlenség érzését váltják ki, mások kényszerűségből szemet hunynak, megint másokat pedig esetleg cinkosságra készítenek azért, hogy ebből személyes hasznot húzzanak (karrierépítés, leplezett és jogtalan meggazdagodás, a pazarlás legitimációja stb.).

Jó pár éve megfigyelhetők azok a károk, melyek a vezetők és a tanácsadók irányított kiválasztásának tudhatók be. Felmerül a kérdés, hogy vajon milyen kritériumok alapján hoznak meg bizonyos döntéseket. A megfelelő kompetenciákkal nem rendelkező személyek kiválasztása súlyos következményekkel jár pénzügyi és vagyoni téren is.

A jezsuiták, a fekete pápa és a pénz hatalma

Pár hónap elteltével újabb kritikák érkeznek. Ugyancsak nagy elő-vigyázatossággal fejtik ki őket, egyenesen a pápának. Ez alkalommal a Jézus Társasága teszi meg a lépéseket, és az egyházat sújtó „súlyos válság” problémáját említi meg. A közvetlenül XVI. Benedeknek címzett levelet Adolfo Nicolás spanyol teológus írja, a jezsuiták „fekete pápája”, akit részben reverendája színe miatt neveznek így, részben pedig azért, mert az ő megválasztása is élethosszig szól. A világ egyik legnagyobb rendjének a főnöke 2011 novemberében ír a pápának, és megtalálja a módját annak, hogy közvetlen módon, de hatékonyan fejezze ki növekvő zavarát. Úgy dönt, hogy saját leveléhez csatolja két befolyásos, jótékonykodó személy kritikus, döbrent hangvételű levelét arról, hogy a félelem miként bénítja meg az életet a Vatikánban, és hogy mennyire a pénz irányítja némelyik lelkipásztort.

Szentatyám!

Abban a megtiszteltetésben és örömben volt részem, hogy találkozhattam és társaloghattam Mr. Huberttel és Mrs. Aldegonde Brenninkmeijerrel, akik már régóta adományaikkal segítik az egyházat és Jézus Társaságát. A velük folytatott beszélgetés során rögtön megragadott az az őszinte és mély szeretet, amit az egyház és a Szentatyá iránt mutatnak, valamint az, hogy elkötelezettséget és indítatást éreznek az egyház általuk vélt válságának megoldására. Garanciát kértem tőlem arra, hogy ez a levél, amit szívékből írtak, közvetlenül jut el Szentséged kezébe. Ezért kértem fel Lombardi atyát az üzenetvivő szerepére. (...) Meg kell mondanom, hogy osztom Mr. és Mrs. Brenninkmeijer aggodalmait, és igen biztató érzés az, hogy ezek a világi, hívő személyek ilyen komolyan veszik felelősségüket, hogy tegyenek valamit az egyházért. Örömmel tolt el, hogy olyan reakciók érkeznek tőlük, melyek teljes mértékben összhangban vannak az alapítónktól, Szent Ignációtól kapott útmutatásokkal: „Sentire cum Ecclesia” (Együtt érezni az egyházzal).

A „nagy jótékonykodók” nem fukarkodnak a kritikákkal: a prelátusok nem ápolják a kapcsolatot a hívekkel, sok bíboros is elveszítette már a kapcsolatot a „nyájjal”.

Szentatyám!

Béke legyen Önnel és a gondjaira bízott krisztusi egyházzal. A férjemmel húsvét alkalmából hálával telve, szívélyesen üdvözljük, és az Atyához foházkodunk, hogy áldást és támaszt nyújtson Önnek. [...] Mély fájdalommal kell újra és újra konstatálnunk, hogy Európában még a művelt, hívő katolikusok is egyre nagyobb számban távolodnak el a hierarchikus felépítésű egyháztól, megtartva Krisztusba vetett hitüket. Bármi is legyen ennek a magatartásnak az oka, meg szeretném említeni Jeremiás próféta szavait: „Jaj a pásztoroknak, akik veszni hagyják és elszélesztik legelőm nyáját!” (Jer. 21:1-4). Hol vannak azok a pásztorok, akik komolyan követik a rájuk bízott nyáját, anélkül hogy fundamentalisták lennének? Akik szerető figyelemmel és bölcsességgel tartják szemmel és irányítják a rájuk bízott közösséget a modern kritériumok ismeretében? Miért neveznek ki Európában olyan püspököket, akik már elveszítették kapcsolatukat a nyájjal és belé vetett bizalmukat? Több mint harminc év alatt Hollandiában az egyház már második alkalommal éli meg ezt. Jelenleg azért, mert érsekké

nevezték ki monsignor Jacobus Eijket. Ez valamennyiünket fájdalommal tölt el. Nemcsak minket, hanem számos más világi személyt, papot, szerzetest is. Ahogy egyes püspökök is tapintatosan feltárták előttünk csüggedtségüket, és azt, hogy kezdik elveszíteni a bizalmukat a tekintélyes kongregációkban és a római kúria pápai tanácsaiban.

De nem pusztán lelkipásztori kérdésről van szó. A jezsuitákkal szimpatizáló jótékonykodó házaspár a Vatikánt marasztalja el, és a pénz hatalmát kifogásolja.

Miért van az, hogy a Vatikán funkcionáriusai között a bénító félelem uralkodik, ahelyett hogy együttműködnének a művelt, hozzáértő, nyitott keresztényekkel (mindkét nem képviselőivel), azért, hogy napirendre tűzzék az aktuális és igazán fontos kérdéseket és megpróbáljanak választ találni rájuk? Miért a pénz játszik központi szerepet a római kúria számos lelkipásztoránál, valamint néhány európai egyházmegyében, akár csak a jeruzsálemi patriarkátusban? Hol van azaz erő, amellyel a kúriában le lehetne győzni a hatalom kísértését? Hol van a lélek által adományozott szerénység és szabadság? A Család Tanácsa miért hiszekény és kritikátlan munkatársakra támaszkodik, ahelyett hogy olyan személyeket alkalmazna, akik képesek és hajlandók a II. Vatikáni Zsinat útmutatásai és igényei szerint cselekedni? Miért nincs szinte semmiféle együttműködés a Család Tanácsa és a Laikusok Tanácsa között?

A kérdések után a pápa legközelebbi munkatársai elleni vádak következnek:

Csakis imáimból meríték erőt ahhoz, hogy bizalmasan elmondjam Önnek, Szentatyám, Szent Péter 265. utódjának, mielőtt véget érne pápaságának ideje (Urunk még hosszú ideig adjon erőt az egyház vezetéséhez!), hogy a legközelebbi munkatársai kezében láthatóan és egyértelműen túl nagy hatalom összpontosult. A tulajdonomban lévő néhány idevágó dokumentum alátámasztja ezt az állítást. Ezért azzal a kéréssel bátorodom Önhöz, „Isten szolgáinak szolgájához” fordulni, hogy adjon egy erős, mindenki - mind a vatikáni funkcionáriusok, mind a laikusok - számára jól érthető és látható jelzést azzal a céllal, hogy napvilágra kerüljön mindaz, ami rejtve maradt Isten birodalmának építése miatt.

Mindkét levél eljut a pápához. Georg atya a legfontosabb iratok mappájába teszi őket. Az nem világos, hogy elolvasása után adott-e választ a jezsuita rendfőnöknek. Annyi azonban biztos, hogy belső vizsgálatot indított a levélben említett vádak kivizsgálására. Ez a vizsgálat könyvünk nyomdába kerülésekor még folyamatban van, és az igazgatás homályos oldalaira irányul, melyekre higgadt hangnemen és gondosan megválasztott szavakkal utalt a Szentatyának küldött levél néhány passzusa. Ebben az esetben is - ahogy már számos alkalommal megtörtént - a pápa vállalja magára azokat a feladatokat és problémákat, melyeket másoknak kellene elvégezni, illetve megoldani. A pápaság államtitkársága nem egyesít, hanem megoszt. „Ratzinger érzékeli a helyzet nehézségét - magyarázza egy bíboros, aki a Vatikánban él -, de patthelyzet alakult ki. Nem közösiítheti ki saját államtitkárárt. Ez csak meggyengítené a helyzetét, hiszen pár éve ő maga választotta ki. A nyilvánosság előtt pártját kell fognia, csakis így védheti meg az egyház vezetésének egységét. Ugyanakkor kezességet vállal a katolikus világ különféle erőinek egyensúlyáért. Ily módon elkerülhető az, hogy a repedések még mélyebbé váljanak.”

Közösség és Felszabadulás mozgalom, légiosok, lefebvrísták, a birodalom „zátonyai”

Julián Carrón, a Közösség és Felszabadulás mozgalom milánói vezetője: a kúria a baloldalt támogatja

Az Opus Dei, a Közösség és Felszabadulás, a Mária műve (Fokolaré mozgalom), a Krisztus Légiója és az egyház egyéb, számos lelket számláló mozgalma egyre fontosabb szerepet játszik a hívek összefogásában. Ratzinger pápasága alatt azonban a helyzet megváltozik: míg a Mária Műve befolyása megszilárdul, mivel számíthatnak laikus barátokra még a vatikáni szervezetek vezetői között is - például az IOR elnöke, Gotti Tedeschire addig a többi, botrányoktól sújtott csoport kétes jövőnek néz elébe. A Krisztus Légiója kongregációnál vizsgálatok indulnak, míg alapítóját, Marciéi Maciét félreállítják. A Közösség és Felszabadulás nevű szervezet néhány tagja belekeveredett egy olyan nyomozásba, melyet Olaszországban folytattak korrupció és hűtlen kezelés miatt; kezdve a Szent Rafael Kórház bedőlésével és Pierangelo Daccó pénzügyi közvetítő külföldi folyószámláival (ez utóbbi Lombardia tartomány elnökének, a Közösség és Felszabaduláshoz tartozó Roberto Formigoninak a barátja).

A Közösség és Felszabadulás mozgalom XVI. Benedekre gyakorolt befolyását érzékeltetik azok a dokumentumok, amelyek 2011-ben érkeznek a pápa magánlakosztályába. Különösen két, eddig nem publikált levél bír nagy jelentőséggel. Mindenekelőtt azok az ajánlások, amelyeket a mozgalom vezetője, Don Julián Carrón, Don Giussani utódja tesz a pápának. Azzal a kéréssel fordul a Szentatyához, hogy Angelo Scola, a velencei pátriárka legyen Milánó püspöke. A jelölés meglepő és közvetlen hangvételi: „Az egyetlen jelölt - írja Carrón 2011 márciusában -, akit nyugodt lelkiismerettel ajánlhatok a Szentatya figyelmébe, a velencei pátriárka, Angelo Scola bíboros”.

Ezt a nevet egy jól átgondolt, investitúrának tűnő levélben említi meg.

Pár hónappal később, júniusban, Carrón meglepő eredményt könyvelhet el: éppen Scola bíborost választja ki a pápa a szóban forgó posztra. A Közösség és Felszabadulás mozgalom vezetője Giuseppe Bertellóhoz, az akkori olaszországi nunciushoz fordul (aki jelenleg bíboros a kormányzóságon), miután az javaslatokat és információkat kért tőle a pápa számára. Valóban: Don Giussani utódjának a levelét átadják a pápának, aki figyelmesen elolvassa. XVI. Benedek jól ismeri Carrónt: a spanyol pap ugyanis a Memores Domini társulás egyházi tanácsadója. A Memores Domini elveit - önmegtartóztatás, szegénység és teljes engedelmesség - vallják a pápai lakosztályt gondozó háztartási kisegítők is.

Carrón olyan érveket választ, melyek különösen felkeltik a pápa figyelmét és érzékenységét, és amelyek egyetlen konklúzióhoz vezetnek: Scolának kell Milánóba mennie, hogy a Szent Ambrusnak szentelt város egyházát újra visszahozza a Szentszék ellenőrzése alá, és elvágja a balközéphez fűződő szálakat. „Ma - írja a Közösség és Felszabadulás mozgalom vezetője - eljött az ideje egy jelentős változásnak az elmúlt harminc év gyakorlatához képest, figyelembe véve a milánói érsekség súlyát és befolyását Lombardiában, Olaszországban és az egész világban.” A levél kemény vádakhoz hoz fel a milánói kúria ellen.

Először is mint fontos tény említeném meg azt a mély válságot, mely Isten népének hitét sújtja, kiváltképpen Szent Ambrus városában. [...] Az utóbbi harminc évben e hagyomány megszakadásának lehetünk tanúi, elfogadva a századunkra jellemző törést a tudás és a hit között, háttérbe szorítva az intimizmussá és moralizmussá redukált keresztény tapasztalat szervességét. Folytatódik a vallási elhivatottság válsága, melyre szinte kizárólag szervezeti úton keresik a megoldást. A lekipásztori egységek létrejötte nehézségeket okozott a kléruson belül, és zűrzavarokhoz vezetett a hívők körében is, akik nehezen tudnak eligazodni a számukra útmutatást nyújtó, különféle rangú egyházi személyek között.⁸⁰

De nem csupán hittudományról és elhivatottságról van szó. Carrón erősen kritizálja a Martini bíboros és az ambróziánus rítus által fémjelzett hagyományokat. A Közösség és Felszabadulás vezetője szerint a milánói diocézis az elmúlt harminc évben szinte „alternatív iskolát” kínál a Vatikánnal és a Szentatyával szemben. Lehetőleg jóindulatú tanácsokkal kell visszاسzorítani ezt a jelenséget. Carrón még ennél is tovább megy, és azokkal is meggyűlik a baja, akik a milánói kúriában egyes katolikus mozgalmakat - rejtetten utalva a Közösség és Felszabadulásra - üzérkedéssel vádolnak. Érdemes megjegyezni, hogy 2011 márciusát írjuk, Carrón tehát hónapokkal azelőtt fejti ki véleményét, hogy kirobbanna a Szent Rafael Kórház botránya, vagy Lombardia tartomány egyes vezetői ellen nyomozást indítottak volna. Ez utóbbi esetben a Közösség és Felszabadulás mozgalom számos tagját erkölcsi vagy bűnügyi felelősség terheli.

A leendő klerikusok és világi személyek teológiaoktatása né-hány dicséretes kivételtől eltekintve sok helyen eltér a hagyományos tanításoktól, főleg a bibliatudományok és a szisztematikus teológia terén. Gyakran egyfajta „alternatív tanítást” feltételeznek Róma és a Szentatya ellenében, és fennáll annak a kockázata, hogy ez a jelenlegi ambróziánus rítus bevett sajátossággá válik. Eltűrik a különféle mozgalmakat, de ezeket inkább problémának, mint kiaknázandó lehetőségnek tekintik. Még mindig egy, a '70-es évek stílusába illő szociológiai értelmezés az uralkodó, mintha egy másik, „párhuzamos egyház” is lenne. Annak ellenére, hogy a tagjaik közül százával kerülnek ki a hittantanárok, és számos parókián ők helyettesítik a Katolikus Akció egyre jobban kimerülő erőit. Sokszor a világi személyek által szervezett különféle nevelői, társadalmi jótékonyági tevékenységeket gyanakvás övezi, és „üzletelésnek” bélyegzik ezeket, bár eleinte elismerik a szolidaritásra és a szubszidiaritásra való törekvés kísérleteit, melyek jól illeszkednek az ambróziánus katolicizmus évszázados karitatív hagyományaiba.

Talán a legfontosabb kérdés a politika. Carrón kritikájával azt a tengelyt veszi célba, ami az ő szavaival élve az ambróziánus egyház és a balközép között jött létre. Minden kertelés nélkül azt állítja, hogy ez a társadalmi mozgalom a politikai pártot támogatja. A Közösség és Felszabadulás vezetője ugyanis azzal vádolja Tettamanzit és a kúriát, hogy kiváltságos kapcsolatokat ápolnak azokkal a pártokkal, amelyeknek országos vezetője Pierluigi Bersani, valamint a demokrata párt katolikus szárnyával. De ez még nem minden: a kúria szembehelyezkedik a „helyi önkormányzatban magas pozíciót betöltő” katolikusokkal is. Bár nincs leírva, egyértelmű az utalás Formigonira, Lombardia tartomány elnökére.

Az egyház világi jelenléte szempontjából nem lehet nem észrevenni egy bizonyos egyoldalúságot a társadalmi igazságossággal kapcsolatos beavatkozások terén, sem pedig a szisztematikus támogatást - elsősorban a kúria részéről - egy bizonyos politikai tömörülés (a balközép) felé, elhanyagolva - ha nem éppenséggel gátolva - a politikailag elkötelezett katolikusok tevékenységét, akik magas pozíciót töltenek be a helyi önkormányzatban, bár más párt színeiben. Ez az unilateralitás, melyet bár jól leplez az „apolitikusság” elmélete, oda vezet, hogy kevésbé válik nyilvánvalóvá az egyház nevelő célú hozzájárulása a közjavakhoz, a nemzet egységéhez, a békés együttéléshez; ez még súlyosabb egy olyan városban, egy olyan tartományban (Lombardia), egy olyan országrészben (Észak-Olaszország), melyekben az elkülönülési törekvések drámai mértéket öltöttek, és napirenden vannak a konfliktusok az államhatalommal [...] Nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a sajátosságot sem, hogy Milánóban van a Katolikus Egyetem székhelye, mely a jelenlegi rektor és az egyházi asszisztens csodálatra méltó erőfeszítései ellenére súlyos identitási válsággal küszködik.

Fennáll annak veszélye, hogy az intézet rövid időn belül lényegében visszafordíthatatlanul eltávolodik az eredeti irányelvektől. A Szenszék és a Püspöki Konferencia prerogatíváinak tiszteletben tartása mellett nem tűnik jelentéktelennek az a hozzájárulás, melyet az új prelátus felkészültsége és érzékenysége révén tudna nyújtani az olasz katolikus egyetem kulturális és oktatási irányvonalának tökéletesítéséhez. [...] Tekintettel a helyzet súlyosságára, nincs lehetőség arra, hogy egy második vonalbeli személyt vagy egy outsiderszt vessünk be, aki tapasztalatlansága révén elkerülhetetlenül beleveszne a helyi kúria megszilárdult mechanizmusainak dzsungelébe. Olyan személyre van szükség, aki erős hittel, az emberi kapcsolatok és a kormányzás terén pedig nagy tapasztalatokkal bír, és képes arra, hogy ténylegesen egy új szakaszt nyisson meg.

A pápa harminc évvel a Közösség és Felszabadulás meetingje után

Scola kapcsolata a Közösség és Felszabadulás kiterjedt családjával közismert, és Carrón nem szeretné, ha valaki ezt az „investitúrát” úgy értelmezné, mint egy előre megfontolt lépést, amelyből mozgalma hasznot húzhatna. Ezért levelét olyan pontosítással zárja, ami talán feleslegesnek tűnik:

E javaslattal nem áll szándékomban privilegizálni azt a baráti köteléket, mely a velencei pátriárkát a Közösség és Felszabadulás mozgalomhoz fűzi. Csupán fel akartam hívni a figyelmet egy értékes, nagy tapasztalatokkal rendelkező személyre, aki kényes igazgatási helyzeteket nagy határozottsággal és hittel kezelt; aki lelkipásztori tevékenységét nagy energiával végzi, nyitottságot mutat a civil társadalom felé, és mindenekelőtt valóban atyai figyelemmel kíséri és kiemelten kezeli az egyházi élet valamennyi komponensét. Életkora - Scola 2011-ben töltötte be hetvenedik évét - sem tűnik problémának. Sőt, inkább előnyére válik, mivel néhány éven keresztül nagy szabadsággal cselekedhet, új utakat nyithat, melyeket utódai fognak folytatni.

Valóban, Scola ereje azonnal érezhető. Júniusban, amikor a Szentatya választásával Carrónt díjazza, Scola kellő távolságban marad Formigonitól. „Nincs semmi közöm Lombardia tartomány elnökének tevékenységéhez. Már húsz éve nem veszek részt a Közösség és Felszabadulás mozgalom gyűlésein, és senkit sem ismerek ott, aki hatvan évnél fiatalabb.”

További jelentős lépés a Közösség és Felszabadulás befolyásának növekedésében 2011. december 5-e, amikor Bertone a szokásos hétfői pápai meghallgatáson vesz részt. A bíboros egy fontos meg-hívást nyújt át, amit pár nappal korábban, november 23-án küldtek a Szentatya számára. A levél dr. Emilia Guamieritől, a Rimini Meeting elnökétől származik (itt tartják a mozgalom éves üléseit), aki arra kéri fel Ratzingert, hogy vegyen részt a 2012 augusztusában kitűzött találkozón. Bertone tehát a Közösség és Felszabadulás óhaját tolmácsolta a

pápának. Két évfordulót is újra előterjeszt, melyekre ugyan-csak Guamieri mutatott rá egy néhány nappal korábbi levélben:

Főtisztelendő Eminenciás Uram!

A Szentatya pápaságának kezdetétől fogva a szívünkben dédelgetjük azt a vágyat, hogy vendégül láthassuk az éves meetingünkön. A Szentatya számos elfoglaltsága, utazásai, vagy a világifjúsági napok miatt diszkrécióból mindig elodáztuk a kérést, de jelenleg néhány egybeeső körülmény miatt mégis megkérjük a részvételre. 1982 volt az az év, amelyben Boldog II. János Pál történelmi látogatást tett a meetingünkön. Ugyanebben az évben kapta meg a pápai testvériségi elismerést a Közösség és Felszabadulás mozgalom. Tehát a 2012-es év számunkra kettős jelentőséggel bíró harmincéves évforduló, és különleges alkalom a Szentatya fogadására. El kell mondanom, Eminenciás Uram, hogy amikor San Marinóban június 19-én az a megtiszteltetés ért, hogy futólag újra találkozhattam a pápával, a Szentatya ezekkel a szavakkal fogadott: „Már régóta nem találkoztunk! Még mindig a meetinggel foglalkozik?” A Szentatya nyilvánvalóan emlékezett a találkozókra, melyeket évente engedélyezett számunkra (1990-ben résztvevőként is jelen volt). Előterjesztettük neki a témákat, hálásan hallgattuk reflexióit, kommentárjait; kevésbé voltunk diszkrétek, mint ezekben az utóbbi években, és gyakran meghívtuk. Merünk reménykedni abban, hogy az idei meeting témája -

Az emberi természet és a végtelen kapcsolata" - számot tarthat a Szentatya érdeklődésére. Ha ez így lenne, nagy örömmel töltene el bennünket, nem is annyira a meghívás miatt (az Ön jószágára bízunk, hogy adja át a Szentatyának), hanem mert ez megerősítené a vágyunkat, hogy a meetingen keresztül is szolgáljuk e zseniális pápa tanításait és osszuk aggályait. Állok szíves rendelkezésére bármilyen további információval, ami elősegítheti e kívánságunk megvalósulását. Küszöbönálló zárándokutam során a fatimai Madonnának ajánlom és Máriához intézett imáimba foglalom az Ön nevét és a Szentatyáét. Öszinte híve: dr. Emília Guarnieri

Bertone megmutatja a levelet a pápának. Ratzinger elolvassa, bizonyos részeknél elmosolyodik, főleg akkor, amikor a memóriájára utalnak, és 1990-es látogatására. Majd beleegyezését adja. El fog menni Riminibe, hogy találkozzon a Közösség és Felszabadulás mozgalom fiataljaival, s így a Don Giussani által alapított mozgalom még inkább reflektorfénybe kerül. Az államtitkár elégedett: újabb kocka került helyére hatalmának mozaikjában, a nagy katolikus családon belüli kölcsönös segítségnyújtás jegyében. Pár nap múlva felhívja Gánswein különleges titkárt, és közli vele a pápa döntését. Szokatlan információátadásra kerül sor, valószínűleg a pápa életkora miatt. Gyakorlatilag Bertone a XVI. Benedekkel folytatott megbeszélés után levelet ír a különleges titkárnak, hogy értesítse a Szentatya tervezett részvételéről a Közösség és Felszabadulás meetingjén.

Marcial Maciái ismert és elhallgatott titkai

Krisztus Légiójának az ügye különbözik ettől. Ami nem látszik, vagy amit eltitkolnak, úgy tűnik, előbb vagy utóbb óhatatlanul újra napvilágra kerül. Így a múlt szellemei visszatérnek a helyszínre. Kí-sértenek, míg el nem érik a pápa legfontosabb segítőit. Ahogy ez a Krisztus Légióját övező botrány esetében történt. A mozgalom hitelessége megromlott azóta, hogy 2006-ban felszínre kerültek az alapító, Marcial Maciái szexuális visszaélései: pedofil esetek, többszörös apaság, szexuális és pszichológiai visszaélések. A hivatalos ügymenet úgy kívánja, hogy a Vatikán meglehetősen lassúsággal reagáljon. A több mint egy évig tartó vizsgálat után 2006-ban a Hittani Kongregáció William Joseph Levada bíboros vezetésével úgy rendelkezik, hogy Maciái mondjon le hivatala gyakorlásáról. Maciái atyát divinis, azaz haláláig felfüggesztik. Ez 2008-ban, Miami-ban következik be.

2010 májusában öt püspök második apostoli látogatása során derül fény a botrány valódi méreteire. Az ítélet visszavonhatatlan. Ezek nehéz idők a Légió tagjai számára. „Egyáltalán nem volt könnyű - mondja bizalmasan Álvaro Corcuera, a légiósok igazgatója a pápának- a nyilvánossággal közölni a Maciái atyára vonatkozó tényeket. Óriási fájdalmat éreztünk, amikor egyre világosabbá váltak életének rejtett titkai. Vértett a szívünk, annál is inkább, mert mozgalmunk alapítójáról van szó.” E szavak feldűlják a Szentatyát, aki úgy dönt, hogy válaszol és lelket önt Corcuera atyába. Egy hónap elteltével személyesen is találkoznak. 2010, június 17-ét írunk. A találkozó emlékeztetőjét olvasva XVI. Benedeket leginkább a 3. A pont ragadja meg, amelyben Corcuera kiemeli a Légió félelmét a Második Vatikáni Zsinat utáni revizionizmustól, mely a vallásos élet hagyományainak helytelen töréséhez vezethet az egyházon belül. A Légió igazgatója továbbá úgy véli, hogy a modernizációs

törekvések egyre inkább olyan (mindig is jelen lévő) tendenciákhoz vezetnek, mint a fegyelem lazulása és a szekularizáció. Ratzinger megérti a jelzést, és aggódik, hogy a helyzet kicsúszhat a Szentszék ellenőrzése alól. Azonnal továbbítja a levelet Bertonénak és monsignor Velasio De Paolisnak, akit kevéssel azelőtt választottak meg a kongregáció biztosának. De Paolis határozott lépéseket tesz. Megpróbálja kideríteni, mi történt, és menteni a menthetőt: ugyanis a Légió 890 papjából 70 már kilépett a mozgalomból, ahogy ezt a laikusok egyharmada is megtette, vagy szándékában áll megtenni.⁸²

Ma a birtokunkban lévő dokumentumokból eddig nem ismert tények kerülnek napvilágra; olyan kellemetlen részletek, amelyek fényében át kell értékelnünk az eddig kiszivárgott híreket. Egy másik, meglehetősen nyugtalanító igazság körvonalazódik. A pápa titkárai ezt 2011. október 19-én reggel 9 órakor tudják meg. Az apostoli palota harmadik emeleti irodájában Mexikóból érkezett Rafael Moreno lép be diszkrétan. Nem csupán egyike a számos dél-amerikai misszionáriusnak, tizennyolc éven keresztül Maciei személyi asszisztense volt, ő állt legközelebb a mozgalom „mindenható” atyjához. Már jó ideje Brazíliában él, de a leader halála óta egy gondolat gyötri: azokat az ügyeket, amelyeknek főszereplője jóban és rosszban - de legfőképp rosszban - Maciei volt, sohasem vizsgálták ki kellő figyelemmel a vatikáni vezetők. Moreno, aki a római Aurelia utcában található Guadalupei Szűzanya parókia vendége, már a hónap elején jelezte kételyeit a vizsgálatokkal megbízott De Paolis munkájával kapcsolatban. Azzal vádolja a bíborost, hogy nem figyel oda a Légió tagjainak nehézségeire.

Ma azonban Moreno olyan igazságot tár fel, amelyet - az ő szavaival élve - sokan sohasem szerettek volna megtudni. Sokan hátat fordítottak, úgy téve, mintha mi sem történt volna. A hivatalos igazságon túl a vádakról éveken keresztül nem vettek tudomást a felsőbb szinteken. A visszaélésekkel kapcsolatos elmondhatatlan titkokat memóriájában őrzi, és ezek nap mint nap erővel tudata felszínére törnek. Ezt a felzaklató történetet nyújtja át Moreno azon az őszi reggelen XVI. Benedek titkárainak, hogy minderről a Szentatya is tudomást szerezzen. A pápa asszisztense fogadja. Meghallgatja vallomását, jegyzetel. A történet annyira felkavaró, hogy a titkár ösztönösen anyanyelvén, németül ír. Tömören fogalmaz. Majd elbúcsúzik Morenótól, és kulcsra zárja az irodát. Újra átolvassa jegyzeteit, hogy mérlegelje, miként számoljon be a pápának erről a fájdalmas megbeszélésről.

Őszentsége különleges titkársága 2011. október 19.

Találkozó 9.00-9.30, nálam

Találkozó Rafael Morenóval, M. M. személyi titkárával.

- 18 éven keresztül volt M. M. személyi titkára; ez utóbbi [megvonta tőle a bizalmat vagy kihasználta, olvashatatlan szó - A ford. megjegyzése].
- megsemmisítette az ellene szóló bizonyítékokat (az inkrimináló anyagokat)
- tájékoztatni akarta II. PP-t már 2003-ban, de nem hallgatta meg, nem hitt neki
- informálni akarta Sodano bíborost, de nem. kapott tőle meghallgatást
- De Paolis bíborosnak túl kevés ideje volt

Alig néhány soros a jegyzet, mégis pusztító hatással bír. XVI. Benedek Seewaldnak, életrajzírójának azt mondta, hogy a Vatikánban csak 2000-től rendelkeztek az első konkrét bizonyítékokkal. Ezt követően 2006-ig kellett várni az első intézkedésekre. Ma hallatlan igazságra derül fény. Ha Moreno igazat állít, akkor az azt jelenti, hogy a hivatalos verziótól eltérően már három hónappal korábban ismerték a Vatikánban Maciei viselt dolgait, és megtehették volna azokat az intézkedéseket, melyekkel 2006-ig késlekedtek. De vajon miért? Ezeket a bizonyítékokat mellesleg nem egy áldozat szolgáltatja, akit esetleg bosszúvágy fűtött, hanem a legmegbízhatóbb tanú: az a titkár, aki tizennyolc éven keresztül, napról napra a kongregáció vezetője mellett dolgozott, tehát jól ismerte annak kettős életét és titkait. De nem pusztán erről van szó.

Moreno azt állítja, hogy közvetlenül tájékoztatta, II. PP.-t. Kiről lehet szó? Minden valószínűséggel II. János Pál pápáról. A kézírás nem egészen kivehető, de könnyen lehet következtetni rá, ha Moreno a pápai

magánlakosztály ajtaján kopogtatott. De akkor miért nem tettek semmit? Miért nem akarta sem a pápa, sem az akkori titkár, Sodano alaposan kivizsgálni az ügyet? Sodano meg sem akarta hallgatni a pap szavait. Vajon miért?

Moreno vallomásaival saját jövőjét veszélyezteti. Emiatt még hihetőbbnek tűnik, amikor azzal vádolja saját magát, hogy megsemmisítette a „terhelő bizonyítékokat”. A feljegyzésben más nem szerepel. Nem tudni, mire vonatkozik az „inkrimináló anyag” kifejezés, de annyi bizonyos, hogy érdekelhetné a vizsgálatokkal megbízott De Paolist. Ő azonban pár perc alatt elintézi Morenót. A bíboros célja más, még hozzá sokkal nyíltabb. De Paolis sohasem titkolta, hogy a vizsgálatokat nem akarja túlságosan kiterjeszteni: „Nem látom, milyen előnyök származnának egy alaposabb vizsgálatból.” Kizárja a további nyomozások lehetőségét: „Ez azzal a kockázattal járna, hogy véget nem érő kínos bonyodalmakkal találánánk magunkat szemben: túlságosan magánjellegű dolgokról van szó ahhoz, hogy vizsgálódásokat folytassak.”⁸³ Így az egy év alatt csupán Maciéi két közeli munkatársa lép le a színről: Luis Garza Medina atya és Evaristo Sada, aki 2005 óta a kongregáció általános titkára.

Krisztus Légioja — a titkos beszámoló XVI. Benedek számára

A pápa titkárai arra szeretnének rájönni, hogy Moreno miért csak most áll elő ezekkel a botrányos igazságokkal, melyek mellel csak megerősítik annak gyanúját, miszerint a római kúria felső körei egy bizonyos ideig fedezték volna Maciéit, és nem vizsgálták ki azokat a vádak, melyek eljutottak a Vatikán legbefolyásosabb személyeihez. Gánswein elviszi az üzenetet XVI. Benedeknek, de a Szentatyának még az asztalán van a második beszámoló a légiosokról, melyet De Paolis adott át neki szeptemberben az egy évig tartó vizsgálatokat követően. A munkát egy szakértőkből álló vizsgálóbizottság végezte, aminek felállítását a Szentatya szorgalmazta. A bizottság vezetője monsignor Mario Marchesi volt, De Paolis bizalmi embere. A bizottságban további három tanácsadó vett részt: monsignor Brian Farrell, az Egységtörekvés Pápai Tanácsának titkára, Gianffanco Ghirlanda atya és Agostino Montan atya. Ez a válságstáb, mely további négy albizottságra oszlik, különböző kérdésekkel foglalkozik: rendi alkotmánnyal, pénzügyekkel, egyetemmel. Valamint a legkényesebb ügyek felelőse az ún. „megközelítő bizottság”. A név a vatikáni pragmatizmusból ered, a monsignor Marchesi által vezetett bizottságnak ugyanis az a feladata, hogy „megközelítse” az áldozatokat, és az igazságosság és a méltányosság jegyében kárpótolja őket a Szentszék által eddig nem ismert paraméterek szerint.

A szóban forgó dosszié egy előző beszámolót követ, amit ugyancsak De Paolis készített el a Maciéi ellen felhozott vádakról. Ez arra készítette XVI. Benedeket, hogy emlékeztessen a „karizma mély revíziójának szükségességére és fontosságára, valamint a Konstitúció felülvizsgálatára”, azaz egy radikálisabb változásra, ahogy ez a bizalmas levélből kitűnik. Szeptemberben a vizsgálatokkal megbízott biztos aláírja tehát a tízoldalnyi zárodokumentumot, melynek címe: „Beszámoló a Szentatyának Krisztus Légijáról”. Kilenc pontban tökéletesen jellemzi a mozgalmat, felméri a traumák mélységét, és feltárja, miképpen kezelték Maciéi atya zavarba ejtő „örökségét”.

A helyzet felmérése után a pápai delegáció úgy véli, hogy a kongregáció két táborra szakadt: az egyik csoport bizonyosságot akar, eltávolítva Macier atya legközelebbi munkatársait. A másik csoport - és ők vannak többségben - inkább túllépne az ügyön.

El kell ismerni, hogy a Légio számos tagjának nincs konkrét elképzelése a Szentszék ítéletének tartalmáról. Az idősebb tagok és a vezetők (köztük néhány fiatal is) továbbra is azt a nézetet vallják, hogy a pápa és a Szentszék hagyta magát befolyásolni azoktól a véleményektől, melyek eltúlozzák Maciéi tetteinek következményeit a kongregáció életére vonatkozóan. Ők ezért türelemre intenek, remélve, hogy a botrány elültével minden visszatér a régi kerékvágásba. A többieket viszont megdöbbenettette a 2010. május 1-i bulletin (a Szentszék hivatalos közlönye), melyben ez állt: „Maciéi atya viselkedése kihatással van a Légio életére és struktúrájára.” Ez a csoport azon a véleményen van, hogy nem lehetséges a megújulás útjára lépni, ha előtte nem távolítják el ennek az útnak fő torlaszait, azaz a kongregáció vezetőit. Továbbra is demoralizáló és rágalmozó propagandákat folytatnak, s ez a kongregáción belüli megosztottsághoz és nehézségekhez vezet. A valóságban az ellenállást kifejtő személyek száma (akik főleg az utóbbi csoportban vannak jelen) meglehetősen csekély, de annál harciasabbak.

Tehát „különös figyelmet kell szentelni a médiának”, mivel De Paolis szerint egyes papok „túlságosan visszaéltek vele, s ezáltal szinte a megteendő út ellenőreiként tüntették fel magukat. Meglehetősen kritikus álláspontjaikkal gyakran zűrzavart, kishitűséget vagy közönyösséget keltettek, állandóan rámutatva arra, hogy nem érzékelhető a haladás”. Valóságos ellentét áll tehát fenn; ez „összekapcsolható azzal a veszteséggel, amelyet a kivált tagok okoztak”. Tehát a bíboros szerint „van bőven ok az aggodalomra, sőt a félelemre”. Pél-

„U132 azok által okozott félelem, akik úgy látják, nem lehetséges felülkerekedni az alapító története által kiváltott sokkon: „Számukra az új nem létezik, és még csak fel sem tűnik a horizonton. Ily módon a reflexiót rabként egy szűk sarokba zárják, ahonnan nincs kivezető út, s csüggedtség és közöny vesz rajtuk erőt elhivatottságuk iránt.” További nehézségeket okoznak az egyre nagyobb tartozást mutató számlák. A Szentatyával nem közlik az összegeket, de a botrány miatt jelentősen csökkent az adományok száma. A könyvelést Bertone bizalmi embere, Domenico Calcagno bíboros vizsgálja át. Elképzelése néhány ingatlan értékesítésére korlátozódik, de az építőipar válsága idején ez meglehetősen kockázatos lépés lenne. De Paolis így foglalja össze a helyzetet:

A gazdasági helyzet bár nem súlyos, mégis komoly odafigyelést igényel. Az adósság jelentős: ez részben az általános gazdasági válságnak köszönhető, részben pedig a Légión belüli történéseknek (a hitelességvesztés, az adományok és a diákok számának csökkenése stb.). A jelenlegi krízis csökkentette az ingatlanok értékét, melyeket - a piaci helyzet miatt - értékük alatt kellene eladni az adósságok visszafizetése érdekében. Nem derült fény azonban törvénytelenésekre vagy visszaélésekre. Annyi azonban biztos, hogy a Légio gazdasági szerveződése nem felel meg pontosan a kánonjog kritériumainak, ami az egyházi személyeket illeti. Egy probléma, mellyel már többször is foglalkoztunk, de amely mégis megoldatlan maradt, mivel igen összetettnek bizonyult, az az Integer csoport intézménye, melyet számos kritika ért mind pénzügyi, mind gazdasági és vallási szempontból. Az Integer szerepét (melynek állandó munkaviszonyban lévő szakemberei a kongregáció ügyeit kezelik) minden további nélkül csökkenteni kell. De nagy körültekintéssel kell eljárni, különösen most, figyelembe véve az általános pénzügyi válságot és a Légio gazdasági helyzetét. A Légión belüli vallási élet megszervezésére is gondot kell fordítani.

És az áldozatok kárpótlása? A beszámoló egy szót sem ejt a Macielnek felrótt tettek súlyosságáról. A „közelítési bizottságnak” egy további missziója is van: megpróbálja minimálisra csökkenteni azt a gazdasági csapást, amit a sértett felek kártérítési követelése okoznak a Vatikán kasszáinak. A kedélyek optimisták, mivel a „modus operandi” mindenki számára egyértelmű. A kárpótolandó szemé-lyekkel szemben a következetességnek kell érvényesülnie.

Egyesekkel könnyű volt megegyezni. Bonyolultabb azoknak az esete, akik az igazságtétel jogcímén olyan hatalmas ösz- szegeket követelnek, melyeket a Légio egyáltalán nem képes megfizetni, és amiket nem lehet kárpótlási igényekre alapoz-ni. Bármiféle engedékenység e téren - azon túlmenően, hogy méltánytalan lenne - hasonló, megfizethetetlen kérések lavináját indítaná el. A bizottság kettős kritérium alapján dolgo-zott: egyfelől az igazságosságot vette figyelembe, másfelől pedig a kegyelem és a szolidaritás vezette a fájdalom iránt, melyeket az érintett személyeknek el kellett viselniük. A meg-vizsgált esetek egyikében sem merülnek fel jogi igazságszolgáltatás iránti igények.

Mintha mindez nem volna elég, a botrány jóval nagyobb annál, mint gondolták. Macielen kívül újabb „nehéz helyzetben lévő egyházi személyek” tűnnek fel a színen. Számos esetről van szó, „melyek a főügyész kezében vannak, aki megfelelően végzi munkáját a Légio egyik kánonjogászának segítségével”. Néhány személyi változást is eszközölnek, hogy eltávolítsák a Macielhez közel álló papokat. Például visszavonják Luis Garza atya generális vikáriusi kinevezését. Az út még hosszú és rögös. A válságstáb munkája nem ér véget 2014 előtt, hogy a Légio nagy családja újra visszatérhessen az egyház kebelébe.

A lefebvrista püspökök kiközösítésének visszavonása

A cél azoknak az incidenseknek és félreértéseknek az elkerülése, melyek óriási botrányhoz vezettek 2009 januárjában, amikor kiszivárgott az a hír, hogy a Szentatya visszavonja a lefebvrista püspökök kiközösítését az ún. „atyai kegyelmet” alkalmazva.

Egy ördögi időbeli egybeesés következtében az ügy nem a Szentszék és Lefebvre örökösei között létrejött diplomáciai procedúra következtében robbant ki, hanem amiatt, hogy a püspökök egyike, monsignor Williamson, a kiközösítés visszavonásának hivatalos bejelentését megelőzően interjút adott a svéd televíziónak. Ebben a nyilatkozatban megerősítette holokauszttagadó nézeteit: „Úgy vélem, a történelmi bizonyítékok erős ellentétben vannak azzal az elképzeléssel, hogy hatmillió zsidót öltek volna meg a gázkamrákban Adolf Hitler utasítására. Véleményem szerint a gázkamrák nem léteztek.” Egy normális országban egy effajta kijelentés kényszergyógykezelést vonna maga után. De a Vatikánban a dolgok másként működnek: különféle mérlegelések, súlyok és ellensúlyok kerekednek felül a józan észen.

A valóságban a kiközösítést visszavonó határozat egy sokéves munkafolyamat eredménye. A püspökök kiközösítésének időpontjától, 1988. június 30-tól próbálják helyrehozni a monsignor Marcél Lefebvre okozta egyházon belüli szakadást. Az általa vezetett X. Szent Pius Testvériség vált az 1976-os skizma főszereplőjévé, amikor VI. Pál a divinis felfüggesztette a francia papot, aki nem ismerte el a II. Vatikáni Zsinatot. De erre ma már senki sem emlékszik, nem is igazán fontos. A kiközösítés visszavonása és Williamson kijelentésének időbeli egybeesése felbonthatatlanul összeköti a két eseményt, rövidzárlatot idézve elő. Az üzenet katasztrofális összefoglalása a következő: a pápa visszavonja a holokauszttagadó püspök kiközösítését. Ez egy botrányos médiabaleset. Miként történhetett meg? Ennek megértéséhez figyelemmel kell kísérni a dátumokat.

A püspökök kiközösítésének feloldásáról szóló hírek (azokról a püspökökről van szó, akiket Lefebvre engedély nélkül szentelt fel) január 17-én szivárognak ki. Elsőként egy spanyol újságíró, az egyházi ügyekben jól informált Francisco José Fernandez de la Cigofla blogja tejeszti el a hírt. Három nappal később, január 20-án a legnépszerűbb német hetilap, a Dér Spiegel közli előzetesen Williamson svéd tévéinterjút, mely január 21-én este kerül adásba. Meg kéne kondulnia a vészharangnak, de az eset nem kavár különösebb botrányt. Egyelőre. Közben a feloldásról szóló kósza hírek elterjednek az olasz és a francia újságírók között, olyannyira, hogy január 22-én megjelenik a hír mind az Il Riformista, mind az Il Giornale című napilapokban Andrea Tomielli tollából. A Szentszéktől azonban semmiféle reakció nem érkezik. Telnek a napok, de senki sem ad jelzést a Vatikán vezetőinek Williamson eszement nyilatkozatáról, mellyel a svéd televízióban tagadta a zsidók kiirtását. A Vatikán hatalmas információs gépezete, mely napilapok, hetilapok, rádió- és tévécsatornák ezreit ellenőrzi világszerte, megakad; vagy az is lehetséges, hogy az államtitkárságon alábecsülték a nyilatkozat súlyát, így ez az egybeesés begyűjtja a kanócot. A két vágány - a kiközösítés feloldása és az antiszemita nyilatkozat — vésszen közeledik egymáshoz, de senki sem veszi észre.

A kiközösítés visszavonását, amit XVI. Benedek a X. Szent Pius Testvériséggel való megbékülés érdekében határozott el a sok lelket számláló, egységes egyház elképzelése jegyében, január 24-én 12 órakor hirdetik ki, anélkül hogy hivatalosan elhatárolódtak volna a püspök náci agymenésétől. Az egyház számára ünnepnapnak kellett volna lennie, de a bumerángthatás katasztrofális, és számtalan vitát vált ki. Teljes sötétség. Valamiképpen megpróbálják menteni a menthetőt. Egy hivatalos közleményt dolgoznak ki, melyet az utolsó percben visszavonnak, hogy elkerüljék a további töréseket. Az alábbi mondatot: „szakadár cselekedet, melynek alapja a II. Vatikáni Zsinatban kifejezett doktrína tagadása”, ahogy abban a feljegyzésvázlatban áll, amit bizonyos késéssel adtak közzé, a hivatalos február 4-i közleményből a további viták elkerülése céljából kihúzták. Viszont megmaradt a másik alapvető elv, miszerint bár a négy püspök felszabadult a „súlyos kánoni büntetés alól”, a pápa döntése „nem változtatta meg a X. Szent Pius Testvériség jogi helyzetét, mely jelen pillanatban nem élvez semmiféle egyházi elismerést a katolikus egyházon belül, és a négy püspök sem gyakorolhatja törvényesen hivatását”.

Az apostoli palotában feszülten telnek a napok. Monsignor Georg Gánswein a Szentatya keserűségéről számol be, aki szóról szóra ellenőrizni akarja az államtitkárság által megszerkesztett közleményt a további bakik elkerülése végett. Az általa elrendelt korrekciókból derül ki, mekkora keserűség tölti el amiatt, hogy képtelen elejét venni munkatársai tévedéseinek. Így a holokauszttagadó mondatra utalva XVI. Benedek úgy véli, közzé kell tenni a tényt: azt, hogy őt senki sem értesítette a püspök nyilatkozatairól. „Talán hozzátenném — írja saját kezűleg, töltőtollal, apró betűs írásával Bertonének -, hogy a pápának nem volt tudomása ezekről a kiközösítés visszavonásakor.” A „talán” szó pleonasztikus: a korrekciókat azonnal végrehajtják, és a szóban forgó mondatot beillesztik a médiának kiadott nyilatkozatba. A közleményen további módosításokat is végrehajtanak: Ratzinger kihúzza a saját nevére történő hivatkozások nagy részét is a személyes utalások elkerülése végett. A X. Szent

Pius Testvériség jövőbeli elismerésével kapcsolatban például ezt az egész mondatot: „A Szentatya nem szándékozik eltekinteni egy elengedhetetlen fel-tételtől” kihúzta XVI. Benedek, és ezzel helyettesítette: „Elengedhetetlen feltétel a II. Vatikáni Zsinat teljes elismerése, továbbá XXIII. Pál, VI. Pál, I. és II. János Pál és XVI. Benedek pápák tanításainak elfogadása.” A viták ezzel nem csitulnak el, sőt, még hónapokon keresztül tartanak a zsidó közösségek, Németország, a Vatikán és a X. Szent Pius Testvériség között.

XVI. Benedek feljegyzései Merkel ellen

XVI. Benedek megpróbál beavatkozni a németországi vitákba, ahol a helyzet kényesebbnek tűnik. A püspökök és bíborosok véleménye megoszlik ebben a kérdésben, ráadásul fennáll a német kormányval való diplomáciai incidens veszélye. Február 17-én Ratzinger magánlakosztályából egy bizalmas feljegyzés kerül ki, ami néhány apró olasz helyesírási hibát is tartalmaz, és amelynek címzettje Bertone helyettese, monsignor Filoni. Talán ez az első alkalom, hogy elolvashatjuk a pápa megjegyzéseit és intézkedéseit, melyeket egy nehéz helyzetben írt legközelebbi munkatársainak. Súlylódás keletkezik Ratzinger, valamint néhány német bíboros és a Szentszék berlini diplomáciai testületé között. A Williamson-ügy, úgy tűnik, megfeneklett, és előre nem látott nemzetközi visszhangot váltott ki.

A helyzet csupán pár nappal korábban, február.3-án éleződött ki. Reggel az Awenire napilapban (ami az Olasz Püspöki Konferenciához tartozik) Bertone — meglehetősen elővigyázatlanul — meglegedettségének adott hangot. Azt állította, hogy a zsidó világgal fennálló válság lezárult, mivel mind a jeruzsálemi rabbínátustól, mind pedig Izrael részéről a feszültség feloldódására utaló jelek érkeztek. Délutánra azonban a bíboros szavai szinte rossz tréfának hatnak. A vitákat a német kancellár, Angéla Merkel izzítja fel, aki támadja a Szentszékét: „Szükséges, hogy a pápa és a Vatikán nyíltan kimondja, hogy nem lehet tagadni a holokausztot. Az eddigi helyreigazító magyarázatok véleményem szerint nem elégségesek.” Ezek a szavak meglepetésszerűen érik a Szentszék diplomáciáját. Eltelik néhány óra, és a szóvivő, Lombardi atya, miután megbeszélést folytatott Bertonéval, megpróbál kísérletet tenni arra, hogy gátat vessen a vitáknak. Emlékeztet a XVI. Benedek által az elmúlt időszakban tett antiszemitizmus-ellenes állásfoglalásokra és a Szentatya feltétel nélküli szolidaritására a „zsidó testvérek” iránt. Ez nem elég. A német kancellár szavai bejárják a világot.

Az egyházi emberek védekezése nem elég erőteljes. Ez a reakció dühíti fel a pápát. A pápa úgy értelmezi Merkel kijelentését, mint egy súlyos és jogtalan beavatkozást az egyház tevékenységébe. Főleg a berlini apostoli nuncius, monsignor Jean-Claude Périsset félénk reakciói bosszantják. A diplomatának hivatalosan kellett volna tiltakoznia, és visszaküldenie a vádakat a feladónak. Pontosan ez derül ki a Filoninak küldött feljegyzésekből:

A nuncius reakciója Merkel asszony megnyilatkozásaira (a február 4-i levél melléklete) túlságosan enyhe. A valóságban az egyház ügyeibe való beavatkozás ellen egyértelműbb tiltakozásra lett volna szükség.

A Merkel nyilatkozata által keltett rossz hangulat azonban nem fajul súlyos diplomáciai incidenssé. A fő cél az, hogy minél hamarabb lezárják az ügyet, és folytathassák az újraegyesítés és a skizma feloldásának folyamatát. A rákövetkező napon a német kormány szóvivője, Ulrich Wilhelm kijelenti, hogy a kancellár egy „politikai elvi kérdésről” nyilatkozott. Tehát nincs szó semmiféle beavatkozásról.

A valóságban azonban nem csak egy államközi diplomáciai kérdésről van szó. A történetek azt mutatják, hogy a római kúria csak korlátozott mértékben képes kezelni a válságot. A zavar nőttön nő. Olyannyira, hogy Rómában néhány bíboros nyíltan kritizálja a meg-tett lépéseket. Walter Kasper, a keresztény zsidó kapcsolatok pápai bizottságának elnöke a Vatikáni Rádióknak adott interjújában kritikájának ad hangot, és egyértelműen rámutat „az ügy kezelése során a kúria által elkövetett hibákra”. Egyszóval, annyi biztos, hogy „senkit sem tölthet el meglepedéssel az, hogy félreértések keletkeztek”. A kritikákat, úgy tűnik, két személyhez címezte: az egyik Dario Castrillón Hoyos, az Ecclesie Dei elnöke, aki az ultratradicionalisták felé közvetített; a másik Giovanni Battista Re, a püspöki kongregáció prefektusa. Két püspök, akik azonban a Szentatya nevében cselekedtek. A kritika tehát közvetetten XVI. Benedeknek is szól.

De a lavina tovább görgög, és eléri a német egyházat is. XVI. Benedek egyre csüggedtebbé válik. Közbeavatkozik, információkat kér a kritikákkal kapcsolatban. Az alábbi bizalmas feljegyzést írja munkatársainak:

Csodálkozom azon, hogy a nuncius „teljes egészében osztja Lehmann bíboros javaslatait”. A bíboros ugyanis azt nyilatkozta, hogy a pápának bocsánatot kellene kérnie a zsidóktól és az egyházi emberektől. Ennél valamivel jobban sikerült a De Weltnek adott február 1-jei interjúja, amelyben azonban számos pontatlanság található: sohasem mentem Párizsba azért, hogy párbeszédet folytassak Lefebvre-rel; Lefebvre valóban aláírt egy megegyezést, de másnap visszavonta az aláírását stb. De alapjában véve jól sikerült az interjú. A nuncius Meisner és Lehmann bíborosok reakcióit közvetíti; továbbá tudomásom van arról, hogy mit mondott főtisztelendő monsignor Zollitsch, a Német Püspöki Konferencia elnöke. De azt is hallottam, hogy Rottenburg-Stuttgart püspöke kritizálta Szentatyát, akárcsak a hamburgi érsek. Szükséges lenne megismerni az összes német püspök reakcióját. Számos teológiai kar (Münster, Tübingen, Freiburg és talán más városokban is) nyilatkozatokat bocsátott ki. Szükséges lenne megismerni ezeknek a szövegét. A médiacunami elülte után szándékomban áll levelet írni a püspököknek [Ahogy ezt két hét elteltével XVI. Benedek meg is teszi - A szerző megjegyzése], hogy jobban megvilágítsam előttük a Szentszék álláspontját, de egyelőre várom a bővebb információkat.

Tehát a kiközösítés feloldásának kérdésével kapcsolatban a vélemények megoszlanak, és óriási figyelem kíséri a témát. Olyannyira, hogy igazán hihetetlennek tűnik, hogy korábban senki sem vette észre azt a szerencsétlen kimenetelű interjút a holokauszttal kapcsolatban a határozat közzétételét megelőzően. A bizonyíték annak az összejegyzetnek a jegyzőkönyvében található, melyet 2009. január 22-én tartottak a bíborosok. Bertone irodájában jelen van Castrillón Hoyos, William Levada, a Hittani Kongregáció prefektusa, Giovanni Battista Re és Cláudio Hummes bíboros, a Klérus Kongregáció vezetője. Velük van továbbá monsignor Fernando Filoni és monsignor Francesco Coccopalmerio, jövődó bíboros.

Közvetlenül a határozat hivatalos bejelentésének előestéjén vagyunk. A bíborosok minden részletre ügyelnek, hogy minden zökkenőmentes legyen. Olyannyira, hogy Bertone, miután kiosztotta a határozat példányait, azzal nyitja meg az ülést, hogy alaposan tanulmányozzák „a majdani helyzetet, ami elkövetkezik abban a percben, hogy 2009. január 24-én, szombaton 12 órakor Rómában nyilvánosságra hozzák a négy püspök kiközösítését feloldó határozatot”. Ez az erőfeszítés, mint utóbb láthattuk, hasztalannak bizonyul. Az államtitkár különösen két kérdést tűz napirendre: ez az eljárás „vajon mennyiben érinti a papságot, a szerzeteseket és a híveket”? Továbbá az is célszerű, hogy „a pápa jóindulatú döntését jól megvilágítsák”. Bertone tehát azt kérdezi Re bíborostól és a többiektől, hogy vajon szükség van-e „egy magyarázó jegyzetet mellékelni a szóban forgó határozat mellé”. A megbeszélésről készült beszámoló pontos képet nyújt arról, hogy a pápai palotákban milyen nagy gondot fordítanak a súlyok és ellensúlyok egyensúlyára:

Re bíboros beszámolt arról, hogyan szerzett tudomást a határozatról, és a Szentatya beleegyezésével néhány apró korrek

dó után aláírta; mindössze néhány módosítást eszközölve, a szöveg egyértelműbbé tételéhez. A bíboros rámutatott arra, hogy mivel Gantín bíboros írta alá a Lefebvre bíboros és az általa 1988-ban felszentelt négy püspök kiközösítését hivatalossá tévő határozatot, úgy egyetért azzal, hogy ugyancsak a Püspökök Kongregációjának prefektusa írja alá a büntetést feloldó határozatot is.

AX. Szent PiusTestvériség egyházi embereire vonatkozó kiközösítés feloldását illetően viták alakultak ki. Monsignor Coccopalmerio annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a kiközösítés visszavonása a négy püspököt visszahelyezi az egyház közösségébe. Ami a presbitereket és diakónusokat illeti, várjuk arra irányuló kifejezett kérésüket, hogy újra teljes tagjai lehessenek a közösségnek. Levada püspök a camposi esetre utalva kiemelte: ha igaz, hogy a püspököt és a klérust feloldozták a kiközösítés alól, akkor egy egységes hitközségről és klérusról van szó. Rávilágított arra, hogy monsignor Rifan egy dokumentumban - melyből a jelenlévők kaptak egy-egy példányt - kifejezte a négy prelátus már többször is hangoztatott kérését, miszerint a feloldozás előtt magyarázatot, illetve nyilvános helyreigazítást kérnek.

A brazíliai, camposi lefebvristák reintegrációjával kapcsolatban kijelentette, hogy a problémák és kritikák ellenére mindig is providenciálisnak tartotta az esetet. A bíboros kiemelte továbbá annak jelentőségét, hogy az integrálási folyamat a lefebvristák első generációjával történjen meg, mivel a második generáció kevésbé lesz érzékeny, és közömbösebben fog reagálni az eredeti egyházhoz való visszatérés lehetőségére. A bíboros tehát

támogatja a pápának azt a gesztusát, hogy feloldozza a X. Szent Pius Testvériség lefebvrista püspökeit a kiközösítés alól. A kiközösítés feloldása egy alapvető kegyelmi aktus, melyet nem tesz lehetetlenné egyetlen fennálló doktrína sem. Természetesen - folytatta a bíboros - lesz egy utólagos követelmény hittani kérdésekben. Végül egyetértését fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a kiközösítés visszavonását kimondó határozathoz magyarázó jegyzéket csatoljanak.

Castrillón bíboros méltatta a Szentatya intellektusát, és kiemelte, hogy a négy lefebvrista püspök kiközösítésének feloldásával egy irgalmas tettet hajtott végre az egyház egységének visszaállítása érdekében. Különösen arra világított rá, hogy a még nyitott kérdésekről folytatandó párbeszéd akkor fog a legjobban működni, ha a püspökök az egyházi közösségen belül, nem pedig azon kívül érzik magukat. Azt is megemlítette, hogy ez az első lépés nem jelent megoldást valamennyi problémára, hiszen maga a Szentatya is a kérdések fokozatos megoldásáról beszélt.

Re bíboros rámutatott arra, hogy a kiközösítés feloldása nem a közösségbe való teljes visszatérést jelenti, hanem gesztusértéke van, mely a megbékélés folyamatát segíti elő.

A helyettes államtitkár ekkor azt kérte, olvassák fel a megvitatandó határozatot annak megállapítása céljából, hogy egyes kérdések esetleg már megoldásra találtak a dokumentumban.

Valóban, a felolvasás, melyet monsignor Bertone hajtott végre, eloszlalt számos kételyt. A szöveggel nagy vonalakban valamennyien egyetértettek, néhány kifejezést leszámítva. Például a „teljes egyezés” kifejezést (utolsó előtti bekezdés) monsignor Coccopalmerio inkább a „teljes megbékélésre” cserélte volna ki. Ennek ellenére, mivel a határozatot már számos érdekelt fél tudomására hozták, nem tartották szükségesnek a módosítást; a szóban forgó kifejezés ugyanígy jelenhet meg a közleményben.

Ekkor abban a kérdésben, hogy az egyházi személyekre is kiterjed-e a kiközösítés alóli feloldozás, az alábbi nézetek merültek fel:

1. Azoknak a papoknak, akiket illegitim felszentelésük révén kánoni büntetések sújtottak, valamilyen módon ki kell nyilvánítaniuk hűségüket a Szentatya és az egyház iránt. Ehhez figyelembe kell venni a szóban forgó papok számát és személyazonosságát. Ez a X. Szent Pius Testvériség vezetőivel történő megegyezés alapján történhet meg.

2. A jelenlegi misézéssel és pásztori tevékenységekkel kapcsolatos kérdésekben a „Supplet Ecclesia” elvhez kell folyamodni, mivel nem lehet mindenki számára azonnali megoldást találni

3. Továbbá az is felmerül, hogy maga a dekrétum Ösztönzést is jelenthet prelátusok, papok, szerzetesek és hívők számára, hogy kinyilváníthassák szándékukat az egyházzal való egyesülésre és a megbékélésre.

Ily módon nem volt szükség magyarázó megjegyzéshez folyamodni - mint ahogy 1997-ben tette a Pápai Tanács a jogi szövegek esetében - a helyzet bonyolításának elkerülése érdekében. A jövőben állapítják majd meg, hogy szükség van-e magyarázatra.

Végül a helyettes államtitkár a többiek véleményét kérte a határozat publikálását kísérő sajtóközleményhez.

A jelenlévők valamennyien egyetértésüket fejezték ki a szöveggel kapcsolatban, és mindössze egy apró módosítást kértek a végére az alábbiak szerint:

„A Szentatyát az az óhaj vezette e döntés meghozatalában, hogy minél előbb teljes megbékélés és teljes egység uralkodjon az egyházon belül.”

Teljesen egyértelmű, hogy ez a kegyelmi aktus a Szentatya részéről további folyamatokkal jár, melyek a teljes megbékéléshez és a X. Szent Pius Testvériség kánoni helyzetének tisztázásához vezetnek. A társaság ugyan nem nyert hivatalos elismerést, mégis felhatalmazást kapott a további tárgyalások folytatására. Anélkül, hogy hivatalos, elismerő határozat készülne, a jelenlegi helyzetet kell mérvadónak tekinteni és a „donec aliter provideatur” marad érvényben.

Abban is döntés született, hogy monsignor Coccopalmerio készítsen el egy leközlendő újságcikket a L'Osservatore Romano számára az elkövetkező napokban. Kizártuk az interjúk lehetőségét és a dokumentum sajtónak történő átadását.

Levada bíboros rámutatott arra, hogy még maradtak nyitott kérdések, és a továbbiakban az érdekelt kongregációknak testületileg kell együttműködniük. A bíboros kijelentette, hogy a Hittani Kongregáció azonnal megkezdendően a szükséges vizsgálatokat a doktrínákat illető kérdésekben, melyeket figyelembe kell venni a határozat által előírányozott dialógus lefolytatásánál; utalt továbbá arra a lehetőségre, hogy meghívja Castrillón bíborost az ún. Feria IV. találkozóra ez ügyben.

Valamennyien egyetértésüket fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a határozatot és a közleményt el kell küldeni a dikasztérium vezetőinek és a pápai képviselőknek, s rajtuk keresztül a püspöki konferenciáknak.

Az ülés 19.50 órakor imával zárult

Németország, mon amour

XVI. Benedek figyelme a német katolikus közösség reakciójára a Williamson-ügyet követően jól jelzi a Szentszék érzékenységét a Németországban történő események iránt. A pápa érdeklődik mind bíboros honfitársai, mind szülőföldje politikája iránt. Továbbá figyelemmel kíséri az evangélikus egyházzal való kapcsolatokat is, ahogy 2011 novemberében derült ki a Szentatya szeptemberi német-országi apostoli látogatása után. Megint csak a „ledorongolt” berlini apostoli nuncius, monsignor Périsset az, aki jelzi Bertone felé azokat a kritikákat, melyekkel az evangélikus egyház illetve a Szent-atyát. Mindez az után az ökumenikus találkozó után történt, amit az apostoli látogatás során Erfurtban tartottak szeptemberben az egykori Ágoston-rendi kolostor káptalantermében. A Vatikán-szakértők tanulmányozzák a Magdeburgban, november 6. és 9. között tartott evangélikus zsinat éves plenáris ülésén elhangzott felszólalásokat, és különösen két beszédet tartanak érdekesnek: az egyik Nikolaus Schneider lekipásztoré, a Németországi Evangélista Egyház Tanácsának (EKD) a vezetőjéé, a másik pedig Katiin Göring-Eckardt asszonyé, aki azon túl, hogy az EKD zsinatjának elnöke, egyben a Német Szövetségi Parlament (Bundestag) alelnöke is. Olyannyira, hogy Bertone irodájából elindul egy „a Szentatya jóságos figyelmebe” ajánlással kezdődő levél, mely összefoglalja a helyzetet:

Monsignor Périsset azt állítja, hogy össze kell hasonlítani Schneider úr és Göring-Eckardt asszony sajtóban is leközölt kritikáit azokkal a pozitív megjegyzésekkel, melyekkel elsősorban a káptalantermi beszédet illetve ugyanez a két személy. Mos, az evangélikus egyház e két vezetője bizonyos különbséget érzett az erfurti beszéd, majd az azt követő homília között, melyet XVI. Benedek tartott az ökumenikus találkozó alatt. Az apostoli nuncius aggodalommal hallotta Göring-Eckardt asszony alábbi kijelentését: „Nincs szükségünk arra, hogy Róma egyházként ismerjen el bennünket.” Meglepő Schneider úr és Göring-Eckardt asszony néhány megjegyzése a Szentatya beszédeivel kapcsolatban. Schneider kiemeli, hogy Isten szekularizálódott (verweltlicht) Krisztusban, ami polemizál az Entweltlichung koncepciójával, ami a freiburgi Konzerthausban hangzott el. Ezt a gondolatmenetet folytatva Schneider úr kritizálja a pápát az ökumenikus párbeszédnek a politikai tárgyalásokkal való ex negativo összehasonlítása miatt Göring-Eckardt beszédében meglehetősen csípős következtetésekre jut, amikor például ezt mondja: „A káptalanteremben mi, evangélikusok egyértelműen lecsökkentettük az átlagéletkort.” Vagy egy másik idézet: „Az a tény, hogy az Ágoston-rend templomában a többiek (azaz a katolikusok) egy szóval sem említették meg Luther Mártont vagy a reformot, azt jelenti, hogy erre nincsenek szavaik.” A beszámolót először a II. Szekcióhoz juttatták el. Monsignor Mamberti ezzel a megjegyzéssel látta el: „Az AAGG Szekció hatáskörébe tartozik.” A 2011. november 31-i meghallgatáson megkérdezte a Szentatyát, hogy látta-e ezt a dokumentumot A válasz negatív volt; ekkor arra kért meg, hogy készítsék feljegyzést róla. Ezennel a Szentatya jóságos figyelmebe ajánlom a dokumentációt.

A pornó zavarba hozza az egyházat: a szerzetesektől a Weltbild kiadóig

Ugyanazokban a hetekben - ugyancsak Németországban - Tarcisio Bertone bíborosnak egy másik kényes problémával is szembe kell néznie. Október végén ugyanis Ratzinger szülővárosában kirobban a német könyvkiadó-óriás, a Weltbild botránya, mely évi kétmilliárdos forgalommal büszkélkedhet. Bár a vállalkozás tizenkét egyházmegye tulajdonában van, kiadványai között ezernyi erotikus és ezoterikus kötet is szerepel.

Némelyiknek a címe is sokatmondó: „Szex műértők számára”, „Az ügyvéd ribanca”, „Mocskos történetek”. Miképp egyeztethető össze az egyház és az erotika? Ezek a címek önmagukért beszélnek, azzal vádolják a kúriát, hogy nagy vagyonra tett szert a pornó által. A hír pár órán belül elterjed, és feldúlja a konzervatív katolikusokat nem csupán Németországban, hanem világszerte.

Az apostoli palotákban a hír bombaként robban. Egyrészt a valós zavar miatt, amit ez a kényelmetlen és botrányos ellentmondás vált ki, mivel az egyház szigorúan elítéli a pornográfiát; másrészt a spekulációk és a visszaélések miatt, amelyek ebből következhetnek. Bertone msgr. Balestrierót bízta meg az ügy kivizsgálásával, akivel már volt alkalmunk „találkozni” az Államok közötti kapcsolattal foglalkozó szekció titkárhelyetteseként. A helyzet nagyon bizonytalan. A hír már két napja olvasható az internetes portálokon, a sajtóban, és a világ számos tévécsatornája is közölte. Van, aki ironizál azon a bordélyházi kézikönyvön, mely a „Hívjál ribancnak” címet viseli, és amit 8 euró 9 centért meg lehet vásárolni; van, aki gúnyolódva felemlíti a „Pomóherceg” felejthetetlen terjedelmét, vagy felsorolja valamennyi, a katalógusban szereplő erotikus és ezoterikus kiadványt, eljutva így a 2500 darabból álló rekordhoz. Balestrieró beszél az ügyről Lombardi atyával, hogy felmérjék a botrány nagyságát és mérlegeljék az esetleges fejleményeket. Megpróbálnak rájönni a német egyházmegyei erőegyensúlyaira. Égnek a telefon- vonalak Róma, a berlini nunciatura és a döbbszent német bíborosok között. A Vatikánból kiszivárgott dokumentumok alapján most beszámolhatunk arról, hogy miként kezelték ezt a vészhelyzetet a legmagasabb rangú vatikáni vezetők, mindenekelőtt a pápa. A helyzet ugyanis annyira súlyos, hogy közvetlenül bele kell vonni a Szentatyát is. Aki azokban a napokban a pápa lakosztályában jár, észreveheti, hogy XVI. Benedek szomorú, döbbszent, hallgatag. Arra készül, hogy lépjen valamit, de sajnos ez nem a végső lesz.

Az államtitkárságon a válságtáb három fronton kezdi meg a vizsgálatokat. Mindenekelőtt a helyzet feltérképezésénél azt kell megállapítani, hogy a médiában miként terjedt el a hír (a Die Velt és

a Frankfurté A Ilgemeine című napilapok voltak azok, melyek napvilágra hozták és elemezték az ügyet); ezzel párhuzamosan a vállalkozás létrejöttét is vizsgálják, és arra próbálnak rájönni, hogy a német püspöki közösség miért nem intézkedett eddig az ügyben. Végül meg kell keresni a leggyorsabb és legfájdalommentesebb stratégiát. Az első iratok, melyeket Balestrieró tucatnyi újságcikkkel együtt küld el a pápa különleges titkáranak, pontos képet festenek a helyzetről, és kíméletlenül körvonalazzák a német egyház zavart döbbsentét.

Kötelességemnek tartom feletteseim tudomására hozni az alábbi tényeket. Október 27-én az interneten számos német és olasz nyelvű újságcikk jelent meg, melyek különböző címekkel egy igen zavarba ejtő helyzetre utalnak a német katolikus egyházzal kapcsolatban. A botrány napról napra terjed. Napvilágra került az a tény, hogy a híres „Weltbild” könyvkiadó teljes egészében (100%-ban) néhány német egyházmegye tulajdonában van. A „Weltbild” az egyik legnagyobb könyvkiadó és könyvterjesztő vállalat Németországban, és ajánlatai között szerepel mintegy 2500 erotikus és ezoterikus jellegű kiadvány. Az újságok ezekben a napokban hangzatos című cikkeket közölnek (vö. melléklet): „Szex, mágia és sátán”; „Ezzel keresnek olyan jól a német püspökök”; „A püspökök a pomóproducerek?”; „Katolikus csoportok a Weltbild kiadó bojkottálásával fenyegetőznek”; „Pornóregények: vádák a német egyház ellen”; Németország: vádák az egyház ellen”; „Pornográfiával üzletelnek”; „Az egyház pornóval üzletel”; „Vihar egy katolikus kiadó körül”(vö. mellékelt cikkek).

Balestrieró tehát azokat vádolja, akik 2008-ban nem szüntették meg a visszás helyzetet, és így újra botrányba keverték az egyházat. Akkoriban kerestek vevőt a kiadóra, de hiába, végül az egész a feledés homályába merült. A külügy második számú embere nem csupán azt rója fel a német püspökségnek, hogy nem javított egy már évek óta ismert állapoton, hanem azt is, hogy ezzel a Szentatyát előre látható és elkerülhetetlen kritikáknak tette ki.

Az is kiderült, hogy a fentieket már többször is jelezték és dokumentálták katolikus körökből, és próbálták meggyőzni a német érsekeket, hogy vessenek véget ennek a helyzetnek, és kövessék Meisner bíboros példáját, aki lemondott a kölni érsekség részvénytulajdonáról. Sajnos a német érsekség részéről nem volt érezhető a változtatás szándéka. Ez a lépés az érdekelt egyházmegyeikben jelentősen csökkentené a Weltbild kiadótól befolyó jövedelmeket (főleg Münchenben, ahol a részesedés 30%). Ennek ellenére, ahogy a cikk jól összefoglalja (ezzel a svájci újságok is sokat foglalkoznak), választani kell a „morál és a pénz” között. Sok

újságíró - köztük néhány ironikus hangon - emlékeztet arra, hogy a pápa legutóbbi németországi látogatásán az „Entweltlichung”-ról, azaz a német egyház „világiatlanságának” szükségességéről beszélt. Meisner bíboros beismerte: „Vasárnaponként a hitet és az erkölcsöt terjesztjük, hogy aztán hétfőn ezeknek a kiadványoknak az értékesítésével tönkretessük mindazt, amit hirdettünk. Ez így nem mehet tovább”. Sajnálatos módon - ahogy az egyik említett cikk is közli - a Német Püspöki Konferencia szóvivője egészen odáig megy el, hogy kijelentse: „A viszonteladó által értékesített termékek között maximum erotikus, nem pedig pornográf termékek lehetnek...”

Nehéz lesz helyrehozni azt az imázs- és hitelvesztést, amit ez a súlyos ellentmondás okozott. Most azonban Balestrierio úgy véli, sikerült találnia egy gyors megoldást a katolikus egyház további hitelvesztésének megakadályozására.

A probléma és a botrány enyhítésére úgy vélem, segíteni kell a német püspököket abban, hogy azonnal kiszálljanak a szóban forgó könyvkiadóból. A mai napon a népszerű Kath.net internetes portál számos katolikus szervezetnek adott hangot, amelyek bojkottal fenyegették meg a kiadót abban az esetben, ha a püspökök nem szállnak ki az üzletből. Különböző katolikus fórumokon azt állítják, hogy szerencsésebbnek tartották volna, ha a dolgok már évekkor ezelőtt megoldódnak a püspöki Konferencián belül, és most törvényszerűnek látják a botrány kirobbanását. Akkor is, ha ez nyilvánvalóan újabb csapást jelent az egyház szavahihetőségére. Azt javasolják, hogy az ügyről minél hamarabb tájékoztassuk a Szentatyát, aki, tekintettel a helyzet súlyosságára, az államtitkáron keresztül azonnal felkérné az ügy résztvevőit - a püspököket és Meisner bíborost -, hogy készítsenek részletes beszámolót egy héten belül. Valószínűleg válaszként kihallgatást fognak kérni, hogy megmagyarázzák a helyzetet. Előtte kellene megérkeznie a dokumentációnak, hogy a Szentatya tanulmányozhassa. A kihallgatáson Meisner bíborosnak is meg kellene jelennie.

Balestrierio többször is megemlíti a kölni érseket, mivel Ratzinger barátja és nagy tisztelője. Senki sem tudná nála jobban értelmezni a történeteket. Balestrierio szavai meghallgatásra találnak. A szentek megünneplését megelőző pénteki napon az irodák lassan kiürülnek, de a dossziét még gyorsan átviszik a pápai lakosztályba. XVI. Benedek figyelmesen végigolvassa, pontosan november 1-jén, mindenszentek ünnepén, jó pár órát töltve a tanulmányozásával. Ratzinger jól ismeri a Német Püspöki Konferencia helyzetét, és tisztában van vele, hogy eddig mindig kisebbségben maradtak azok, akik ki akartak szállni a Weltbild kiadóból. Meisnernek nem sikerült maga köré csoportosítani olyan erőket, melyek lehetővé tették volna ezt a lépést. Balestrierio közvetlenül rámutat a müncheni egyházmegye helyzetére, melyhez a bevételek 30%-a folyik be. Ratzinger hivatja Georg atyát, és közli vele, hogyjz így nem mehet tovább. A pápa számára a prostitúció és a pornográfia - ahogy többször is megismételte magánbeszélgetések során, de nyilvánosan is - az emberiség ellen elkövetett bűntettek közé számít. A pápa titkára egy bizalmas feljegyzést is elemzett, amit az államtitkárság I. Szekciójának szakértői készítettek, hogy aztán megbeszélje az ügyet a pápával. „Az I. Szekció igen részletes beszámolót dolgozott ki - írja monsignore Georg Balestrierionak november 2-án. - Kérem, hangoljuk össze a szükséges intézkedéseket. A Szentatya úgy döntött, hogy azonnal be kell avatkozni az ügybe.”

Egyszerűen ki kell mozdulni a patthelyzetből minél hamarabb, de ez nem egyszerű. Az apostoli palotákban tisztában vannak azzal, hogy nem könnyű beavatkozni a német ügyekbe. A németországi diplomáciai képviselettel sem túl jók a kapcsolatok, ami még nehezebbé teszi egy módszeres stratégia kidolgozását. Még elevenen él a pápában az a kiábrándulás, amit a berlini nuncius, monsignore Jean Claude Périsset okozott neki, aki - amint láttuk - nem reagált megfelelő módon 2009-ben Merkel asszony nyilatkozatára a holokauszttagadó, lefebvrista Williamson ügyében. Sőt 2011 májusában a diplomata nem titkolta el, hogy a Vatikánhoz fűződő kapcsolatainak problémásak, ami teljesen ledöbbsentette Georg atyát. Perissét panaszkodott arról is monsignore Peter B. Wellsnek, az államtitkársághoz tartozó különleges ügyek tanácsosának, hogy „gyakran kikérik a véleményét kisebb horderejű ügyekkel kapcsolatban, míg számos kérdésben úgy döntenek, hogy még csak nem is értesítik”, amikor olyan fontos események vannak kilátásban, mint Ratzinger német-országi útja.

De ez még nem minden. Az apostoli palotákban attól is tartanak, hogy a Weltbild kiadó történetének hatására valaki vájkálni kezd a múltban, és esetleg eddig elhallgatott, zavarba ejtő precedensek kerülhetnek napvilágra. Ugyanis nem ez az első alkalom, hogy az egyház anyagi érdekei meglepően keresztezik az erotika és a pornó igen jövedelmező ágazatát. Sőt, pénzt és anyagi előnyöket húzott - bár közvetett módon - a nemzetközi pomóipar olyan sztárjaiból, mint Ilona Staller, művésznéven „Cicciolina” és Moana Pozzi. A '80-as, '90-es években

Olaszországban igen népszerű erotikus bárnak az esetéről van szó, a milánói „Teatrinóról”, mely pár lépésre található a milánói dóm csúcsát díszítő Madonna-szobortól. Az évek során a nemzetközi pomóipar valamennyi sztárja fellépett itt sztriptízzel, tapadós latexruhákban, vibrátorokkal felszerelve, és néha a háziállatok sem hiányoztak, mint például a híres pitonok, melyekkel éppenséggel Cicciolina játszadozott. Nos, a helyiség a szicíliai Catania mellett fekvő Patemő szerzeteseinek kongregációjához tartozott. Egyik földijüktől, Michelangelo Virgillito vállalkozótól kapták.

A vállalkozó nevén lévő alapítványon keresztül a kapucinus barátok minden különösebb ellenkezés nélkül inkasszálták a bérleti díjat. Ha esetleg valaki kételyeinek adott hangot, azt felelték, hogy azt a pénzt jótékonyági cselekedetekre fordítják. Az alapítvány igazgatósági tanácsában szerzetesek ülnek, sőt a cataniai püspök egyik képviselője is jelen van. De vajon helyénvaló az, hogy az egyház olyan pénzekkel jótékonykodjon, ami a pornósztárok akrobatamutatóványaiból és szexuális aktust imitáló vonaglásaiból származnak? Amikor az ügy napvilágra került, Catania akkori érseke, Luigi Bommarito, amikor megkérdezték, azt állította, hogy Virgillito rájuk hagyott javainak kezelői északon vannak, ők viszont Szicíliában élnek, és így „nem nagyon van tudomásunk arról, hogy a milánói vagyonkezelők mit cselekszenek”. Tény azonban, hogy rögtön változtattak a helyzeten: A „Teatrinóból” kipaterolták a pitonokat, a korbácsokat és a latexruhákat, és jelenleg postahivatal működik az épületben.

A Weltbild helyzete ennél bonyolultabb, mert egy olyan idő-szakban, amikor egyébként is csökkent az adományok mennyisége, a kiadó értékes bevételeket biztosított az egyházmegyéek számára. De a helyzet kezelésére irányuló pénzügyi módszer ugyanaz. Berlin és Patemő között alapjában véve nincs sok különbség. Ki előbb, ki utóbb a jótékonyági célú alapítvány mellett dönt. Így a német egyházmegyéek is elhatározzák, hogy létrehoznak egyet, ahová a Weltbildből származó jövedelmeket irányítják, amit aztán jótékonykodásra fordítanak. Még nem világos, hogy az erotikus és ezoterikus művek továbbra is a katalógusban maradnak-e, ami elkerülhetetlenül újabb fügefalevelet rántana le az ügyről.

Nők által celebrált misék

Pár hónappal korábban egy másik kellemetlen ügy bizalmas dosz- sziéja került közvetlenül XVI. Benedek asztalára. Az eset ezúttal Ausztráliában történt meg: monsignor William M. Morris, egy apró egyházmegye, a Brisbane közelében található Toowoomba érseke egyre több botrányt okozott. Különösen három dolgot rónak fel neki. Az egyik egy 2006-os adventi pásztorlevélre vonatkozik: Morris a női papságban látta a vallási elhivatottság válságának hathatós megoldását, és protestáns lelkészekkel akart miséztetni, hogy így hidalja át a paphiányt. A tan szerint ez elfogadhatatlan javaslat: nők nem végezhetnek egyházi szertartást, hiszen Jézus volt az, aki kizárólag férfiakat választott ki apostolainak. Ezen túlmenően Morris kollektív feloldozást ad a hívőknek, anélkül hogy előzőleg egyénileg gyóntak volna. Morris válaszában kiemelte, hogy egyházmegyéje óriási kiterjedésű, és túl kevés a plébániatemplom: a 487 456 négyzetkilométernyi területen összesen 35 templom van.

A Vatikán 2007 májusában kiküldi az ausztráliai városba Denver püspökét, Charles J. Chaputot, majd olyan diplomáciai megoldást keres, mellyel elkerülheti a botrányokat és a zűrzavart a hívők körében. De az ügy az ausztrál újságokba kerül, mert Morris úgy dönt, nyilvánosságra hozza történetét. Azzal védekezik, hogy pásztorlevelét szándékosan félreértették. Néhány helyi napilap szerint mindezt a Temple Police akciója okozta. Ez az egyházi jobboldali csoport jelenti fel a Szentszéknél azokat a liberális papokat, akik nem követik a Vatikán előírásait. Olyannyira, hogy vezetőjük, Richard Stokes, aki bár tagadja a csoport létezését, kereken kijelenti: „Minden engedetlen pap Istent sérti meg.” Az apostoli palotában Morris aktája egyre vastagabb lesz, majd átkerül a Püspöki Kongregáció prefektusának, Re bíborosnak az íróasztaláról XVI. Benedek asztalára. A bíboros nem találkozik Rómában az engedetlen püspökkel, amikor az 2007 májusában az örök városba érkezik. Már nincs rá szükség. A helyzet megváltozott. Június 28-án a Re bíboros vezette Kongregáció át-nyújt egy memorandumot, melyben Morris elbocsátását kéri. Amit a pápa nem fogad el.

XVI. Benedek személyesen avatkozik be az ügybe, amikor 2009- ben ezeket a pontos utasításokat küldi Re bíborosnak:

Vatikánváros 2009.12.11

Feljegyzés Eminenciás Re Bíboros Úr részére Köszönettel megkaptam az exc. monsignor Morris püspök úr számára készült levéltervezetet. Én az alábbiakat fűzném hozzá:

- A prelátus folyamatosan egy „eljárásról” beszél: „defects in process” (1. oldal 5. bekezdés); ezt állítja: „I have been denied natural justice and due process” (2. oldal, 6. bekezdés); „there has not been a canonical process” (uo.) stb. Ki kellene hangsúlyozni, hogy a valóságban nem volt semmiféle eljárás, csupán egy testvéri dialógus, mely során a lelkiismeretére apelláltunk, hogy önként mondjon le püspöki hivataláról. Meg vagyunk győződve afelől, hogy képzettsége nem elegendő hivatala ellátásához. A mi szándékunk az volt, hogy elmagyarázzuk neki ezen meggyőződésünk okait.

- A prelátus „a lack of care for the truth”-ról beszél részünkről (1. oldal, 4. bekezdés). Ez a megállapítás elfogadhatatlan.

De nyilvánvalóan félreértés történt, mely - úgy tűnik - nem kielégítő angoltudásomból fakadt. Találkozásunk alkalmával arról próbáltam meggyőzni, hogy lemondása kívánatos. Válaszát úgy értelmeztem, hogy hajlandó lemondani toowoombai püspöki hivataláról. Leveléből viszont azt látom, hogy ez félreértés volt. Ezt tudomásul veszem, de határozottan ki kell jelentenem, hogy nincs szó „a lack of care for the truth”-ról.

- A prelátus azt állítja, hogy csupán kulturális különbségekről van szó, melyek nem érintik a szentáldozást. A valóságban pásztorlevelében - amellet, hogy igen vitatható pásztori döntéseket hozott - legalább két olyan javaslat található, mely nem egyeztethető össze a katolikus hittannal:

- A levél azt állítja, hogy nőket is pappá lehet szentelni a paphiány áthidalására. De II. János Pál Szentatya egyértelműen és visszavonhatatlanul úgy döntött, hogy az egyháznak nincs joga a nők pappá szenteléséhez.

- Monsignor Morris továbbá úgy véli, hogy más közösségek lelkészei (anglikánok stb.) segítségére lehetnének a katolikus egyháznak. De a katolikus hittan szerint ezeknek az egyháznak a lelkészei nem legitímek, nem „felszenteltek”, ezért nem végezhetnek a papi szentségekhez kötődő tevékenységeket.

Kétségtelen, hogy jóindulatú lelkészt szándékok vezették, de egyértelműnek tűnik, hogy tanbeli felkészültsége nem kielégítő. De az egyházmegye püspökének mindenekelőtt a tan mesterének kell lennie, mivel a hit a pásztori tevékenység alapja. Ezért arra kérem, lelkiismerete szerint reflektáljon Isten színe előtt arra, hogy önként lemond jelenlegi hivataláról, és olyan tisztséget választ, ami jobban megfelel adottságainak. Biztosítom imáimról.

A feljegyzés végén feltűnik a pápa saját kezűleg írt monogramja: B XVI. Hónapokon keresztül röpködnek a vádak és a pecsétetes levelek a Vatikán és Ausztrália között. Az ügy további két évig húzódik. 2011 májusában Ratzinger véget vet a huzavonának, és eltávolítja a püspököt, miután tizenhét évet töltött el egy Németországnál két és félszer nagyobb egyházmegyében.

A Szentatya - ahogy a magánkihallgatásokból és a levelezésekből kiderül - főleg két, megállíthatatlannak tűnő jelenség miatt aggódik, melyek összetartoznak, mint egy harapófogó két szára. Egyfelől a válság egyre jobban sújtja azokat a katolikus vallású országokat, melyek adományokkal hozzájárulnak az egyház életéhez és evangelizáló tevékenységéhez. Az ellensúly törvénye szerint ezt a gyengülést a világ legateistább országának, Kínának a feltartóztathatatlan előretörése kíséri.

Sakk XVI. Benedeknek

A keresztény Nyugat kincsei a keresztény hitre térítendő Keletnek

A gazdasági válság keményen sújtja a nyugati világ országait. Ezekben az országokban számos nagylelkű adományozó hívő közösség él. Olyan országok ezek, melyek mindig érzékenyen reagálnak a katolikus közösség szükségleteire: az Amerikai Egyesült Államok, Németország, Olaszország és Spanyolország. Az ezeket érintő válság elkerülhetetlenül visszatükröződik az egyház mérlegeiben. A vatikáni kasszák „egészségi állapota” az adományokkal és felajánlásokkal van szoros összefüggésben; ha az egyház elszegényedne, csökkenne evangelizációs befolyása.

A világ hagyományosan gazdag - és túlnyomórészt katolikus — részének elszegényedésével egy időben szemtanúi lehetünk Kína, India és más keleti országok növekvő befolyásának. Ez utóbbiak az idő múlásával egyre erősebbekké válnak a nemzetközi pénzügyi piacokon. Az apostoli palotákban attól tartanak, hogy idővel ezen országoknak a pénzügyi, gazdasági és geopolitikai neokolonializmusát követi annak a nihilizmusnak és ateizmusnak az elterjedése is, mely jelen van az említett országok kultúrájában. Az adományok válsága és a „ferdeszeműek” nihilizmusa ugyanannak az aggasztó jelenségnek az elemei.

Az erre történő reakcióra nehéz tervet kidolgozni. Nem szabad megismételni a múlt eseményeit. Más a történelmi pillanat. II. János Pál pápa idejében a Varsói Szerződés már felbomlófélben volt, ma azonban Kína katonai és gazdasági ereje egyre növekszik. Másfelől XVI. Benedeknek más a jelleme, és nem vezérlik személyes indítek, mint Wojtylát, akit már fiatalok óta az motivált, hogy „felszabadítsa” Lengyelországot. Egyes szakértők - mint például Massimo Introvigne - úgy vélik, hogy egy ahhoz hasonló akciót, mint amit

Wojtyla egyháza vitt végbe a keleti blokk országaiban, ma az amerikai anglikán egyháztól lehetne elvárni, mely meg tudná teremteni a szükséges anyagi hátteret a kínai ellenzék támogatására.

A nyugati világ gazdasági jövőjének bizonytalansága nagy aggodalommal tölti el a római kúriát. Növekvő féltelmek és aggodalmak közepette alapvető fontosságúak lesznek a tekintélyes szakértők elemzései és javaslatai. Olyannyira, hogy azok a professzorok és közgazdászok, akik a legnagyobb hitelt és bizalmat élvezik, egyre felelősségteljesebb posztokat töltenek be. Ezt példázza annak a konzervatív katolikusnak az esete, aki rövid időn belül az egyik legtekintélyesebb világi személy lett a Vatikánban: az Opus Deihez kötődő bankár, Ettore Gotti Tedeschi, az egykori gazdasági miniszter, Giulio Tremonti barátja, 2009 őszén az IOR bank elnöke. A professzornak úgy sikerült a *L'Espresso* vezető cikkírójából a pápa bankárává avasni, hogy mindig felhívta magára a figyelmet a Szentszék életének legkényesebb perceiben. Gotti Tedeschi tucatnyi beszámolót, emlékeztetőt és bizalmas feljegyzést küldt Georg atyának. Intenzív levelezést folytat, hogy a pápa tudomást szerezzen a dolgokról és intézkedjen. Ahogy az előző fejezetekben láttuk, a professzor minden kritikus kérdést alaposan megvizsgál. Kidolgoz egy stratégiát arra vonatkozóan, hogy miként kezeljék a pénzmosással kapcsolatos vizsgálatokat, melyek 2011-ben sújtották az IOR bankot. „Halkan”, a háttérből sugallja a leghatékonyabb lépéseket, hogy átláthatóvá tegyék a pénzügyeket, vagy hogy elkerüljék a kórházi központ ambiciózus tervének bukását. (E terv szerint az IOR beszállt volna a Don Verzé által alapított Szent Rafael Kórházba.)

Ezek a tevékenységek oda vezetnek, hogy a pápai ház informális, de stratégiai fontosságú gazdasági tanácsadójának szerepét vívja ki magának. Időközben sikerül eltávolodnia Bertone-tól, aki bevezette a Vatikánba, hogy inkább a különleges titkárral, és magával XVI. Benedekkel fűzze szorosabbra a kapcsolatot. Ha néhány elődje, mint például Marcinkus, szerepe a „hatalom a hatalomért” volt, Gotti Tedeschivel kapcsolatban el kell ismerni, hogy nem vezette sem a mohóság, sem pedig személyes érdekek.

Az IOR általános ügymenetét Padló Cipriani vezérigazgató irányítja, a különlegeset (APSA) pedig Paolo Mennini vezeti. Ez utóbbi Marcinkus egykori munkatársának, egy bizonyos Luiginak a fia, akivel együtt kapja meg a letartóztatási parancsot az Ambrosiano Bank bedőlésekor. A letartóztatási parancsot később megsemmisíti a Legfelsőbb Bíróság. Gotti Tedeschi a pápának és bizalmas bíborosainak elemzéseket és operatív stratégiákat készít, és stabil, nemzetközi kapcsolatrendszerre is számíthat. Egy új személyiség, aki elkerülhetetlenül konfliktusba kerül azokkal - például Cesare Geronzival -, akik el akarják foglalni a helyét vagy nagyobb befolyásra akarnak szert tenni.

A Georg atyának címzett feljegyzések később a pápa íróasztalára kerülnek, vagy pedig a különleges titkárok beiktatják őket az iratok közé. Gotti Tedeschi számos témára kitér. Ő az, aki egy bizalmas emlékeztetőben megkongatja a vészharangot a Nyugat elszegényedése és a nem katolikus országok meggazdagodása miatt. Véleménye szerint ez veszélyezteti az egyház jövőjét, ahogy abból a bizalmas, összefoglaló feljegyzésből kiderül, amit monsignore Georg Gásweinnek küldt 2011 júniusában.

A jelenlegi gazdasági válság (mely éppen csak hogy elkezdődött) és a rákövetkező kiegyensúlyozatlan globalizációs folyamatok, melyek kényszerűvé tették számos termelő tevékenység gyors delokalizációját, a

világot két gazdasági területre osztották: a nyugati országok (USA és Európa) fogyasztók és egyre kevésbé termelők, míg a keleti országok (Ázsia és India) termelők, de még nem teljes egészében fogyasztók. Ez a folyamat következtésképpen konfliktust eredményezett a nyugati ember három gazdasági funkciója között: dolgozó és jövedelemtermelő; fogyasztója a számára legelőnyösebb javaknak; megtakarító és befektető ott, ahol a legnagyobb nyereség várható. Ebből az a paradoxon következik, hogy a nyugati ember termel még jövedelmet a hazai vállalatoknál dolgozva, de ezek egyre kevésbé versenyképesek, és ezért fennáll az instabilitás kockázata. A kompetitívebb javakat vásárolja meg, melyeket máshol termeltek. Nem hazai cégekbe fekteti be a pénzét, hanem ott, ahol a gazdaság termel és növekszik. Tulajdonképpen azokat a cégeket erősíti, amelyek máshol teremtetek munkahelyeket, sőt, konkurálnak azzal, amelynél ő maga is dolgozik. Míg végül a szóban forgó személy munka nélkül marad, nem tud fogyasztani, még kevésbé megtakarítani. .

Gotti Tedeschi szerint az egyházhoz közel álló országok gazdasága közel áll a rövidzárlathoz.

Ez a nem kezeit konfliktus strukturális válságot okoz az egykor gazdag nyugati világban. De a nyugati világ (USA, Európa) az, amely keresztény gyökerekkel rendelkezik, amely evangé- lizált és ami eddig anyagi forrásaival támogatta az egyházat. Gyakorlatilag a delokalizációs folyamatoknak köszönhetően a gazdagság a keresztény Nyugatról a keresztény hitre meg- térítendő Keletre kerül át. A nyugati világ számára mindez a következőket jelenti:

- kisebb (vagy akár negatív) gazdasági fejlődés, kisebb jövedelmek, kisebb hozamok a helyi befektetésekből, magasabb költségek a népesség elöregedése miatt stb.
- az állam nagyobb szerepe a gazdaságban, nagyobb köz-kiadások, magasabb költségek. Igény a magasabb adóra, kevesebb privilegium és adómentesség, nagyobb kockázatok.

A keresztény világ elszegényedik. Az evangelizálandó világ autonómiára és hatalomra tesz szert. A mérlegek erősen csökkenő tenden- ciát mutatnak: a válság arra fog kényszeríteni egyes kormányokat, hogy agresszív politikával és a „privilegiumok megszüntetésével” „hozzányúljon” az egyházi javakhoz. Ezek Gotti Tedeschi szavai. A pápát azonnal informálni kell.

A globalizációs folyamat és a gazdasági válság következtében a keresztény hitre térítendő világ az, amely „gazdaggá” válik, míg a keresztény világ, mely gazdag volt, elszegényedik. Ez következményekkel jár az egyház anyagi forrásaira is. A végső következmény az, hogy azok a források, melyek hagyományosan hozzájárultak az egyház fenntartásához (adományok, járadékok) csökkenhetnek, míg megemelkedhetnek az evan- gelizációhoz szükséges kiadások. Ezen túlmenően a laicizmus által egy „második római kérdés” alakulhat ki, mely az egyházi javak elleni agresszióval járhat (adók, privilegiumok eltörlése, túlzott ellenőrzések). A XXI. század „római kérdése” nem az egyházi javak kisajátításában fog megnyilvánulni; hanem azok értékének elvesztésében, az adományok csökkenésében (a keresztény világ elszegényedése miatt), a privilegiumok eltörlésében és - előreláthatóan - a javakra kivetett magasabb adókban.

A bizalmas beszámolóban leírtakkal egyetértenek az apostoli palotákban. A következő jelentésekben Gotti Tedeschi valóságos „vészhelyzetről” beszél. Meg kell kongatni a vészharangot. Másokkal együtt azt kéri XVI. Benedektől és Bertonétól, hogy hozzanak létre egy válságstábot azzal a céllal, hogy új alapokra helyezték az egyház nemzetközi szerveződését. A struktúrát át kell alakítani, kezdve a pénzkezelésnél, „annak meghatározása érdekében, hogy miként aknázzuk ki a javakat, növeljük a bevételeket és csökkentjük minimálisra a kockázatokat”.

Úgy vélem, eljött az ideje annak, hogy a lehető legnagyobb figyelmet szenteljük a globális gazdasági kérdéseknek, és megvizsgáljuk őket, ahogy már elkezdtem az államtitkár úrral. Szükséges kijelölni egy valódi „stratégiai reakciót” és felállítani egy központi szervet, mely kimondottan gazdasági témákkal foglalkozik (egyfajta gazdasági minisztériumot), mint például a már létező gazdasági tevékenységek kiaknázása, újak létrehozása, a költségek és a bevételek racionalizálása. Mindezt részben a Szentszék központi szerveinél, részben a gazdasági tevékenységgel foglalkozó intézményeknél (kongregációk), valamint a nunciatúrákon és az egyházmegyéknél kellene létrehozni. Természetesen különböző kritériumokkal.⁹¹ Kíváncos, hogy ennek a „vészhelyzetnek” a legkülönbözőbb szinteken is tudatában legyenek. Szükséges lehet egy bizottság létrehozása

(az államtitkárság személyzete körében), mely összefogja a Szentszék központi szerveinek legfelsőbb vezetőit, valamint a többi intézmény, kongregáció, nunciatura, egyházmegye képviselőit abból a célból, hogy meghatározzák a szükséges tennivalókat.

Bertone veszi ezt a jelzést, és sürgősen mozgósítja kapcsolatait, hogy kikérje véleményüket, tanácsaikat a szervezet átalakítása érdekében, hogy biztonságba helyezték a javakat és a bankszámlákat, és racionalizálják az egyház pénzügyeit. Hogy ne zavarja meg a római kúria kényes egyensúlyrendszerét, külső, de a Vatikánhoz közel álló szakemberekhez fordul. A lázas munka eredményeként számos tervezet érkezik a bíboros asztalára mind a szervezet átalakításával, mind a nagy katolikus család javainak és számláinak biztonságba helyezésével kapcsolatban. Nem könnyű művelet. A közös kritériumokat és standardokat a perifériális részekben úgy értelmezhetik, mint az egyes szervezetek autonómiájának megsértését. Vagyis mint egy beavatkozást. Az első kritikus álláspont abból az első dokumentumból derül ki, ami eljut Bertone-hoz, és ami számos javaslatot tartalmaz.⁹² Mindenekelőtt egy titkosszolgálati és koordinációs feladatokat el-látó csoport felállítását tanácsolja a gazdasági biztonság érdekében. Tehát egy „néhány világi szakértőből álló hálózatot kell létrehozni, mely az egyházi személyek munkáját segítve” biztosítani tud néhány alapvető szolgáltatást.

Részletes információkkal ellátni a központi intézményeket, és pénzügyi-gazdasági értékeléseket készíteni annak érdekében, hogy a legmegfelelőbb intézkedések történhessenek meg; ezt követően biztosítani és kiaknázni az egyház ideiglenes tevékenységeit; végül egy operatív jellegű nemzetközi kapcsolatrendszert kialakítani a világ különböző pontjain élő keresztény közösségek elleni ellenséges akciók megakadályozására. A beavatkozási és értékelési munkáknak az egyház gazdasági tevékenységet folytató ágaival szemben „tanácsadói jellegűeknek és együttműködőeknek” kell lenniük, elkerülve a „felügyelői” látszatot. Le kell szögezni, hogy egyáltalán nem lehet vita tárgya az egyház gazdasági-pénzügyi tevékenysége, hanem csak ezek módja, amit racionálisabbá és biztonságosabbá kell tenni.

Tehát úgy kell a válságot kezelni, hogy mindenekelőtt rendbe kell tenni a számlákat. Így lehet elkerülni a bíróság és a felügyelő hatóságok vizsgálatait. Ugyanis „az átlátható és megbízható könyvelési módszerekkel” el lehet kerülni a „kritikus helyzeteket, melyek az egyházat negatív színben tüntetnék fel”. Egy mindent átfogó akció keretében az adományok eredetének ellenőrzése, a minimális standard biztosítása mind a befektetések biztonsága és nyereségessége szempontjából - mivel a klérus gyakran haszonleső konzulensek áldozatául esik —, mind a javak kezelése és kiaknázása terén.

Az ambiciózus terv rendbe tenné a homályos ügyeket, és lehetővé tenné a klérus számára azt, hogy korrekt módon kezelje az egyházi javakat, minden egyes eurót. Ezen túlmenően egy ún. „auditálási szolgáltatással” lehetővé válna minden intézmény számára az, hogy „értékeléseket és ellenőrző vizsgálatokat” hajtson végre, s ezáltal tisztában legyen saját anyagi helyzetével, és garantálja az átláthatóságot. Csakis ily módon lehet „biztosítani valami minimális kontrollt a Vatikán vezetői számára, akik így képesek lesznek irányítani a tevékenységek menetét”.

A javaslatokat figyelembe veszik és elfogadják. Ugyanis az erre a célra felállított bizottság alapos elemzését követően, 2012 márciusában hivatalossá válik az első változtatás. A Vatikánban a munkát a „pénzügyminisztérium” rendbetételével kezdik. A Szentszék gazdasági ügyeinek prefektúrája, melynek feladata a Vatikán ügyintézésének és vagyonkezelésének az ellenőrzése, pápai dikasztériummá válik. Ennek céljai a következők. „A gazdasági irányvonalak és tervek kidolgozásával, valamint a Szentszék ügyintézésének ellenőrzésével kell foglalkoznia” - olvasható egy hivatalos feljegyzésben. Ez az első lépés azon az úton, mely hosszú lesz, és elkerülhetetlenül az egyház könyvelésének átfogó revíziójához vezet. A megtakarítás, a pazarlás és az illegitim érdekek csökkentése érdekében, hogy elkerüljék a botrányokat és a bírósági vizsgálatokat. Ez a lépés elkerülhetetlen a pápa konzulensének vészterhes előrejelzései után.

„Olaszország a fizetéseképtelenség határán áll, lépjen közbe Ratzinger ”

Időközben a helyzet a Vatikán falain kívül sürgetővé válik. 2011 őszét újuk, amikor a spread az 500 pontos határt érinti; az olasz államcsőd kockázat ellensúlyozása érdekében 6% fölé emelkednek a betéti kamatlábak; a vállalkozásoknak nyújtott banki hitelek száma csökken. Gotti Tedeschi aggódik. Végül a pápától azt kéri,

dolgozzanak ki a Szentszékkal egy közös irányvonalat a gazdasági kérdésekkel kapcsolatban, nagy figyelmet szentelve a Vatikán megbízható imázsának. Méregbe gurul, amikor az Igazság és Béke Pápai Tanácsának titkára, monsignor Mario Toso egy olyan általános hatáskörű, a jogszabályokon és az elfogadott normákon alapuló hatóság felállítását javasolja, mely kidolgozza a nemzetközi pénzügyi és monetáris rendszert szabályozó irányelveket. Gotti Tedeschi a valóságtól elrugaszkodottnak tartja azt a dokumentumot, mely átláthatósági szabályokat javasol akkor, amikor az IOR ellen nyomozás folyik pénzmosás miatt. Ez szerint nemcsak elővigyázatlanságról tanúskodik, hanem veszélyes is. A bankár a változások mellett van, de csak akkor, ha ezek beleillenek az elfogadott stratégiába. Eszerint csak annyit kell nyilvánosságra hozni, amennyi feltétlenül szükséges, anélkül hogy veszélyes mértékűvé tennék az átláthatóságot. Talán jobb a színpalak mögött cselekedni. Ezért október 24-i levelében ellenvéleményét fejezi ki monsignor Georg Gansweinnek, és a beavatkozását kéri:

A Pápai Tanács dokumentuma felületesen elemez bizonyos összetett tényezőket, és javaslati kétes alapokon állnak - inkább pénzügyi, mint morális szempontból. A szóban forgó javaslatok olyan gazdasági előfeltételeken és megfontolásokon alapulnak, melyekkel nem lehet egyetérteni. Ezen túlmenően a dokumentumot olyan pillanatban nyújtották be - ráadásul halasztást nem tűrő módon -, amikor a Szentszék egyik intézménye (IOR) ellen még „nyomozás” folyik feltételezett pénzügyi átláthatatlanságok miatt, és még maga a Szentszék is arra vár, hogy felvegyék az ún. white. Üstre. Pénzügyi lecket (nem pedig etikait) adni véleményem szerint elővigyázatlan-ságra vall. A dokumentum a gazdasági válságot igencsak vitatható tényekre vezeti vissza, összekeverve az okot az okozattal [...]. A szóban forgó javaslatokat neves szakértők is vitatják a különböző fórumokon: adókimutatás, pénzügyi tranzakciók, a bankok rekapitalizációja a szóban forgó kérdések. Senki sem akarja rekapitalizálni a bankokat, hiszen azt csak a kormányok tehetik meg. Mit tesz az Igazság és Béke tanács? A bankok államosítását javasolja?

A bevezető levélben Gotti Tedeschi leszögezi, hogy egy „rövid, Önnek készült feljegyzésről” van szó, megtörve ezzel a szokásos eljárásrendet. Anélkül, hogy mélyebben elemeznék a levél tartalmát, csak azt szeretnénk kiemelni, hogy Gotti Tedeschi mekkora maga- biztosságot mutat, amikor a pápa titkára előtt súlyos kritikával illeti egy pápai bizottság, egy vatikáni intézmény kezdeményezését. Ritkán fordul elő a kúrián, hogy egy laikusé az utolsó szó egy egyházi személlyel, sőt, egy pápai bizottsággal folytatott vitában. De a pillanat túlságosan kényes, túl sok nyitott dosszié van az asztalon ahhoz, hogy bárki is ellenvéleményt fogalmazhasson meg.

Ezt jól érzékelteti az a tény, hogy csak pár nap telik el, és november 6-án Gotti Tedeschi újabb „bizalmas és titkos” feljegyzést küld a pápa titkárának. Ez alkalommal tájékoztat azokról a „gazdasági, politikai és társadalmi jellegű problémákról, melyeket egy permanens vita tárgyaként” áll szándékában javasolni. A kockázatok valóban jelentősek, ahogy kitűnik a titkos dokumentumokból, olyannyira, hogy a pápa beavatkozását sürgetik.

Országunk súlyos gazdasági kockázatoknak néz elébe, mely akár súlyos társadalmi következményeket is vonhat maga után. Ezek a Szentatyát is érdekelhetik, sőt részolghálnának arra, hogy aggodalmának adjon hangot. [...] Ha a vállalkozásokat nem támogatják kellő mértékben banki hitelek, akkor rövid időn belül csökkenteniük kell teljesítményüket, vagy egyenesen megszüntetni. Ez munkanélküliséghez és az azzal járó súlyos társadalmi problémákhoz vezetne. A becslések szerint a leírt jelenség hatása rövid távon 100-200 ezer munkahelyet veszélyeztetne.

Gotti Tedeschi álláspontja tehát beavatkozáspárti. Eszerint a Szent-széknek támogatni kellene az olasz kormány azon intézkedéseit, amelyek enyhíthetik a helyzetet. A Vatikánból kiszivárgott dokumentumok ez alkalommal is kitűnően érzékeltetik azt a nyomást, amit az egyházi hatóságok gyakorolnak Olaszországra. A lelkek gondozása előírja a pénztárcájukkal való foglalkozást is? Ebből a perspektívából sugallja Gotti Tedeschi XVI. Benedeknek a nyilvános beavatkozást.

A megoldás tehát: csökkenteni kell a hitelek költségét, s ahhoz, hogy ez sikerüljön, redukálni kell az „Olaszország-rizikót”, ami nemzetközi szinten is érezhető. Ezt úgy lehet elérni, ha bizalmat nyerünk a gazdasági reformokba való beavatkozások terén, melyek nélkülözhetetlenek a sokat emlegetett állam- adósság egyensúlyba hozatalához... A szavahihetőség kérdése ssége gyöngíti meg az országot. Talán szükséges lenne fontolóra venni, hogy a Szentatya nyilvánosan adjon hangot aggodalmának az ország gazdasági helyzete miatt, és főleg amiatt, hogy a szegényebb rétegeket munkahelyük elvesztése fenyegeti? (Mindez annak a tehetetlenségnek köszönhető,

amellyel eddig kezelték az ország gazdasági és pénzügyi kérdéseit.) Ismételten a vezetők figyelmébe kell ajánlani, hogy a leadership eszköz, nem pedig cél. Ez azt jelenti, hogy a közjával kell foglalkozniuk.

Eltelik néhány nap, és a Berlusconi-kormány visszafordíthatatlan válságához hozzáadódik Görögország küszöbönálló fizetéseképtelenségének a híre. A pápa magánlakosztályába így megérkezik Gotti Tedeschi következő beszámolója, mely „bejelenti” a kormány hamarosan bekövetkező bukását. Az IOR elnöke Don Georghoz fordul, és retorikusan válaszol a globális gazdaság három kérdésére. Mi okozta a jelenlegi gazdasági-pénzügyi válságot? Hogyan fejlődött ki a válság az elmúlt három évben? Hol tartunk jelenleg? Majd kitér

Olaszország kérdéseire.⁹⁵ Gotti Tedeschi Berlusconi szavahihetőségének elvesztésében látja kormánya bukásának az okát. „Európában nem hisznek — jelenti ki — a híres »stabilitási törvényben«, melyet túl későn hoztak meg számos hiányossággal, ráadásul a Berlusconi, Bossi és Tremonti közötti egyetértés hiányában. A törvényjavaslatok módosítását is az államfő akarta, nem pedig a kormány. Berlusconi egyéb, kevésbé evidens okok miatt is veszített szavahi-hetőségéből: például a Putyinnal való egyezés és a Németországtól való elszakadás miatt.⁹⁶ Gotti Tedeschi ezzel magyarázza azt, hogy Berlusconinak le kellett lépnie a színről az EU bizonyos köreinek nyomására, hogy átadja helyét a szakértői kormánynak.

Ezzel azt jelenti be a Szentatyának, hogy Olaszországban lezárul egy politikai korszak. Az európai nagytőke azt kéri Berlusconitól, hogy lépjen vissza. Úgy tűnik, Gotti Tedeschi azt próbálja elmagyarázni, hogy ami történt, elkerülhetetlen volt. „Ma Európa - folytatja - a hivatalban lévő kormány lemondását kéri, és időnyerés céljából szakértői kormányt akar. A Monti-kormány vagy más kormányok olyan népszerűtlen intézkedéseket fognak hozni, amiket egy politikusközből álló kormány sohasem tenne meg.” Ez valóban így történt, bár a jövő ennek ellenére sem tűnik rózsásnak.

Jelenleg Olaszország nem hangoztathatja „szuverenitását”, autonómiáját, és nem ignorálhatja a különféle ajánlásokat, egyébként az a veszély fenyegeti, hogy állampapírai „mérgezőkké” válnak (mint Görögország esetében), és bedőlhet az egész olasz bankrendszer, mely tele van állampapírokkal (a Banca Intesa 60 milliárdot, az Unicredit 40 milliárdot birtokol). A fizetéseképtelenség elkerüléséhez szükségünk van olyan külföldi értékpapírjegyzőkre, mint az Európai Központi Bank vagy a Nemzetközi Valutaalap. De ezek csak akkor vásárolnak értékpapírokat, ha azonnal engedelmessé válnak a szabályoknak. 2012-ben 440 milliárd euró értékű értékpapír jár le: ha a bankjaink nem tudják visszavásárolni, akkor ki veszi meg őket? Ha senki, akkor default esemény következik be. Ha azonnal megvalósítanánk az EKB levelében követelt reformterveket (melyek többek között a nyugdíjra, a foglalkoztatásra, az adócsalásra, a liberalizációra vonatkoznak), az pozitív hatást váltana ki, és a spread újra lecsökkenne 250 bázispontra. Azért, mert elismernék, hogy Olaszország képes kontrollálni adósságát és megindítani a fejlődéshez szükséges folyamatokat.

A bíboros szerint Kína hadat üzent nekünk

2008-ban, a kínai olimpiai játékokat megelőzően, Bertone bíboros reményeinek adott hangot annak az országnak a jövőjét illetően, amely a legjobban aggasztja XVI. Benedeket: „Reméljük, hogy az olimpia - mondta ünnepélyesen - jól fog kezdődni, és jó alkalmat ad a befogadásra. Kína nyitott országgá vált.” Persze az optimizmus mindig jól jön, de Bertoneé, aki mindig is az Ostpolitik híve volt, túlzónak bizonyul. A helyzet ugyanis drámai. A hatóságok megakadályozzák bármiféle vallás gyakorlásának lehetőségét. Olyannyira, hogy Kínában létezik egy hivatalos egyház, ami Pekingnek engedelmessé válik, és egy titkos, amit a Vatikán támogat.

Kínában a keresztény közösség 67 millió hívőből áll, mely évről évre százezerrel növekszik. Ezek részben az „intézményes” egyházhoz tartoznak (57 millió), részben pedig a titkos kultuszt ápolják (8- 10 millió). A helyzet némi reménnyel kecsegtetett 2007-ben, amikor már egy éve nem történtek püspökszentelések a Vatikán jóváhagyása nélkül, és XVI. Benedek levelet küldött a kínai keresztényeknek a dialógusban bízva. A Szentatya a hivatalos és a titkos egyház kibékülését kérte a megosztottság leküzdése érdekében, anélkül hogy meghajlanának a pekingi Katolikus Hazafias Egyesület előtt, amely 1957 óta „kezelet” a hivatalos kínai egyházat a kínai püspöki tanácsal együtt. Ratzinger számára ugyanis a Hazafias Egyesület továbbra sem egyeztethető össze a katolikus hittal. Pár hónappal később Bertone közvetlenül a kínai püspököknek írt, párbeszédet kezdeményezve Pekinggel,

olyannyira, hogy a bíboros levelét „egyes püspökök túlságosan engedékenynek tartották a kínai hatóságokkal szemben” - jegyzi meg Sandro Magister, az Espresso című napilap Vatikán-szakértője.

Úgy tűnt, minden a legjobb irányba halad, és a kínai egyház két ágának egyesülése immár közel van. Egymást érik az enyhülés jelei, bét prelátust szenteltek fel mind Róma, mind Peking jóváhagyásával. A légkör derűs, legalábbis 2010 nyaráig. Tizenöt hónapos fogva tartás után kiszabadul monsignor Julius Jia Zhiguo püspök, ő a zheng- dingi egyházközséget vezeti, mely az ország legnagyobb katolikus közösségeinek otthont adó Hebei megyében található. A börtönben a prelátust arra próbálták rávenni, hogy csatlakozzon a Hazafias Egyesülethez. Őrizetben tartották, és egyéni politikai képzésnek vetették alá - ahogy az Asia News pápai hírügynökség írja hogy csatlakozzon a pekingi egyházhoz. A mai napig sincs hír monsignor yixiani Cosma Shi Enxiangról és a baodingi Giacomo Su Zhiminről, a két eltűnt prelátusról, akik szintén a titkos egyházhoz tartoztak.

A törés november 20-án következik be, amikor újrakezddnek az illegális, a Vatikánt megkerülő püspökszentelések. A Hazafias Egyesület püspökké nevezi ki Giuseppe Guo Jincai atyát a chengdei egyházmegyéből, anélkül hogy kikérné a Vatikán véleményét. Pont azokban a napokban, november végén jelenik meg Fény a világban címmel Peter Seewald német újságíró könyve, mely XVI. Benedekkel készített interjúit tartalmazza. Ratzinger abbéli reményének ad hangot, hogy a titkos és a hivatalos egyház egyesülése még az ő pápasága alatt bekövetkezhet. Ez a remény szinte rossz tréfának tűnik, mivel éppen akkor kezdődnek újra az üldözések és az illegális kinevezések Pekingben. 2010 decemberében monsignor Giuseppe Li Lián Gui nem vesz részt a Hazafias Egyesület éves gyűlésén, ha nem eltűnik, s így elkerüli a „kényszerű bekísérést”, amit számos püspökkel szemben alkalmaznak. A rendőrség azonnal reagál: az egész országban körözik, mint valami veszélyes bűnözőt. Rómából erre azzal válaszolnak, hogy kitagadják a hivatalos egyház egyik legfontosabb püspökét, Paolo Lei Shiyint, akit a Szentszék jóváhagyása nélkül neveztek ki 2011. június 29-én. Olaszországban is nagy a mozgolódás a katolikusok között. 2011 júliusában egy többpárti parlamenti csoport indítványt nyújt be, amelyben azt állítja, hogy „a kínai hatóságok által 2006 és 2010 között folytatott megbékélési politikát úgy tűnik, az a logika diktálta, hogy beazonosítsák, nyilván-tartásba vegyék és ellenőrizzék az illegalitásból kilépő személyeket, akiket potenciálisan veszélyesnek tartanak a fennálló rendre”.

A bíborosok között két nézet ütközik egymással: az egyik a rendíthetetlen irányvonala, amelyet a szalézi rendhez tartozó Giuseppe Zen Zekuín, Hongkong egykori érseke képvisel, a másik pedig Bertone stratégiája, amit Ivan Dias bíboros, a Népek Evangelizáció- ja Kongregáció prefektusa folytat. A „kemény vonal” hajthatatlan: Zen szerint a mindenáron párbeszédre törekvő politika „katasztrofálisnak” bizonyult, akárcsak Wojtyła egykori Ostpolitikja. „Katasztrofális volt azokban az években, és még katasztrofálisabb ma” - állítja Zen Zekuín, aki szerint ennek egyetlen eredménye az lenne, hogy a kínai katolikusok még mélyebbre süllyednének a szolgaság fertőjében." 2011 novemberében Zen XVI. Benedekhez fordul, bár tisztában van azzal, hogy kevés esélye van.

Szentségei Atya!

1...] ami az egyház életét illeti Kínában, úgy tűnik, a probléma abból fakad, hogy mindenáron, azonnal, könnyű sikert akarunk elérni, holott a győzelem titka a kudarc elfogadásában rejlik. Mindig fáradságos végigolvasni az ülések dokumentumait, de végtelen vigaszt nyújtott annak a három oldalnak az elolvasása (1. kötet, 89-91. oldal), ahol Szentatyám szavait írták le, mélyekkel üdvözölt bennünket a [Kínával foglalkozó -A szerzőmegjegyzése] bizottság utolsó plenáris ülésén. Mekkora bátorítást jelent számunkra az, hogy a pápa megerősíti az általunk képviselt irányvonalat azzal a csodálatra méltó kiegyensúlyozottsággal, ami azt a 2007-es levelet jellemezte: a hit doktrínájának szilárdságával, az emberekkel való együttérzéssel. Csodálatra méltó kiegyensúlyozottság, amit könnyű elveszíteni olyankor, amikor az igazság homályba vész vagy a hamis együttérzés nyerteret. Szentséges Atya! Kína keresztény népessége örvend afölött, hogy visszatért a rég elveszett világosság és következetesség. A keresztények nem félnek szenvedni a hitükért; attól féltek, hogy nem ismerik fel többé, melyik az egyházunk. A Virgo Potens győzelemre fog vezetni bennünket. Fiúi odaadással.

Zen úgy véli, hogy Kína „hadat üzent” a Szentszéknek. Jól ismeri a különböző egyházmegyék helyzetét, mivel valóságos informátor!

hálózatra számíthat a hivatalos egyházon belül. Innen kap híreket a spliti születésű Ante Jozié is, aki a Szentszék képviselője ebben a végtelen kifizetésű országban. Miután találkozott egyik bizalmi emberével (akit hívunk X tiszteletesnek), Jozié már július 13-án sürgős, kódolt táviratot küldött Dias bíborosnak Rómába, jelezve a küszöbön álló változásokat a kínai politikában; beszámolt a pénzügyi manőverekről, a pszichológiai nyomásról, az illegitim kinevezésekről.

A probléma szerteágazó és nyugtalanító. Főleg azért, mert bizonyos esetekben arról érkezik bejelentés, hogy a kínai hatóságok jelentős összegeket fizetnek a püspököknek azért, hogy papokat szenteljenek a Vatikán jóváhagyása nélkül.

Ami azokat a híreket illeti, miszerint a kormány kompenzációt juttatott el az illegitim papszentelésben részt vevő püspököknek (akik ott voltak a tavaly decemberben Pekingben lezajlott katolikus képviselők VIII. Nemzeti Gyűlésén), X az alábbiakról számolt be:

Nanyangban Giuseppe Zhu Baoyu emeritus püspök a megyei önkormányzattól egymillió renminbit (a „nép pénze” - A ford. megjegyzése) kapott. Az összeget már letétbe helyezték az egyházmegye számláján. Mostantól kezdve az egyházmegye százezer renminbit fog kapni, és az összeget a Hazafias Egyesületnek fogják adni kezelés céljából (ki kell emelni, hogy előzőleg nem volt Hazafias Egyesület Nanyangban, nemrégiben létesítették). A pap szerint számos egyházközségnek nincs elegendő eszköze a klérus mindennapi megélhetésének biztosításához, és a kormány - jelenleg Damingban is - orvosi ellátást biztosít a papoknak és az apácáknak, akik havonta 300-600 renminbit kapnak. Megkérdeztem X tiszteletendő úrtól, hogy tud-e valamit Yongping/Tangshan (Hebei) püspökről, monsignor Pietro Fang Jiangping excellenciás úrról. Szinte biztosnak tűnik, hogy felsőbb utasításra 600 ezer renminbi- nek megfelelő összeget kapott a Chengdebe való utazáshoz és ott-tartózkodáshoz. A többi ott jelen lévő püspök valamivel kevesebbet kapott. A Yongping/Tangshan egyházmegyékben élő papok és apácák fizetése azelőtt 300 rmb volt, most pedig 600-ra emelkedett. A kormány közelében lévő püspökök, mint például monsignor Fang, fizetése havi 2000-3000 renminbit tesz ki.

Jozió előre feltárja Róma előtt Peking következő lépéseit az összes egyházmegyére vonatkozóan.

Főtiszteletendő Excellenciás Úr!

[...] Ebben az időszakban a kínai kormány Henan megyében igen aktív kapcsolatot ápol a papokkal és a püspökökkel, mind a hivatalosokkal, mind az illegalitásban tevékenykedőkkel, és állítólag kiválasztott öt püspökjelöltet. A Kaifeng egyházmegyét illetően a kormány valószínűleg Giovanni Chai Yuliang tiszteletest szándékozik kinevezni. A szóban forgó pap mondta el X tiszteletesnek, hogy a Hazafias Egyesület már elkezdte a ceremónia szervezését, mert a kormány püspökké akarja kinevezni. A későbbiekben talán át is fogják helyezni máshová.

X tiszteletendő úrnak sikerült találkoznia Xinxiang püspöké-vel, monsignor Giuseppe Zhang Weizhu úrral, aki beszámolt neki arról, hogy a xingxiangi egyházmegye jelöltje Francesco U Jianlin tiszteletes. Az anyangi egyházmegyét illetően a kormány már 4-5 éve képi Pietro Song Baoxin tiszteletendő urat a püspöki pozíció betöltéséhez. A nanyangi egyházközséggel kapcsolatban X tiszteletes arról számolt be, hogy az illegitimitásban tevékenykedő püspökök számára elképzelhetetlen és abszurd lenne, ha valamelyiküket is elfogadná és hivatalosan beiktatná a kormány. Megtudta, hogy a kormány magához kéretett 4-5 papot, és azt kérte tőlük, hogy okozzanak zavart egyházmegyéjük katolikus papi közösségében. Ugyancsak Nanyangra utalva X azt állítja, hogy a megyés püspököt monsignor Pietro Jing Lugangot akár el is fogadná a kormány és a Hazafias Egyesület, de ez csak a már előre betervezett illegitim felszentelés után következhet be. A zhengzhoui egyházmegyét illetően az 1966-os születésű Taddeo Wang Yaos- heng neve van a kinevezendő püspökök listáján, Zhumadian egyházmegyében az 1968-as születésű Giovanni Li Wenyan, Shangyu egyházmegyében pedig Giuseppe Ge Xujie. Míg a luoyangi egyházmegyét illetően úgy tűnik, hogy a kormány számára Pietro Yan Shiguang (1964-es születésű, a Szentszék által elismert pap) lenne a kívánatos jelölt. X azzal folytatta, hogy csak a damingi (Hebei) egyházmegyéből nem vett részt senki a katolikus képviselőknek a decemberben Pekingben tartott VIII. Nemzeti Gyűlésén, és nem vettek részt az illegitim szenteléseken sem. Beszélgetőpartnerem szerint a kormánynak az a terve, hogy felossza a damingi területet (mely Hebei megyében található) a xingxiangi (Henan)

és a Yongnian/Han- dan (Hebei) egyházmegyék között. Vagy pedig a Hebei megyében található része megmaradhat damingi egyházmegyének, és püspököt is kineveznek, de lecsökkentik a területet. Az illegalitásban tevékenykedő püspökök és néhány hivatalos prelátus ellenzi ezt a tervet. A kormányt állítólag az vezérli, hogy a szóban forgó területen - mely a Szentszékhez tartozik, és nagyobb a kiterjedése annál, mint amit a kínai hatóságok gondolnak - nincs megfelelő számú klérus, vagy legalábbis kormányhű papok.

Ezek szerint a vészjósló információk szerint a hatóságok stratégiát változtattak. Előkészítik a katolikus egyház elleni nagy támadást.

A diplomácia terén ez meg fog érződni, bár a körvonalazódó kép nem hagy nagy teret a manővereknek.

A fentiekből egyértelműen kiderül, hogy a kormány miként változtatta meg eddigi pozícióját és miként folytatja az illegitim püspökszenteléseket saját programja szerint. Ezzel kapcsolatban úgy vélem, szükséges lenne valamiképpen beavatkozni és összehívni minél hamarabb egy ad hoc ülést a Kínával foglalkozó bizottság tagjainak részvételével, hogy új stratégiákat dolgozzanak ki, és valamiképpen gátat vessenek a kínai katolikus egyházban jelenleg végbemenő jelenségeknek, melyek eddig sohasem látott módon rombolják az egyházat. Szükség van Szent Péter székhelyének vigaszára, támogatására és a reményre, hogy a Vatikán is osztozik azokban a szenvedésekben és megaláztatásokban, melyeket a Szent Péterben és az egyetemes egyházban még őszintén hívó püspökök és papok szenvednek el. Sokan úgy vélik, jelenleg a Szentszék csak azért hallatja a hangját, hogy szankcionálja a hűtleneket. Szerintük ez azzal a kockázattal jár, hogy megfélemedezik azoktól, akik szenvedtek és hűségesen kitartottak Krisztus egyháza mellett. Az eddig hozzánk eljutott információk alapján biztosan tudjuk, hogy számos püspököt súlyosan megfélemlítettek, és erősen korlátozták személyes szabadságukat, ezért nem lehet valamennyiüket ugyanazzal a mércével mérni.

A Vatikán tovább folytatja a párbeszédet, és 2011 decemberében Bertone kódolt táviratot küld a hongkongi nunciátúrára, hogy közölje: „XVI. Benedek engedélyezte Antonio Ji Weizhong tiszteendő úrnak a fenyang-i egyházmegye hivatalos segédpüspöki megbízatásának elfogadását.” Úgy tűnik, újra kezdődnek a „vegyes” szentelések.

Japán: „Erőszak és korrupció a keresztény világ részéről”

Keleten a helyzet egyre nehezebb, és az evangelizáció egyre nagyobb erőfeszítést igényel. Japánban is igen kielezett a katolikus egyház helyzete. Megpróbálja növelni befolyását, de néha nem a megfelelő eszközöket használja. Pont abban az időszakban, amikor Jozié találkozik informátorával, hogy aztán vészjelzéseket adjon le Rómának Kínával kapcsolatban, monsignor Alberto Bottari de Castello, aki 2005 óta tokiói apostoli nuncius, levelet ír feletteseinek. Megbízatásának végére ért, és rámutat az evangelizáció jelenlegi eszközeinek korlátaira a távoli országban. Mindezt a „Záró gondolatok japán misszióm végén” című feljegyzésben írja le 2011. augusztus 15-én.

Mindezen évek alatt végig éreztem magamban, és mások is sokszor tették fel nekem a kérdést: „Hogyhogy ez a csodálatos világ még ennyire távol van az evangéliumtól? Miért csak félmillió japán (a 128 millióból) katolikus?” Én is feltettem ezt a kérdést püspököknek, misszionáriusoknak, laikusoknak, és különböző válaszokat kaptam. Japán igen nagy kultúrával, dicső történelemmel rendelkezik. Erős nemzeti öntudata bizonyos szimbólumokhoz és vallásokhoz (sintoizmus, buddhizmus) kötődik. A kereszténnyé válás az ezzel a világgal való szakítást jelenti, és azt, hogy az illető személy kevésbé tűnik japánnak (és kevésbé is érzi magát annak). Az általános vélemény az, hogy Japán erejének, évszázados kulturális értékeinek révén vált a világ egyik leghatalmasabb országává. Büszkéek az identitásukra, nem érzik szükségét a kívülről jövő tanításoknak... Nyitottak és érdeklődők: az új dolgokat integrálják kultúrájukba, amit azonban mindenképpen meg akarnak őrizni [...] Olyannyira, hogy minden egyes megtérés csodával ér fel. [...] A nyugati világ bizonyos képeit és életmódjait, melyeket folyamatosan mutatnak a médiában (erőszak, materializmus, korrupció) a keresztény világhoz tartozónak érzékelik, amit ezért nehéz elfogadniuk.

Anuncius némi iróniával kritizálja azokat az eszközöket, melyekkel új híveket próbálnak találni. Úgy véli, ezek összeegyeztethetetlenek a japán nemzeti érzéssel.

Véleményem szerint az „Újkatekumenális Út” tagjainak mód-szerei jelentik a vitás pontot és a nehézségeket. Úgy tűnik, egy az egyben átveszik és alkalmazzák azt a módszert, ami Európában született meg, anélkül hogy megpróbálnák a helyi szokásokhoz igazítani. Itt ugyanazt a metódust tapasztaltam, mint Kamerunban, ahol húsz évvel ezelőtt misszionáriusként tevékenykedtem: ugyanazok a dalok (gitár kíséretében), ugyanazok a kifejezések, ugyanaz a katekézis; minden inkább előírászerű, mint javaslatzerű. Így érthetőek a feszültségek, a nézeteltérések és a reakciók, melyek - mivel néha nem kielégítő a dialóguskészség - végül visszautasításhoz vezetnek. Természetesen csodálatra méltó a szándék és a jóakarat, de a módszer nem illeszkedik bele a helyi kultúrába. Szerény véleményem szerint I. és ezt kéri a japán püspökök is - le kell vetközni az európai szokásokat, hogy az üzenet lényegét teljesen megtisztítva, az emberekhez közel állva adhassuk át

A diplomata észrevételei kevés reményt adnak arra, hogy a katolikus közösségek száma emelkedni fog Japánban. Bár a Vatikán a világot átfogó nagykövetségek és missziók hálózatán keresztül nagy figyelmet szentel minden gazdasági, politikai vagy vallási jellegű problémának, és minden lépésnek, ami a Szent Péter tértől elvezethet akár Ecuador legkisebb egyházmegyéjébe. Főleg akkor, ha olyan dologról van szó, ami botrányt vagy feltűnést kelthet a hívők körében.

Vatileaks, terrorizmus és gyilkosságok

Az ETA segítséget kér a Vatikántól

2011 októberében a baszk terrorista szervezet (ETA) negyvenhárom éves tevékenysége után, melynek során 829 ember halt meg, hivatalosan bejelenti a „fegyveres tevékenység végérvényes megszüntetését”. Ez óriási fordulat Spanyolország számára: lezár egy véres tör-ténelmi korszakot, és továbblépést jelent a megbékélés rögzös útján. Ez a radikális változás rendkívüli: az Ibériai-félszigeten parlamenti választások előtt állnak, és az ETA bejelentése a választási kampány hajtómotorja lesz. Főleg a baloldal számára. Zapatero izgatottan jelenti be, hogy „mostantól fogva demokráciánk terrorizmus nélküli lesz, de nem emlékezet nélküli”. Helyette, Alfredo Pérez Rubalcaba pedig — a PSOE (Spanyol Szocialista Munkáspárt) elnökjelöltje próbálja újra megerősíteni a terrorizmus elleni harcot, megemlékezve a baszk szeparatisták áldozatairól.

Hogy mi zajlott a színpad mögött, hogy a diplomáciai gépezet milyen feltételekkel sürgette ezt a lépést, nem tudhatjuk. Az ETA bejelentése három nappal azután történik, hogy a San Sebastian-i békekonzferencián hivatalosan felkérték az anarchista szervezetet, tegye le a fegyvert. A tárgyalásokon az egykori ENSZ-főtitkár, a Nobel-békedíjas Kofi Annán is részt vett az írországi békét elősegítő triásszal, és olyan jelentős személyiségekkel, mint Tony Blair, Jimmy Carter és az amerikai demokraták vezetője, George Mitchell. Nem hiányozhattak a baszk pártok és szakszervezetek sem, melyek valamilyen módon kapcsolatban álltak az ETA-val.

A színpad mögött az egyház is dolgozik egy ideje, mind központi szinten, mind a baszk tartományban, ahol a prelátusok bizonyos autonómiát élveznek. Pár hónappal később éppenséggel az egyház lesz az, amely újabb szakaszt jelöl ki a megbékélés útján. 2012 februárjában három baszk püspök - monsignor Mario Iñesta Bilbao-ból, monsignor José Ignacio Munilla San Sebastianból, valamint monsignor Miguel Asunzendi Vitoria-ból - közös homíliát ír alá a terrorizmus felszámolásáról. A terrorista szervezet felosztatását és „azonnali megszüntetését” kéri. A Vatikán-szakértők megjegyzik, hogy a prelátusok számára a jövőre vonatkozó kulcsszavak a követ-kezők: megbánás, megbocsátás és igazságszolgáltatás. Szerintük a terrorizmus áldozatait fel kell kérni arra, hogy „gyógyító és felszabadító megbocsátással éljenek, nyújtsanak kezet hódoltsáknak, anélkül hogy ezzel kisebbítenék az igazságszolgáltatás kívánalmait”.

A valóságban ez csak az utolsó, látható pillanata annak a bonyolult, titkos tevékenységnek, amit a baszk prelátusok folytattak a madridi nunciatúrával egyetemben (melyet 2009 óta Renzo Fratini érsek vezet. Néhány érsek elszántsága nélkül a megbékélési folyamat lassúbb lett volna).

Az újabb dokumentumokból az derül ki, hogy az egyház titkos szervezkedései már legalább kilenc hónappal korábban megkezdődtek, mint ahogy hivatalosan bejelentették. 2011 januárjában Tarcisio Bertone államtitkár táviratot küld a spanyol nunciatura távirati hivatalába, hogy megoldjon egy meglepőnek tűnő kérdést. Az ETA fegyverszünetről akar megegyezni, és ebbe az egyházat is bele akarja vonni, hogy a fegyverletétel nyilvános

bejelentését követően higgyenek elhatározásuknak, és a sajtóvisszhang garantálva legyen. Így azt kéri, hogy néhány küldöttjük felkereshesse a Szentszék nagykövetségét, hogy a reverendás diplomatákkal egyeztessék a bejelentés szövegét. A kérés közvetlenül Bertone asztalára kerül. Az államtitkár nem leplezi meglepetését.

A 2011.01.03-i keltezésű, 263. számú kódolt táviratra és az azt követő, tegnapi, 2011. január 4-i e-mailre hivatkozom, melyben arról van szó, hogy a pápai képviselőn az ETA fegyveres terrorszervezet néhány képviselőjével találkozóra kerüljön sor.

A megbeszélés célja az ETA nyilatkozata lenne az egyoldalú tűzszünetről, mely nemzetközi szinten is ellenőrizhető. Figyelembe véve a San Sebastian-i püspök, mons. Jósé Ignacio Muñilla excellenciás úr által elmondottakat, abban állapodnánk

meg Eminenciáddal, hogy a szóban forgó találkozó elfogadása nem lenne helyes. Továbbá azt is érdemes szem előtt tartani, hogy a spanyol kormány miniszterelnök-helyettese és belügyminisztere, Rubalcava képviselő a közelmúltban megállapította, hogy a szóban forgó szervezetnek nem kell semmi-féle fegyverszünetre vonatkozó nyilatkozatot tennie, csupán felosztatni önmagát.

A látszat az, hogy Bertone becsukja az ajtót, pedig nem így van. Félig nyitva hagyja. Óvatosan mozog. Elővigyázatos. Minden lépés előtt arra kéri munkatársait, hogy alaposan tájékozódjanak az ETA valódi stratégiájáról, azokat a biztos kapcsolatokat kihasználva, melyeket a Vatikán tart fenn a spanyol parlament egyes tagjaival. Arra próbálnak rájönni, hogy a fegyverletételi szándék és a terrorista korszak lezárásának elhatározása végleges-e, vagy pedig csupán átmeneti fegyverszünetről van szó, melyet az eddigi gyakorlat szerint ismét megszegnek.

Ezen túlmenően arra kérném Eminenciás Uramat, hogy vegye fel a kapcsolatot Jaime Mayor Oreja képviselő úrral abból a célból, hogy meghallgassuk az ETA jelenlegi helyzetével és valós terveivel kapcsolatos véleményét. A parlamenti képviselővel való megbeszélés hasznos lehet, mert a jövőben az apostoli nunciaturára hasonló megkeresések érkezhetnek, a jelenlegi nemleges válasz ellenére. Ha ez megtörténne, arra kérem Eminenciás Uramat, hogy továbbra is számoljon be az államtitkárságnak ezekről az esetekről. Bármilyen döntéshez meg kell kapnia a kormány és az ellenzék jóváhagyását; ezenfelül a szóban forgó szervezet számára feltételként kell megszabni a fegyverletételt, és bocsánatkérésre kell kötelezni az évtizedekig tartó terroristaharcok alatt elkövetett bűntetteiért. Bertone

A bíboros a baszk néppárt első történelmi titkárát, a rendíthetetlen katolikus Mayor Oreját említi meg, aki a '80-as évek belügyminisztereként a terrorszervezettel való összecsapás legdrámaibb perceit élte meg. Arra is figyelmezteti nagykövétét, hogy mindig tárgyaljon a spanyol pártokkal. A diplomáciai szálak szövése nehéznek ígérkezik, de Bertone nem mond le róla, akkor sem, ha tudja, hogy a helyzet bonyolult: egyfelől ott vannak az áldozatok családtagjai, másfelől az a hétszáz aktivista, akik jelenleg börtönben ülnek. Hosszú folyamatról van tehát szó, mely az elkövetkező években fog kibontakozni, és amelynek kiindulópontja a 2011 októberében bejelentett fordulat.

Az összekötő kapocs a Szentszék és a világ különböző pontjain lévő nunciaturák között a harmadik loggián található Általános Ügyek Szekció. Ez szerény méretű iroda, mely kevéssé ismert a nyilvánosság előtt, de annál fontosabb szerepet tölt be. A távirati irodáról van szó, melynek feladata a pápa, az államtitkár a bíborosok és a száznál is több apostoli nunciatura közötti üzenetek kódolása, illetve megfejtése. Ez utóbbiak informálják a Vatikánt a legújabb eseményekről táviratokon keresztül, melyek titkos kódokból állnak és a nunciaturák legkényesebb kérdéseit tartalmazzák. A távirati irodában a szakértők megfejtik az üzeneteket és eljuttatják őket az egyház vezetőihez. Ezután, elsősorban Bertone irodájából, de néha közvetlenül a pápától is, megküldik a lelkipásztori, politikai és gazdasági tevékenységekkel kapcsolatos utasításokat a világ legkülönbözőbb pontjaira. Mintegy 179 pápai képviselő van szerte a világon. Ez igen magas szám, ha figyelembe vesszük, hogy a vatikáni diplomáciai hálózat a második helyen van a világ nagyhatalmának, az Egyesült Államoknak a hálózata után.¹⁰² Ez az adat jól érzékelteti, mennyire fontos a Vatikán számára az, hogy geopolitikai szempontból nagy jelentősége legyen. Ez az irányvonal a '70-es évek végétől tart. „1900-ban - írja Gianni Cardinale az *Avvenire* című napilapban — alig húsz ilyen ország volt, de 1978-ban már 84-re nőtt a számuk. 2005-ben 174, majd XVI.

Benedek pápasága alatt 179-re emelkedett a nunciatúrák száma. 2006-ban ugyanis kapcsolat létesült az újonnan megalakult Montenegróval, 2007-ben az Arab Emirátussal, 2008-ban pedig Botswanával. 2009. december 9-én az Orosz Föderációval létesítettek diplomáciai viszonyt (amellyel már eddig is voltak különleges kapcsolatok, akárcsak a PFSZ-szel).”¹⁰³

A csendőrség operatív terme, az IOR bank pánccéltérme, a titkos levéltár egyes részei és XVI. Benedek magánlakosztálya mellett a távirati szoba is a Szentszék egyik kevésbé megközelíthető helyiségei közé tartozik. Csak az ott dolgozók léphetnek be, illetve azok, akik birtokában vannak a különleges belépési kódoknak. Az alkalmazottakat teljes titoktartásra kötelezik. Sok éven keresztül monsignor Pietro Principe volt az iroda vezetője, aki 2010 nyarán hunyt el. Hogy fontosságát kiemeljük, érdemes megjegyezni, hogy a kormányzóság templomának halottastermében felravatolozott holttesténél a legbefolyásosabb bíborosok rótták le kegyeletüket, végül Bertone és Bagnasco bíborosok áldották meg. Principe ennek a nagy diszkréció mellett működő iroda titkainak a letéteményese volt: ismerte a legkülönösebb, legváratlanabb, legdrámaibb közleményeket is. Ugyanis minden távirat egy történetet, egy titkot rejt magába. Nézzünk meg ezek közül néhányat, melyek az egyház történetében először kerülnek ki a Vatikán falai közül, hogy mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

Ecuador, gyilkosság a kolostorban

A hívek az esti mise celebrálását várják, a negyvenöt éves lengyel Miroslaw Karczewski, a Konventuális minorita rend papja azonban nem jelenik meg. A felesleges várakozás után megkezdődik a keresés. De alig telik el tíz perc, és Karczewskit megtalálják holtan, szúrt sebekkel a nyakán és más testrészein, vérbe fagyva a Paduai Szent Antal kolostor plébániáján. Santo Domingo de los Colorados-ban vagyunk mintegy 300 km-re a fővárostól, Quitától. A gyilkosság indítékával kapcsolatban rögtön elteljed a félhivatalos változat: megölték a szelíd, mosolygós, mindig segítőkész papot, miután ellopták mobiltelefonját, számítógépét és azt a pénzt, amit a kolostor számára gyűjtött össze. Ez a feltételezés mindenkit megdöbbent, és senki sem cáfolja meg.

Néhány katolikus weboldal terjeszti a hírt. A világ szerzetesei megsiratják testvérüket, aki rablógyilkosság áldozata lett, és akit keresztény mártírként állítanak be. De az első táviratokból, melyeket a quitói nunciatura küld a Szentszékhez, teljesen másfajta igazság tűnik ki. Homlokegyenest ellentétes azzal, amit ki akartak szivároztatni, hogy eltereljék a figyelmet. Ez a hivatalos, bár bizalmas igazság derül ki a nyomozások során, melyet nagy diszkréció mellett folytatott le a rendőrség. Egy olyan igazság, ami botrányt és zűrzavart kelthet.

A helyi prelátus, monsignor Wilson Moncayo az, aki meghúzza a vészharangot, melynek hangja több ezer kilométer távolságra elhallatszik, egészen a Vatikán titkos terméig. Mindez azután történik, hogy a rendőrök bekopognak a bíboros ajtaján, és minden előzetes magyarázat nélkül megdöbbentő fotókat mutatnak neki.

Feladási hely: Quito, Vétel: Távirati hivatal, kódolási szám: 81., Kódolva: 2010.12.17., Megfejtve: 2010.12.17.

A folyó év december 6-án kelt 79. kódolási számú táviratra hivatkozva kötelességemnek érzem beszámolni Eminenciás Uramnak annak a gyilkosságnak a legújabb híreiről, melynek áldozata P. Miroslaw Karczewski, a Konv. Min. rend lengyel papja, akit átvágott torokkal (6 cm mély sérüléssel) holtan találtak a Paduai Szent Antal kolostor plébániáján Santo Domingo de los Tsachilasban. Mons. Wilson Abraham Moncayo excellenciás úr, az ecuadori Santo Domingo-i egyházmegye püspöke felhívott december 15-én 21 órakor, és tájékoztatott arról, hogy felkereste két, a gyilkosság felderítésével megbízott rendőr, akik beszámoltak neki a folyamatban lévő nyomozás első eredményeiről. A megbeszélés után a püspök azonnal felhívta a nunciatúrát.

Moncayo szerint - aki a rendőrség bizonyítékokon alapuló nyilatkozatára hivatkozik - a bűntett helyszínén talált első bizonyítékok egyöntetűen megállapítják: „casi segura”, hogy a gyilkosság „pasional” jellegű, kizárva ezzel a támadás vagy a lopás feltételezését.

A rendőrségnek nincsenek kételyei: a gyilkosság szexuális indíttatású.

Telefonhívásában a püspök fontosnak tartotta leszögezni az alábbi tényeket:

- Az áldozat ismerte gyilkosait; a feltételezések szerint hárman voltak, mert a pap az eset előtt arra kérte a plébániaház személyzetét, hogy készítsenek elő három szobát a vendégei számára.

- A tett színhelyén négy poharat találtak és egy üveg tömény szeszt, aminek fajtája nincs pontosabban meghatározva.

- A bizonyítékok - a rendőrség beszámolója szerint - arra engednek következtetni, hogy a büntett napján körülbelül 14 órától kezdve kezdték el a szeszes ital fogyasztását.

- A helyszínen talált bizonyítékok alapján arra lehet következtetni, hogy a pap és „vendégei” között szexuális aktus történt, mivel a rendőrség a tetthelyen spermafoltokat talált (mons. Moncayo beszámolt arról, hogy a rendőrség erre a részletre utaló fotókat mutatott neki).

- A pap mobiltelefonja a rendőrség birtokában van, amely a hívásokat ellenőrizve megpróbál a feltételezett gyilkosok nyomára bukkanni. A prelátus szavai megerősítik az áldozat laptopjának eltűnését is. A mons. Moncayo által elmondottak alapján úgy tűnik, a rendőrség jó úton jár a bűnösök kézre kerítésében.

- A prelátus elmondta, hogy parancsot kapott, hogy minél hamarabb oldják meg a bűnesetet. A püspök nem titkolta aggodalmát a miatt a botrány miatt, ami kirobbanhat azután, hogy a hír a média, különösen a bulvársajtó tudomására jut. Továbbá hozzáfűzte, hogy a pap temetésén a homíliában utalt a pap általánosan ismert jó hírnevére. Az áldozat kitűnő plébános volt, közel állt a fiatalokhoz, a családokhoz, a szegényekhez, és számos tevékenységet szervezett abból a célból, hogy elvonja a fiatalokat az utcán rájuk leselkedő veszélyektől. Ezzel kapcsolatban a prelátus azt kérte, továbbra is kezeljék bizalmasan az ügyet, és kísérik figyelemmel a további fejleményeket. Moncayo arról is tájékoztató, hogy értesíteni fogja a lengyel Konventuális Ferences minorita rendet a nyomozás első eredményeiről.

Az ügygel foglalkozó nagykövetségi tisztviselő, Aliaksandr Rahi- nia főtisztelendő úr minél hamarabb részletes dokumentációt szeretne kapni az esetről. Moncayo érsek az egyetlen személy, aki el tudna készíteni egy teljes beszámolót, amit el lehetne küldeni a tengerentúlra az apostoli paloták magas rangú vezetőinek. De Casa Bomboli- ból, az egyházmegye székhelyéről a püspök ezt visszautasítja.

Arra a kérésre, hogy foglalja írásba a történetéről szerzett információkat (bizalmas módon), Moncayo szó szerint ezt válaszolta: „No voy a escribir nada.” (Semmit sem fogok leírni.) Ennek ellenére további kérésre biztosított arról, hogy ha kap valamilyen hivatalos dokumentumot a rendőrségtől, azonnal elküldi számunkra. Meghívtam a nunciátúrát is, hogy személyesen tisztázzuk az esetet. Azt felelte, sok dolga van, nagyon rosszul érzi magát, és nem ér rá. Nem késlekedem tájékoztatni Eminenciás Uramat az esetleges további fejleményekről.

A szíriai prelátus kiűzetése

A csend aranyszabály. Monsignor Moncayo jobbnak látja, ha nem ír le semmit, és nem hagy nyomot a pap meggyilkolásának indítékáról. Néha még ennél is rosszabb a helyzet. Például akkor, amikor XVI. Benedek lemondásra kényszerít és egy másik kontinensre költöztet egy püspököt, miután egy gyalázatos hírekkel teli aktasomót kapott róla. Egy keleti exarcha esete, aki 1952-ben született Aleppóban: Isidore Battikha a szíriai Homs emeritus érseke volt, azt követően, hogy 1980-ban az aleppói melkita közösség Basiliano rendje pappá szentelte. Húsz évvel később Ratzinger elfogadja a pásztori tevékenységről való lemondását, de ennek okait nem hozza nyilvánosságra. A helyzet tovább romlik 2011 novemberének végén, amikor egy pápai delegáció - melyet az izraeli nuncius, monsignor Antonio Franco vezetett - felkeresi Libanonban a prelátust. Egyetlen céljuk van: rávenni Battikhát, hogy csomagoljon össze, és költözzön át oda, ahová jobbnak látja: vagy Venezuelába, vagy egy franciaországi kolostorba. Az olasz útlevéllal rendelkező Battikha ismert és befolyásos személyiségnek számít Szíriában, gyakran vesz részt televíziós beszélgetésekben. „Kétségtelenül dinamikus prelátus, aki elismert képességekkel rendelkezik — kommentálja monsignor Mario Zenari, a damaszkuszi képviselő nunciusa. Jó kapcsolatokat ápol az ország hatóságaival és az elnökkel is. A lemondás oka? Sajnálom, erről semmit sem mondhatok.” Sem a kormány által ellenőrzött újságokban, sem az interneten nincs semmi hír az ügyről. Mindenesetre különösen súlyos esetről lehetett szó, ha a Vatikán megbízottjai a pápa nevében megparancsolják neki, hogy hagyja ott a püspökséget.

Feladási hely: Jeruzsálem; Vétel: Távirati iroda, kódolási szám: 77.; kódolás dátuma: 2011.11.28., kódolás megfejtése: 2011.

11.28., 94. kódolású sürgős üzenet vétele folyó hó 18-án.

Tegnap, f. hó 26-án a libanoni apostoli nunciatura székhelyén 10 órakor msgr. Jean-Abdo Arbach excellenciás úrral, az argentínai görög-melkita hívek apostoli exarchájával együtt találkoztunk msgr. Isidore Battikhával, a homsi görög-melkita közösség emeritus püspökével. Élénk beszélgetés közepette kifejtettük a prelátusnak, hogy a Szentatya megbízásából arra kérjük, mélyen gondolja át kényes helyzete súlyosságát. Ezután arra próbáltuk rábeszélni, hogy fogadja el a venezuelai áthelyezést, és két-három éven keresztül legyen a venezuelai görög-melkita apostoli exarcha vendége. Ez lehetővé tenné számára, hogy derűsebb és méltóságteljesebb életet éljen. Emlékeztetőbe idéztük azokat a feltételeket, melyeket már az elmúlt hónapokban közölt vele a szíriai nuncius. Nyíltan meg-mondtuk neki, hogy választhat Venezuela vagy a francia kolostor között, de ha ezt nem fogadja el, akkor ex officio fegyelmi eljárás indul ellene. Msgr. Battikha a maga részéről többször is hangsúlyozta ártatlanságát, és keserűségének adott hangot amiatt, hogy elítélték, anélkül hogy alkalma lett volna a védekezésre.¹⁰⁶

„Sem az izraeli nuncius, sem pedig az argentin exarcha - emlékezik vissza Battikha¹⁰⁷ - nem tudott fájdalmas áthelyezésem okáról. Arbach annyit mondott, hogy hagyjam el Szíriát, mert így akarja a Szentatya. Meg voltam lepődve. Ha a pápa így határozott, akkor bizonyára létezik valamilyen dokumentum, egy általa aláírt levél.

De sehol semmi. Az okokról semmiféle magyarázatot nem kaptam. Kértem, hogy hadd ismerjem meg az ellenem felhozott vádak. Egyetlen dokumentumot sem kaptam. Akkor azt kértem, hogy indít-sanak ellenem szabályos pert. De semmit nem értem el vele. Azt felelték, hiányoznak a biztos bizonyítékok. Ha szereti az egyházat, hagyja ott a helyét!”

Nem ismerjük az ellene felhozott vádak súlyosságát, de Battikha őszintének tűnik. A szóban forgó dokumentumok is megerősíteni vélik, hogy még a pápai delegációnak sem volt tudomása a tényekről.

Az egyetlen személy, aki tud valamit, monsignor Zenari, a damaszkuszi nuncius, de telefonon semmit sem hajlandó elmondani.

Battikhának el kell hagynia közösségét. A pápai követekkel való találkozás drámai volt. A prelátusnak Szíriában él idős és beteg édesanyja, de ez sem tűnik elegendő indoknak. A legmegdöbbentőbb az, hogy az ellene indított eljárás magyarázatok nélkül marad. Battikha ekkor Franco nunciushoz fordul egy szenvedélyes védőbeszéddel.

Mons. Battikha összefoglalva a következőket írta: „Ha a Szent-atyá azt kéri, menjek Venezuelába, én elmegyek, de nem fo-gadhatom el azt, hogy az előírt feltételekkel menjek, mert ez bűnösségem beismerését jelentené, és ezt tiszta lelkiismerettel nem tehetem. Állításuk szerint nem vagyok elítélve, de akkor miért hoznak ilyen helyzetbe? Ha viszont el vagyok ítélve, az hogyan lehetséges anélkül, hogy meghallgattak volna vagy alkalmat adtak volna a védekezésre? És mit jelentenek a fenyegetések? Mindez talán nem ítélet? A fenyegetések nem ijesztenek meg: aki már úgylis két vállal a földön van, lejjebb Í már nem eshet. Már csak a kegyelemdőfést lehet neki meg-adni! Készen állok arra, hogy bármit elfogadjak! J...” A lrgnagyobb alázattal csak azt fejezem ki, ami a szívemet nyomja:

[••] Battikha kemény leckét kapott, és jól tudja, mi aggasztja a Szentszéket. Ha akarja, és ha Isten előtt elismeri felelősségét, akkor eleget fog tenni a már ismert feltételeknek bárki ezt szavakkal nem ismeri el, mert meg akarja őrizni jó hírnevét, amennyire ez lehetséges. [...] Nem ismerem az esetet, nem alkotok véleményt, és nyilvánvalóan tiszteletben tartom a meghozott elöntéseket. Alázatosan azonban megerősítem azt a véleményemet, hogy amennyiben segítenénk Battikhának a venezuelai áthelyezést választani, ahelyett hogy konkrét feltételek elé állítanánk, jelen körülmények között a kisebbik rossz lenne. Az a vád, hogy elítélték anélkül, hogy lehetősége nyílt volna meghallgatásra és védekezésre, igen súlyos. Az ügy valóban kényes és nagyon bonyolult. [...] Franco.

Battikha végül rászánja magát a költözésre. Nincs már értelme a helyén maradnia, így Venezuelába utazik. Itt egy régi barátja, a caracasi exarcha, monsignor Georges Kahhalé Zouhaíraty mellett segít. A csend mindent helyrehoz. A lemondás és az áthelyezés indoka továbbra is olyan rejtély marad, amit a távoli Vatikánváros titkos termeiben őriznek. „Szerzetesként reagáltam — fűzi hozzá Battikha Dél-Amerikából. - Eljöttem, és kész. Mivel vádoltak? A római küldöttek azt mondták, hogy szóbeszédről van szó. Az Úr azt kérte tőlem, hogy egy bizonyos helyen tevékenykedjek, és én engedelmeskedtem. Isten bocsásson meg azoknak a klerikusoknak, akik rossz híreket keltettek. Annyi biztos, hogy a cselszövés bonyolult: be kéne látni a színpad mögé. Vajon ki és miért tette ezt velem? Melyik kongregáció akart eltávolítani Szíriából?”

New York: Bertone és az elrabolt svédek

2011. július 1-jén elraboltak két svéd újságíró Etiópiában egy tüzharc közben, mely a hadsereg és az ONLF (Ogaden National Liberation Front) között zajlott. Ez utóbbi szervezet autonómiát követel a kőolajban és földgázban gazdag Ogaden tartománynak. A fegyveres összecsapás során a katonák tizenöt lázadót öltek meg, és számos civilt megsebesítettek. Ezek között van két európai riporter: a svéd Johan Persson és Martin Schybye. A csupán útlevelemmel, kamerával és mobiltelefonnal felfegyverkezett újságírók börtönbe kerülnek. Először azzal vádolják őket, hogy a szükséges felhatalmazás nélkül léptek be Etiópiába, majd pedig azzal, hogy megszegtek a terrorizmusellenes törvényt. Svédországban mozgalom alakul a két szabadúszó riporter megmentésére, miközben Etiópia miniszterelnöke, Meles Zenawi visszautasítja a különböző információkéréseket, azt állítván, hogy a szóban forgó két személy nem egyszerű újságíró, hanem az ONLF támogatói. A két férfi azzal védekezik, hogy csak tudósítói teendőiket végezték: abban az ügyben nyomoztak, hogy bizonyos olajvállalatok tiszteletben tartják-e a törvényeket és a munkavállalók jogait. Párhelyzet kezd kialakulni, amikor Svédország a Szent-szék beavatkozását kéri, jól tudva, hogy az egyháznak mekkora befolyása van Afrikának azon a részén. Bertone felvilágosítást kér az addisz-abebai apostoli nunciustól, aki óvakodik attól, hogy közbeavatkozzon. Az indoka elgondolkodtató. A diplomata ugyanis nem akar „precedenst teremteni”, mivel „az újságírók fogva tartása megszokott jelenség”. Ha a nagykövetség közbeavatkozna, akkor az permanenciát vonna maga után. Egyszerűen a prelátus mossa kezét az Etiópiában fogva tartott két európai ügyében. Ekkor Bertone megkeveri a lapokat, és közvetlenül monsignor Francis Chullikathoz, a Vatikán számára dolgozó állandó ENSZ-megfigyelőhöz fordul.

Feladási hely: Távirati iroda; Címzett: New York, kódolási szám:

34., kódolás dátuma: 2011.12.03.

F. év október 31-én a svéd kormány bizalmasan a Szent-szék beavatkozását kérte a két újságíró érdekében [...]. A per [...] ez év december 6-án folytatódik. A birtokomban lévő információkból kiderül, hogy hasonló beavatkozást kértek az amerikai kormánytól is. Miután legutóbbi római látogatása alkalmával megkérdeztem, az addisz-abebai apostoli nuncius kizárta annak lehetőségét, hogy részéről formális diplomáciai lépésre kerüljön sor. Elsősorban azért, mert attól tart, hogy ez precedensértékű lenne, mivel az újságírók letartóztatása meglehetősen szokványos jelenség; de mindenekelőtt azért, hogy elkerülje az esetleges retorziókat az egyház ellen egy olyan kormány részéről, mely nagyon érzékeny a külföldi beavatkozásokra (vagy az általa annak értékelt cselekedetekre). A stockholmi kormány kérésének eleget téve vajon lehetségesnek tart egy személyes beavatkozást kapcsolatai révén a két svéd újságíró érdekében? A karácsonyi ünnepek közeledte is indokul szolgálhat egy ilyenfajta humanitárius cselekedetre. (A szándék a per mielőbbi lezárása, és amennyiben lehetséges, a foglyok kiszabadítása.) Mindenesetre küldök egy rövid feljegyzést az ügyről, amit irodánk készített el. Bertone

Mivel a beavatkozásra való felkérést egyenesen Bertone írta alá, Chullikatt bíboros azonnal mérlegelni kezdi a lehetséges megoldásokat. Szerencsére jók a kapcsolatai az afrikai ENSZ-nagykövettel. Így rövid időn belül válaszol, és kódolja a vatikáni államtitkárnak küldött üzenetet.

Feladási hely: New York; Vétel: Távirati iroda, kódolási szám: 4.; kódolás dátuma: 2011.12.03.; kódolás megfejtése: 2011. 12.03.

A mai napon megkaptam a 34. számú üzenetet. Hétfőn, december 5-én kapcsolatba lépek az etióp ENSZ-nagykövettel, hogy a humanitárius érzületre és a közelgő karácsonyi ünnepekre apellálva előmozdítsuk a két

svéd állampolgár kiszaba-dulását. A diplomatával történő megbeszélésem eredményéről haladéktalanul fogom értesíteni, t Chullikatt

Az Egyesült Államok és a Vatikán nyomása nem éri el a remélt hatást. Sőt, eltelik néhány hét, és ítéletet hirdetnek a perben: a két riportert tizenegy év kemény börtönre ítélik terrorizmus vádjával. Ez erős csapás a diplomácia gépezetére. A svéd diplomácia kardjai kicsorbultak és két honfitársuk az etióp börtönben ül. Pár hónap múlva, februárban az újságírók megpróbálnak kegyelemért folyamodni. A svéd kormány fokozza diplomáciai tevékenységét az ENSZ-en belül, és ebbe a baráti országokat is megpróbálja belevonni. Svédországban az állampolgári csoportosulások pénzalapokat gyűjtenek a két újságíró kiszabadításának támogatására. „Sajnos igen nehéz a helyzet — magyarázza Anne Markowski, az újságírók kiszabadítására alakult bizottság tagja. — Amíg honfitársaink börtönben vannak, minden segítségre szükségünk van.”

A befolyásos és konzervatív lengyel presbíter, Tadeusz Rydzyk, a nacionalista-klerikális beütésű, az „Isten, egyház, haza” mottóját hirdető „Radio Maryja család” elnevezésű mozgalom karizmatikus vezetője több mint ötmillió támogatóra számíthat. Európaellenes, kreacionista és antiszemita nézetei miatt gyakran kritizálják, amire mindig azonnal reagál. A kommunikációt hatékonyabbá teszi az a kiadócsoporthoz, ami az évek során épült ki a Lux Veritatis alapítvány segítségével. A network a rádió, a sajtó és a Trwam („Én kitartok”) televízió keresztül népszerűsíti a mozgalom gondolatait.

Nem hiányoznak a feszült pillanatok a lengyel kormány és a mozgalom között. Mint amikor 2011 nyarán Rydzyket azzal vádolják, hogy azt állította: Lengyelország totalitárius állam. A varsói kormány reakciója nem várat magára. Egy hivatalos tiltakozó nyilatkozatban, amelyet Celestino Migliore nunciusnak nyújtanak át, azt kéri, hogy „tegyenek intézkedéseket, melyek megakadályozzák, hogy Rydzyk atya további hasonló, Lengyelország jó hírét sértő nyilvános kijelentést tegyen. Továbbá azt is kéri, hogy gátolják meg az atya politikai és vállalkozói tevékenységeit, melyek ellentétben állnak a Redemptoris missziójával”. A két állam közötti kapcsolatok feszültté válnak. A Róma és a varsói követség közti dialógus a legfelsőbb szinteken folyik: egyik oldalon Bertone áll, a másikon pedig Migliore nuncius. Nem ez az első alkalom, hogy Rydzyk zavarba hozza a Szentszékét. Róma azonban mindig megvédi.

Feladási hely: Varsó; Vétel: Távirati iroda, kódolási szám: 212.; kódolás dátuma: 2011.06.26.; kódolás megfejtése: 2011.06.28. ; 1.046 sz. beszámoló küldése Migliore

Varsó, 2011. június 28.

Igen tisztelt Mrsg. Bertone Eminenciás Uram!

Kérésére ma reggel felkerestem a lengyel külügyminiszter-helyettest, dr. Jan Borkowskit, aki beszámolt a külügyminisztérium tiltakozásáról Tadeusz Rydzyk atya néhány kijelentését illetően, melyeket hó 21-én tett Brüsszelben. Igen szívélyes és közvetlen légkörű találkozó volt - ahogy ez jellemző dr. Borkowski stílusára. Azzal kezdte, hogy Sikorski miniszter alulírottal folytatott múlt pénteki telefonos megbeszélését követően azzal bízta meg, hogy készítsen számomra egy hivatalos jegyzéket és juttassa el a varsói apostoli nunciaturára. A jegyzék hangvétele ugyanaz, mint a június 24-én a pápai államtitkárságra küldött dokumentumé. Nyilvánvaló zavarral hozzáfűzte, hogy nem vár azonnali választ, de mindenesetre szívesen venné, ha kaphatna néhány hasznos információt, melyekről beszámolhat a miniszternek. Azt is hozzátette, hogy a jegyzék országszerte vitákat váltott ki, mely mérgezheti a választási légkört. Egyértelműnek tűnt az, amit beszélgetőpartnerem a találkozó végén megerősített, későn ugyan, de a miniszter felismerte, hogy elhamarkodott és eltúlzott volt a reakciója, ami most politikai szinten visszautíthat a választási kampány alatt.

A Szentszék rendíthetetlenül lándzsát tör Rydzyk mellett. Feltétel nélkül. Visszautasítják azt a kérést, hogy elhallgattassák és leállítsák a lengyel pap vállalkozói tevékenységeit. Egyébként Lengyelország és a Szentszék között a kapcsolat nem felhőtlen, és bár a pap-vállalkozó bizonyos álláspontjai védhetetlenek, úgy tűnik, Rydzyk nagy megbecsülésnek örvend a Vatikánban. Migliore emlékeztet arra, hogy olyan lengyel politikusok, mint például Janusz Palikot pártvezér és Grzegorz Napieralski, a Baloldali Demokrata Szövetség (SLD) egykori elnöke „nyugodtan inzultálják az egyházat, anélkül hogy bármiféle magyarázatot adnának vagy bocsánatot kérnének”. És nemcsak ők. Migliore a lengyel miniszterelnököt, Donald Tuskot is hibáztatja.

Maga a miniszterelnök hozott zavarba 30 ezer lengyel papot olyan kijelentésekkel, melyeket nem vont vissza, illetve nem fűzött hozzájuk semmiféle magyarázatot vagy bocsánatkérést. Ezen túlmenően felhívtam a figyelmet az Európai Parlament elnökének, Jerzy Buzeknek múlt pénteki kijelentésére. A képviselő bár kifogásolta Rydzyk tisztelendő úr túlzó kijelentéseit, mégis azt állította, hogy az ügy észrevétlen maradt volna a rákövetkező két napon, és azon túl is, ha a külügyminiszter nem kavarja fel a port a médiában.

Egyszerűen Tusk zavarba hozza a lengyel egyházat, mely így visszasírja elődjét, Jaroslaw Kaczynskit, aki ultrakonzervatív irányvonalat képviselve mindig megvédte a lengyel egyházat és a Radio Maryját. Választási kampányát is ennek a rádióállomásnak a székhelyén fejezte be.

Még kényesebb a második kérdés, miszerint a Vatikán gátolja meg a pap vállalkozói tevékenységét. Hogy lehet azt kérni a Vatikántól, hogy „tagadja meg” saját egyházi emberét? Ennél a pontnál Migliore — akit ebben az államtitkárság reakciója is támogat — a hidegháborúra emlékeztető hangnemet használ.

Nem lehet megakadályozni egy állampolgárnak - még akkor sem, ha vallási rendhez tartozik - azt, hogy végtelenül leegyszerűsített, igazságtalan politikai véleményt valljon vagy a civil társadalom által biznisznek minősített tevékenységet folytasson. [...] Hozzátettem, hogy a vatikáni sajtóügynökség nem hozta nyilvánosságra a jegyzéket, éppenséggel azért, hogy ne rontsa Lengyelország hitelét pont abban az időszakban, amikor az ország az Európai Unió soros elnökségét fogja betölteni. A megbeszélés során észrevettem, hogy tárgyalópartnerem minél hamarabb le szeretné zárni ezt az incidenst, mely kihatással van a választási kampány légkörére. Biztosítottam afelől, hogy a Szentszékek nem áll szándékában reagálni arra a kihívásra, amit a jegyzék jelentett (amihez hasonló még a Szentszékek diplomáciai kapcsolatban álló Kuba vagy Szudán se merészelt küldeni a Vatikánnak). Ezért bilaterális szinten készek vagyunk fátylat borítani az ügyre. Egy lépést már tettünk, amikor megpróbáltuk meggyőzni Rydzyket arról, hogy adjon magyarázatot és kérjen bocsánatot, valamint felülvizsgálja tevékenységét [...] Nem ringathatják magukat illúziókba: ha túlfeszítik a húrt és provokálják Rydzyk atyát (aki nem a jegyzék hatására fogta vissza magát, hanem a nuncius és a helyi püspök kérésére), az úgy nézne ki, mintha egy „oroszlánt bőszipénének fel, ami majd még erősebben csap le. Ekkor azonban nem kérhetik a Szentszéktől, hogy oltsa el a tüzet, amit ők maguk szítottak fel. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a külügyminisztérium az incidens elsimítását szorgalmazta, és a lengyel egyház béke iránti szeretetét, szerény véleményem szerint a szóban forgó jegyzékre szóbeli választ keltene adnunk. Egyúttal örömmel megragadom az alkalmat arra, hogy megerősítsem Eminenciád iránti mély tiszteletemet. Összintén híve: Celestino Migliore

Bár Migliore feltétel nélkül megvédi Rydzyk atyát, a Radio Maryja antiszemita állásfoglalásai már egy ideje megosztják a lengyel katolikus közösséget. Olyannyira, hogy Krakkó bíborosa, Stanislaw Dziwisz, II. János Pál hű különleges titkára, már kérte a rádióadó bezárását vagy vezetőségének felosztatását. Már 2007 nyarán kirobbantak a viták, amikor Ratzinger meghallgatáson fogadta Rydzyket Castel Gandolfói nyári rezidenciáján. „Megdöbbenőnek találjuk a hírt - reagált az Európai Zsidó Kongresszus hogy XVI. Benedek privát meghallgatást engedélyezett nyári rezidenciáján az antiszemita Maryja elnevezésű rádióadó igazgatójának.”

Washington: a Szent Egyed közösség, az abortusz és a homoszexuálisok házassága

Az antiszemitizmus, úgy tűnik, nem rázta meg túlságosan az apostoli paloták lakóit. Legalábbis enyhébb reakciót vált ki, mint például az a javaslat, hogy vezessék be az azonos neműek házasságát engedélyező törvényt. Ez történt az amerikai Illinois állam kormányzójával, akinek visszavonták kitüntetését, amit a Szent Egyed Község akart neki adományozni.

Feladási hely: Washington; Vétel: Távirati iroda, kódolási szám: 300.; kódolás dátuma: 2011. 11. 03.; kódolás megfejtése: 2011.11.03.

George Francis eminenciás úr, Chicago püspöke tájékoztatta pápai képviselőtünket arról, hogy a Szent Egyed Községnek szándékában áll kitüntetés adományozni Illinois állam kormányzójának, Quinn úrnak, amiért államában eltörölte a halálbüntetést. Megjegyezve, hogy Quinn úr katolikus vallású, a püspökök és George bíboros úgy vélik, hogy az elismerés nem helyénvaló az alábbi okok miatt:

- előmozdította a homoszexuálisok házasságáról szóló törvényt;

- az abortusz mellett foglalt állást;
- visszavonta a katolikus egyháznak azt a jogát, hogy tárgyalhasson a szövetségi intézményekkel a kiskorúak örökbefogadásáról.

George bíboros szíves beavatkozásukat kéri a Szent Egyed Közösségnél, abból a célból, hogy újra vizsgálják felül döntésüket. Nunciatúránk hivatalosan jóváhagyja Chicago püspö-kének javaslatát. Lantheaume ad interim ügyvivő.

Az ajatollah találkozni akar XVI. Benedekkel

Súlyosabb és kényesebb ügyekben, ahogy láttuk, a kommunikációt közvetlenül Bertone államtitkár intézi, aki a világ legkülönbözőbb pontjain avatkozik be. Például feltételezett hűtlen kezelés esetén, ahogy Kamerunban történt, amikor Bertone óvatosan érdeklődik, hogy milyen reakciókat válthat ki egy személycsere a kúrián.

Feladási hely: Távirati iroda; Vétel: Yaounde, Kamerun, kódolási szám: 59.; kódolás dátuma: 2011.11.14.

A Népek Evangelizációja Kongregáció excellenciás prefek-tusa konzultált az államokkal való kapcsolat szekciójával arról, hogy milyen esetleges politikai reakciókat válthat ki a szóban forgó országban exc. msgr. Tonyé Bakot lemondása. Az ok: az érsekség adminisztratív ügyeinek kezelése. Az államtitkárság mielőtt választ adna a Propaganda Fide kongregációnak, szívesen megismerné Eminenciád véleményét Bertone

Vagy például akkor, amikor egy ajatollah Teheránból kihallgatást kér a pápától, s ezzel óvatos válaszra készíti az államtitkárt

Feladási hely: Távirati iroda; Vétel: Teherán, kódolási szám:

29. ; kódolás dátuma: 2011.12. 05.

Az iráni nagykövetség pápai kihallgatást kért ajatollah Mor- teza Moghtadai és delegációja számára 2012. január 16. és 20. között. Tekintve, hogy a magánkihallgatás kizárólag állam- és kormányfőknek megengedett, kilátásba lehet helyezni a január 18-i szerdai általános kihallgatás végét. Ezenkívül szükséges lenne, hogy az ajatollah kérjen előzetes találkozót Tauran bíborossal és esetlegesen Grocholewski bíborossal is. Várom nagytiszteletű Eminenciád becses véleményét ezzel kapcsolatban, és kérem, pontosítsa az ajatollah „pozícióját” a vallási-politikai hierarchiában. Bertone

Tehát a nunciatúrák, a missziók és a kooperációk kiterjedt hálózata hatékonyan őrzi és tejesíti az evangelizációt a világban. A figyelem, amit minden jelzett problémára fordítanak, jelzi, mennyire érzékenyek a világ katolikus óraszervezetének finom műszerei. Minden fogaskeréknek tökéletesen kell illeszkednie ahhoz, hogy az egyház tovább folytathassa kétezre éve megkezdett tevékenységét - ahogy némi iróniával szokták mondogatni az apostoli palotákban maguk a papok. Hogy előre szétoszlassanak minden fekete felhőt, hogy megelőzzenek minden szóbeszédet, mielőtt a dolgok kedvezőtlenül alakulnának.

Hivatkozások

Előszó

1 „Mintegy fél óra múlva — folytatódik a feljegyzés — a helyszínre érkezett a kormányzóság általános titkára, Carlo Maria Viganó excellenciás úr, vala-mint a kérésemre egy a szertartáson részt vevő román diplomata. Közben tűzoltóink készen álltak arra, hogy a megfelelő felszereléssel szükség esetén kényszerbeavatkozást hajtsanak végre. Ezalatt a XII. Pius térre értek az álta-lunk riasztott olasz rendőrök is, akik fel voltak szerelve mentőponyvával, de nem volt szükség a használatára.”

2 „A kihallgatás során - olvasható a dokumentumban - a férfi kijelentette, hogy Iulian Stelian Jugareannak hívják, román állampolgár, és 1967. de-cember 21-én született a romániai Avrig nevű településen. Jelenlegi állandó lakóhelye: Pitesti (St. Bradului n. 46. ap. 29.). Rómában hajléktalanként él. A Sublicio híd alatt

van a búvóhelye, itt található az övtáskája, amiben a papírjait (útlevél és jogosítvány) őrizi. Olaszországban csak egyszer volt előállítva közterület elfoglalása miatt; az Interpolnál nincs nyilvántartásba véve, vájuk a jelentést Romániából esetleges korábbi romániai letartóztatásáról.”

3 „Hátizsákjában, amit az állvány mellett találtunk meg, személyes holmiján kívül találtunk 3 db szíjat, egy tekercs ragasztószalagot, egy zsebkést és három öngyújtót. A Szent Péter téren megtalálták a Bibliát is az elégetett lapokkal.”

4 A pápa különleges titkárnak írt feljegyzésében Giani leszögezi, hogy a férfit „letartóztatták amiatt, mert megsértette az állam területére történő behatolásra vonatkozó jogszabályokat (1969. június 21-i törvény 34. cikkelye), valamint a 140. és a 142. cikkelyek alapján; az előbbi a vallási szertartások megzavarására, az utóbbi pedig vallási tárgyak köztéren való megsemmisítésére vagy meggyalázására vonatkozik; vétett továbbá a 434. sz. cikkely ellen is, mivel megszegte a hatóság által jogosan adott utasítást”.

5 „XVI. Benedek megtartotta a szobák berendezését, minden úgy maradt, aho-gyan elődje, II. János Pál hagyta. Tehát a személyi titkárok irodái után a pápa privát dolgozószobája következik, mely a második ablak a Szent Péter térre néző homlokzaton. Az ablak, mely előtt a Szentatya minden vasárnap megjelenik, hogy elmondja az Angelus imádságot. Ezután a hálószoba következik, ebből nyílik a keleti homlokzat legutolsó ablaka. Itt egy szobabicikli áll testezés céljából. A következő helyiség a fürdőszoba, valamint a fogászati rendelő, az ebédlő és a konyha. Az északi szárnyban található a gardrób és a kamrák. Különleges a felújított konyha a tűzhelyekkel, a polcokkal, a sütőkkel, az elektromos háztartási gépekkel, az álmennyezetbe süllyesztett lámpákkal. Mindez egy német cég ajándéka [...A felső emeleten, a tetőtérben alakították ki a titkárok lakásait.” Claudio Rendina: A Vatikán aranya, Newton Compton, Róma, 2010 Információforrás: Maria

6 Az ötvenöt éves német presbiter és teológus, monsignor Georg Gánswein XVI. Benedek árnyéka, mióta elfoglalta helyét Szent Péter trónusán. Georg atya, akit 1984-ben Freiburgban szenteltek pappá, ebben a fokozatban tevékenykedett saját egyházmegyéjében, majd vikáriusként a székesegyházban.

1984-ben a ffeiburgi érsek személyi titkára lett. A rá következő évben érkezett meg a Vatikánba, ahol eleinte az Istentisztelet és a Szentségi Fegyelem Kongregációjával, majd a Hittani Kongregációval működött együtt. Ez utóbbit akkoriban - 1996-ot írunk - Joseph Ratzinger vezette. Georg atya ekkor válik a leendő XVI. Benedek pápa közeli munkatársává. Gánswein oktatói állást kap az Opus Deihez tartozó Pápai Szent Kereszt Egyetem kánonjogi tanszékén. 2000-ben II. János Páltól megkapta az Őszentsége lelkésze címet. 2003-ban Ratzinger személyi asszisztense lesz, aki pápává választása (2005) után Őszentsége tiszteletbeli prelátusává nevezi ki. Ratzinger pápaságának első éveiben monsignor Gánswein alakja meglehetősen háttérbe szorult, főleg ha összehasonlítjuk elődjével. (Don Stanislaw Dzivisz Wojtyła mandátumának utolsó éveiben jelentős szerepet töltött be a pápa és a külvilág közötti kapcsolattartásban.) Az utóbbi időben viszont hatalmas lépésekkel haladt előre, elsősorban a médiának köszönhetően. Ismert komikusok és televíziós személyiségek is parodizálták. Georg atya lassan híressé vált. Nem pusztán azért, mert az újságokban fotók jelentek meg róla, amint éppen teniszezik vagy részt vesz a római szalonok fogadásain; vagy mert a pletykalapok hol „nőcsábásznak” titulálták, hol pedig esetleges homoszexualitására tettek utalásokat. Hanem azért, mert szerepénél fogva állandóan szem előtt volt. Gánswein a pápa feddhetetlen támasza, Ratzinger árnyéka volt, mégis szóbeszéd tárgyává vált: még megbízhatóságát is kétségbe vonták, olyannyira, hogy elbocsátatásának híre is felmerült. Josef Clemens lépett volna a helyébe, aki Ratzinger egykori titkára volt a Hittani Kongregációban. Ahogy a Vaticaninsider.it írja, „a kezdetektől fogva - ahogy ő maga mondja egy a Vatikáni Rádióknak adott interjújában — egyik fő szerepe az volt, hogy megvédje a pápát a hozzá érkező dokumentumok, levelek és kérelmek tömkelegétől. Ebben az értelemben szűrést kell végeznie, hogy csak a valóban fontos kérelmek kerüljenek XVI. Benedek elé, illetve azok, amelyeket közvetlenül neki kell elbírálnia. Ez nem csupán felelősségteljes munka, de azt is bizonyítja, hogy a pápa mennyire megbízik benne”. Tehát egyre nagyobb befolyásra tett szert. Az utóbbi időben legalább két jelentős eseményen jelent meg: leg-utóbb 2011 júliusában Giulio Tremonti akkori gazdasági miniszterrel közösen részt vett egy a római Katolikus Egyetemen szervezett találkozón. Azt megelőzően pedig 2011 februárjában Perugiában tartott nyilvános felszólalása pápai titkári karrierjének legjelentősebb eseménye volt. Don Georg, akinek ez alkalomból átnyújtották a perugiai Külföldiek Egyeteme honoris causa diplomáját, hosszú beszédet tartott az állam és az egyház olaszországi kapcsolatáról. Odáig ment, hogy egyfajta különleges

alapszabályt ajánlott fel Rómának, utalván a város jellegére, mely a katolicizmus fővárosának számít. Igen keményen bírálta Olaszországot és politikai rendszerét. „Talán egy kis belső tisztogatásra volna szükség - mondta a német prelátus az újságírók kérdéseire válaszolva a ceremónia után. — Megvannak a gyöke-rek, csak egy kicsit beporosodtak, s ettől kissé árnyékban maradnak.” Ő az, aki számos támadástól védte meg a pápát. Amikor 2011 áprilisában interjút adott a német Bild hetilapnak (a pápa amerikai útja alkalmából, pont abban az időszakban, amikor nagy port kavartak a kléruson belül elkövetett pedofíliai ügyek), Gánswein világosan kijelentette: „Senki sem ítélte el olyan erőlyesen a visszaéléseket, mint a Szentatya és a katolikus egyház.” Gánswein szerint a pápa jól tette, hogy csenddel válaszolt a sorozatos vádakra. A konstruktív kritika mindig helyénvaló. De véleményem szerint ebben az esetben a kritikák nem ezt a célt szolgálták.”

Téved, aki úgy véli, hogy Don Georg kevésbé van előtérben, mint elődje, Stanislaw Dzivisz volt. Az utód egyre nagyobb befolyással rendelkezik, ami a Szentatya visszahúzódnó természetének is köszönhető. De ebben Bertone bíborosnak is szerepe van, akivel a kapcsolat ugyan meglehetősen változó, mégis az államtitkár volt az, aki támogatta Don Georg előléptetését rögtön a pápaválasztó gyűlés után Josef Clemensszel, Ratzinger egykori tanítványával szemben. Gánswein a kormány megalakulásakor is megmérettetett.

7 Ettől eltérőek a fivérével, Georggal elköltött vacsorák a vallási ünnepek előestéin. Ezeken néha a német bankár, Kühnel is részt vesz, aki különféle ajándékokkal lepi meg a pápát: mint például 2010-ben és 2011-ben, amikor karácsonyfával és gyertyákkal érkezett. Georg jó kapcsolatot ápol Josef Clemens atyával, fivére egykori titkárával is, aki a Szent Péter tér másik oldalán, a Sant'Uffizio-palotában lakik. Ennek az épületnek ugyanazon emeletén számos, a pápához hú bíboros lakik, mint például Valesio De Paolis kardinális, aki egyben a Krisztus Légiója mozgalom kapcsolattartója.

Boffo titkos levelei a pápának

8 Boffo lemond az Awenire igazgatói posztjáról egy Bagnasco bíboroshoz címzett levél kíséretében 2009. szeptember 30-án.

9 2002 januárjában Boffót feljelentik sértegetésért és molesztálásért. 2004. augusztus 9-én Temi város bíróságán az előzetes nyomozással megbízott bíró, Augusto Fomaci aláír egy büntetőparancsot Boffóval szemben személy ellen elkövetett molesztálás büntette (az olasz Btk. 660. per.) miatt. Az újságíró kártérítés megfizetésére ítélik, aminek az eleget is tesz, miközben visszavonásra kerül a sértegetés vádja. 2005 szeptemberében Mario Adinolfi újságíró ad hírt az ügyről blogjában: „elítélő büntetőparancsot” emleget egy meg nem nevezett „katolikus napilap igazgatója” ellen.

10 Érdemes figyelemmel követni Boffo állásfoglalásait a Berlusconi magánélete körül kirobbant szexbotrányt illetően. Kevéssel a „Boffo-ügy” előtt az általa vezetett Awenire egyre nyíltabban kritizálja Berlusconit, abbéli óhajának adva hangot, hogy bárcsak a miniszterelnök józanabb életstílust folytatna: „Továbbra is azt igényeljük, hogy olyan miniszterelnökünk legyen, aki mértéktartóságával az ország lelkének legkevésbé torzító tükre tud lenni.” (május 5.) Július 24-én Boffo publikálja néhány olvasó levelét, akik szomorúságuknak és zavaruknak adnak hangot a Berlusconi magánéletével kapcsolatos hírek miatt. Boffo válaszában osztja véleményüket. „Az egymást követő leleplező hírek - bár nem tudjuk, mennyire hitelesek melyek rendelkezésére állnak mindazoknak, akik kíváncsiak rá, semmi újat sem tesznek hozzá ahhoz a már eddig is ismert sivár képhez.” Július végén Boffo úgy dönt, hogy újabb levelet közöl; ezúttal egy papét, akit megdöbbsent az egyház hallgatása Berlusconi életmódjával kapcsolatban. „Mind a CEI elnöke, Bagnasco bíboros, mind az általános titkár, monsignor Crociata megragad- ü a lelkipásztori mivoltukból adódó alkalmakat, hogy egyértelműen állást foglaljanak tartalmi és gyakorlati szinten egyaránt. Bárki, aki hallotta beszédüket, megértette, amit meg kellett értenie: a keresztény közösség feladata az, hogy megőrizze a hit tartalmát, és ne fogadjon el kompromisszumokat.” Végül 2009. augusztus 12-én Berlusconi késlekedéséről: „Az emberek megértették, hogy mennyi zavart, szégyent, viszontagságot okozott az országnak a miniszterelnök mértéktartó életstílusának késlekedése.”

U Feltri erre egy rádiós közvetítésben utal, ami a Radiouno csatornán 2010. szeptember 2-án az Én is rádió (Radio anch 'io) című műsorban hangzott el.

12 Alessandro De Angelis: Silvio bosszút áll: Max és Uolter a célpontban. II Riformista, 2009. augusztus 29.

13 Gian Guido Vecchi: Rejtély a pápa sajtószemléje körül. Eltűntek a Boffóval kapcsolatos vitacikkek. Corriera della Sera, 2010. február 9.

14 A Szentszék jegyzéke így folytatódik: „Január 23-a óta - elsősorban az olasz médiában - megsokszorozódtak az olasz katolikus napilap, az Awenire igazgatójának lemondásával kapcsolatos írások, melyeknek nyilvánvaló célja annak bebizonyítása, hogy az Osservatore igazgatójának is köze van az ügyhöz; sőt, odáig mennek, hogy egyenesen a pápai államtitkár felelősségére céloznak. Ezeknek a híreknek és rekonstrukcióknak nincs semmiféle alapjuk. [...] Hamis az a hír, miszerint a vatikáni csendőrség felelősei vagy az Osservatore igazgatója olyan dokumentumokat adtak volna át, melyek az Awenire igazgatójának szeptember 3-i lemondásához vezettek. Nem felel meg a valóságnak az, hogy az Osservatore igazgatója ezekkel a dokumentumokkal kapcsolatban bármiféle információt adott volna (illetve nem adta át őket vagy vállalt értük bármi módon felelősséget); továbbá az is valótlan állítás, hogy álnéven írt vagy sugallt volna bármiféle cikkeket különböző lapokban. [...] Világosan kitűnik az egyre inkább elszaporodó érvelésekből és képtelen feltételezésekből, hogy mindez alaptalan téveszméken nyugszik. A cél az, hogy az Osservatore igazgatójának rágalmozó módon egy indokolatlan, értelmetlen és gonosz cselekedetet tulajdonítsanak. Mindez egy rágalomkampányt indít el a Szentszék ellen, amely magát a római pápát is érinti.

15 Massimo Franco: Egy seb, ami megmarad. Corriere della Sera, 2010. február 10.

16 Ahogy visszaemlékszik Stefano Liviadotti az Isten nélkül. Vizsgálat a Vati-kánnal kapcsolatban. Bompiani, Milánó, 2011

17 Marco Travaglio: Boffonchiando, II Fatto Quotidiano, 2010. szeptember 2. (Szójáték Boffo nevével: boffonchiando: morogva, dohogva)

18 A levél egy rövid beékelte mondattal folytatódik, mely Feltrit bírálja: „Lehetnék kevésbé kemény, és nyíltan kimondhatnám, hogy nem áll szándékomban az egyházat is belekevernem ebbe az ügybe, de egy efféle mondat burkolt célzásnak tűnne. Másfelől, ha beszélek, akkor vajon letagadhatom azt, ami a mai napig a tények valós állásának tűnik? Mi az óvatosabb: a tagadás vagy a hallgatás? Melyik felel meg jobban az evangélium tanításainak? Ez a kérdés. Másfelől jelenleg semmi sem tart vissza attól, hogy a bírósági aktáról levetessem a „bizalmas” megjelölést, de ezzel - akaratlanul is - arra a két családra irányítanám a média figyelmét, akiknek - és ezt szögezzük le - én ugyan semmivel sem tartozom, de mégis úgy tűnik, jobb az óvatosság: ugyanis nem ismerem őket annyira, hogy bizzam a reakcióikban. Másfelől ezzel a saját helyzetem ugyan könnyebb lenne, de ezzel az ügy nem zárulna le, hanem újra lángra lobbanlaná a kedélyeket. Ezért eddig - Feltri provokációi ellenére - a hallgatást választottam. O azonban (ostoba módon) nem maradt csendben, mert érzi, hogy közeleg a határidő, amikor az Újságírók Országos Rendje meg kell, hogy erősítse a Lombardia tartomány Rendje által meghozott ítéletet. Világos, hogy nem akaija azt, hogy fél évre felfüggeszessék (ezt a büntetést kapta), és most ez vár megerősítésre. Nem szeretné, ha kitagadná. Ő úgy véli, ha beszél és háborog, azzal mérsékli a felelősségét az én ügyemmel kapcsolatban. Nem veszi észre, hogy ily módon még több kárt okoz magának. Ügyvédjeik is e véleményüknek adtak hangot tegnap, amikor saját ügyvédekkel beszéltek. Feltri ügyvédjei kétségbe vannak esve, mert védencük senkire sem hallgat, és megfontolatlanul cselekszik.

19 Boffo valószínűleg az Újságírók Rendjének 69/1963-as szakmai törvényére utal, melynek 2. cikkelye szó szerint így hangzik: „Helyesbíteni kell azokat a híreket, melyek pontatlannak bizonyulnak, és helyre kell hozni az esetleges károkat.

Korrupció a szent palotákban

20 Viganö 1941-ben született, Varesében. 1968-ban szentelték pappá, majd pápai nunciusként tevékenykedett Nigériában a '90-es években, 1998-ban a pápai képviselőkkel bízták meg.

21 Március 12-én az II Giornale napilap A kupola alatt nevezetű rovatában megjelenik egy emblematikus című írás: „A Vatikán pénzügyei nem indulnak be: kormányzó kerestetik.” Alatta fiktív aláírásként egy monogram

Ül: „TO S Ezzel kapcsolatban hónapokkal később. 2012 elején az újság . Akssandro Salusti nem árulja el, ki rejtőzik a „T.O.S ” aláírás mögött. Csak annyit mond, hogy a cikkhez egy olyan személy szolgáltatott anyagot, akt bennfentes a Vatikánban.

A le veibe» Yigano azt is kiemeli, hogy a cikk közlése után Bertonc nem reagált. Yiganót tehát mély keserőséggel tölti el, hogy „Hmincniád részéről egyetlen szó sem érkezett, amely biztosított volna együttérzéséről. Olyan sorokat sem kaptam, melyekkel szemrehányást tett volna vagy elhatárolódott volna a szóban forgó cikk rágalmozó tartalmától ahogy megtette Andrea Tornielli. az II Giornale Vatikán-szakértője, aki átment a La Stampa című napilaphoz, mert nézeteltérése volt igazgatójával az efféle névtelen cikkeket illetően, melyek a Vatikánból kiszivárgó leveleken alapulnak.

Yigano az irodákat is átszervezte oly módon, hogy nagyobb átláthatóságot vezetett be a munkák kiosztásánál, és jobban ellenőrzése alá vonta a kiadásokat. „Három új irodát hoztam létre az általános titkárságon: a beszerzési irodát, a belső ellenőrzési irodát, valamint a gazdálkodást programozó és ellenőrző irodát Új eljárásokat vezettem be a különféle munkák megkezdéséhez. garantálva az anyagi fedezetet, továbbá ellenőrzéseket iktattam be a munkamenet közben és az átadásnál.”

Monsignor Nicolini Viganó meglehetősen kemény hangon bírálja: „Egy külön fejezetet érdemelne Nicolinivel kapcsolatban az - folytatódik a levél miképpen kezeli a Vatikáni Múzeumokat. Személyiségére vonatkozóan számos megjegyzést lehetne tenni: közönséges mind viselkedésében, mind nyelvezetében, arrogáns és erőszakos azokkal a munkatársaival szemben, akik nem talpnyalók; az előléptetések és a felvételek önhatalmúan, személy érdekektől vezérelve történnek. Számos panasz érkezett a kormányzósághoz a Vatikáni Múzeumok alkalmazottaitól, akik főnökük viselkedését felelőtlennek, paphoz méltatlannak tartják. Mivel Nicolini fent leírt magatartása azon túlmenően, hogy megsérti az igazságosság és a könyörület elvét, büntettként is üldözendő mind a kánonjog, mind a polgári jog szerint. Amennyiben nem indul ellene belső fegyelmi eljárás, úgy kötelességemnek fogom tartani, hogy jogi útra tereljem az ügyet.”

Egy további feltételezett összeesküvő egy, a Vatikánban dolgozó világi menedzser lenne: „Az ellenem irányuló rágalmozó és pocskondiázó hadjáratban része volt Saverio Petrillónak is, aki büszkeségében érezte sértve magát egy a pápai csendőrség által folytatott nyomozás miatt. Ez szükséges lépés volt egy lopásügyben, amit tavaly a vatikáni villákban követtek el, és amelyről Petrillo nem tájékoztatta a feletteseit a kormányzóságban, sem pedig a csendőrséget. Egy további tény, ami negatív érzéseket váltott ki belőle irányomban, az a döntés volt, amit Lajolo elnök hozott meg (nem pedig én); nevezetesen az, hogy a villák melegházának üzemeltetését Luciano Cecchetti úrra bízzák, aki a vatikáni park gondozásáért is felelős. A cél az volt, hogy szinergiát teremtsen a két létesítmény között, s ily módon a vatikáni park szükségleteire is fordíthassák a villák erőforrásait. Ez utóbbi éves tartozása ugyanis három és fél millió euróra tehető. Dr. Petrillo elfogadhatatlan magatartására vonatkozóan is vannak tanúk, ugyanis véleményét nyíltan hangoztatta (Viganó minden határt túllépett, el kell távolítani a kormányzóságból) hozzám lojális személyek előtt, akik nekem beszámoltak erről.”

Ferruccio Sansa, Andrea Garibaldi, Antonio Massari, Marco Preve, Giuseppe Salvaggiulo: La colata, (Lávaömlés) Chiarelettere, Milánó, 2010 Al.C. Simeon „Cardinal dinnerje ”? Az adósságok vacsorája, II Secolo XIX., 2010. december 31.

Egy 2011. június 14-én az II Secolo XIX által publikált e-mail, melyet Pippo Corigliano írt alá. Az Opus Dei szóvivője tisztázza: „Simeon nem Opus Dei- tag, mivel nem híve a Prelatúrának.”

Vigano számára ugyanis fontos, hogy a bizottság befejezze a vizsgálatokat, azért is, hogy „ne tűnjön úgy, hogy megbüntetik azt, aki hivatali kötelességből jelezte közvetlen felettesének, Lajolo bíborosnak azokat a tényeket és kifogásolható magatartásokat, melyeket monsignor Corbellini, általános titkárhelyettes már jelzett és dokumentált ugyanannak a felettesnek jóval a kormányzósághoz való érkezésem előtt. Mivel nem történt semmiféle beavatkozás, ugyanez a bíboros kötelességének tartotta, hogy beszámoljon róla az államtitkárnak is”.

„Monsignor Sciacca, ez a kiváló tulajdonságokkal és képességekkel rendelkező pap (bár természetesen ő sem tökéletes) - folytatódik Ciacciavillan pápához írt levele - megerősíti azt, hogy hajlandó elfogadni a Gazdasági Ügyek Prefektúrájára való jelölést. Ezen túlmenően kimondottan kéri, hogy ajelölést a kormányzóság új elnökének jelölésével együtt publikálják, abban az esetben, ha Viganö esetleg egy ideig még a kormányzóságban folytatja munkáját az új elnök mellett. Sciacca kérését minden szempontból támogatom. Ez véget vetne monsignor Viganö kinos bizonytalanságának és a rá vonatkozó találgatásoknak. Ha Viganö még pár hónapig a kormányzóságon folytatja munkáját az új elnök oldalán, akkor remélhetőleg lecsitulnak a kedélyek.”

Szeptember 2-án Lajolo bíboros köszönőlevelet küld XVI. Benedeknek, amelyben kiemeli, milyen nehézségekbe ütközött: „Szívem mélyéből köszönettel tartozom a Szőlősgazdának ezért és a többi hivatalért, melyek papi hivatásom alatt kéretlenül megadtak. Voltak nehéz percek is részben külső okok miatt, részben pedig hivatalon belüli okokból, de mindig megtapasztalhattam az Isteni Gondviselést és Szentséged jóságos támogatását.”

32 Hetekkel Viganö leveleinek megjelenése után a kormányzóság régi és új vezetősége egy hosszú közleményben reagál az egykori általános titkár vádjaira: „A levelekben megfogalmazott állítások azt a benyomást keltik, hogy a kormányzóság ahelyett, hogy felelős irányító szerv lenne, megbízhatatlan intézmény, ami sötét erők hatalmában van. [...] A szóban forgó állítások téves megítélések következményei, vagy pedig olyan aggodalmakon alapulnak, melyeket nem támasztanak alá bizonyítékok, sőt, nyíltan megcáfolták őket a tanúként említett személyek. [...] A külső kezelőkre bízott pénzügyi befektetések jelentős veszteségeket szenvedtek a 2008-as nemzetközi válság kezdetén. A Szentszék gazdasági ügyekkel foglalkozó prefektúrája által meghatározott könyvelési kritériumok szerint a szóban forgó veszteségeket a 2009-es gazdasági évre is felosztották, ami ily módon 7 815 000 eurós passzívát mutatott. Másfelől azt is ki kell emelni, hogy a pénzügyi veszteségektől eltekintve a kormányzóság gazdasági és funkcionális ügyei aktívát mutattak. A passzívából az aktívába való átmenet 2010-ben főként két tényezőre vezethető vissza. Az egyik az, hogy a kormányzóság pénzügyi befektetéseinek irányítását 2009-ben az APSA elnökére bízta. A másik tényező a Vatikáni Múzeumok kitűnő eredményei. A kiemelt fontosságú munkákat (mint például a Szent Péter tér oszlopsorának restaurációja vagy a Szent József-kút megépítése) szabályos tendereken keresztül ítélik oda, miután egy ad hoc bizottság ellenőrizte a pályázatokat. Ezeket a bizottságokat minden alkalommal az elnök nevezi ki. A kisebb volumenű munkák elvégzéséhez a műszaki szolgáltatások szekciója saját szakembereit alkalmazza, vagy pedig külső, jól ismert cégekhez fordul, melyek az Olaszországban megszokott árakon dolgoznak. Az elnökség teljes bizalmát és megbecsülését fejezi ki a pénzügyi és kezelőbizottság illusztris tagjainak, és köszönetét mond kiváló tevékenységükért, melyet nagy szakmai tudással és jelentős időráfordítással végeztek. Az elnökség továbbá megerősíti bizalmát az eddigi szolgáltatókkal szemben, mivel alapos vizsgálatok után a gyanúk és a vádak alaptalannak bizonyultak.

Interjú a szerző számára 2012-ben

Giacomo Galeazzi: Megdöbrentő utazás a pedofliabotrány körül, mely közösségeket sodort magával. La Stampa, 2012. március 6.

Az amerikai pedofil papok áldozatainak fizetett kártérítés a leghihetőbb becslések szerint mintegy hárommilliárd dollárt tesz ki (vaticaninsider.it). Ez az összeg két részre oszlik: kétmilliárdot a valóságos kártérítésekre szántak, egymilliárdot pedig a különféle jogi költségekre és peren kívüli döntésekre költöttek. További kétmilliárdot pedig az „imázsvesztés” helyrehozására fognak szánni, legalábbis két szakértő becslése szerint. Az egyik Míchaei Berni, a National Catholic Risk Retention Group elnöke, a másik pedig Patrícia Neal, az oklahomai gyermekvédő program konzulense. Mindketten felszólaltak azon a Szentszék által szervezett konferencián, amit 2012. február 8-án tartottak a római Gregoriánus Egyetemen. Ez az összeg jóval magasabb lehet, ha azt is figyelembe vesszük, hogy néhány egyházmegye külön egyezséget kötött az áldozatok kárpótlásáról. Berni és Neal, akik az amerikai katolikus egyház konzulensei, azt a kérdést tették fel a világ egyházi vezetőinek, hogy vajon „mennyi kórházai, szemináriumot, templomot, nő- és gyermekotthont építhettek volna abból az összegből”. Megemlékeztek továbbá a „több ezer derék papról, szerzetesről, az egyház szolgálóiról, akiket súlyosan érintettek a visszaélési botrányok, és gyakran találják magukat szemben az emberek bizalmatlanságával és megvetésével”, adományok örömteli gépezete Vatikánváros állam új Alaptörvényéről van szó. Ez felváltja a

korábbi, melyet XI. Pius bocsátott ki 1929-ben. Az új Alaptörvényt 2000. november 26-án publikálták a Szentszék új törvényeinek szentelt Acta Apostolicae Sedis mellékletében,

„Mi közvetlenül a Szent (atyától függünk, neki utaljuk át minden évben a nyereséget/” Kiccsrdo Ort/m: A Vatikán deallt roomjában, Corriere della Sem 8 július 20

A szerzőitek engedélyezett interjú 2012 januárjában.

Uianluigi Nuzzl Vatikán Hl (htatcletlcre, Milánó, 2009 A szerzőnek engedélyezett interjú 2012 jaiuiárjában, Pár hónappal az adományozás után Tekla tisztelendő anyja az amerikai diplomácia érdeklődési körébe keiül. Ahogy ez abból a bizalmas táviratból kiderül, amelyet a vatikáni nagykövet, Francis Rooney ír a washingtoni minisztériumnak az esetleges kubai beavatkozásokkal kapcsolatban a Castro-éra után: „Tekla főtisztelendő anyja azt mondta, hogy együttműködik Licencia Caridad- dal, a vallási ügyek minisztériumának vezetőjével, valamint Eusebio Leal Spenglerrel, akit Castro azzal bizott meg, hogy új létesítményt hozzon létre Tekla főtisztelendő anyja szervezete számára. Az apátnő szerint Spengler valószínűleg ismer olyan embereket, akik érdekesek lehetnek az Egyesült Államok számára mint potenciális leaderek, ha elérkezik a kormányváltás pillanata. Tekla főtisztelendő anyja igen ismert Rómában (bár egyesek szerint vitatott személyiség). Leközljük ezt a beszélgetést, mert érdekes lehet a Castro egészségével kapcsolatos hír miatt. Az apátnő azt mondta, hogy a múltban már többször megfordult Castro rezidenciáján, ahol általában személyi titkárával, Carlos Valenciaga Diazzal találkozott. A legutóbbi alkalommal azonban Castro túlságosan gyenge volt, és beteg. Diaz elmondta, hogy húszt kilót lefogyott, és már csak önmaga árnyéka. Nem rákos, hanem gyomorvérzése van. A ház egyik szobáját kóteremmé alakították át”. Stefánia Maurizi, Wikileaks dosszié, Olasz titkok, Búr, Milánó, 2011

41 Mint 2011. december 9-én, amikor a különleges titkár azt kéri, hogy utalja-nak át 25 ezer eurót a müncheni testvéralapítványhoz két afrikai lány ösztöndíjára, illetve 5000 eurót egy rászoruló megsegítésére. (290. oldalon lévő levél)

A szent beavatkozás Olaszország ügyeibe

42 A szerzőnek 2012 márciusában adott interjú

43 Michele Giordano bíboros ellenszegült a házkutatásnak, melyet Lagonegro ügyésze visszavont a dokumentumok önkéntes átadása után. Giordano annak a kiegyezésnek a szabályaira hivatkozott, melyet Olaszország és a Szentszék kötött 1984-ben. „Annyi bizonyos - jelentette ki a bíboros az 1998. augusztus 23-i sajtókonferencián, amiről az ANSA aznapi száma is tudósít -, hogy az olasz rendőrséggel és az olasz hatóságokkal szemben ellenállást lehet tanúsítani az egyházmegyei kúriák irodáinak és levéltárainak átkutatása esetén a Konkordátum 2. cikkelyének garanciái alapján, melyek kimondják: az egyház számára biztosított a szervezésnek, a vallási szertartások nyilvános megtartásának, a bírósági feladatok ellátásának, a lelki missziók gyakorlásának, valamint egyházi ügyekben a jogszolgáltatás szabadsága. Az Olasz Alkotmány 7. cikkelyének első bekezdése elismeri az egyház szuverenitását.” Ebben az esetben olyan tevékenységekről van szó, melyek egy szuverén alany jogi szférájába tartoznak, és így az olasz állam semmiképpen sem avatkozhat be.

Valentina Conte: Az egyház ingatlanadója 600 millió; növekvő terhek az ingatlanokon. La Repubblica, 2012. február 17.

Andrea Tomielli: Márió és katolikus fivérei, Vaticaninsider.it. így folytatódik a cikk: „Közel áll Ruinihez, és az olasz egyház kulturális programjában tevékenykedik. Megváltoztatta az egyensúlyi helyzeteket az egyetemen belül, melyet Gemelli atya alapított, visszahelyezve a gyeplőt a püspöki vezetés kezébe. A kulturális javak új minisztere visszafogott és megfontolt személy, aki sohasem helyezte magát túlságosan előtérbe, rektori munkaköre ellenére. „A becsületes és moderált Olaszország tipikus képviselője” - ahogy egy régi barátja jellemezte.

Október végétől, amikor kipattan a hír és bejálja a világsajtót, 2011 januárjáig kell várni Tarcisio Bertone bíboros hivatalos - bár közvetett - állásfoglalására, aki nyilvánosan „több erkölcsösséget és törvényességet” követel az olasz politikusoktól, valamint a család értékeinek tiszteletére hívja fel a figyelmet.

A XX. században ezt a kontinuitást in primis a kereszténydemokraták biztosították, de az olasz szocialista, sőt még a kommunista párt egyes elemei is vonatkozási pontnak számítottak. Az Első Köztársaság összeomlása és a katolikus párt újrászervezésének kudarca után a pártok közötti transzvertalitás erősítette meg azt az elvet, miszerint a „politika elkerülhetetlenül találkozik a vallással, különösen a keresztény hittel”. Ezzel Ruini is teljes mértékben egyetért. Most a pápa és munkatársai erre a találkozóra építenek, hogy újra megerősítsék az egyház szociális doktrínájának elveit. Bár néha nyilvánvaló ellentmondásokkal, ahogy ez a két Berlusconi-kormányhoz fűződő hullámzó kapcsolatokból is kiderül. Ma már igen nehéz felidézni, kiváltképpen ma, hogy az egykori miniszterelnök a múltban mennyire próbálta magát odaadó, alázatos, templomba járó katolikusnak feltüntetni. A valóságban, ha helyettese, Gianni Letta nem rendelkezett volna kitűnő diplomáciai képességekkel és nem lett volna tökéletes összhangban Bertone bíborossal, illetve ha gazdasági minisztere, Tremonti (akinek ténykedése kevésbé volt látványos) nem tökélesítette volna azt a törvényt, ami lehetővé teszi, hogy az adózók személyi jövedelemadójuk 8 ezrelékét az egyháznak ajánlják fel, akkor a színlelt inézheshetek már korábban véget értek volna. Így azonban az eróziós folyamat lassúbb volt. A kormány fokozatosan veszítette el a katolikus világ konszenzusát. Ez a folyamat akkor vált véglegessé, amikor napvilágra került az az elfogadhatatlan hír, hogy a miniszterelnök lányokat fogad a villájában. Egy dolog tagadhatatlan: Berlusconi az új évezredben is képes volt arra, hogy összetartsa és értelmezze egymástól teljesen távol eső világok igényeit. Főleg akkor, ha ezek igencsak távol estek mindennapi kívánságaitól. De mindez jelentéktelennek tűnik a vatikáni paloták körülbekentéséhez képest, miszerint nem csupán befolyásolják, hanem előre látják az olasz politika alakulását.

48 Egy fontos látogatásról van szó, főleg „ha figyelembe vesszük, hogy 69 év alatt - írja azokban a napokban az ANSA hírügynökség -, azaz 1939-től napjainkig összesen nyolc pápa látogatott el a Quirinale-palotába (kilenc, ha beleszámoljuk XII. Pius 1939. évi látogatását, amikor még a Savoia család lakott az épületben.) XVI. Benedek az ötödik pápa, aki hivatalos látogatást tett a Quirinale-palotában, ami 1870-ig a pápai palota volt. XI. Pius lemondott róla, miután a Vatikán elvesztette területi uralmát”.

49 Filipazzi 2011 májusáig marad az államtitkárságon, ahol az Olaszországgal való kapcsolattartással foglalkozik. Később apostoli nunciussá léptetik elő, és Indonéziába küldik.

50 A szerzőnek 2012 márciusában adott interjú.

51 A „Találkozás az olasz köztársasági elnökkel, Giorgio Napolitanoval” címet viselő feljegyzés 2009. január 19-én kelt, monsignor Mamberti aláírása szerepel rajta, monsignor Filipazzi állította össze, és „Öszentségének” címezték.

52 Napolitano rövid életrajzában olyan magánjellegű részletekre is találunk utalásokat, melyeket a nemzetközi diplomácia nem tart fontosnak. Mint például az a tény, hogy a köztársasági elnök polgári szertartással kötött házasságot 1959-ben: „Giorgio Napolitano 1925-ben született Nápolyban. 1947-ben jogi diplomát szerzett a Nápolyi Egyetemen. Diplomamunkájában az elmaradott déli országrész gazdaságpolitikájával foglalkozott. A szintén jogi végzettségű Clio Maria Bittonit (szül. 1935-ben) a Nápolyi Egyetemen ismerte meg. 1959-ben polgári szertartás keretében házasságot kötöttek. A Napolitano házaspárnak két gyermeke van, Giulio és Giovanni. Napolitano elnök 1945-ben lépett be az Olasz Kommunista Pártba (PCI). Ennek egészen addig volt tagja, amíg át nem alakult Baloldali Demokrata Párttá (DS), amihez szintén csatlakozott. Egy ideig megyei szinten tevékenykedett, majd 1956-ban az Olasz Kommunista Párt országos vezetője lett. Első alkalommal 1953-ban választották be a parlamentbe, aminek - egyedül a IV. parlamenti ciklust kivéve - 1996-ig tagja volt. 1992. június 3-án a parlament elnökévé választották, és ebben a beosztásban maradt 1994 áprilisáig. 1989-től 1992-ig, majd 1999 és 2004 között az Európai Parlament tagja volt. A XIII. parlamenti ciklusban a Prodi-kormányban a belügyi és a polgári védelem koordinációjáért felelős miniszteri posztot töltötte be 1996 májusától 1998 októberéig. 2005. szeptember 23-án az akkori államfő, Carlo Azeglio Ciampi örökös szenátornak nevezte ki. 2006. május 10-én államfővé választották. 2006. május 15-én teszi le a hivatalos esküt. 2006. november 20-án hivatalos látogatást tett a Vatikánba. 2008. április 24-én ünnepélyes koncertre hívta Öszentségét pápaságának harmadik évfordulója alkalmából. 2008. október 4-én Öszentsége látogatást tett a Quirinale-palotában. (293. oldalon található levél 1. pontja)

Itt közöljük a külpolitikával kapcsolatos részt. „Az aktuális helyzet a Gáza-övezetben: a fegyverszünet reményre ad okot, és a helyzet végleges megoldására ad kilátást. Ezeknek a tényeknek a figyelembevételével születik meg a döntés a pápa szentföldi apostoli zárándokújáról. Külön figyelmet érdemel az afrikai kontinens, melyet a Szentatya jövő év márciusában fog felkeresni, és amely egy püspöki zsinat középpontjába fog kerülni. A téma érdekelheti Olaszországot, ugyanis idén a G8-ak soros elnöke lesz. Meg kell továbbá említeni, hogy két olasz apáca még mindig elrablók fogságában van Kenyában, ahol az elmúlt napokban egy misszionáriust is meggyilkoltak.” (294. oldalon lévő levél 3. pontja)

A pénzügyőrök ezt a tájékoztató jellegű feljegyzést küldik a Bisignani ügyében nyomozó Allamügyész Hivatalnak: „Folyamatosan találkozókat vagy telefonbeszélgetéseket kének Bisignanitól a csendőrség és a pénzügyőrség magas rangú tisztjei, valamint a Köztársaság prefektusai, mint például Mario Esposito és Francesco La Motta, az Aisi polgári titkosszolgálat igazgatóhe-lyette, aki az „Imperia” fedőnevet használta.

Paolo Rodari: A San Damaso udvarán várakozó frakkos férfiak, II Foglio,

2010. március 6.

Mind Ortolani, mind Balducci címét visszavonták, vatikáni 007-es ügynökök missziója Olaszországban

A Szent Péter téren az elmúlt huszonöt évben felállított betlehemi jászokról irt könyvtől kezdve egészen addig a felejthetetlen kötetig, melyben a vatikáni kerteket ékesítő száz szökőkútról értekezik.

„Szolgálati beszámoló tőről a lehallgatásról, melyet Vatikánváros műszaki igazgatójának irodájában hajtottak végre a kormányzóság épületében.”

A föltételezett csalás ügyében nyomozott, amit egy Döntenie nevű pap követett el a vatikáni IOR kárára. Lásd Gianluigi Nuzzi Vatikán Rt. Chiarelettere, Milánó, 2009 A lejegyzés, amit a „nagyrebecsült államtitkári helyettes monsignomak” címeztek, és amit a cscndőrség bizalmas, 120/Ris iktatási számon jegyzőkönyvezett, a 2010. december 10-i dátumot viseli. A dokumentum aláírója a biztonsági szolgálat igazgatója, Domenico Giani. sl Az ügy egyik különös aspektusát mely számos dilemmát von maga után a betegszabadságot felülvizsgáló orvosok házi vizitjei jelentik, melyeket a beteg csendőrök olaszországi lakásaiban tesznek. Milyen jogcímen tevékenykedhetnek az egészségügyi szakemberek? A következők olvashatók abban a pontban, amely előírja, hogy a parancsnok elrendelheti a felülvizsgálatot: „Figyelembe véve, hogy a testület orvosa egyben Vatikánváros tisztje is, továbbít, hogy a cscndőrség tagjai olasz területen élnek, felmerül a kérdés: az orvosok miképpen lephetnek be Olaszországba, hogy ott felülvizsgálatokat hajtsanak végre olasz állampolgárokon? Ez utóbbiak akár meg is akadályozhatják azt, hogy az orvos belepjen (olaszországi) otthonukba, nem ismervén el a vatikáni jogosultságot. Ebben az esetben is azok az észrevételek érvényesek, amelyeket a Vatikán területén kívüli zónákkal kapcsolatban tettünk: az államon belüli szakmai minősítést nem lehet sic et simpliciter »exportálni« annak határain kívülre.”

62 Ezt írja Paolo Conti a Corriere delta Sera 2011. szeptember 19-i számában: „A Ruspoli családot szoros, több évszázados kötelék fűzi a pápasághoz. Nyolc pápa származott ebből a családból, mely a XVIII. században saját költségen fegyverezte fel a »Ruspoli« regimentet, hogy megvédjék a pápai államot. 1797-ben 800 ezer tallérral járultak hozzá ahhoz, hogy az egyház — a tolentói szerződés értelmében - megfizesse a Bonaparte által kiszabott kártérítést. Sforza Ruspoli húsz éve minden szeptember 20-án a Militia Christi elnevezésű csoporttal ellentüntetést tart a Porta Piánál, hogy megemlékezzen arról a tizenkilenc pápai zuávról, akik »meghaltak eszméjükért és a pápáért«. Előző év szeptember 20-án Ruspoli elmagyarázta az indokait: »Nem képzelem azt, hogy visszaállíthatom az egyház világi hatalmát, továbbá a történelmi viszályokat sem kívánom táplálni. De meg vagyunk győződve arról, hogy hazánk, olasz hazánk autentikus egysége csak a történelmi igazság által jöhet létre. De ha ezt megpróbáljuk eltörölni, az mindenki számára kárt okoz.« Ki tudja, valaha nem valósul-e meg egyik régi terve: egy emléktábla, ami - a pártatlanság szellemében - megemlékezik arról a tizenkilenc pápai zuávról is, akik 1870. szeptember 20-án meghaltak IX. Piusért.”

63 Azokban a véres napokban a Ruspoli hercegeknek sikerült megkaparintaniuk a zászlót: sikerült áthaladniuk annak a villának a kertjén, amelyben Napoleone Carlo Bonaparte és Cristina Ruspoli lakott. Donna Cristina he-lyezte biztonságba a lobogót, amit már átluggattak az olasz királyi csapatok golyói.

64 Így folytatódik a csendőrség főnökének levele: „Ezekkel az érzésekkel telve - ahogy a történelem részletesen leírja - 1506-ban és 1870-ben hősiességek ifjak nagylelkűségükben legfőbb értéküket, az életüket áldozták fel a római pápa és a pápai állam védelmében. Igen tisztelt Eminenciás Uram! Köteles-ségem tudomására hozni, hogy a Ruspoli családról nem lehet azt állítani, hogy ne lenne olasz hazafias érzelmű!!! Ugyanis Sforza herceg felmenői közé sorolhat két olyan öst, akik az első világháborúban estek el a Carso hegységben. Az olasz hadsereg két hadosztályának a parancsnokai voltak, melyek közül az egyik a híres »Folgore« regiment volt. Egykori livomói kaszárnájuk a mai napig is a Ruspoli-palota nevet viseli. A zászlóátadási ceremóniát a Svájci Gárdával közösen tarthatnánk meg. Ez példáná az együttműködést két különböző, de mégis egymáshoz közel álló vatikáni tes-tület között, melyek nap mint nap fáradhatatlanul szolgálják Péter utódját és az apostoli székhelyet, és amelyek - akárcsak a múltban - egymás mellett sorakoznának fel, hogy tisztelegjenek az értékes lobogó előtt. A herceg által ohajtott ünnepség megszervezéséről - amennyiben Eminenciád erre felha-talmaz - személyesen gondoskodnék a csendőrség védőszentjének, Szent Mihály Arkangyalnak évente megtartott ünnepsége keretében, az olasz zász-lóátadási ceremóniák mintájára. Megragadom az alkalmat, hogy újra kife-jezzem odaadó, hálás, szeretetteljes tiszteletemet Eminenciád iránt.”

65 Ezt írja Vincenzo Mauriello, a titkárság főhivatalnoka: „Figyelembe véve a probléma kényes mivoltát, mely sértheti az olasz hatóságok és a közvélemény érzékenységét, tanácsos lenne újra kikérni az államközi kapcsolatokért felelős szekció véleményét.”

66 Ez olvasható a Svájci Gárda egyik vezetőjének, Dániel Anrignak Domenico Gianinak írt 2011. szeptember 21-i levelében: „Ahogy már korábban jelezte mélyen tisztelt igazgató úr felé parancsnokunk, hálásak vagyunk azért a gondolatáért, hogy a Svájci Gárdát is bevonná az értékes kegytárgynak tisztelgő ünnepi ceremóniába. Egy delegáció jelenlétét garantálhatjuk, de nem tartjuk helyénvalónak, hogy a díszőrség is része legyen a közös haderőkből álló osztagnak. Főleg azzal nem értünk egyet, hogy egy csendőrtiszt parancsnoksága alá rendeljék őket.” Anrig emlékezteti Gianit arra, hogy „a pápai haderők 1971-es feloszlása óta nem létezik hierarchikus rend, és a Svájci Gárda jelenti az egyetlen katonai testületet. [...] Ismereteim szerint a nemzetközi katonai protokollokban nincs olyan szabály, hogy egy rendőri testület adjon katonai tisztelgést...” Végül a csípős befejezés: „Remélem, az itt leírtak nem adnak okot félreértésre. Szilárd meggyőződésem, hogy - az ön által a meghívóban említett motivációk ellenére - másfajta körülmények között kell kifejezésre juttatni a Szentatyát szolgáló két testület szándékainak egységét.”

Thrcisio Bertone és a hatalomvágy

67 XVI. Benedek (Peter Seewalddal): A világ fénye. A pápa, az egyház és az idők jelei. Vatikánváros, Libreria Editrice Vaticana (Vatikáni Könyvkiadó) 2010, 64-65. o.

68 Andrea Tomielli 2011. augusztus 31-én a következőket írja a Vaticaninsider.it honlapon: „A Vatikánban a névtelen levelek nem jelentenek újdonságot, sem pedig kivételt. Számuk magas, gyakran gyalázkodóak vagy megalapozatlan vádakot tartalmaznak. Azért folyamodnak hozzájuk, hogy lejárássák ezt vagy azt az egyházi személyt, vagy hogy megakadályozzák egyes prelátusok előléptetését. Nem kell tehát túlságosan meglepődni azon, hogy az utóbbi napokban egy olyan levél forgott közkezen, mely egy súlyosan fenyegető mondatra tett utalást Tarcisio Bertone államtitkár, XVI. Benedek legközelebbi munkatársa ellen. A levél egy fenyegető mondatot idéz Don Giovanni Boscótól, a Szalézi Kongregáció alapítójától (Bertone is ehhez a rendhez tartozik): »Nagy temetések az udvarban!«, mellyel a híres torinói szent gyászokat jósolt II. Viktor Emánuelnek abban az esetben, ha a piemonti birodalom tovább folytatja az egyházi vagyonok elkobzását. A Bertonének címzett névtelen levél írója, aki úgy tűnik, igen tájékozott a kúria ügyeivel kapcsolatban, folytatásként azzal vádolja a bíborost, hogy nem tud dönteni, és pusztán a személyes szimpátia alapján választja ki munkatársait. Majd arra a döntésére tesz utalást, mellyel áthelyezéssel eltávolította Carlo Maria Viganót a Vatikánból.”

69 Egy érdekesség: a bíboros egy (legalábbis egyházi személyek számára) szokatlan hobbinak hódol: fegyvergyűjtésnek. Kijelentése szerint, melyet

2006-ban tett a savonai rendőrkapitányságon Calcagno liguriai tartózkodása idején, egy kisebbfajta arzenál volt a birtokában. „Természetesen többnyire muzeális puskák, de orosz Nagant típusú fegyverek is - írta az II Fatto 2012. április 11-i számában -, melyek ránézésre is félelmetesek, és amelyek egy kilométer távolságból is eltalálnák célpontjukat. Íme a bíboros fegyvereinek listája: Breda márkájú, Árgus típusú puska; Schmidt márkájú, 31. típusú muskéta; Faet Carcano márkájú puska (az érthetőség kedvéért: ahhoz hasonló, amivel Kennedyt megölték); orosz gyártmányú Nagant puska; valamint egy török Hatsan fegyver. Valamennyit fegyverboltban vásárolták. De ez nem minden. Calcagno bíboros azt is bejelentette, hogy az alábbi fegyvereknek is birtokában van a hozzájuk való töltényekkel együtt: egy 22-es kaliberű Berretta típusú karabély sportlövészet céljára; kétsövvű, 12-es kaliberű Franch márkájú fegyver; Smith & Wesson márkájú, 357-es kaliberű magnum (olyan, amit Callaghan felügyelő, valamint Starsky és Hutch használ). Valamint további fegyverek, köztük egy Remington 7400-as precíziós karabély, egy valóságos nagyágyú, mely egyáltalán nem tűnik vadászfegyvernek: ha eltalálna egy fürjet, írmaja se maradna.”

70 Curzio Maltese: Az egyház számlái, La Repubblica, 2007. szeptember 28.

71 A levél ellenérzéseket fejez ki a pápa legközelebbi munkatársával szemben az ún. „diplomatak”, azaz a diplomáciai képzettséggel rendelkező egyházi emberek részéről.

72 A gazdasági szakember nevét nem említi meg. Valószínűleg Pellegrino Cappello bankárról vagy Ettore Gotti Tedeschi-ről van szó.

73 Andrea Tomielli: Tarcisio Bertone bíboros 77 éve. Vaticaninsider.it, 2011. december 2.

74 A Giuseppe Toniolo Felsőoktatási Intézetet 1920. február 6-án alapították azzal a szándékkal, hogy egy új egyetemet hozzanak létre, ahogy ezt az alapszabálya kimondja. Így pár hónappal később, 1921. december 7-én felavatják a Szent Szív Katolikus Egyetemet. Az intézmény két szakkal indul, melyek a mai napig megmaradtak: az egyik filozófia és vallástudomány, a másik jogi-gazdasági szak. A Toniolo Intézetnek van egy 11 tagú állandó bizottsága és egy igazgatói tanácsa, melynek öt képviselője van.

75 „Majd Flick professzor feladata lesz - folytatódik Bertone levele - javaslatot tenni a Toniolo Intézet hiányzó tagjainak pótlására. Javaslatot téve különösképpen Milánó hivatalba lépő érsekeire és egy, a Szentszék által támogatott prelátusra. Erről a változásról államtitkárságunk már tájékoztatta Flick

professzort, aki beleegyezését adta. Szükségtelen ecsetelnem annak a kiváló személyiségnek etikai és szakmai erényeit, aki valaha a Katolikus Egyetem diákja volt, ma pedig a lehető legjobb helyzetben van e feladat elvállalásához, ugyanis szabad kapacitással rendelkezik.”

76 „Másképp kiemelném, hogy az »intézet kezdeti időszakára visszanyúló« eljárási mód, mely szerint az államtitkárság jelöli ki az intézet elnökét, nem tűnik megalapozottnak. Az utalás az eredeti »kétéves időtartamú« megbízatásra - melyre ugyancsak nincs semmiféle megerősítés -, valamint a »meghosszabbított igazgatói periódusra« az egyetlen ok, amit felhoznak azonnali lemondásomra [...] az új elnök, Flick professzor kinevezéséig. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy a jelöltet — akinek személyét nem kevés kétely övezi - meglepő módon már értesítette az államtitkárság.”

77 „Kinevezésemkor - folytatja Tettamanzi - a számomra kitűzött cél az volt - amellet, hogy felújítsam az intézet igazgatási szervét, megoldjam az érdek- kapcsolatokon alapuló igazgatásból adódó nehézségeket, és újra felelevenítsem az intézet eredeti céljait-, hogy a Katolikus Egyetem nevelési és kutatási munkáit még szorosabban illesszem bele az olasz egyház miliójébe. E cél eléréséhez le kell győznöm néhány, a Szentszékhez kötődő személy ellenállását (nem titkolom, hogy a folyamatban lévő rágalmozási kampány háttérében az intézet jelesnek éppenséggel nem nevezhető vezetése áll, akiket nem kifejezetten vallási érdekek vezetnek). Elődje, »Isten szolgája«, II. János Pál nem csupán megerősítette ezt a 2004. május 24-i meghallgatáson, hanem egy saját kezűleg írt, június 4-i keltezésű levélben (melyet mellékelek) megerősíti szerepemet. Együttal a Szentszék

állandó bizottságának a képviselőjévé választ, azzal a határozott utasítással, hogy személyesen számoljak be neki azokról a nagyobb horderejű kérdésekről, melyek az intézet tevékenysége során felmerülnek. Az elmúlt évben a Toniolo Intézet rágalmozó támadások keresztútjába került (melyhez a média is hozzájárult) a feltételezett, de nem bizonyított kevéssé hatékony igazgatás miatt, amit mala gerfónak aposztrofáltak. Mindebből semmi sem igaz! Ezekben az években konkrét tények támasztják alá, hogy a Toniolo Intézet - melyet nagy idő- és energiabefektetéssel irányítottam az intézet szabályozó szerveinek elnökeként - elsődleges célkitűzése az volt, hogy a Katolikus Egyetemet »visszaadja« az olasz katolikusoknak. Az intézet »missziójának« alapos mérlegelése lehetővé tette, hogy a Toniolo újra visszanyerje jelentőségét. Továbbá véget vetettünk a hatalom kóros koncentrációjának, valamint átláthatóvá tettük az adományok sorsát. Mára a Toniolo Intézet újra megtalálta világos identitását az egyház egyetemének szolgálatában, valamint teljesen összhangban van az ország legnagyobb egyetemi alapítványaival. Ez az új modell - melynek bevezetését a 2007-es igazgatóváltás is segítette - tette lehetővé egy olyan ösztöndíj tervezet létrehozását, mely országszerte elősegítette a jó tanulmányi eredménnyel rendelkező diákok bejutását a Katolikus Egyetemre (több mint kétszáz fiatal részesült ebben a kedvezményben az utóbbi három évben szabályos pályázat keretein belül, míg az azt megelőző tíz évben ezeknek a száma alig volt több egy tucattal!) Ezen túlmenően megoldásra került néhány már évek óta függőben lévő jogvita. A Toniolo Intézet közvetlen jövőjét az Olasz Püspöki Konferencia által felvetett lehetőségek jelölik ki: előremozdítani a középiskolai tanárok magas szintű képzését, támogatni a kiemelkedő kulturális tanmenetet a diákok számára, továbbá biztosítani az egyház és az ország számára egy ún. »megfigyelőállomást«, melynek célja, hogy tudományos kutatást folytasson és tájékozódást nyújtson az új generációkra vonatkozó »nevelési kihívások« tekintetében. A Caritas in veritate enciklika elmélyítését szolgáló találkozók, melyeket a tavalyi évben indított az intézet a különböző egyházmegyékből, s amelynek számos résztvevője volt, kitűnő sajtóvisszhangot kapott, és fényesen példázta az elmondottakat.” Megerősítem továbbá - írja Tettamanzi -, hogy azonnal készen állok beszámolni a Szentatyának az elmúlt években végzett munkákról és a jövőbeli tervekről, továbbá részletes dokumentációval tudom alátámasztani az általam elmondottakat. Pleno corde (teljes szívvel) fogadom minden javaslatát és döntését ez ügyben, és azonnal rendelkezésére állok abban az esetben, ha egy személyes találkozót tartana szükségesnek. Az alapszabály még körülbelül kétévnyi szolgálatot ír elő számomra: a Toniolo Intézet vezetése nem egyszerű beosztás; hivatalban maradásom a kitartást jelentené egy nehéz feladattal és a számos oldalról tapasztalható ellenállással szemben. Továbbá a rendelkezésre álló idő lehetővé tenné a szanálási és modernizálási munkák befejezését, melynek már kezdenek beérni gyümölcsei. Ez nem azt jelenti, hogy miután kinevezték utódomat és ésszerűen megújították az irányító szerveket - és mindenekelőtt erről Önnek részletesen beszámoltak és kikérték véleményét —, lehetséges lenne intézményi eljárással kiválasztani az új elnököt. Újból megerősítem, hogy teljes szívemből a rendelkezésükre állok. Nem azt tartom fontosnak, hogy megtartsam állásomat, hanem azt, hogy be tudjam fejezni a rám bízott feladatot, és hogy a lehető legjobb állapotban hagyjam magam mögött az intézetet. Nem személyes vagy részrehajló érdekeket szolgállok, hanem a Katolikus Egyetemet, az univerzális egyházat és különösképpen a fiatalokat.”

79 A feljegyzés így folytatódik: Olyan gyakorlatok bevezetése, melyek megváltoztatják az államtitkárság koordinációs funkcióit, melyek ezáltal „altéra voluntas”-nak tűnnek a pápa szándékához képest. Az államtitkárság továbbá nem mindig működik teljes összhangban azzal, amit elvárnának tőle a Szentatya magiszteri és lelkipásztori szinten adott útmutatásainak megfelelően.

A hivatalok bitorlása és a különböző kompetenciák megsértése. Illetéktelen beavatkozások, nyomások figyelhetők meg azzal a céllal, hogy a dikasztérium jogos akarata ellenében hozzanak döntéseket (pl. megnövelt áron való beszerzések, olyan kinevezések, melyek a dikasztérium vezetőjének megkérdezése nélkül történnek, megszegve ezzel a kötelező eljárást, a kinevezés jogával való visszaélés stb.). Az általános és különleges funkciók fokozatos kivonása az ellenőrzés alól. Az ellenőrző és az ellenőrzött személyek különbözősége — mely minden egészséges működésű szervezet sajátossága - nem mindig valósul meg.

A Pastor Bonusnak ellentmondva az általános ellenőrzés funkciója, mely a gazdasági ügyek prefektúráját illeti meg, egyre vitatottabb és korlátozottabb. Ez a rendelkezés, úgy tűnik, az apostoli alkotmány kihirdetésének idejére vezethető vissza. A prefektúra alapvető tevékenységét leíró latin szavak (moderandi et gubemandi) fordítása „felügyelni és ellenőrizni”-jól érzékelteti ezt a szándékot. A későbbiekben elterjedt egy normatív gyakorlat, mely az előírások és alapszabályok revíziójának alkalmával különleges normák kibocsátásához

vezetett. Ezek az államtitkárság részére tartották fenn a különböző szervek és intézmények „felügyeletét és ellenőrzését” (pl. Gyermek Jézus Kórház, a S. Giovanni Rotondo és a Fájdalom Enyhítésének Háza Alapítványok, Domus Sanctae Marthae, Domus Romana Sacerdotalis, Domus Paulus VI.) Sok éven keresztül a különböző szervezetek mérlegeit át sem küldték a prefektúrára [...]

Közösség és Felszabadulás mozgalom, légiosok, lefebvristák, a birodalom „zátonyai”

80 Carrón kritizálja az ambróziánus liturgiát: „A hívek zűrzavarát még jobban fokozza az új misei és zsolozsmai leckekönyv bevezetése, amely meglehetősen nehezen érthető és vitatható kritériumokon alapul. Ez megnehezíti a liturgia következetes tanításának folyamatát, és hozzájárul a liturgia és a hit nélkülözhetetlen egységének megszakításához (>lex orandi, lex credendi<). Már beszélnek a misekönyv reformjáról is.”

81 Carrón kritizálja annak módját is, hogy miként kezelik az egyházat a kultúrán belül. „Ami az egyház jelenlétét jelenti a kultúra világában (mely fontos egy olyan városban, mint Milánó), ki kell emelni, hogy a rosszul értelmezett dialógus gyakran a kereszténység eredetiségének redukálásába torkollik, illetve relativista vagy problematikus helyzetekkel végződik, melyek anélkül, hogy valóban új elemekkel járulnának hozzá a közvitához, gátolják a valós konfrontációt.”

82 Ez derül ki egy interjúból, amit az Associated Pressnek adott De Paolis bíboros, kevéssel azután, hogy 2010 nyarán a Krisztus Légiója pápai megbízottjává nevezték ki.

83 Ibidem

84 Így folytatódik a beszámoló: Ez utóbbi csoport, mely a vezetők lecserélését követeli, „széles körben alkalmazta az internet eszköztárát, és meggyőző kampányt folytatott, mely csekély eredményhez vezetett; inkább azzal a hatással járt, hogy meggátolta a megbékülés és a megtisztulás útját. Ennek ellenére a nagy többség részvételével a folyamat folytatódott az előre kijelölt program szerint, ha nem is akadálymentesen, de a megfelelő összhang és elkötelezettség mellett. Továbbra is kétely övezi azt, hogy a valóságban hányán lehetnek azok, akik még nincsenek meggyőződve a megújulás szükségességéről, különösen az intézmény peremvidékén, ahol a helyi vezetők, úgy tűnik, még nem igazán akarják vagy tudják megérteni és elfogadni a megújulás komolyságát és mélységét”.

85 A XVI. Benedek ólál óhajtott változás mindenestre nehéz: „A valóságban a többség egyre inkább a megtisztulás és a megújulás légkörébe lép be, ami a Légió belül [...] kezd kialakulni. Nem nehéz azonban észrevenni, hogy néha még egyik vagy másik oldalon a megújulásra nem hajló mentalitások érezhetők, s így spontán jön a megállapítás: így nem lehet előbbre jutni! Még mindig a kiindulási ponton vagyunk! A valóságban azonban nem ez a helyzet. Bár nehéz megbecsülni azoknak a számát, akik valóban megértették és elfogadták a megújulás és megtisztulás szükségességét, mégis el kell ismerni, hogy a jelenleg zajló folyamatot pozitívan értékeli a Légió szinte teljes tagsága. Nincs abban semmi különös, hogy a megértéstől u lettekig rögzös út vezet. Sok türelemre van szükség, és arra, hogy mindig a cél felé nézzen a kormányrúd. A bizalom alapja az engedelmesség és az egyház iránti hűség, melyet a Légió tagjaiban szinte kivétel nélkül őriznek magukban; a testvéri, közösségi élet, mely számukra egy biztos pontot jelent; a lelki élet, melyet különösen az oltáriszentség kultusza, valamint munkájuk és kongregációjuk szeretete által élnek meg. Viszont olyanok is akadnak a Légióban, akik a megújulás és megtisztulás nevében kezdik elhanyagolni a testvéri élet, az ima és a tan iránti hűséget. Ez a többiek számára néha arra ad okot, hogy kételkedjenek a megtisztulási folyamatban, amit mindenképpen végre kell hajtani.”

Így folytatódik: „Nem lehet tagadni néhány rendtárs negatív befolyását [...] Az ő látásmódjuk szerint Maciei atya tettei romlottnak minősítik magának a kongregációnak a struktúráit. Ők személyes missziójuknak érzik a szervezet megtisztítását, és e célból az internetet használják fel. Ebbe hatalmas energiákat fektetnek, amit hasznosabb ügyekre is fordíthatnának. Néhányan kiemelik, hogy mindez negatív hatással van a fiatalokra. Az effajta információk a fő okai annak, hogy néhány fiatal kilépett Krisztus Légiójából. Néhányan a csoport vezetői közül aggódnak saját vallási elhivatottságuk miatt, és nyugtalanságuk a többiekre is áttérjed. Úgy értelmezik a jelent, mint egy megszilárdult régi struktúrát: nem képesek mást látni, mint a múltat, mely a jelenben is folytatódik [...] A kongregáció által elszenvedett sebeket nézik, újra és újra feltépve őket ahelyett, hogy

reménykedve a jövő felé fordulnának és az átalakulás útjára lépve a valóságos megújuláson dolgoznának [...] Az evangéliumi üzenet nem áll meg a bűn bejelentésénél, hanem bizakodóan néz a megmenekülést jelentő kegyelem kihirdetése és a megtérés lehetősége felé. A kritikákat gyakran a régi szisztéma fennmaradása, a megújulásnak való ellenállás és a múlthoz való kötődés váltja ki. A legfontosabb a bűn felismerése és a kegyelembe vetett bizalom; egyesek tagadják a bűnt, mások pedig annak lehetőségét, hogy a kegyelem megújuláshoz vezethet. Mindkét szélsőség gátolja a megújulási folyamatot.”

A múlttal való diszkontinuitást elősegítő döntés: „Említést érdemel, hogy nemrégiben a generális vikáriust, Luis Garza atyát, aki kiemelkedő személyiség volt a Légio életében és történetében, az Egyesült Államok és Kanada területi rendfőnökének nevezték ki. A döntést alapos megfontolások és területi tanácskozások előzték meg, mérlegelve azokat a különféle aspektusokat, melyekhez a kinevezés vezethet. Ő tűnt a legmegfelelőbb személynek arra a feladatra, hogy leküzdje a területet sújtó komoly nehézségeket. De azt is megkövetelték tőle, hogy mondjon le generális vikáriusi posztjáról. Így feloldódott a Légio azon csoportjának ellenszenve, akik nem tudták megbocsátani neki, hogy az alapító mellett szolgált. Most az új vikárius kinevezéséről értekeznek, akit valamennyi tag egyetértésével fognak kijelölni. A jelenlegi általános rendfőnök - akiről egyfelől sokan azt tartják, hogy túlságosan kötődik az alapítóhoz, másfelől szinte mindenki nagyra becsüli jósága és türelme miatt - nem rendelkezik kivételes kormányzási képességekkel ahhoz, hogy irányítsa a kongregációt. Döntéseiben meglehetősen határozatlan, és hajlamos a kompromisszumokra.”

88 Az alábbi négy püspökről van szó: Richard Williamson, Bemard Fellay, a Testvériség rendfőnöke, Bemard Tissier de Mallerai és Alfonso de Galarreta.

89 Hoyos személyiségét jól érzékelteti Marco Lillo az 11 Fatto 2012. február 10-i számában: „A bíborost a pápa elítélte egy 2011-ben írt levele miatt. Ebben Castrillón gratulált egy francia püspöknek, akit azért ítélték el, mert nem akarta feljelenteni a világi hatóságoknak egy kiskorúak ellen elkövetett szexuális visszaéléssel vádolt papját. Castrillón, aki az egyház tradicionális áramlatához tartozik, 2009-ben az »Ecclesia Dei« elnöke volt, amikor a bizottság a lefebvristák ügyével foglalkozott. Nem jelezte a pápának azt a veszélyt, amit Williamson püspök antiszemita nézetei hordoztak magukban. 2010-ben nyolcvanéves, és már nyugdíjban van, így nem fog részt venni a következő konklávéban.”

Sakk XVI. Benedeknek

90 Az apostoli palotákba akkreditált olasz bankárok általában privilegizált kapcsolatot tartanak fenn egyes bíborosokkal. Elég, ha megemlíjük Massimo Ponzellini, a milánói Banca Popolare egykori elnökének nevét, aki jelenleg az Impregilo Rt. vezetője, és a kormányzóság pénzügyi konzulense volt. (Giovanni Battista Re bíboros kérésére).

91 Gotti Tedeschi szerint a beavatkozásnak az alábbiak alapján kellene megtörténnie az egyházi világ különböző szintjein:

- A Szentszék központja számára meg kell határozni a nagyobb szervek (IOR, APSA, Propaganda Fide, kormányzóság) forrásainak jobb kihasználására irányuló stratégiákat annak meghatározása céljából, hogy jobban kiaknázzák a meglévő javakat, csökkentsék a költségeket és minimalizálják a kockázatot.

- A szervezeteknek és kongregációknak irányvonalat és támogatást kell adni annak érdekében, hogy megvédjék gazdasági tevékenységüket és vagyonukat (például ingatlanalapok létrehozásával).

- A nunciatúráknak és egyházmegyéknek csupán oktatási, segítségnyújtási és tanácsadói tevékenységek végzése javasolt.

92 A dokumentum bevezetésében az alábbiak olvashatók: „Három megállapításból kell kiindulni: az utóbbi években, és különösen az utóbbi hónapokban, az egyház (mint intézmény) világi tevékenységei különösen ki voltak téve a legkülönbébb kritikáknak; ezek közül sok pusztán tendenciózus jellegűnek bizonyult; azok a világ különböző részein lévő vallásos közösségek, melyek kisebbségben vannak, gyakrabban esnek támadások és erőszakos cselekedetek áldozatául.”

93 Gotti Tedeschi feljegyzése az alábbi mélyebb elemzést tartalmazza: „A bankok által nyújtott hitelek az okozatot, nem pedig az okot jelentik. Az ok a születések számának hirtelen zuhanása a nyugati világban, melyek súlyosan kihatnak a fejlődésre és a népesség előregedésével járó költségekre. A dokumentum ezekből az okokból ugyancsak vitatható következtetéseket von le. Például a népek között létrejött nagyobb egyenlőtlenséget. A valóságban az utóbbi időben, hála a globalizációs folyamatoknak, épp ennek az ellenkezője történt. Ami pedig az »új szegényeket« illeti: talán inkább mi, nyugatiak válunk azzá. A dokumentum arról is ír, hogy egy inflációspirál felé sodródunk, holott jelenleg az igazi veszély pont ennek az ellenkezője: aggasztó defláció van.”

94 Így folytatja Gotti Tedeschi: „De vitázni az eszközökről, nem pedig a nekik adandó »értelemről«, speciális, elismert kompetenciát igényel. Tegnap a legkülönbözőbb körökben tették fel a kérdést (attól való zavarukban, hogy ebben a dokumentumban nem találták meg a Caritas in veritate szellemét), hogy vajon helyesebben a kényes időpontban politikai-pénzügyi javaslatokat tenni, még ha ezek a közjóra irányulnak is.”

95 A dokumentum megjelölése a következő: „Bizalmas és titkos emlékeztető monsignor Georg Gánswein részére”. A széljegyzetben a bankár leszögezi, hogy „a témákat nagyon szintetikusán kezeltem, és kérdés-válasz formában fogalmaztam meg”.

„Első kérdés: mi okozta a jelenlegi gazdasági-pénzügyi válságot?

Válasz: egy sor gazdaságpolitikai intézkedés okozta, melyeket fokozatosan alkalmaztak az elmúlt 30 évben amiatt, hogy támogassák a GDP (bruttó hazai tennék) növekedését az ún. nyugati országokban a születések számának hirtelen csökkenése következtében. Mivel nem nő a népesség, a gazdasági növekedés (a termelékenységre vonatkozó beavatkozások után) csak az egy főre eső fogyasztás megnövelése által érhető el. Ez utóbbi az egy főre jutó fogyasztás növekedése - az alábbiak következtében történt meg:

a) számos termelés delokalizációja (Ázsiába), majd a termékek alacsonyabb áron történő újrainportálása a vásárlóerő növelése érdekében;

b) a családok cladosítása (a »híres« konzumizmus hitelre). Ez a progresszív eladósodási folyamat a különböző országokban az egész gazdasági rendszerre (vállalkozások, pénzintézetek) kiterjedt. Csupán a válság kirobbanását megelőző tíz évben (1998-2008) a nyugati világ átlagos eladósodása mintegy 50%-kal nőtt. A krízis kirobbanása (2008) különböző hatásokat váltott ki a különböző modell szerint eladósodott országokban. Amerikában például elsősorban a háztartások adósdottak el, míg Olaszországban inkább az állam. Amerikában úgy próbálták megoldani az említett eladósodást, hogy fokozatosan »államosították« az adósságot (azaz az állam »elnyeli« a túl nagy adósságrészt, megmentve ezzel a bankokat, melyek a csőd szélén álltak amiatt, hogy a háztartások nem fizették vissza a tartozásaikat). Európában, de főleg Olaszországban viszont »privatizálták« a kormányok, bankok és vállalkozások által felhalmozott adósságot, s ezeket az állampolgárokkal fiztetik vissza (a nulla százalékos kamatlábakkal, és most itt lebeg az ingatlanadó kísérlete is).

Második kérdés: miként alakult a szóban forgó gazdasági válság az utóbbi három évben?

Válasz: 2008-tól a mai napig az eladósodott nyugati országok ígéretet tettek az állampolgároknak, és megpróbálták csökkenteni az adósságot, de nem jártuk sikerrel. Ez nem sikerülhetett, mert mindenekelőtt nem voltak meg a gazdasági növekedés alapjai (a népességnövekedés). Az Egyesült Államok és Európa visszautasították azt, hogy az auszteritás politikáját (mely az egyetlen lehetséges út) válasszák (hogy újratereítsék a növekedéshez szükséges alapokat és felhagyjanak a múlt téves és tarthatatlan növekedési módszerével, mely kitl/ellen adóssággá vált), és különböző módszerekkel próbálkoztak. Miután lájöttek, hogy ezek alkalmazhatatlanok, az, aki erőfölényben volt (USA), megpróbálta átruházni a problémákat a kevésbé erős országokra (Európa). Az amerikai bankok spekulációkba kezdtek a legeladósodottabb európai országok államkötvényeire. Görögország volt az első európai ország, amely nehéz helyzetbe került a spekulációknak köszönhetően és leleményesen stilizált mérlegének és néhány trükknek, amit az eurózónába való bejutás érdekében alkalmaztak. Európának a Görögország megmentésére irányuló intézkedései során mutatott bizonytalansága bizalmatlanságot váltott ki a nemzetközi pénzpiacokon a kontinens iránt. Ez a bizalmatlanság még fokozottabb a nagyobb államadóssággal terhelt országokkal (Portugália, Írország, Spanyolország és később Olaszország) szemben. Ez a bizalmatlanság az adósság költségének progresszív emelkedését eredményezte,

amikor minden lejáratkor az államadósság kötvényeit meg kellett újítani. Még egy olyan ország is, mint Olaszország, melynek vagyoni egyensúlya kielégítő és ahol jelentős magánmegtakarítás van (mely ötszörösen fedezi az államadósságot), olyan helyzetben találja magát, hogy emelnie kell a kamatköltségeket minden kibocsátásnál (spread).

Harmadik kérdés: hol tart ma a válság?

Válasz: A szintetikus válasz az alábbi jelentős és szimbolikus értékben rejlik: szeptemberben az olasz állampapírokat 3,6%-os kamattal bocsátották ki; ma ez több mint 6%, tehát majdnem megduplázódott. Ez év júliusában Görögország megmentési stratégiáinak bizonytalansága és Obamának az olasz bankok lehetséges fizetéseképtelenségére utaló beszéde után nyilvánvalóvá vált, hogy országunk közvetlen veszély előtt áll, ezért megfelelő és azonnali intézkedések váltak szükségessé. Ezek azonban nem történtek meg. Nem akarták elismerni, hogy Olaszországnak - olyan országgént, mely elfogadta az eurót, és ezért következetesen be kell tartania az előírt szabályokat ahhoz, hogy »compliant« (EU-komform) legyen, tekintettel kell lennie az egész rendszer stabilitására. Ezeket a szabályokat elfogadták, és már nem lehetnek vita tárgyai. Ezek a szabályok a szükséges reformokban valósultak és valósulnak meg. Nem is annyira azt kérték, hogy csökkentsük le az államadósságot; inkább annak bebizonyítását, hogy ezt olyan reformok bevezetésével tesszük, melyek nagyobb szigorú követelnek a számlákra és a növekedésre vonatkozóan (ECB levele: nyugdíj- és munkareform, liberalizáció, adócsalás stb.).

Miért nem tettük meg ezeket elkötelezettségünk ellenére? Mert országunkban strukturális problémák mutatkoznak, még hozzá éppen azokon a területeken, ahol a reformok végrehajtását kérik (alacsony termelékenység, merevség, magas munkaköltségek, jelentős jóléti kiadások, kiterjedt rejtett gazdaság és adóeltitkolás), és ahol a szakszervezetek, politikai pártok és a különböző lobbik csak nehezen tudnak megállapodásra jutni.”

»A| kormány tehetetlensége, hogy végrehajtsa a vitán felül álló reformokat - emelik ki a dokumentumban — megrendítette a nemzetközi bizalmat az olasz kormányban. Jelenleg más európai országok (akkor is, ha nem állnak jobban nálunk, sőt egyesek még rosszabb helyzetben vannak!) elfogadták és megvalósították ezeket a szabályokat (Spanyolország is köztük van: Zapatero bejelentette lemondását, és elfogadták az Európa által előírt reformcsomagot); egyedül Olaszország »nem vett tudomást« róluk. Így jutottunk el az elmúlt hét válságához: az ECB nem támogatja többé az olasz állampapírok vásárlását (az amerikai bankok megemelték a CDS-t [credit default swap], azaz értékpapírokra vonatkozó kockázati fedezet költségét, a ratingügynökségek pedig eltúlozták az országgkockázatot), és az a döntés született, hogy Olaszország számára reformszabályokat írnak elő; továbbá bizalommegvonással fenyegették meg az országot (akkor is, ha ez igazságtalan az ország számára, figyelembe véve potenciális fizetőképességét), mert nem garantálja az európai rendszer stabilitását (ránk hárították a Görögország okozta félelmet; Görögország esetében garantálni kellett volna a mentőakciót, ehelyett irányított defaultot hajtottak végre, mely katasztrofális hatással van a befektetőkre). Így most a brüsszeli ellenőrök vizsgálják felül a számláinkat. A hibákat nemcsak mi követtük el; más országokat is felelősség terhel, és számos kétes hozzáállás figyelhető meg, de politikusaink nem voltak képesek a kellő módon kezelni a válságot.”

97 The Pew Fórum, közép-amerikai kutatások, 2011. december

98 Sandro Magister: Rossz hírek Kínából. Peking kettészakadt, Espresso.republica.it, 2009. február 11.

99 Asia News, a Pápa Külföldi Missziók Intézetének online hírügynöksége,

2011. április 1.

100 Peking lépései szinte katonainak tűnnek: „Ezen túlmenően — folytatódik a távirat a kínai kormány ügy döntött, hogy minden év június 12-én továbbképző tanfolyamot szervez az egyházmegye papjai számára. Az ezen részt vevő papok többsége lehetséges püspökjelölt lesz. A tanfolyamot ez év június 12-től Pekingben tartják. Az első három napon (június 12-14. között) valódi továbbképzés lesz, míg 15-20. között a résztvevők turistakiránduláson vesznek részt, mely során felkeresik Kína néhány városát. Idén a kormány Pietro (iao I .jaii/eng tis/,teleléstől is azt kérte, hogy küldjön el két személyt a pekingi tanfolyamra, mire ő két laikust küldött.

Ezek visszatérésükkor arról számoltak be, hogy több mint száz pap volt jelen Kína legkülönbözőbb egyházmegyéiből, Többségük részi vett a 2010. decemberi VIII. Gyűlésen is.”

Vatileaks, terrorizmus és gyilkosságok

,01 Alessandro Speciale: A három baszk püspök és a közös homília az ETA végleges felszámolása alkalmából. Vaticaninsider.it, 2012. február 28.

102 A pontos adat 2009-re nyúlik vissza, Barack Obama elnök vatikáni látogatásának idejére; a vatikáni amerikai nagykövet távirata szerint - amit a Wikileaks tett közzé - a világ első számú nagyhatalma 188 nagykövetséggel rendelkezik, míg a Szentszék (abban az időben) 177-tel.

103 Gianni Cardinale: A világ meghallgatáson a pápánál, Awenire, 2012. január 8. részlet: „Állandó megfigyelőket tart a főbb nemzetközi szervezeteknél, mint pl. az ENSZ (a New York-i és a genfi székhelyen), a strasbourgi Európa Tanács, a FAO (Róma), az UNESCO (Párizs) és a WTO. Továbbá az Arab Ligánál és az Afrika Egység Szervezeténél. A Szentszék a bécsi székhelyű Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) történelmi alapítói közé tartozik. A tavalyi évtől kezdve a Vatikán első alkalommal akkreditált egy nunciust a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségéhez (ASEAN).”

104 Mint a Reginamundi.info internetes portál.

105 A szerzőnek adott interjú 2012 áprilisában.

106 A kódolt távirat így folytatódik: „Egyórás vita után msgr. Battikha azt kérte, hadd vonuljon vissza imára, megígérve, hogy délre visszatér a válasszal. Fél óra múlva felhívott bennünket telefonon, és megkérdezte, van-e levelünk számára, vagy van-e írásos meghatalmazás a Szentatyától. Rögtön rájöttünk, hogy az ügyvédjénél van. Azzal vettem véget a társalgásnak, hogy nem lehet telefonon beszélni ezekről a dolgokról, és felkértem, térjen vissza a nunciátúrára. A második találkozó nehezebb volt, és érzékenyen érintett mind engem, mind msgr. Arbachot. Valamennyi magyarázatot és tájékoztatást megadtuk msgr. Battikhának.”

107 A szerzőnek adott interjú 2012 áprilisában.

108 „14 órakor elbúcsúztunk. Msgr. Battikha kissé megtörtén a beszélgetéstől - melyet állhatatosan és meggyőzően, de derűs légkörben folytattunk - közölte velünk, hogy a venezuelai áthelyezés igen fontos döntés részéről, mivel akkor itt kellene hagynia idős és beteg édesanyját, tehát jól át kell gondolnia az ügyet. Megígérte, hogy amint lehet, választ ad. Mivel Arbach csak december 2-án, pénteken hagyja el Libanont, arra kérte, hogy találkozzon vele december 10-én, csütörtökön, hogy Rómába vihesse a választ.”

109 Franco ezzel zárja levelét: „Hajlandó vagyok bármikor Rómába utazni és találkozni a vatikáni vezetőkkel, hogy bővebben kifejtsem fenti véleményem indokait, vagy visszatérni Bejrutba és találkozni msgr. Battikhával, amennyiben szükséges lenne újabb instrukciókat átadni neki.”

10 A szerzőnek adott interjú 2012 áprilisában.

11 A szerzőnek adott interjú 2012 áprilisában.

12 „Ezt a nemzetközi megfigyelők - folytatja Migliore - észrevették. Ennek ellenére diplomáciai szinten nem lehet megoldani mindent, ha csak az egyik fél oldaláról van meg a jó szándék. A minisztérium jegyzéke publikus, és amíg a többi lengyelországi nagykövetség nem látja, hogy a minisztérium is tesz egy gesztust a megbékülés felé, nem tekintik lezártnak a kérdést Ezen oknál fogva javasoltam a miniszter jelenlétét - vagy rövid látogatását - a pápa ünnepe alkalmából tartott holnapi, azaz június 29-i fogadáson a nunciátúrán.”